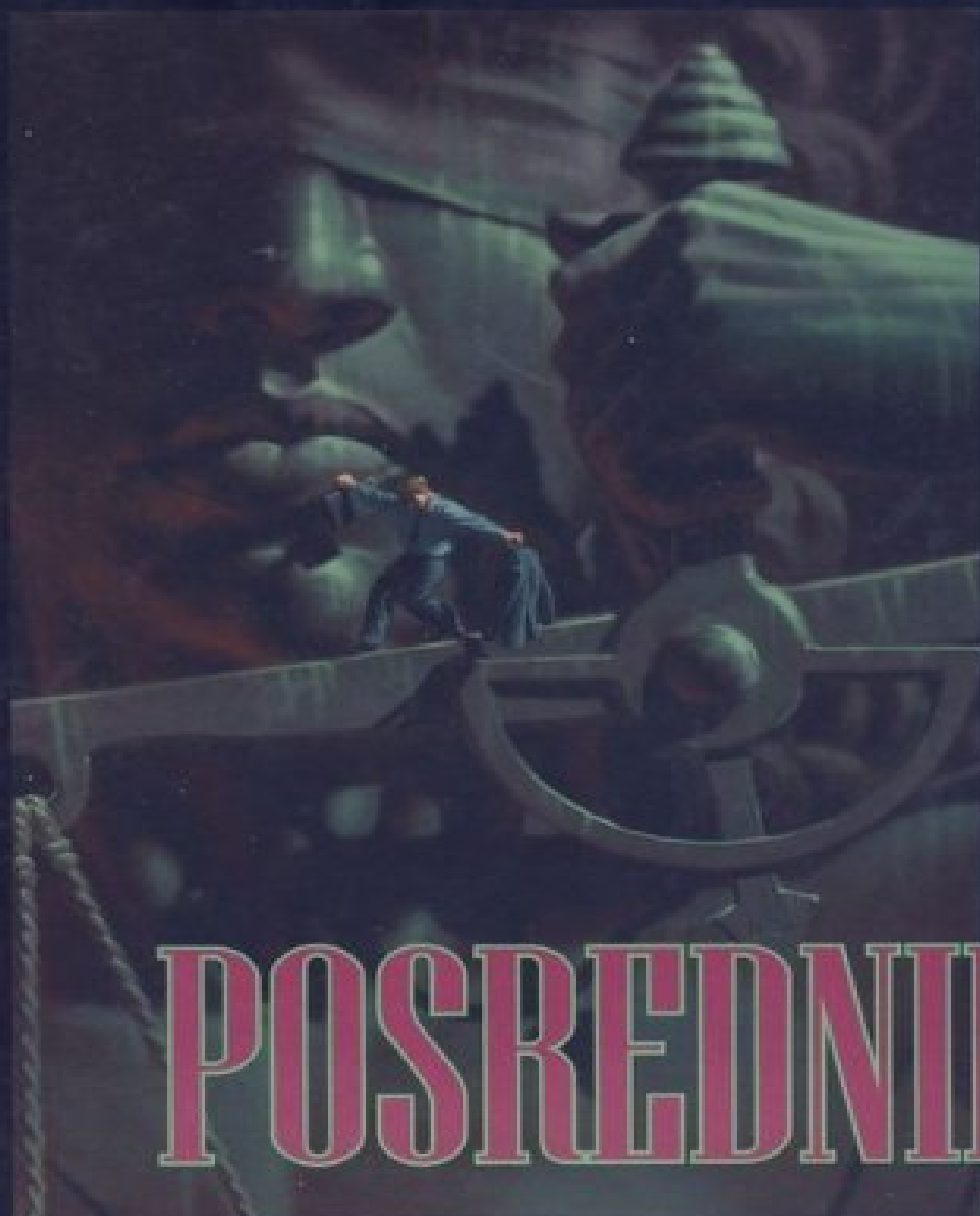

JOHN GRISHAM

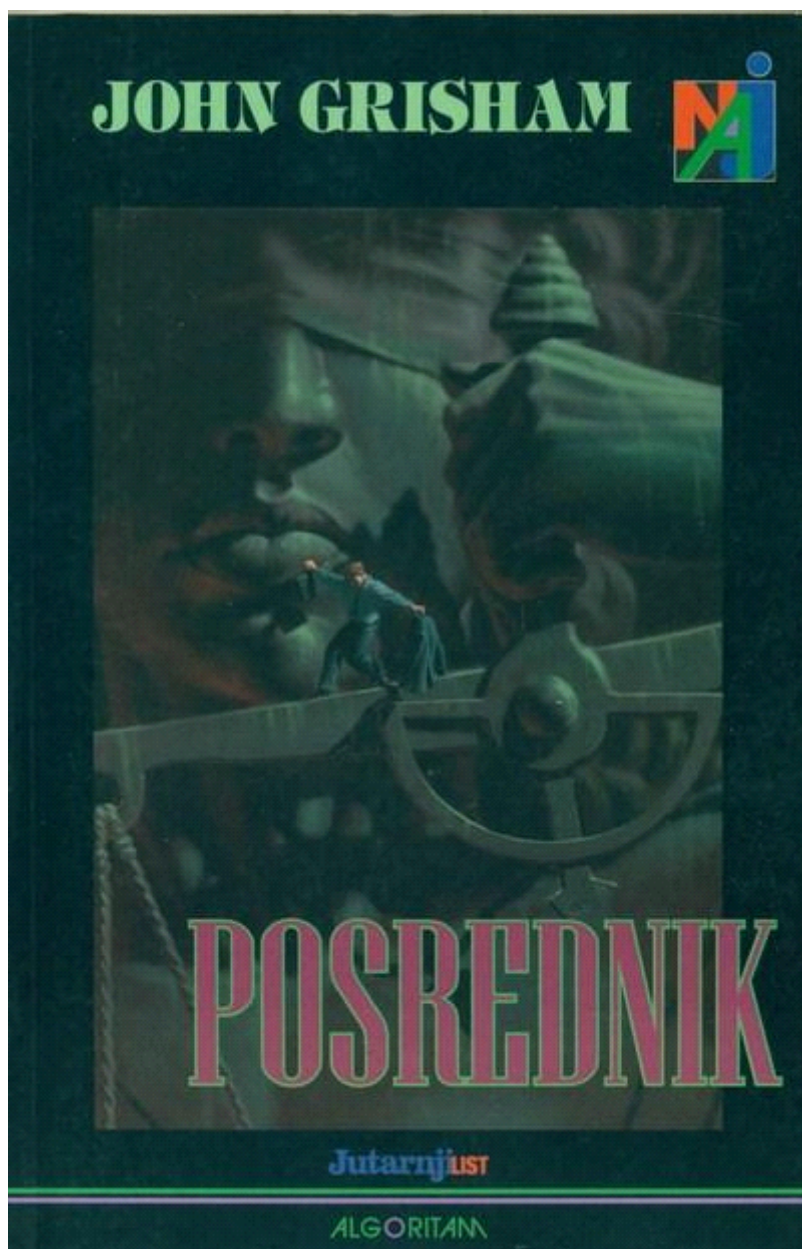

POSREDNIK

Jutarnji LIST

ALGORITAM

John Grisham POSREDNIK

O knjizi

Joel Backman nekoć je bio iznimno moćan čovjek. Kao odvjetnik specijaliziran za sklapanje poslova ("broker" iz naslova), zarađivao je desetak milijuna dolara godišnje i

mogao otvoriti svaka vrata u Washingtonu. Tako je bilo sve dok se nije namjerio na posao koji je i za njega bio prevelik: prodaju pristupa najmoćnijem sustavu satelitskog nadzora na svijetu. Kinezi, Rusi, Izraelci, Saudijci i tko zna tko još naumili su se po svaku cijenu dokopati Backmanove robe - prisilivši ga da pronade spas u jedinom sigurnom utočištu koje mu je preostalo: u američkom saveznom zatvoru. Kad ravnatelj CIA-e nagovori pritiješnjenog predsjednika da Backmanu dade oprost, broker se neočekivano zatječe na slobodi - kao meta svima onima koji još uvijek žele njegovu tajnu. Prepušten samo svojoj domišljatosti, nekadašnji lovac postaje lovina... Najvećim dijelom smješten u Italiji, najnoviji roman Johna Grishama zaintrigirat će njegovu brojnu publiku razmjerima svoje Price, najglobalnije u autorovu opusu. Ali u jedno se mogu pouzdati: Broker nam donosi Grishama u punoj formi, uzbudljivog i napetog do samoga kraja, ravnog svakom prijašnjem vrhuncu svojeg pripovijedanja.

Poglavlje 1

U POSLJEDNjim SATIMA PREDsjedničkog MANDATA KOJI će KOD POvjESNIČARA po svoj prilici pobuditi još manje zanimanja nego mandat Williama Henryja Harrisona (samo trideset jedan dan od inauguracije do smrti), Arthur Morgan sklonio se s posljednjim preostalim prijateljem u Ovalni ured da razmisli o završnim odlukama. U tom trenutku imao je dojam da je u svim odlukama donesenima u posljednje četiri godine gadno pogriješio, pa se i nije pretjerano pouzdao u mogućnost da nekim čudom, na samom završetku predstave, nekako ispravi stvar.

U takvo što nije vjerovao ni njegov prijatelj, iako je, kao i uvijek, uglavnom šutio. Kad je nešto i govorio, bio je to melem za Predsjednikove uši. Radilo se o pomilovanjima - očajničkim molbama lopova, pronevjeritelja i lažljivaca. Dio njih još sjedi iza rešetaka, a neki i nisu dospjeli u zatvor, ali žele da im se spere ljaga s imena i vrate sva toliko željena prava. Svi su tvrdili da su prijatelji, ili prijateljevi prijatelji, ili gorljivi pristaše, iako se tek nekolicini ukazala prilika da potporu iskažu i prije, a ne pet do dvanaest. Kako je to tužno: nakon četiri burne godine na čelu slobodnog svijeta, sve će se na koncu svesti na otužnu hrpicu zahtjeva koje postavlja horda lupeža.

Kojim lopovima dopustiti da ponovno krađu? Dok su sati polagano odmicali, Predsjednik se suočavao upravo s tim sudbonosnim pitanjem.

Posljednji preostali prijatelj bio je Critz, frend još iz studentskog bratstva na Cornellu, gdje je Morgan bio na čelu studentske organizacije, dok se Critz brinuo da glasačke kutije uvijek budu lijepo popunjene. U posljednje četiri godine Critz je bio

predsjednikov glasnogovornik, šef kabineta, savjetnik za nacionalnu sigurnost, čak i državni tajnik¹, iako je na toj funkciji proveo tek tri mjeseca. S nje je žurno povučen kad je Critzov jedinstveni diplomatski stil zamalo doveo do izbijanja III. svjetskog rata. Do posljednjeg Critzova imenovanja došlo je prošle godine u listopadu, tijekom kulminacije mahnite kampanje za reizbor. Ankete su pokazivale da predsjednik Morgan znatno zaostaje za protukandidatom u najmanje četrdeset saveznih država, pa je Critz preuzeo vođenje kampanje i tako uspio od predsjednika udaljiti i preostali dio javnosti, osim, možda, Aljaske.

Izbori su ušli u povijest: još se nikad nije dogodilo da predsjednik koji traži novi četverogodišnji mandat dobije tako malo elektorskih glasova. Točno tri, i to sva tri s Aljaske, jedine savezne države koju Morgan, zahvaljujući Critzovu savjetu, nije posjetio. Pet stotina trideset pet glasova na strani izazivača, tri na strani predsjednika Morgana. Politički komentatori nadmetali su se u smišljanju novih sintagma kojima će opisati neviđeni poraz.

Poslušavši nečiji glupi savjet, predsjednikov protukandidat zatražio je ponovno prebrojavanje glasova na Aljasci. Zašto ne bi prigrabio i svih 538 glasova, mislio je. Predsjedničkom kandidatu više se nikad neće ukazati prilika da tako potpuno potuče protivnika, da mu uskrati i taj minimalni rezultat.

Sljedećih šest tjedana Predsjednik je još više patio dok su na Aljasci bjesnjele tužbe i sudski sporovi. Kad mu je Vrhovni sud savezne države Aljaske napokon dodijelio sva tri elektorska glasa, on i Critz u tišini su otvorili bocu pjenušca. Predsjednik Morgan tako se zaljubio u Aljasku, iako je prema službenim rezultatima ondje imao prednost od tek sedamnaest glasova. Trebao je izbjeći više država.

Izgubio je čak i u Delawareu, svojoj rodnoj državi, gdje mu je nekoć prosvijetljena izborna oaza podarila osam divnih godina na guvernerskoj funkciji. I kao

što on nije imao vremena otputovati na Aljasku, tako je i njegov protivnik potpuno zanemario Delaware -ondje praktički i nije imao organizirane pristaše, nije plaćao televizijske reklame, nije se pojavio ni na jednom jedinom mjestu. I unatoč tome, njegov je protivnik osvojio 52% glasova!

Critz je sjedio zavaljen u raskošni kožni naslonjač, a u ruci je držao notes s popisom najmanje stotinu stvari koje je trebalo obaviti odmah. Gledao je kako njegov Predsjednik polagano ide od prozora do prozora, kako pogledava u tamu i sanjari o svemu što je moglo biti. Potišten je i ponižen. Pedeset osam mu je godina, život mu je završio, karijera se raspala, brak samo što nije. Gospođa Morgan već se vratila u Wilmington i neskriveno ismijavala pomisao na život u brvnari na Aljasci. Critz je duboko u sebi sumnjao da bi njegov prijatelj bio u stanju do kraja života baviti se lovom i ribolovom, no mogućnost života na tri-četiri tisuće kilometara od gospođe Morgan bila je vrlo privlačna. Možda bi i osvojili Nebrasku da prva dama poprilično otmjena podrijetla, nije njihovu momčad američkog nogometa nazvala "Soonersima". Nebraska, pa Soonersi!

Morganova je popularnost i u Nebraski i u Oklahomi preko noći pala toliko da se više nije oporavio.

U Teksasu je, pak, kušala nagrađeni čili i počela povraćati. Dok su je otpremali u bolnicu, mikrofoni je zabilježili njezine riječi koje se prepričavaju još i dan danas:

"Zbilja ste zaostali! Kako uopće možete jesti takvu smrdljivu kašu?!?"

Nebraska ima pet elektorskih glasova. Teksas trideset četiri. Uvreda na račun najpoznatije momčadi savezne države još bi nekako i preživjeli. Ali nema kandidata koji bi poništio takvu uvredu na račun tekšaškog čilija.

Kakva je to bila predizborna kampanja! Critzu se činilo da bi mogao napisati knjigu. Netko mora zabilježiti povijest katastrofe. Njihova suradnja, koja je trajala gotovo četrdeset godina, primicala se završetku. Critza očekuje angažman kod dobavljača za Ministarstvo obrane, uz godišnju plaću od 200.000 dolara, a mogao bi početi držati javna predavanja, za 50.000 po nastupu, nađe li na očajnike koji bi to bili voljni platiti. Cijeli život služi javnosti, a sada je bez love, sve brže stari i želi što brže nešto zaraditi. Predsjednik je uz veliku zaradu prodao prelijepu kuću u Georgetownu. Kupio je maleni ranč na Aljasci, gdje ga ljudi očito poštuju. Kani preseliti se onamo, ići u lov, ribolov, možda pisati memoare.

Što god radio na Aljasci, neće imati veze ni s politikom ni s Washingtonom. Neće biti iskusni državnik, častan i ugledan simbol ove ili one stranke, glas mudrosti i iskustva. Neće biti oproštajnih turneja, govora na stranačkim skupovima, unosnih funkcija na studijima politologije. Neće biti predsjedničke knjižnice. Narod se o njemu izjasnio nedvosmisleno i gromoglasno. Ako oni ne žele njega, tada i on nesumnjivo može bez njih.

"Moramo donijeti odluku o Cuccinellu", reče Critz. Predsjednik je i dalje stajao ispred prozora, zagledan u praznu tamu, i dalje razmišljajući o Delawareu.

"O kome?"

"Figgyju Cuccinellu, onom redatelju kojeg su optužili za vezu s mladom starletom."

"Koliko godina?"

"Čini mi se petnaest..."

"Poprilično mlada... "

"Da. Pobjegao je u Argentinu i ondje je već deset godina. Sad ga je uhvatila nostalgija, želi se vratiti i ponovno snimati užasne filmove. Kaže da čuje zov umjetnosti."

"Možda čuje zov maloljetnica."

"I to... "

"Da joj je bilo sedamnaest, ne bih ništa rekao. Petnaest je ipak premlado... "

"Povećao je ponudu na pet milijuna."

Predsjednik se okrene i pogleda Critza. "Nudi pet milijuna za pomilovanje?"

"Da, i potrebna mu je hitna odluka. Lovu mora prebaciti iz Švicarske. Ondje je sada tri u noći."

"Kamo bi prebacio novac?"

"Imamo inozemne račune. Nema problema."

"Što bi rekli mediji?"

"Bilo bi gadno."

"Uvijek je gadno."

"Ovo bi bilo drukčije gadno."

"Za medije mi se zapravo fućka", reče Morgan.

Zašto onda pitaš, bio bi najradije rekao Critz.

"Lovi je moguće ući u trag?" upita Predsjednik, pa se ponovno okrene prema prozoru.

"Ne."

Predsjednik se desnom rukom stane češati po zatiljku, što bi činio kad god je trebalo donijeti tešku odluku. Deset minuta prije nego što je zamalo izveo nuklearni napad na Sjevernu Koreju češao se do krvi koja je umrljala ovratnik njegove bijele košulje.

"Odgovor je ne", reče. "Bila je premlada."

Vrata su se otvorila bez kucanja, a na njima se pojavio predsjednikov sin, Artie Morgan. U jednoj ruci nosio je bocu Heinekena, a u drugoj svežanj papira.

"Maloprije sam razgovarao s CIA-om", reče nehajno. Na sebi je imao izbljedgele traperice, a nije nosio čarape. "Maynard samo što nije došao." Papire je odbacio na stol i izišao, zalupivši vratima.

Artie ne bi ni trepnuo, samo bi pokupio pet milijuna, pomisli Critz, bez obzira na djevojčinu dob. Petnaest njemu nikako ne bi bilo premalo.. Možda bi osvojili i Kansas da Artieja u nekom motelu u Topeki nisu ukebali s tri plesačice iz navijačke skupine, od kojih je najstarijoj bilo sedamnaest.

Tužitelj željan slave na kraju je odustao od optužnice - dva dana nakon izbora - nakon što su sve tri djevojke potpisale izjave u kojima su ustvrdile da se nisu seksale s

Artiejem. Spremale su se na to, štoviše, od raznoraznih igrica dijelile su ih tek sekunde, no tada je na vrata sobe zakucala majka jedne od njih i tako spriječila orgije.

Predsjednik je sjeo u kožni naslonjač za ljuljanje. Pretvarao se da lista beskorisne dokumente.

"Što je nova u vezi s Backmanom?" upita.

U osamnaest godina provedenih na mjestu ravnatelja CIA-e Teddy Maynard nije ušao u Bijelu kuću ni deset puta. I nikad nije došao na večeru (odbijao je pravdajući se zdravstvenim razlozima), nikad se nije došao pozdraviti s velikim zvjerkama iz inozemstva (za njih mu se živo fućkalo). U vrijeme dok je još mogao hodati, povremeno je dolazio posavjetovati se s onim koji bi već sjedio u predsjedničkoj fotelji, te možda još s uskim krugom njegovih savjetnika.

Danas, budući da je u invalidskim kolicima, s Bijelom kućom komunicira telefonom. Dvaput se čak dogodilo da su potpredsjednika odvezli u Langley, na sastanak s gospodinom Maynardom. Kolica su imala i jednu prednost: služila su kao čudotvoran izgovor za odlazak ili nedolazak ili što god mu je već najviše bilo po volji.

Nitko se nije htio natezati s invalidom u godinama. Gotovo pedeset godina bio je špijun, no sada je više volio novostečeni luksuz: osvrtni se javno i otvoreno. Vozili su ga u bijelome kombiju bez posebnih oznaka - neprobojno staklo, olovna oplata, dvojica do zuba naoružanih mladića iza do zuba naoružanog vozača - u kolicima učvršćenima za pod u stražnjem prostoru, tako da je gledao unatrag, pa je tako vidio vozila koja nisu vidjela njega. Na određenoj udaljenosti uvijek su ih pratila još dva kombija i svaki nepromišljeni pokušaj približavanja ravnatelju pratnja bi sasjekla još u korijenu. No takvo što zapravo se i nije očekivalo. Većina svjetske javnosti ionako je smatrala da je Teddy Maynard ili mrtav ili da broji posljednje dane u nekom tajnom staračkom domu u kojem umiru isluženi špijuni. A to je bilo točno u skladu s Teddyjevim željama.

Sjedio je pod debelim sivim pokrivačem, a za njega se brinuo vjerni pomoćnik Hobby. Dok je kombi napredovao washingtonskom obilaznicom stalnom brzinom od devedeset pet kilometara na sat, Teddy je pijuckao zeleni čaj koji mu je iz termos-boce dolijevao Hobby, zagledan u automobile iza njih.

Hobby je sjedio pokraj kolica, na kožnoj stolici izrađenoj upravo za njega. Nakon još jednog gutljaja čaja, Teddy upita: "Gdje je trenutčno Backman?"

"U ćeliji", odgovori Hobby.

"A naši su ljudi kod upravitelja?"

"U njegovu su uredu. Čekaju."

Još jedan gutljaj iz plastične čaše koju je oprezno držao objema rukama. Imao je krhke šake prošarane venama, kože koja je bojom podsjećala na punomasno vrhnje, kao da su već umrle i samo strpljivo čekaju ostale dijelove tijela.

"Koliko će trebati da ga se izvede iz zemlje?" "Približno četiri sata." "Plan je spreman?"

"Sve je već pripremljeno. Samo čekamo zeleno svjetlo."

"Nadam se samo da će i onaj idiot shvatiti... "

Critz i taj idiot sjedili su zagledani u zidove Ovalnog ureda. Tek povremeno tišinu je prekidala pokoja opaska o Joelu Backmanu. O nečemu su morali razgovarati, jer ni jedan ni drugi nisu bili voljni spomenuti što ih istinski tišti.

Je li ovo moguće? Je li to doista kraj?

Četrdeset godina. Od Cornella do Ovalnog ureda. Završetak je došao tako naglo i neočekivano da se nisu stigli valjano pripremiti. Računali su na novi mandat. Na još četiri godine slave, pomno osmišljenog naslijeđa... Nakon toga veličanstveno bi odjahali prema suncu na zalasku.

Iako je bilo kasno, činilo se da je vani postalo još mračnije. Prozori koji su gledali na Ružičnjak bili su posve crni. Gotovo su čuli kako sat iznad kamina bez prestanka otkucava posljednje trenutke.

"Što će učiniti novinari ako pomilujem Backmana?" upita Predsjednik. Isto pitanje postavio je već nekoliko puta.

"Podivljat će."

"To bi moglo biti zabavno." "Tebe neće biti."

"To je točno." Nakon sutrašnje predaje vlasti, koja će se održati u podne, Washington će napustiti privatnim mlažnjakom (u vlasništvu jedne naftne tvrtke) kojim će otputovati u vilu dugogodišnjeg prijatelja na Barbadosu.

Prema Morganovim uputama, iz vile su uklonjeni svi televizijski prijemnici, onamo neće dolaziti ni novine ni časopisi, a isključeni su i svi telefoni. Neće biti u vezi ni s kim, čak ni s Critzom, a osobito ne s gospođom Morgan, i tako najmanje mjesec dana. Bit će mu posve svejedno i ako Washington pohara požar. Stoviše, nečem sličnom potajno se i nadao.

Nakon Barbadosa, neopazice će otputovati u svoju brvnaru na Aljasci, te se ondje i dalje ne obazirati na svijet, čekati da prođe zima i dođe proljeće.

"Trebamo ga pomilovati?" upita Predsjednik. "Vjerojatno da", odgovori Critz.

Predsjednik je počeo govoriti u množini, a to je običavao činiti kad god bi bila riječ o potencijalno nepopularnoj odluci. Kod laganih se stvari uvijek držao jednine. Kad bi mu zatrebala štaka, a osobito kad bi mu zatrebao dežurni krivac, otvarao je postupak donošenja odluke i u njega uvijek uključivao Critza. '

Critz je tako preuzimao krivnju punih četrdeset godina. I premda se na to nesumnjivo naviknuo, sve ga je zajedno ipak umaralo.

"Po svoj prilici i ne bismo bili gdje jesmo da nije bilo Joela Backmana." "Vjerojatno imaš pravo", reče Predsjednik. Oduvijek je tvrdio da se u Bijeloj kući našao zbog genijalno vođene kampanje, velike karizmatičnosti, fantastičnog razumijevanja problema i jasne vizije za američku budućnost. Potreba da na kraju prizna da ponešto duguje i Joelu Backmanu gotovo ga je šokirala. No Critz je bio odviše okorio i odviše premoren da bi ga nešto šokiralo.

Šest godina prije, skandal Backman obuhvatio je veći dio Washingtona, te na koncu ostavio mrlju na vladi. Popularnog predsjednika zastrla je sjena, što je otvorilo put Arthuru Morganu koji je na koncu nekako nabasao na Bijelu kuću. Sad kad se, jednako posrćući, našao na izlazu, s užitkom je razmišljao o još jednoj nasumičnoj pljusci koju bi mogao dati vodećim [Washingtonskim](#)

krugovima, eliti koja ga se godinama klonila. Pomilovanje Joela Backmana protrest će zidove svih Washingtonskih ureda i izazvati pravu raspomamljenost medija.

Morganu se pomisao na to sviđala. Dok se on bude sunčao na Barbadosu, grad će ponovno biti paraliziran: kongresnici će zahtijevati saslušanja i istrage, tužitelji izvoditi predstave pred objektivima, a nepodnošljivi voditelji i dežurni mudraci bez prestanka blebetati na kabelskim vijestima.

Dok su mostom Arlington Memorial prelazili rijeku Potomac, Hoby je još jedanput napunio ravnateljovu čašu.

"Hvala", reče Teddy tiho. "I što naš mali radi sutra, nakon što preda dužnost?" upita.

"Bježi u inozemstvo." "Trebao je otići i ranije."

"Namjerava mjesec dana biti na Karibima, lizati rane, ne obazirati se na svijet, duriti se, čekati da netko pokaže kakvo-takvo zanimanje..."

"A gospođa Morgan?" "Već se vratila u Delaware. Igra bridž."

"Razvode se?"

"Ako u toj njegovoj glavi ima barem malo mozga... Tko će ih znati..."

Teddy oprezno otpije gutljaj čaja. "Onda... čime ga možemo pritisnuti ako Morgan odbije i ne popusti?"

"Ne bih rekao da će doći do toga. Preliminarni su razgovori protekli dobro. Čini se da nas Critz podupire. Sada se puno bolje snalazi u svemu nego Morgan. Critz zna da se uopće ne bi našli u Ovalnom uredu da nije bilo skandala s Backmanom."

"Pitao sam čime ga možemo pritisnuti..." "Zapravo ničim. Tip je idiot, ali je čist."

Iz Avenije Constitution skrenuli su u 18. ulicu i ubrzo se našli na istočnome ulazu u Bijelu kuću. Iz tame su se pojavili muškarci sa strojnicama, a zatim su agenti Tajne službe u crnim balonerima zaustavili kombi. Lozinke i odzivi, škripa i krčanje radiouređaja... Već nekoliko trenutaka kasnije Teddyja su spustili iz kombija. Kad su se našli unutra, površnim pregledom kolica otkrili su tek invalidnog i toplo umotanog starca.

Artie, bez Heinekena i ponovno bez kucanja, proviri glavom kroz odškrinuta vrata i reče:

"Došao je Maynard." "Znači, živ je", reče Predsjednik.

"Ali jedva." "Dovezite ga."

Hoby i pomoćnik po imenu Priddy ušli su u Ovalni ured nakon kolica. Predsjednik i Critz pozdravili su posjetitelje i doveli ih do prostora za sjedenje pred kaminom. Iako je Maynard izbjegavao Bijelu kuću, Priddyju je ondje praktički bio drugi dom: svako jutro Predsjednika je izvještavao o obavještajnim pitanjima.

Nakon što su se smjestili, Teddy je pogledao oko sebe, kao da traži skrivene uređaje za prisluškivanje. Bio je gotovo siguran da ih nema, da je ta praksa prekinuta još nakon Watergatea. Nixon je u Bijelu kuću bio postavio dovoljno žica za elektrifikaciju omanjega grada, no to je, dakako, i platio.

Međutim, Teddy je imao prislušni uređaj. Bio je skriven iznad osovine njegovih kolica, samo na koji centimetar ispod sjedala. Bila je riječ o osjetljivom uređaju za snimanje koji će u sljedećih pola sata zabilježiti svaki zvuk.

Pokušao se nasmiješiti predsjedniku Morganu, no zapravo je samo htio reći otprilike: Nema sumnje da ste najograničeniji političar kojeg sam ikad vidio. Jedino se u Americi takav idiot može naći na čelu zemlje.

Predsjednik Morgan nasmiješio se Teddyju Maynardu, iako bi mu zapravo bio najradije rekao: Trebao sam te nogirati još prije četiri godine. Tvoja služba bez prestanka sramoti ovu zemlju.

Teddy: Šokirao sam se doznajući da si pobijedio i u jednoj državi, premda sa samo sedamnaest glasova.

Morgan: Ne bi uspjeli pronaći ni terorista koji se reklamira jumbo plakatima.

Teddy: Dobar ulov! Pastrva u mreži bit će još i manje nego glasova. Morgan: Zašto nisi jednostavno umro, kako su mi svi obećavali?

Teddy: Predsjednici se izmjenjuju, no ja sam uvijek tu.

Morgan: Critz te želio zadržati. Njemu možeš zahvaliti što si još na tom poslu. Ja sam te htio nogirati samo dva tjedna nakon inauguracije. Critz sada upita:

"Je li tko za kavu?"

Teddy reče: "Ne." Odmah nakon njega, kavu su odbili i Hoby i Priddy. A budući da CIA nije bila za kavu, predsjednik Morgan reče:

"Da, crnu, s dva šećera." Critz kimne tajnici koja je čekala na poluotvorenim pokrajnjim vratima.

Ponovno se okrenuvši prema okupljenima, reče:

"Nemamo mnogo vremena."

Teddy žurno reče: "Došao sam razgovarati o Joelu Backmanu."

"Da, zato ste došli", reče Predsjednik.

"Kao što znate," nastavi Teddy, gotovo se i ne obazirući na Predsjednika, "gospodin Backman otišao je u zatvor ne rekavši ni riječi. I dalje čuva pojedine tajne koje bi, iskreno govoreći, mogle ugroziti nacionalnu sigurnost."

"Ne možete ga ubiti... " izlane Critz.

"Gospodine Critz, ne možemo ubijati američke građane. To je protuzakonito. Draže nam je kad to obavi netko drugi."

"Ne razumijem", reče Predsjednik.

"Imamo plan. Pomilujete li gospodina Backmana i prihvati li on pomilovanje, za samo nekoliko sati otpremit ćemo ga iz zemlje. Mora pristati na to da će se nadalje, do kraja života, skrivati. A to ne bi trebalo biti problematično, jer bi ga više ljudi željelo vidjeti u lijesu, što on dobro zna.

Prebacit ćemo ga u inozemstvo, vjerojatno u neku europsku zemlju, gdje će ga biti lakše nadgledati. Dobit će novi identitet. Bit će slobodan, a nakon nekog vremena ljudi će zaboraviti Joela Backmana."

"Ali to nije završetak Price", reče Critz.

"Nije. Pricekat ćemo, možda godinu-dvije, pa ćemo pustiti informaciju na odgovarajuća mjesta. Drugi će pronaći gospodina Backmana i ubiti ga, a kad dođe do

toga, dobit ćemo odgovor na mnoga pitanja koja nas muče."

Podulja stanka. Teddy je pogledao Critza, zatim Predsjednika. Kad se uvjerio da su posve zbunjeni, nastavio je:

"Gospodo, riječ je o vrlo jednostavnom planu. Radi se o tome tko će ga ubiti."

"Znači, pratit ćete ga?" upita Critz.

"U stopu."

"Tko ga želi srediti?" upita Predsjednik.

Teddy promijeni položaj venama prošaranih ruku i malko se trgne, a zatim ga pogleda kao što učitelj gleda učenike trećeg razreda.

"Možda Rusi, možda Kinezi, možda Izraelci. Možda i neki drugi... " Dakako da je bilo i drugih, no nitko nije očekivao da bi Teddy mogao otkriti sve što zna. Nikad nije otkrivao sve. Nikad i neće otkriti sve, tko god bio predsjednik i koliko mu god preostalo vremena u Ovalnom uredu.

Samo se smjenjuju, dolaze i odlaze, neki nakon četiri godine, neki nakon osam. Neki obožavaju špijunažu, druge zanimaju jedino najnovija ispitivanja javnog mnijenja. Morgan je bio osobito nesposoban na vanjskopolitičkom planu, a s obzirom na to da mu mandat istječe već za koji sat, Teddy nikako neće otkriti više nego što je potrebno da izvuče pomilovanje.

"Zašto bi Backman pristao na takvo što?" upita Critz.

"Moguće je da neće pristati", odgovori Teddy. "Ali šest je godina u samici. Dvadeset tri sata na dan u minijaturnoj ćeliji. Sat vremena sunčeva svjetla. Tri tuširanja na tjedan. Loša hrana - kažu da ima gotovo trideset kilograma manje. Koliko čujem, baš mu i nije dobro."

Dva mjeseca prije, nakon predsjednikova katastrofalnog izbornog poraza, kad je tek osmislio plan za pomilovanje, Teddy Maynard potegnuo je neke od mnogobrojnih veza i znatno pogoršao uvjete Backmanova zatočeništva. Temperaturu u ćeliji spustili su za pet stupnjeva i posljednjih tridesetak dana mučio ga je užasan kašalj. Hranu, koja je u najboljem slučaju bila bljutava, još su jedanput prije posluživanja stavljali u mikser i posluživali je hladnu. Kotlić za ispiranje nužnika čas je radio, a čas nije. Čuvari su ga često budili usred noći, bez reda i pravila. Smanjili su mu prava služenja telefonom. Pravna knjižnica u koju je dolazio dvaput na tjedan odjednom mu više nije bila dostupna. Kao odvjetnik, Backman je znao koja su mu prava, pa je prijetio raznim tužbama protiv zatvora i vlade, iako još nije ništa pokrenuo. Vidjelo se da stalna borba ostavlja tragove. Tražio je tablete za spavanje i Prozac.

"Tražite da pomilujem Joela Backmana pa da možete organizirati da ga ubiju?" upita Predsjednik.

"Da", odvrati Teddy bez uvijanja. "Ali zapravo nećemo ništa organizirati."

"Ali to će se ipak dogoditi."

"Da."

"I njegova smrt bit će u interesu naše nacionalne sigurnosti?"

"U to sam čvrsto uvjeren."

Poglavlje 2

Izolacijski odjel Saveznog zatvora Rudley imao je četrdeset identičnih ćelija, dimenzija tri i pol s tri i pol metra, bez prozora, bez rešetaka, sa zelenim betonskim podom i zidovima od betonskih blokova, te metalnim vratima koja su pri dnu imala prorez za pladanje s hranom, a u gornjem dijelu malen otvor kroz koji bi povremeno provirili čuvari.

Odjel je bio pun vladinih doušnika, narkocinkaroša, mafijaških otpadnika, a ondje su se našla i barem dvojica špijuna - ljudi koje je bilo nužno zatvoriti, jer je u njihovoj domovini bilo mnogo onih koji bi im rado prerezali grkljan. Većina od četrdeset ljudi na zaštiti u Rudleyju tražila je smještaj na izolacijskom odjelu.

Joel Backman pokušavao je zaspati kad su dvojica čuvara bučno otvorila metalna vrata i uključila svjetlo.

"Treba te upravitelj", reče jedan od njih, bez dodatnih objašnjenja. Zatvorskim kombijem u tišini su prolazili ledenom oklahomskom prerijom, pokraj drugih zgrada, u kojima su boravili manje čuvani kriminalci, i tako na kraju došli do upravne zgrade. Backmana su, u lisicama, iako za to nije bilo očitijih razloga, žurno uveli unutra, povelu stubama, a zatim i dugačkim hodnikom do velikog ureda s uključenom rasvjetom, ureda u kojem se događalo nešto važno. Na zidu je visio sat. Bilo je već skoro jedanaest navečer.

Upravitelja dotada nije upoznao, a to nije bilo nimalo neobično. Postojalo je mnogo valjanih razloga zbog kojih upravitelj nije obilazio zatvorenike. Ne natječe se na izborima za upravitelja, niti mora motivirati ljude. Uz njega su se u uredu nalazila još trojica dužnosnika. Bili su to ozbiljni ljudi koji su, bilo je očito, već neko vrijeme razgovarali. Iako je u svim prostorijama američke vlade pušenje bilo strogo zabranjeno, pepeljara je bila puna, a gusti oblak dima lebdio je uza sam strop.

Bez jedne jedine riječi uvoda, upravitelj reče:

"Sjednite onamo, gospodine Backman."

"Drago mi je", reče Backman i pogleda ostale nazočne. "Zašto ste me, točno, doveli?"

"O tome ćemo razgovarati."

"Možete li mi, molim vas, skinuti lisice? Obećavam da neću nikoga ubiti."

Upravitelj se obrecne na najbližeg čuvara, pa on brzo pronađe ključ i oslobodi Backmana. Čuvar zatim žurno iziđe i za sobom zalupi vratima, na veliko nezadovoljstvo očito uvijek nervoznog upravitelja.

Pokazujući rukom, upravitelj reče:

"Ovo je specijalni agent Adair iz FBI-a. Ovo je gospodin Knabe iz Ministarstva pravosuđa. A ovo je gospodin Sizemore, također iz Washingtona." Nijedan od njih nije krenuo u smjeru gospodina Backmana, koji je i dalje stajao, poprilično zbunjen. Kimnuo im je, preko volje nastojeći biti uljudan. Nisu mu uzvratili.

"Molim vas, sjednite", reče upravitelj, a Backman napokon sjedne.

"Hvala. Kao što znate, gospodine Backman, sprema se inauguracija novog predsjednika. Predsjednik Morgan samo što nije predao vlast. Trenutačno je u Ovalnom uredu i muči ga pitanje hoće li vas pomilovati ili neće."

Backmana je odjednom obuzeo nezaustavljiv kašalj, izazvan dijelom gotovo arktičkom temperaturom u njegovoj ćeliji, a dijelom šokom koji je doživio začuvši riječ "pomilovati". Gospodin Knabe iz Ministarstva dodao mu je bočicu s vodom. Željno je popio nekoliko velikih gutljaja, tako da mu je voda počela curiti niz bradu, a onda je nekako uspio obuzdati kašalj.

"Pomilovati?" promumlja.

"Riječ je o potpunom pomilovanju, uz nekoliko uvjeta." "Ali zašto?"

"Ne znam zašto, gospodine Backman, niti mi je posao raspitivati se o razlozima. Samo prenosim poruku."

Gospodin Sizemore, za kojeg je upravitelj rekao tek da je "iz Washingtona", ali nije spomenuo ni titulu ni povezanost s nekom ustanovom, reče:

"Riječ je o pogodbi, gospodine Backman. U zamjenu za potpuno pomilovanje morate pristati otići u inozemstvo, više se nikad ne vratiti, te s novim identitetom živjeti negdje gdje vas nitko neće pronaći."

Nema problema, pomisli Backman. To i želi: da ga nitko ne pronađe.

"Ali zašto?" promumlja ponovno. Jasno se vidjelo kako bočica koju je držao u lijevoj ruci podrhtava.

Uočivši kako se bočica trese, gospodin Sizemore iz Washingtona pomno je promotrio Joela Backmana, od kratko podšišane sijede kose do jeftinih izlizanih tenisica, s crnim zatvorskim čarapama. Pritom nije mogao ne sjetiti se kako je taj čovjek izgledao prije zatvora.

U mislima mu je bljesnula fotografija s naslovnice nekog časopisa. Elegantni Joel Backman u crnom talijanskom odijelu besprijekorna kroja, dotjeran i pomno pripremljen za snimanje, zagledan u objektiv s beskrajnim samozadovoljstvom.

Kosa je bila duža i tamnija, zgodno lice čvrsto i bez bora, struk širok, jasan odraz nebrojenih poslovnih objeda s moćnim ljudima i četverosatnih večera. Obožavao je vino, žene i sportske automobile. Imao je privatni mlažnjak, jahtu, kuću u Vailu i o svemu tome vrlo je rado pričao. Masno otisnut naslov iznad njegove glave glasio je:

Posrednik - je li ovo drugi najmoćniji ČOVJEK U WASHINGTONU?

Časopis se nalazio u aktovci gospodina Sizemorea, zajedno s debelim dosjeom o Joelu Backmanu. Pregledao ga je dok se zrakoplovom iz Tulse vraćao u Washington.

Prema navodima u članku, posrednik je u to vrijeme imao prihode veće od deset milijuna dolara na godinu, iako je u vezi s time na novinarska pitanja odgovarao suzdržano. U odvjetničkoj tvrtki koju je utemeljio radilo je dvije stotine odvjetnika. Iako je prema washingtonskim mjerilima tvrtka bila mala, nesumnjivo je imala najveći utjecaj u političkim krugovima. Bio je to pravi stroj za lobiranje, a ne ustanova u kojoj pravi odvjetnici pokazuju stručno umijeće. Prije bordel za bogate tvrtke i strane vlade. O, kakav pad moćnika, pomisli gospodin Sizemore, ponovno zagledan u onu bočicu.

"Ne razumijem..." uspio je prošaptati Backman.

"A mi nemamo vremena objašnjavati", uzvratu gospodin Sizemore.

"Stvar se mora riješiti brzo, gospodine Backman. Na žalost, nemate vremena da razmislite. Morate odlučiti na licu mjesta. Da ili ne. Ostajete ovdje ili ćete pod drugim imenom živjeti na drugoj strani svijeta?"

"Gdje?"

"Ne znamo gdje, ali već ćemo nešto smisliti."

"Hoću li biti na sigurnom?"

"Na to pitanje, gospodine Backman, možete odgovoriti isključivo vi."

Dok je razmišljao o vlastitom pitanju, gospodin Backman počeo se još očitije tresti.

"Kad krećem?" upita polagano. Glas mu se na trenutak pojačao, no novi val nezaustavljivog kašlja vrebao je na svakom koraku.

"Odmah", odgovori gospodin Sizemore, koji je u svoje ruke preuzeo sve uzde i upravitelja, FBI i Ministarstvo pravosuđa sveo na puke promatrače.

"Mislite, baš sada, odmah?" "Ne vraćate se u ćeliju."

"Oh, dovraga i bestraga..." reče Backman. Nitko od nazočnih nije uspio suspregnuti osmijeh.

"Ispred ćelije čeka čuvar", reče upravitelj. "Donijet će sve što zatražite."

"Ispred moje ćelije uvijek je barem jedan ćuvar", obrecne se Backman na upravitelja. "Ako je to onaj mali sadistićki gad Sloan, recite mu da uzme moju britvicu i razreće si vene."

Svi su s nelagodom progutali slinu, ćekajući da se rijeći izgube u ventilacijskim otvorima. Umjesto toga, probile su se kroz zagaćeni zrak i još nekoliko trenutaka odzvanjale prostorijom.

Gospodin Sizemore se nakašlje, premjesti tećište s lijeve polovice straćnjice na desnu, i reće:

"Gospodine Backman, ćekaju nas gospoda u Ovalnom uredu. Prihvaćate li nagodbu?"

"Predsjednik ćeka mene?"

"Moglo bi se reći."

"To mi i duguje. Ja sam ga doveo u Bijelu kuću."

"Doista nije trenutak za takve rasprave, gospodine Backman", reće gospodin Sizemore mirno. "Uzvrća uslugu?"

"Ne bih znao o ćemu razmišlja Predsjednik."

"Pretpostavljate da je obdaren sposobnošću razmišljanja."

"Lijepo ću nazvati i reći da je odgovor negativan."

"Ćekajte."

Backman iskapi bočicu i zatraži još vode. Obrisavši usta rukavom, reče: "Bit ću nešto poput zaštićenog svjedoka. Je li to približno takav program?"

"Nije riječ o službenom programu, gospodine Backman. No s vremena na vrijeme pojavi se potreba da nekog sakrijemo."

"Koliko se često događa da nekog tako i izgubite?" "Ne prečesto."

"Ne prečesto? Znači da mi nitko ne jamči sigurnost." "Nitko ništa ne jamči. Ali imate dobre izgleda..." "Backman pogleda upravitelja i reče: "Koliko mi je još preostalo godina kod tebe, Lestere?"

Lester se trgne. Nitko ga nikad ne zove tim imenom, imenom koje mrzi i izbjegava. Na pločici na radnome stolu stajalo je samo L. Howard Cass.

"Četrnaest godina. Možete me oslovljavati s 'upravitelju Cass'."

"Cass k'o pas. Po svoj prilici, umrijet ću za najviše tri godine. Zahvaljujući neuhranjenosti, pothlađenosti i nedovoljnoj zdravstvenoj njezi. Dečki moji, Lester vam je vrlo strog i štedljiv."

"Možemo li prijeći na stvar?" upita gospodin Sizemore. "Naravno da pristajem", reče Backman. "Koji idiot ne bi pristao?" Tada se napokon pokrenuo i gospodin Knabe iz Ministarstva. Otvorio je aktovku i rekao:

"Ovdje je papirologija."

"Za koga vi radite?" upita Backman gospodina Sizemorea. "Za predsjednika Sjedinjenih Država."

"U tom slučaju recite mu da nisam glasao za njega jer sam bio iza rešetaka. Ali da sam imao priliku, svakako bih glasao za njega. I recite mu da se zahvaljujem, može?"

"Svakako."

Hoby ponovno napuni čašu zelenim čajem, ovaj put bez teina, budući da se primicala ponoć, te je preda Teddyju, umotanom u pokrivač i zagledanom u vozila iza kombija. Vozili su se Avenijom Constitution, napuštali grad, već došavši gotovo do Mosta Roosevelt. Starac otpije gutljaj čaja i reče:

"Morgan je preglup da bi prodavao pomilovanja. Međutim, zabrinjava me Critz"

"Na otoku Nevis pojavio se novi račun", reče Hoby. "Prije dva tjedna. Otvorila ga je neka nepoznata tvrtka čiji je vlasnik Floyd Dunlap."

On je?"

"Jedan od Morganovih ljudi za skupljanje love." "Zašto na Nevisu?"

"Nevis je trenutačno žarište financijskih aktivnosti."

To držimo na oku?"

"Potpuno. Bude li transakcija, do njih bi moralo doći u sljedećih četrdeset osam sati."

Teddy jedva primjetno kimne i pogleda lijevo, u smjeru Kennedyjeva centra.

"Gdje je Backman?" "Izlazi iz zatvora."

Teddy se nasmiješi i otpije gutljaj čaja. Most su prešli u tišini, a kad je Potomac već ostao iza njih, upita:

"Tko će ga srediti?" "Je li uopće važno?" "Nije. Ali bit će zabavno gledati kako se nadmeću." U izlizanoj, ali pomno uškrobljenoj i izglačanoj žuto-sivoj vojnoj uniformi, bez ikakvih oznaka i značaka, te u sjajnim crnim čizmama i debeloj tamnoplavoj zimskoj jakni s kapuljačom koju je navukao i čvrsto stegnuo oko glave, Joel Backman izišao je iz saveznog zatvora Rudley, polagano i šepireći se, pet minuta nakon ponoći, četrnaest godina prije roka. Unutra je, u samici, proveo šest godina. Na odlasku je u ruci imao malenu platnenu torbu, a u njoj nekoliko knjiga i nekoliko fotografija. Nije se ni osvrnuo prema zatvoru. Bile su mu pedeset dvije godine. Bio je razveden, bez novca, bez ikakva kontakta s dvoje od troje djece. Svi nekadašnji prijatelji odavno su ga zaboravili. Nitko od njih nije se potrudio održati korespondenciju dulje od prve godine zatočeništva.

Nekadašnja djevojka, jedna od bezbrojnih tajnica za kojima je jurio po raskošno namještenom sjedištu tvrtke, pisala mu je deset mjeseci, sve dok u The Washington Postu nije objavljeno kako je FBI zaključio da nije osobito vjerojatno da je Backman opljačkao vlastitu tvrtku i klijente, pokupio milijune i milijune dolara, kako se mislilo u prvi mah.

Tko se još želi dopisivati s odvjetnikom koji je bez prebijene pare završio u zatvoru? Bogati odvjetnik u zatvoru... to bi već možda išlo.

Majka mu je pisala s vremena na vrijeme, no njoj je bila devedeset jedna godina i živjela je u jeftinom staračkom domu u blizini Oaklanda. Svaki je put imao dojam da bi joj to moglo biti posljednje pismo. On je njoj pisao jedanput na tjedan, no činilo mu se

da zapravo i nije u stanju nešto pročitati, te je bio gotovo posve siguran da nitko od osoblja nema ni vremena ni volje čitati joj. Uvijek je govorila:

"Hvala na pismu", no nikad nije spominjala ništa od onoga što je navodio u pismu. Slao joj je čestitke za posebne prilike. U jednom od pisama priznala je da se nitko drugi nikad ne sjeti njezina rođendana.

Čizme su bile teške. Dok je s mukom koračao pločnikom, uvidio je da je posljednjih šest godina uglavnom bio u čarapama, bez cipela. Kako je samo neobično o čemu čovjek razmišlja kad ga tako neočekivano oslobode. Kad je posljednji put nosio čizme? I kad će se moći riješiti tih prokletih čizama?

Na trenutak je zastao i pogledao u nebo. Svaki dan po sat vremena bilo mu je dopušteno da šeće malenim travnjakom ispred zatvorske zgrade. Uvijek je bio sam, uvijek pod budnim čuvarevim okom, kao da bi on, Joel Backman, nekadašnji odvjetnik koji nikad nije ni iz objesti pucao iz pištolja, odjednom mogao postati opasan i nekoga osakatiti.

"Park" je okruživala žičana ograda visoka tri metra, koja je na vrhu imala i bodljikavu žicu. Na suprotnoj strani ograde nalazio se prazni odvodni kanal, a iza njega beskonačna prerija, bez ijednog stabla, koja se prostirala, pretpostavljao je, sve do Teksasa. Pratili su ga gospodin Sizemore i agent Adair. Odveli su ga u tamno-zeleni terenac koji je, iako bez službenih oznaka, svima jasno pokazivao da pripada vladi. Joel je sjeo na stražnje sjedalo, sam, i počeo se moliti. Čvrsto je stisnuo oči, počeo škrgutati zubima i zamolio Boga da dopusti da se motor pokrene, da se kotači počnu okretati, da se vrata otvore, da sve bude u redu s papirima... molim te, Bože, samo bez okrutnih šala. Bože, molim te da ovo nije tek san! Nakon dvadeset minuta, prvi se oglasio Sizemore.

"Gospodine Backman, jeste li gladni?"

Gospodin Backman u međuvremenu se prestao moliti i počeo plakati. Automobil je napredovao bez zastajkivanja, iako on nije otvorio oči. Ležao je na stražnjem sjedalu, borio se protiv emocija koje su samo navirale i pritom beznadno gubio bitku.

"Naravno", uspio je izustiti. Pridignuo se u sjedeći položaj i pogledao kroz prozor. Vozili su se međudržavnom autocestom i načas je ugledao natpis "Izlaz Perry". Zaustavili su se na parkiralištu restorana u kojem su se nudile razne palačinke, na manje od četristo metara od autoceste. U daljini su se nazirali šleperi, čuo se zvuk njihovih dizelskih motora. Joel ih je još nekoliko trenutaka promatrao i osluškivao. Ponovno podigavši pogled, ugledao je polumjesec.

"Žurimo se?" upitao je Sizemorea kad su ušli u lokal.

"Napredujemo točno po planu", glasio je odgovor. Sjeli su za stol u blizini prozora. Joel je sjedio i gledao van. Naručio je pohani kruh i voće. Klonio se teže hrane jer se pribojavao da mu se tijelo odviše naviklo na zobenu kašu na kojoj je živio već godinama. Razgovor je bio ukočen. Momci koji su radili za vladu bili su programirani da kažu malo i posve nesposobni za neobavezno čavrljanje. Joela ionako zapravo nije zanimalo što bi mu mogli reći. Nastojao je ne smiješiti se.

Sizemore će kasnije izvijestiti pretpostavljene da je Backman povremeno pogledavao prema vratima te, kako se činilo, pomno motrio ostale goste. Činilo se da nije prestrašen. Naprotiv! Minute su sporo odmicale i šok je slabio, a on se, kako se činilo, brzo privikavao na novonastalu situaciju te postao čak i ponešto živahan. Pohlepno je pojeo dvije porcije kruha i popio četiri šalice crne kave.

Nekoliko minuta prije četiri ujutro ušli su u kompleks Fort Summit, nadomak Brinkleyja, u saveznoj državi Teksas. Backmana su odveli u bolnicu u sklopu baze, gdje su ga pregledala dvojica liječnika. Osim prehlade i kašlja, te opće iscrpljenosti i neuhranjenosti, zapravo i nije bio u osobito lošem stanju. Zatim su ga odveli u hangar u kojem se upoznao s pukovnikom Gantnerom, koji mu je istog trenutka postao najboljim prijateljem. Prema Gantnerovim uputama i pod njegovim budnim okom, Joel je navukao zeleni vojnički kombinezon na kojem je iznad desnog džepa bilo ispisano prezime Herzog.

"To sam ja?" upitao je Joel, zagledan u prezime.

"Samo za sljedećih četrdeset osam sati", odgovorio je Gantner.

"A čin?"

"Bojnik." "Nije loše."

Otprilike u vrijeme kratkog predavanja, gospodin Sizemore iz Washingtona i agent Adair neprimjetno su se izgubili i Joel Backman više ih nije vidio. S pojavom prvih tragova jutarnjeg svjetla Joel je sa stražnje strane ušao u teretni zrakoplov C-130, te za Gantnerom došao do gornje razine i malene sobe s ležajevima u kojima su se još šestorica vojnika pripremala za dugotrajno putovanje.

"Smjesti se ovamo", reče Gantner i pokaže ležaj u blizini poda.

"Smijem pitati kamo idemo?" prošapće Joel.

"Smiješ pitati, ali ja ne smijem odgovoriti."

"Samo me zanimalo... "

"Sve ću ti reći kad sletimo."

"A kad bi to moglo biti?"

"Za približno četrnaest sati."

Kako nije bilo prozora koji bi mu odvlačili pozornost, Joel se smjestio na ležaj i navukao pokrivač preko glave. Kad su poletjeli, već je hrkao.

Poglavlje 3

Critz je odspavao nekoliko sati, a zatim otišao od kuće prije početka inauguracijskog kaosa. Neposredno nakon svitanja njega i suprugu žurno su, jednim od mnogih privatnih mlažnjaka njegova novog poslodavca, prebacili u London. Ondje će provesti dva tjedna, a zatim će se vratiti napornoj washingtonskoj monotoniji kao novi lobist u prastaroj igri. To mu se nikako nije sviđalo. Godinama je gledao kako gubitnici prelaze na suprotnu stranu ulice i pokreću novu karijeru, pritom prisilom iskorištavajući nekadašnje kolege, prodajući dušu svakome tko ima dovoljno novca da kupi navodni utjecaj. Sve je to tako trulo i pokvareno. Muka mu je od politike, no na žalost, ne zna raditi ništa drugo.

Držat će govore, možda napisati knjigu, nekoliko se godina tako održavati na površini, u nadi da će ga se netko sjetiti. No Critz je dobro znao koliko brzo Washington zaboravlja nekadašnje moćnike.

Predsjednik Morgan i ravnatelj Maynard dogovorili su se da dvadeset četiri sata, do trenutka kad inauguracija već bude iza njih, nikome neće ni spomenuti priču o Backmanu. Morganu se živo fućka, on će u to vrijeme već biti na Barbadosu. Međutim, Critz nije osjećao nikakvu obvezu, osobito prema tipovima poput Teddyja Maynarda. Nakon duge večere uz obilne količine vina, oko dva poslije ponoći u Londonu, nazvao je dopisnika CBS-a iz Bijele kuće i šaptom ga upoznao s pojedinostima Backmanova pomilovanja. Kao što je i očekivao, CBS je prvi objavio novost, još u ranojutarnjem terminu, u prilogu posvećenom glasinama, tako da je već prije osam ujutro vijest gromoglasno odjeknula Washingtonom. Joel Backman pomilovan je potpuno i

bezuvjetno i to pet do dvanaest! Nitko nije znao pojedinosti o puštanju iz zatvora. Posljednje informacije o njemu govore su da je smješten na sigurno, pod maksimalnom zaštitom u zatvoru u Oklahomi. U izrazito nervoznom gradu, dan je počeo pomilovanjem koje je senzacionalno zauzelo središnje mjesto na pozornici, za njega se nadmećući s novim predsjednikom i prvim danom provedenim na novoj dužnosti.

Odvjetnička tvrtka Pratt & Bolling nakon stečaja se našla u Aveniji Massachusetts, četiri ulice sjeverno od Dupont Circlea. Nije loše, ali nije ni približno otmjeno kao nekoć, kad je sjedište imala u Aveniji New York. Nekoliko godina prije, dok je tvrtku vodio Joel Backman -tada se zvala Backman, Pratt & Bolling - na njegovo su inzistiranje plaćali najvišu najamninu u gradu, kako bi on mogao stajati pokraj divovskih prozora divovskog ureda na sedmome katu i odande gledati Bijelu kuću.

Sada nije bilo Bijele kuće na vidiku. Nije bilo ni moćnih ureda sa spektakularnim pogledom. Zgrada je imala tri etaže, a ne osam. A umjesto dvije stotine masno plaćenih odvjetnika, u njoj je sad radilo tridesetak odvjetnika koji su s mukom spajali kraj s krajem.

Prvi bankrot - zaposlenici su ga obično nazivali Backman I. - desetakovao je broj zaposlenika, ali su partneri nakon njega nekim čudom ipak ostali na slobodi. Do Backmana II. došlo je zbog tri godine nesmiljenih unutarnjih sukoba i parnica među preživjelim. Među konkurentima se običavalo govoriti da Pratt & Bolling više tuže među sobom nego one koje bi trebali tužiti u ime naručitelja. -Međutim, tog je jutra među konkurencijom vladala tišina.

Joel Backman je na slobodi. Posrednik više nije iza rešetaka. Sprema li se veliki povratak? Vraća li se u Washington? Je li sve to istina? Nemoguće...

Kim Bolling trenutačno se liječi od alkoholizma, a iz klinike će ga prebaciti izravno u privatnu psihijatrijsku ustanovu u kojoj će ostati još godina. Nepodnošljiva napetost koja je obilježila posljednjih šest godina natjerala ga je preko ruba, do točke iz koje nije bilo povratka. Zadaća suočavanja s najnovijom noćnom morom koju im je priredio Joel Backman pala je u poprilično široko krilo Carla Pratta.

A upravo je Pratt izgovorio sudbonosno "da", dvadeset dvije godine prije, kad je Backman predložio spajanje njihovih malenih tvrtki. Upravo je Pratt šesnaest godina mukotrpno radio i pospremao kaos za Backmanom, dok se tvrtka širila, naknade obilno dotjecale, a etičke se granice iskrivljavale i zamagljivale do neprepoznatljivosti. Upravo se Pratt iz tjedna u tjedan sukobljavao sa svojim partnerom, ali je s vremenom upravo on počeo uživati u plodovima neviđenog uspjeha tvrtke.

I upravo se i Carl Pratt zamalo našao na saveznoj optužnici, neposredno prije nego što se Joel Backman junački žrtvovao za sve.

Backmanova nagodba, omogućila je da su ostali partneri iz tvrtke oslobođeni krivnje, donio je kaznu od deset milijuna dolara i izravno izazvao prvi stečaj - Backman I. No i stečaj je bolji od zatvora, podsjećao se Pratt gotovo svakodnevno.

Tog je jutra teškim korakom hodao amo-tamo skromnim uredom, nešto si mumljao u bradu i očajnički se pokušavao uvjeriti da novost jednostavno ne može biti istinita. Zastao je kod malenog prozora i zagledao se u susjednu zgradu od sive opeke, pitajući se kako je to moguće. Kako nekadašnji odvjetnik, bez novca, bez dozvole za rad, osramoćen i prezren, može uvjeriti Predsjednika, i to na samome završetku mandata, da ga u posljednji trenutak pomiluje? U vrijeme odlaska u zatvor, Joel Backman vjerojatno

je bio najpoznatiji obrazovani i ugledni kriminalac u Americi. Svi su ga željeli vidjeti na vješalima.

Ipak, priznao je Pratt u sebi, ako je netko na svijetu uopće u stanju izvesti takvo čudo, onda je to svakako Joel Backman.

Pratt je još nekoliko minuta proveo u telefoniranju, provjeravajući svoju široku mrežu washingtonskih stručnjaka za glasine i sveznalica. Dugogodišnji prijatelj koji se nekako uspio održati u izvršnoj vlasti pod četvoricom predsjednika - po dvojicom iz svake stranke - napokon je potvrdio istinu.

"Gdje je?" upitao je Pratt nestrpljivo, kao da bi se Backman svakog trenutka mogao pojaviti u Washingtonu.

"Nitko ne zna", glasio je odgovor.

Pratt je zaključao vrata ureda, boreći se protiv potrebe da otvori bocu votke. Kad su njegova partnera smjestili u zatvor, na dvadeset godina, bez mogućnosti skraćanja kazne, bilo mu je četrdeset devet godina i često se pitao što će raditi kad mu bude šezdeset devet, kad Backman izađe.

U tom trenutku Pratt je imao dojam da mu je netko na prijevaru oduzeo četrnaest godina života.

Sudnica je bila tako pretrpana da je sudac za dva sata odgodio saslušanje, ne bi li se nekako zadovoljila potreba za sjedalima i ne bi li se uveo kakav-takav red pri njihovoj dodjeli. Predstavnici svih najvažnijih američkih medija histerično su zahtijevali mjesto za sjedenje ili stajanje. Krupne zvjerke iz Pravosuđa, FBI-a, Pentagona, CIA-e, Agencije za nacionalnu sigurnost, Bijele kuće i Kongresa, tražili su

mjesta, odreda tvrdeći da je za njihove interese vrlo važno da nazoče linču Joela Backmana. Kad se optuženik napokon pojavio u sudnici kojom je vladala neviđena napetost, masa je odjednom zašutjela, zastala kao paralizirana, pa se od svega čulo još samo kako stenograf priprema uređaj.

Backmana su doveli do stola za optuženike, gdje se prava mala vojska branitelja natisnula oko njega, kao da bi netko s galerije mogao zapucati na njega. Hici zapravo i ne bi bili neobični, iako je sigurnost bila na razini posjeta predsjednika SAD-a. U prvom redu točno iza stola za optuženika i branitelje sjedili su Carl Pratt i još desetak partnera, ili budućih bivših partnera gospodina Backmana. Njih su najpomnije pretražili, i to s razlogom.

Iako su kiptjeli od mržnje prema partneru, ujedno su za njega i navijali. Ne uspije li nagodba, zbog neke nepredviđene prepreke ili neslaganja, i oni će se ponovno naći na meti, neizbježno će se suočiti s gadnim tužbama.

Sad barem sjede u prvom redu, među gledateljima, a ne na optuženičkoj klupi, kamo smještaju kriminalce. Barem su još živi.

Osam dana ranije Jacy Hubbard, pravi trofejni primjerak među njihovim novim partnerima, pronađen je mrtav na Nacionalnom groblju Arlington. Bila je riječ o izrežiranom samoubojstvu u koje je malo tko vjerovao. Hubbard je bio nekadašnji senator iz Teksasa, koji je nakon dvadeset četiri godine u Senatu odustao od novog mandata, i to zbog jednog jedinog, iako neobjavljenog razloga: kako bi nemali utjecaj ponudio najvelikodušnjem ponuđaču. Dakako da Joel Backman ni slučajno nije mogao dopustiti da mu tako krupna riba izmakne iz mreže, pa su on i ostatak tvrtke Backman, Pratt & Bolling angažirali Hubbarda za milijun dolara na godinu, jer je stari dobri Jacy mogao ući u Ovalni ured kad god bi mu se prohtjelo.

Hubbardova smrt silno je pomogla Joelu Backmanu da uvidi prednosti vladina stajališta. Tako su odjednom nestale prepreke zbog kojih je došlo do zastoja u pregovorima oko nagodbe. Ne samo da će prihvatiti dvadeset godina, nego Backman želi što prije u zatvor! Živo se zanima za takav oblik zaštite. Tog je dana vladu zastupao visokopozicionirani dugogodišnji tužitelj iz Ministarstva pravosuđa, a s obzirom na tako brojnu i uglednu publiku, jednostavno nije mogao ne izvesti pravu predstavu. Jednostavno nije mogao upotrijebiti jednu riječ kad bi tri bile po njegovoj mjeri. Slušalo ga je previše ljudi. Našao se nasred velike pozornice što se u dugoj i monotonij karijeri događalo rijetko, i to pred očima cijele zemlje.

Nesmiljeno mirnim tonom počeo je čitati optužnicu, pa je tako ubrzo postalo očito da gotovo uopće nije nadaren za teatralnost, da mu dramatičnost baš i ne ide od ruke, iako se silno trudi. Nakon osam minuta omamljujućeg monologa, sudac je, pospano pogledavši preko naočala za čitanje, rekao:

"Možete li malo ubrzati stvar, gospodine, i usput se malo stišati?"

Optužnica je imala osamnaest točaka, u rasponu od špijunaže do veleizdaje. Nakon posljednje točke Joel Backman već je po zločinima bio u rang s Hitlerom. Njegov je odvjetnik odmah podsjetio sud, kao i sve nazočne, da nijedan dio optužnice još nije dokazan, te da je zapravo riječ o mehaničkom iznošenju jednog viđenja slučaja, vladinoj pristranoj verziji. Objasnio je da će njegov klijent priznati krivnju tek u četiri od osamnaest točaka -nedopušteno posjedovanje vojnih dokumenata. Sudac je zatim pročitao opširan sporazum o nagodbi i sljedećih dvadeset minuta ostali su šutjeli. Crtači u prvom redu grozničavo su crtali prizor, a njihova djela gotovo uopće nisu nalikovala na stvarnost. Daleko iza njih, u stražnjem redu, među mnoštvom neznanaca, skrivao se Neal Backman, Joelov najstariji sin. U tom je trenutku još radio kao mlađi partner u tvrtki Backman, Pratt & Bolling, no i to će se ubrzo promijeniti. Suđenje je

promatrao u šoku, ne vjerujući da njegov nekoć moćni otac priznaje krivnju i da će završiti negdje duboko u utrobi saveznog kaznenog sustava.

Optuženog su napokon doveli do sučeva stola, a on se ondje držao koliko je mogao ponosnije, te se obratio sucu. Dok su mu odvjetnici nešto došaptavali u oba uha, priznao je krivnju po četiri točke optužnice, a zatim su ga vratili na mjesto. Nekako je uspio ne pogledati baš nikoga.

Izricanje kazne određeno je za sljedeći mjesec. Dok su Backmana u lisicama izvodili iz dvorane, svima nazočnima postalo je jasno da neće morati odati tajne, da će doista dugo ostati u zatvoru, dok će njegove urote za to vrijeme blijedjeti.

Okupljeni su se polagano razišli. Novinari su se domogli jedne strane željene Price. Zvijerke iz agencija i ustanova otišle su bez riječi - nekima je bilo drago što su tajne zaštićene, drugi su bili bijesni što su zločini ostali prikriveni. Carl Pratt i ostali ugroženi partneri krenuli su prema najbližem šanku.

Prvi novinar nazvao ga je u ured nekoliko minuta prije devet. Pratt je već bio upozorio tajnicu, rekao joj da može očekivati takve pozive. Svima treba reći da će on biti zauzet na sudu, u vezi s nekim zamršenim i dugotrajnim problemom, te da u ured možda neće navraćati i mjesecima. Telefonske linije ubrzo su se zablokirale i potencijalno produktivan dan otišao je kvragu. Svi odvjetnici i svi ostali zaposlenici ostavili su sve poslove i samo se došaptavali u vezi s novostima o Backmanu. Nekolicina je na oku držala ulazna vrata, gotovo očekujući duha koji će ih potražiti. Sam, iza zaključanih vrata, Pratt je pijuckao Bloody Mary i gledao kabelski program s neprekidnim vijestima. Nasreću, na Filipinima je otet pun autobus danskih turista, jer bi inače Joel Backman bio udarna vijest. Ovako se našao na uvjerljivom drugom mjestu,

budući da su se u razgovor uključili razni stručnjaci, napudrani i pod jakim studijskim svjetlima. Svi su u beskonačnost blebetali o legendarnim Backmanovim grijesima.

Nekadašnji visoki dužnosnik Pentagona pomilovanje je nazvao "potencijalnim udarom na našu nacionalnu sigurnost". Umirovljeni savezni sudac, na kojem se dobro vidjelo da je prevalio devedesetu, sve je, posve predvidivo, nazvao "zloporabom pravde". Tek izabrani senator iz Vermonta priznao je da o skandalu Backman zna vrlo malo, ali je ipak gorljivo prihvatio nastup uživo, govoreći kako planira zatražiti više istraga.

Neimenovani dužnosnik Bijele kuće izjavio je da je novi Predsjednik "vrlo uznemiren" zbog pomilovanja, te da namjerava razmotriti to pitanje, što god to značilo. I tako dalje i tako dalje. Pratt je izmiješao i drugi koktel. Željan krvi, jedan je "dopisnik" - ne obični "izvjestitelj" - iskopao materijal o senatoru Jacyju Hubbardu, a Pratt je posegnuo za daljinskim. Pojačao je ton kad se na ekranu pojavila velika snimka Hubbardova lica.

Nekadašnji senator pronađen je mrtav, s metkom u glavi, tjedan dana prije nego što je Backman priznao krivnju. Ono što je u početku izgledalo kao samoubojstvo, poslije je proglašeno sumnjivim, iako nitko nikada nije službeno osumnjičen. Pištolj nije imao oznake i vjerojatno je bio ukraden. Hubbard se aktivno bavio lovom, no nikad se nije služio pištoljima. Ostaci baruta na desnoj ruci bili su sumnjivi. Obdukcijom je utvrđena velika koncentracija alkohola i barbiturata u tijelu. Alkohol se nesumnjivo mogao očekivati, no nitko nikad nije vidio da Hubbard uzima lijekove. Nekoliko sati ranije vidjeli su ga s privlačnom mladom damom u nekom baru u Georgetownu, što je bila poprilično uobičajena pojava.

Uglavnom se smatralo da mu je ženska neprimjetno ubacila toliko sredstva za uspavljivanje da se onesvijestio, a zatim ga prepustila profesionalnim ubojicama. Oni

su ga odvukli u zabačeni dio groblja Arlington i ustrijelili u glavu. Tijelo mu je ostalo na grobu vlastitog brata, odlikovanog junaka iz Vijetnama. Zgodna dosjetka, iako su svi koji su ga dobro poznavali tvrdili da je rijetko govorio o obitelji i da mnogi nisu imali pojma da mu je brat poginuo.

Teorija o kojoj se uglavnom šutjelo govorila je da su Hubbarda ubili isti oni ljudi koji se žele dočepati Joela Backmana. Otada su Carl Pratt i Kim Bolling još godinama plaćali skupe profesionalne tjelohranitelje, za slučaj da su i njihova imena na tom popisu. Pokazalo se da nisu. Njih dvojica rješavala su pojedinosti onog sudbonosnog dogovora zbog kojeg je Backman završio u zatvoru, a Hubbard pod zemljom.

Nakon nekog vremena Pratt je odustao od strogog osiguranja, iako je i dalje u svakom trenutku nosio Ruger.

No Backman je bio daleko, a ta se udaljenost povećavala iz minute u minutu. Što je bilo najneobičnije, i on je razmišljao o Jacyju Hubbardu i potencijalnim ubojicama. Vremena za razmišljanje imao je napretek - četrnaest sati na sklopivom ležaju u bučnom i klimavom teretnom zrakoplovu otupljuje osjetila, barem kod normalnih ljudi. No tek oslobođenog kažnjenika koji se upravo našao na slobodi, nakon šest godina samice, let je upravo stimulirao.

Tko god je ubio Jayja Hubbarda itekako bi htio ubiti Joela Backmana. Dok je tako letio na sedam tisuća metara visine, razmišljao je o ozbiljnim pitanjima. Tko je lobirao za njegovo pomilovanje? Gdje ga namjeravaju sakriti? I tko su točno "oni"? Zapravo je bila riječ o ugodnim pitanjima.

Prije manje od dvadeset četiri sata bavio se ovakvim pitanjima: Je li im cilj da umrem od gladi? Da se smrznem? Hoću li malo-pomalo poludjeti u ovoj izbi? Ili ludim ubrzano? Hoću li ikada vidjeti unuke? Želim li ih vidjeti? Nova su mu pitanja bila draža, koliko god bila mučna. Barem će moći šetati nekom ulicom, udisati svježi zrak i osjetiti sunce, možda i sjesti u neki kafić i popiti jaku kavu.

Nekoć je imao klijenta, imućnog uvoznika kokaina, koji je upao u zamku saveznih agenata za borbu protiv droge. Klijent je bio toliko vrijedan plijen da su mu agenti ponudili novi život i novo lice, samo ako oda Kolumbijce. Pristao je i nakon plastične operacije ponovno se rodio u sjevernom dijelu Chicaga, gdje vodi malenu knjižaru. Joel ga je posjetio nakon više godina i tako vidio da ima kozju bradicu, da puši lulu i izgleda poprilično intelektualno i kao da objema nogama čvrsto stoji na zemlji. Imao je i novu suprugu, te njezino troje djece, a Kolumbijci ni u jednom trenutku nisu ni u što posumnjali.

Svijet je velik. Nije teško skrivati se.

Joel zatvori oči, posve se umiri, osluškujući pravilno brujanje četiriju motora, te samog sebe pokuša uvjeriti da ondje kamo već ide nikako neće živjeti kao bjegunac. Prilagodit će se, preživjeti, neće živjeti u strahu.

S ležajeva ispod njega dopirao je prigušen razgovor. Dvojica vojnika razgovarala su o svim nekadašnjim djevojkama. On se sjetio Moa, mafijaškog cinkaroša, koji je posljednje četiri godine živio u susjednoj ćeliji i koji je, približno dvadeset dva sata na dan, bio jedino ljudsko biće s kojim je mogao razgovarati. Nisu se vidjeli, ali su se čuli kroz ventilacijski otvor. Mou nisu nedostajali ni obitelj, ni prijatelji, ni kvart, ni hrana, ni piće, ni sunce. Mo je pričao samo o seksu. Raspredao je opširne i raskošne Price o svojim eskapadama. Pričao je viceve, a neki od njih bili su među najvulgarnijima koje

je Joel ikada čuo. Pisao je čak i pjesme o nekadašnjim ljubavnicama, orgijama i fantazijama.

Nedostajat će mu Mo i njegova mašta. I protiv volje ponovno je zadrijemao.

Probudio se osjetivši da ga pukovnik Gantner trese i usrdno šapće:

"Bojnice Herzog, bojnice Herzog. Moramo razgovarati." Backman se izvuče s ležaja i za pukovnikom krene mračnim i tijesnim prolazom među krevetima, te tako dođe do malene prostorije, negdje bliže pilotskoj kabini.

"Sjedni", reče Gantner. Sjeli su za maleni metalni stol.

Gantner je u rukama imao fascikl.

"Evo kakav je plan", reče. "Slijećemo približno za jedan sat. Ti ćeš biti bolestan, pa će te na sletnoj stazi odmah dočekati kola hitne pomoći iz baze. Talijanske vlasti uobičajeno će brzo pregledati papirologiju, možda pogledati čak i tebe. Ali vjerojatno ipak neće. Dolazimo u američku vojnu bazu, a vojnici onamo neprestano dolaze i odande odlaze. Ovdje je i tvoja putovnica. Ja ću razgovarati s Talijanima, a nakon toga kola hitne pomoći odvest će te u bolnicu."

"Talijani?"

"Da. Čuo si za zrakoplovnu bazu Aviano?"

"Nisam."

"Nisam ni mislio. U američkim je rukama otkako smo 1945. otjerali Nijemce. U sjeveroistočnom dijelu Italije, blizu Alpa... " "Zvuči zgodno."

"U redu je, ali ipak je riječ o vojnoj bazi." "Koliko ostajem ondje?"

"To ne ovisi o meni. Moj je posao iz ovog zrakoplova prebaciti te u bolnicu u bazi. Ondje te preuzima netko drugi. Za svaki slučaj pogledaj ovaj životopis bojnika Herzoga." Joel je sljedećih nekoliko minuta čitao izmišljenu životnu priču bojnika Herzoga i pamtio podatke iz lažne putovnice.

"Nemoj zaboraviti da si jako bolestan i pod sredstvima za ublažavanje bolova", reče Gantner. "Lijepo glumi da si u komi." "I bio sam... šest godina."

"Može kava?" "Koliko je sati ondje gdje dolazimo?"

Gantner pogleda na ručni sat i brzo preračuna vrijeme. "Trebali bismo sletjeti oko jedan pobje ponoći." "Kava bi bila savršena stvar."

Gantner mu doda plastičnu čašu i termosicu, te nestane. Nakon dvije kave Joel je osjetio kako motori počinju raditi sve manjom snagom. Vratio se na ležaj i pokušao zatvoriti oči. U trenutku kad se C-130 zaustavio, kola hitne pomoći prišla su, vozeći unatrag, rampi kod stražnjeg otvora zrakoplova. Vojnici su polagano izlazili, a većina je i dalje napola spavala. Nosila s kotačima na kojima je ležao vojnik Herzog polagano su spustili niz rampu i oprezno stavili u kola hitne pomoći. Najbliži talijanski dužnosnik sjedio je u američkom vojnom džipu, nezainteresirano gledao zrakoplov i ljude i nastojao se nekako ugrijati. Kola hitne pomoći su krenula, bez osobite žurbe, a pet minuta kasnije vojnika Herzoga unijeli su u malenu bolnicu u sklopu vojne baze te ga smjestili u malenu sobu na prvom katu, gdje su ga pred vratima čuvala dva vojna policajca.

Poglavlje 4

Na Backmanovu sreću, iako to nikako nije mogao znati i premda nije bilo razloga da mu bude stalo, predsjednik Morgan u posljednji je trenutak pomilovao i ostarjelog milijardera koji je zatvor izbjegao bijegom iz zemlje. Taj bogataš, doseljenik iz neke slavenske države koji je u vrijeme dolaska, prije više desetljeća, imao priliku promijeniti ime, u mladosti je odabrao ime Vojvode Monga.

Vojvoda je Morganovoj predsjedničkoj kampanji donirao neviđene hrpe novca. Kad se utvrdilo da je cijeli profesionalni život izbjegavao poreze, doznalo se i da je nekoliko puta prenoćio u Lincolnovoj spavaonici, gdje su, uz srdačan razgovor i čašicu prije spavanja, on i Predsjednik razgovarali o optužnicama koje su se već nazirale na obzoru.

Prema trećoj osobi koja je nazočila njihovim razgovorima, mladoj funci koja je trenutačno igrala ulogu Vojvodine pete supruge, Predsjednik je obećao da će upotrijebiti svoj utjecaj u Poreznoj upravi i opozvati pse tragače. Do toga na koncu nije došlo. Optužnica je imala trideset osam stranica, a prije nego što je izišla iz printera, milijarder se, bez pete supruge, preselio u Urugvaj, odakle je pokazivao nos prema sjeveru, živeći u pravoj palači s budućom suprugom broj šest.

Sad se želio vratiti kući, kako bi dostojanstveno umro, kao pravi domoljub, te kako bi ga pokopali na farmi Čista krv, nadomak Lexingtona, u saveznoj državi Kentucky. Critz je dogovorio sve pojedinosti, a samo nekoliko minuta nakon što je

potpisao odluku o pomilovanju Joela Backmana, predsjednik Morgan potpuno je pomilovao i Vojvodu Monga.

Novost se do javnosti probila za dvadeset četiri sata - Bijela kuća, iz posve razumljivih razloga, ne objavljuje pomilovanja - i mediji su pomahnitali. Čovjek koji je u dvadeset godina saveznoj vladi protuzakonito uskratio šesto milijuna dolara, lopov kojeg bi trebalo doživotno zatvoriti, kući će se vratiti u divovskom privatnom mlažnjaku i posljednje dane života provesti u opscenom luksuzu. Novost o Backmanu, koliko god bila senzacionalna, dobila je ozbiljnu konkurenciju: ne samo u obliku danskih turista, nego i u obliku najvećeg pronevjeritelja poreza u zemlji. No on je i dalje bio tražena tema. Većina vodećih jutarnjih listova na Istočnoj obali objavila je negdje na naslovnici "Posrednikovu" fotografiju. Većina je objavila i članak o skandalu, o njegovu priznanju i pogodbi, a sad i o pomilovanju.

Carl Pratt sve ih je pročitao na internetu, u divovskom pretrpanom uredu iznad svoje garaže u sjeverozapadnom dijelu Washingtona. Ondje se skrivao, kloneći se ratova koji bjesne u njegovoj tvrtki, izbjegavajući partnere koje ne podnosi. Ondje je mogao u miru piti. Mogao je bacati stvari, psovati na zidove, raditi što god mu se prohtjelo jer je to bilo njegovo i samo njegovo utočište. Dosje Backman nalazio se u velikoj kartonskoj kutiji koju je držao u ormaru. Kutija je sad stajala na radnom stolu, a Pratt je prvi put nakon više godina počeo pregledavati njezin sadržaj. Sačuvao je sve - članke, fotografije, interne dopise, svoje privatne bilješke, kopije optužnice, izvještaj o obdukciji Jacvja Hubbarda. Kakva jadna, otužna priča.

U siječnju 1996. trojica mladih pakistanskih informatičara došla su do fantastičnog otkrića. Radeći u vrućem i tijesnom stanu na najvišem katu jedne stambene zgrade u predgrađu Karachija, njih trojica povezala su niz računala Hewlett-Packard, koja su zahvaljujući vladinim sredstvima kupili preko interneta. Novo "superračunalo" povezali su s vrlo sofisticiranim vojnim satelitskim telefonom, koji je također osigurala vlada. Cijela je operacija bila tajna, a vojska ju je financirala na crno. Cilj je bio jasan i jednostavan: locirati i zatim pokušati pristupiti novom indijskom špijunskom satelitu koji se nalazi na oko pet stotina kilometara iznad Pakistana. Uspiju li se povezati s tim satelitom, nadali su se da će moći pratiti što i kako nadzire i snima. Sanjarili su o tome da bi možda nekako mogli i utjecati na njegov rad, pa tako i manipulirati podacima.

Ukradeni obavještajni podaci isprva su bili uzbudljivi, no ubrzo se pokazalo da su praktički beskorisni. Nove indijske "oči" u velikoj su mjeri činile ono što su već deset godina radile i stare oči - tisućama puta snimale iste vojne objekte. Pakistanski su sateliti tijekom istih deset godina slali fotografije indijskih vojnih baza i kretanja jedinica. Dvije zemlje mogle su i razmijeniti fotografije a da ne bi doznale ništa važno. No igrom slučaja otkrili su i jedan drugi satelit, pa zatim još jedan i još jedan. Nisu pripadali ni Pakistanu ni Indiji i nikako se nisu trebali nalaziti gdje su se nalazili - svi su bili na približno pet stotina kilometara iznad Zemlje, kretali se u smjeru sjevera-sjeveroistoka, stalnom brzinom od 195 kilometara na sat, na međusobnom razmaku od 650 kilometara.

Sljedećih deset dana strašno uzbuđeni hakeri pratili su kretanje najmanje šest satelita, a svi su, kako se činilo, pripadali istom sustavu, te su polagano prilazili iz smjera Arapskog poluotoka, prelazili nebo iznad Afganistana i Pakistana, te nastavljali prema zadanoj Kini.

Mladići o tome nisu izvijestili nikoga, ali su od vojske uspjeli izvući snažniji satelitski telefon, tvrdeći da njime moraju dovršiti određene stvari u vezi s indijskim

špijunskim satelitom. Nakon mjesec dana metodičnog i neprekidnog praćenja, iscertali su globalnu mrežu koju je činilo devet identičnih satelita, međusobno povezanih, pomno konstruiranih i raspoređenih tako da budu nevidljivi, osim onima koji su ih lansirali. Otkriću su dali kodni naziv Neptun.

Trojica mladih stručnjaka za računala školovala su se u Sjedinjenim Državama. Predvodio ih je Safi Mirza, nekadašnji asistent na Stanfordu, koji je kratko radio za Breedin Corp, odmetnutu američku tvrtku specijaliziranu za satelitske sustave.

Fazal Sharif doktorirao je informatiku na sveučilištu Georgia Tech. Treći i najmlađi pripadnik ekipe Neptun bio je Faruk Khan i upravo je on na kraju napisao kompjutorski program kojim su prodrli u prvi satelit iz serije Neptun. Čim su se našli u tom špijunskom kompjutorskom sustavu, Faruk je s njega počeo skidati toliko povjerljive podatke da je i njemu i Fazalu i Safiju postalo jasno da su se našli na ničijoj zemlji. Bilo je tu oštih snimki u boji koje su prikazivale terorističke baze za obuku u Afganistanu, te vladine limuzine u Pekingu. Neptun je bio u stanju snimati šale koje su kineski piloti razmjenjivali na visini od šest tisuća metara, te motriti pristajanje sumnjive ribarice u Jemenu. Neptun je pratio oklopni kamion, vjerojatno Castrov, ulicama Havane. Trojku je šokirao videoprijenos uživo na kojem se jasno vidjelo kako Arafat ulazi u jedan prolaz u svojem kompleksu u Gazi, pali cigaretu i zatim mokri uza zid.

Puna dva dana trojica informatičara nisu spavala, neprestano zavirujući u satelite koji su prolazili iznad Pakistana. Softver je bio napisan na engleskom, a kako se Neptun uglavnom bavio Bliskim istokom, Azijom i Kinom, nije bilo teško pretpostaviti da Neptun pripada Sjedinjenim Državama. 34

Mogao je eventualno biti i britanski ili izraelski, no to je već bilo malo vjerojatno. Moguće je da je bila riječ o zajedničkoj tajnoj operaciji koju su pokrenuli

SAD i Izrael.

Nakon dva dana prisluškivanja, pobjegli su iz onog stana i svoju malu ćeliju reorganizirali tako da je počela djelovati iz seoske kuće jednog prijatelja, na petnaestak kilometara od Karachija. Već je i samo otkriće bilo uzbudljivo, no svi su, a osobito Sari, željeli otići korak dalje. Bio je uvjeren da može manipulirati sustavom.

Prvi uspjeh postigli su kad su preko sustava gledali kako Fazal Sharif čita novine. Radi zaštite podataka o njihovu smještaju, Fazal je autobusom otišao u središte Karachija, te, sa zelenom kapom i sunčanim naočalama, kupio novine i sjeo na klupu u parku u blizini dogovorenog raskrižja. Dok je Faruk slao upute posredstvom instaliranog satelitskog telefona, jedan satelit iz sustava Neptun pronašao je Fazala, zumirao ga toliko da su se mogli pročitati naslovi na novinskoj stranici, te sve to lijepo prenio u seosku kuću u kojoj su ga njegovi prijatelji gledali bez riječi, obuzeti krajnjom nevjericom.

Elektrooptički signali koji su dolazili na Zemlju bili su vrhunske kvalitete, s najvećom mogućom rezolucijom koja je u to vrijeme uopće bila dostižna, do razine od približno stotinu dvadeset centimetara - jednaki najoštrijim snimkama koje su davali američki špijunski sateliti, te približno dvostruko oštiri od snimki s najboljih europskih i američkih komercijalnih satelita. Još tjednima i mjesecima, trojka je bez prestanka pisala svoju verziju softvera za otkriveni sustav. Velik dio napisanog su odbacili no kad su fino složili završnu verziju uspješnih programa, Neptunove mogućnosti još su ih više zadivile.

Godinu i pol nakon što je naišla na Neptun, trojka je, na četiri Jazova diska od po 2 GB, imala program koji ne samo što je povećavao brzinu kojom Neptun komunicira s brojnim komunikacijskim točkama na Zemlji nego je sustavu omogućavao i ometanje

mnogih navigacijskih, komunikacijskih i špijunskih satelita u orbiti. Kako im na pamet nije pao bolji kodni naziv, svoj su program nazvali JAM.

Iako je sustav Neptun imao drugog vlasnika, trojica zavjerenika njime su mogla upravljati, potpuno manipulirati njegovim funkcijama, postići čak i njegovu beskorisnost. Tako je došlo do otvorenog i ogorčenog sukoba. Safija i Fazala obuzela je pohlepa. Namjera im je bila JAM prodati najvelikodušnijem ponuđaču. Faruk je u njihovu proizvodu vidio jedino nove nedaće. Htio ga je prepustiti pakistanskoj vojsci i oprati ruke od cijele Price.

U rujnu 1998. San i Fazal otputovali su u Washington i cijeli mjesec uz beskrajne frustracije nastojali preko pakistanskih veza doprijeti do vojne obavještajne zajednice. Zatim im je neki prijatelj spomenuo Joela Backmana, čovjeka koji u Washingtonu otvara sva vrata. No problem je bio otvoriti njegova vrata. Posrednik je bio vrlo važna ličnost s važnim klijentima i mnogi utjecajni ljudi tražili su malene segmente njegova vremena i pozornosti. Standardna naknada za jednosatne konzultacije s novim klijentom iznosila je pet tisuća dolara, a to se odnosilo na one sretnike na koje je veliki čovjek gledao blagonaklono. Safi je posudio dvije tisuće dolara od strica u Chicagu i obećao gospodinu Backmanu da će ostatak platiti u roku od tri mjeseca.

Dokumentacija koja je kasnije predložena na sudu pokazala je da su se prvi put sastali 24. listopada 1998., u sjedištu tvrtke Backman, Pratt & Bolling. Sastanak će poslije upropastiti život svima nazočnima. Backman se u početku držao sumnjičavo prema JAM-u i fantastičnim mogućnostima sustava. Ili je možda odmah uvidio koliki mu je potencijal pa je prema novim klijentima odlučio lukavo nastupiti.

Safi i Fazal sanjarili su o tome da bi JAM nekako mogli prodati Pentagonu za pravo malo bogatstvo, za iznos koji gospodin Backman smatra realnim za njihov

proizvod. Ako je netko u Washingtonu i bio u stanju za JAM izvući pravo bogatstvo, onda je to nedvojbeno bio Joel Backman.

Još u ranoj fazi posla pozvao je Jacyja Hubbarda, svojeg glasnogovornika vrijednog milijun dolara koji je i dalje jedanput na tjedan igrao golf s predsjednikom i obilazio barove s velikim zvjerkama iz Kongresa. Bio je to slikovit, ekstravagantan i borben tip, triput razveden i veliki ljubitelj skupih viskija - osobito kad su ih plaćali lobisti. U političkom se smislu održao na površini jedino zahvaljujući činjenici da je bio poznat po najprljavijim kampanjama u povijesti američkog Senata, što nikako nije zanemariv pothvat. Znalo se da je antisemitski nastrojen, a tijekom karijere razvio je vrlo bliske veze sa Saudijcima. Vrlo, vrlo bliske.

U sklopu jedne istrage Povjerenstva za etičnost postupaka utvrđeno je da je prilog od milijun dolara njegovoj kampanji dao isti onaj princ s kojim Hubbard odlazi na skijanje u Austriju.

Hubbard i Backman u početku se nisu slagali u vezi s najprikladnijim načinom na koji bi trebalo nuditi JAM. Hubbard ga je htio prodati Saudijcima koji bi, bio je uvjeren, platili milijardu dolara. Backman se priklonio razmjerno provincijskome stavu da bi tako opasan proizvod trebalo zadržati u zemlji. Hubbard je bio uvjeren da sa Saudijcima može postići dogovor prema kojem bi oni obećali da JAM nikada neće upotrijebiti protiv Sjedinjenih Država, svog navodnog saveznika.

Backman se pribojavao Izraelaca - njihovih moćnih prijatelja u Sjedinjenim Državama, njihove vojske i, ponajviše, njihovih tajnih špijunskih služba. U to je vrijeme tvrtka Backman, Pratt & Bolling zastupala mnogo stranih tvrtka i vlada. Štoviše, ta je lobistička tvrtka bila nezaobilazna za sve koji su se željeli trenutačno domoći određenog utjecaja u Washingtonu. Isplati nevjerojatno visok honorar i imat ćeš pristup. Na beskonačnom popisu klijenata nalazile su se japanske čeličane,

južnokorejska vlada, Saudijski, većina predstavnika urotničkog karipskog bankarstva, trenutni panamski režim, bolivijska poljoprivredna zadruga koja uzgaja isključivo kokain i tako dalje i tako dalje. Bilo je tu mnogo legitimnih klijenata, te mnogo onih koji baš i nisu bili posve čisti.

Glasine o JAM-u polagano su se širile sjedištem tvrtke. Tvrtka bi mogla doći do najveće naknade u povijesti u kojoj je već bilo fantastičnih iznosa. Kako su prolazili tjedni, i ostali su partneri počeli iznositi različite planove za nuđenje JAM-a kupcima. Svi su ubrzo zaboravili domoljublje - u igri je jednostavno prevelik novac!

Tvrtka je zastupala jednu nizozemsku tvrtku koja je izrađivala elektroničke uređaje za kinesko ratno zrakoplovstvo, a s obzirom na tu povezanost, postojala je mogućnost vrlo unosnog dogovora s kineskom vladom. Južnokorejci bi mirnije spavali kad bi točno znali što se događa sjeverno od granice. Sirijci bi se odvojili i od nacionalnog blaga samo da mogu nekako neutralizirati izraelske vojne komunikacije. Pojedini narkokarteli bili bi voljni platiti i milijarde dolara samo da mogu pratiti kako im američke vlasti postavljaju zamke.

Iz dana u dan Joel Backman i njegova horda pohlepnih odvjetnika postajali su sve bogatiji. U najvećim tvrtkinim uredima gotovo se i nije razgovaralo o drugim temama.

Liječnik se držao poprilično otresito i činilo se da nema previše vremena za novog pacijenta. Naposljetku, ipak je bila riječ o vojnoj bolnici. Praktički bez riječi, opipao mu je bilo, poslušao srce, pluća, izmjerio tlak, provjerio reflekse i tako dalje, pa kao iz vedra neba rekao:

"Čini se da ste dehidrirali."

A...

"Kako to?" upita Backman.

"Česta pojava za dugotrajnog leta. Staviti ćemo vam drip. Za dvadeset četiri sata bit ćete kao novi." "Mislite... intravenozno?"

"Tako je."

"Ja to ne radim."

"Kako, molim?"

"Dobro ste razumjeli. Ne pikam se."

"Uzeli smo vam uzorak krvi." "Da, to je krv koja je išla iz mene, a ne nešto što ulazi. Nema teorije, doktore, ništa od dripa."

"Ali dehidrirali ste." "Ne osjećam se dehidrirano."

"Ja sam liječnik i ja kažem da ste dehidrirali." "U tom slučaju dajte mi čašu vode."

Pola sata kasnije u sobu je ušla nasmiješena bolničarka s punim rukama lijekova. Joel je odbio tablete za spavanje, a kad je ugledao iglu, upitao je:

"Što je to?" "Ryax."

"A što je, dovraga, Ryax?" "Opušta mišiće."

"Ali meni su mišići trenutačno vrlo opušteni. Nisam se žalio na napetost u mišićima. To mi nije ni u dijagnozi. Nitko me nije pitao jesu li mi mišići opušteni. Stoga lijepo uzmite taj Ryax i nabijte si ga u dupe, pa ćemo oboje biti opušteni i veseli." Igla joj je zamalo ispala. Nakon duge i mučne stanke, jer je ostala posve bez riječi, nekako je uspjela promumljati:

"Pitat ću doktora." "Svakako. Kad bolje promislim: kako bi bilo da njega ubodete u ono poprilično debelo dupe? On bi se trebao opustiti." No ona je već bila izišla.

Na suprotnom kraju baze narednik McAuliffe polagano je kuckao poruku namijenjenu primatelju u Washingtonu. Odande je gotovo istog trenutka proslijeđena u Langley, gdje ju je pročitala Julia Javier, iskusna agentica kojoj je ravnatelj Maynard osobno dodijelio slučaj Backman.

Manje od deset minuta nakon incidenta s Ryaxom, agentica Javier, zagledana u ekran, promumljala je "Kvrugu" i zatim se stubama uspela na viši kat.

Kao i uvijek, Teddy Maynard sjedio je na čelu dugačkog stola, pod pokrivačem, i čitao jedan od nebrojenih sažetaka koji su mu se iz sata u sat gomilali na stolu.

Agentica Javier reče:

"Upravo su se javili iz Aviana. Naš mali odbija sve lijekove i druga sredstva. Ne želi drip. Ne želi tablete."

"Ne mogu mu staviti nešto u hranu?" upita tiho Teddy. "Ne jede."

"Što kaže?"

"Da je pokvario želudac."

"Je li to moguće?"

"Ne sjedi na zahodu. Teško je točno utvrditi."

"Uzima tekućinu?"

"Donijeli su mu čašu vode, no odbio ju je. Inzistira na vodi iz zatvorenih boca. Kad su mu donijeli, pomno je proučio čep, da vidi je li ga netko već otvorio."

Teddy odgurne izvještaj koji je čitao i zglobovima prstiju protrlja oči. Prema izvornom planu Backmana je u bolnici trebalo uspavati, bilo dripom, bilo običnom injekcijom, onesvijestiti ga tako da se ne budi dva dana, a zatim ga polagano vraćati k svijesti zgodnim mješavinama najsuvremenijih sredstava. Nakon nekoliko dana izmaglice, počeli bi mu davati natrijev pentotal, serum istine, zahvaljujući kojem iskusni ispitivači uvijek dođu do željenih rezultata.

Prvi je plan bio jednostavan i jamčio je uspjeh. Drugi će trajati mjesecima, a uspjeh ne može jamčiti baš nitko.

"Čuva velike tajne, zar ne?" upita Teddy.

"U to uopće nema sumnje." "Ali, to smo znali, zar ne?"

"Da, znali smo"

Poglavlje 5

Dvoje od troje djece diglo je ruke od Joela Backmana još i prije izbijanja skandala. Neal, najstariji sin, ocu je pisao najmanje dvaput na mjesec, iako je u prvim tjednima izdržavanja kazne bilo poprilično teško pisati.

Neal je u vrijeme kad mu je otac otišao u zatvor bio dvadesetpetogodišnji početnik u Backmanovoj tvrtki. Iako je znao vrlo malo o JAM-u i Neptunu, FBI ga je ipak gnjavio i zlostavljao, a savezni tužitelji na kraju su ga i optužili.

Joelova neočekivana odluka da prizna krivnju u velikoj je mjeri bila plod onoga što se dogodilo Jacyju Hubbard, no njegovoj odluci nedvojbeno je pridonijela i činjenica da su mu vlasti zlostavljale sina.

Zahvaljujući nagodbi, tužiteljstvo je povuklo sve optužbe na Nealov račun. Kad mu je otac otišao u zatvor na dvadeset godina, Neal je odmah dobio otkaz, koji je naredio Carl Pratt, a iz sjedišta tvrtke izveli su ga naoružani čuvari. Prezime Backman postalo je pravim prokletstvom, tako da u Washingtonu nije bilo moguće pronaći novi posao. Friend sa studija prava imao je strica umirovljenog suca, pa je Neal nakon nekoliko telefonskih poziva završio u gradiću Culpeperu, u Virginiji, radeći u tvrtki s petero zaposlenika, sretan što mu se ukazala i takva prilika.

Žudio je za takvom anonimnošću. Razmišljao je i o promjeni imena. Odbijao je razgovarati o ocu. Bavio se oporukama i vlasničkim listovima, lijepo tonuo u kolotečinu života u provinciji. Napokon je upoznao djevojku iz gradića i njome se

oženio, pa su ubrzo dobili kćer, Joelovo drugo unuče, jedino čiju je fotografiju imao. Neal je za očev izlazak na slobodu doznao iz Posta. O tome je dugo razgovarao sa suprugom, te kratko s partnerima u tvrtki.

Priča je možda potresala Washington, no podrhtavanje se nije proširilo i do Culpepera. Činilo se da nitko nema pojma ili da se svima živo fućka. Ondje nije bio posrednikov sin, ondje je bio tek Neal Backman, jedan od brojnih odvjetnika u južnjačkom gradiću.

Nakon jednog saslušanja sudac ga je pozvao na stranu i upitao:

"Gdje skrivaju starog?"

Neal je na to s poštovanjem odgovorio: "Časni suče, to mi baš nije omiljena tema." I time je okončao razgovor.

Barem na površini, u Culpeperu se nije ništa promijenilo. Neal je nastavio raditi kao da je pomilovan njemu nepoznat čovjek. Očekivao je telefonski poziv. Prije ili kasnije, otac će mu se već javiti.

Nakon višekratno ponovljenih poziva, glavna sestra skupila je kovanica u vrijednosti od gotovo tri dolara. Novac su predali pacijentu kojeg su i dalje zvali bojnikom Herzogom, sve nervoznijem tipu čije se stanje nesumnjivo pogoršavalo zbog gladi. Bojnik Herzog uzeo je novac i odmah otišao do automata na prvom katu te ondje kupio tri vrećice kukuruznog čipsa Fritos i dvije limenke gaziranog soka Dr. Peppers. Sve to konzumirao je samo za nekoliko minuta, a već sat kasnije sjedio je na nužniku s užasnim proljevom.

No barem više nije bio onoliko gladan, a nije bio ni pod utjecajem kemijskih sredstava, pa nije brbljao stvari o kojima bi trebao šutjeti.

Iako je službeno bio slobodan, potpuno pomilovan i tako dalje, i dalje je bio zatočen u objektu u vlasništvu američke vlade, i dalje u sobi ne osobito većoj od samice u Rudleyju. Hrana je ondje bila očajna, no barem je mogao jesti bez straha da bi ga netko mogao uspavati. Sad živi od kukuruznog čipsa i gaziranih sokova. Bolničarke su tek malčice srdačnije od čuvara koji su ga mučili. Liječnici ga samo žele drogirati, drže se zapovijedi odozgo, u to više uopće ne sumnja. Negdje u blizini nalazi se mala soba za mučenje u kojoj samo čekaju da navale na njega nakon što čudotvorna sredstva odrade svoje. Žudio je za vanjskim svijetom, svježim zrakom i suncem, za obiljem hrane, malo doticaja s ljudima koji nisu u uniformi. Nakon dva beskrajna dana, želja mu se ostvarila.

Mladić bezizražajna lica po imenu Stennett trećeg je dana ušao u njegovu sobu i ljubazno rekao:

"OK, Backmane, evo kako ćemo. Ja sam Stennett."

Dobacio je fascikl na pokrivač, Joelu na noge, pokraj nekoliko starih časopisa kojima je bio treći korisnik. Joel otvori fascikl. "Marco Lazzeri?"

"To si ti, stari moj, sad si pravi pravcati Talijan. Tu ti je rodni list i talijanska osobna iskaznica. Što prije zapamti sve podatke."

"Da ih zapamtim? Ne mogu ih ni pročitati."

"U tom slučaju - uči. Krećemo za približno tri sata. Odvest ćemo te u obližnji grad, gdje ćeš upoznati novog najboljeg prijatelja koji će te nekoliko dana držati za

rukicu."

"Nekoliko dana?"

"Možda mjesec, ovisi o tome koliko ćeš se dobro prilagođavati." Joel odloži fascikl i zagleda se u Stennetta.

"Za koga radite?" "Da ti kažem, morao bih te ubiti."

"Vrlo zabavno. CIA?"

"SAD. Više od toga ne mogu reći, a više i ne trebaš znati."

Joel pogleda prozor s metalnim okvirom, koji je imao i bravu, te reče: "Čini mi se da u fasciklu nema putovnice."

"Pa da, a razlog je to što ne ideš nikamo, Marco. Pred tobom je vrlo miran život. Susjedi će misliti da si rođen u Italiji, ali da si odrastao u Kanadi, pa zato tako loše govoriš talijanski koji ćeš početi učiti. Uhvati li te želja za putovanjem, situacija bi mogla postati vrlo opasna."

"Opasna?"

"No hajde, Marco. Nemojmo se igrati. Više gadnih tipova silno bi voljelo nekako doći do tebe. Slušaj nas, pa do toga neće doći."

"Ne znam ni riječ talijanskog."

"Naravno da znaš... pizza, spaghetti, caffè latte, bravo, opera, mamma mia. Već ćeš se snaći. Što brže i bolje budeš učio, to ćeš biti sigurniji. Imat ćeš učitelja."

"Nemam prebijene pare."

"Tako kažu. Barem ne mogu pronaći lov." Iz džepa je izvukao nekoliko novčanica i položio ih na fascikl.

"Dok te nije bilo, Italija je povukla lire i uvela euro. Imaš sto eura. Jedan euro ti je približno jedan dolar. Vraćam se za jedan sat s nešto odjeće. U fasciklu imaš maleni rječnik, dvjesto prvih riječi talijanskog koje ćeš naučiti. Predlažem da se baciš na posao."

Sat vremena kasnije Stennett se vratio s košuljom, hlačama, sakoom, cipelama i čarapama, odreda talijanske proizvodnje. "Buongiorno", reče.

"Bok i tebi", odvrati Backman. "Kako se kaže auto?" "Macchina."

"Bravo, Marco. Vrijeme je da sjednemo u macchinu."

Šutljivi muškarac sjedio je za upravljačem minijaturnog i neuglednog Fiata. Joel se uvuče na stražnje sjedalo, noseći platnenu torbu u kojoj se nalazila sva njegova imovina. Stennett je sjeo naprijed. Zrak je bio hladan i vlažan, a tanki sloj snijega tek je mjestimično posve pokrivao tlo. Kad su izišli iz zrakoplovne baze Aviano, Joel Backman prvi je put okusio slobodu, iako se blagi val uzbuđenja pojavio pod teškim pokrovom neizvjesnosti i straha. Pomno je promatrao znakove uz cestu. Ona dvojica nisu rekla ni riječ. Vozili su cestom broj 251, prometnicom s dva prometna traka, prema jugu, tako mu se barem činilo. Promet je ubrzo postao gust, jer su se približavali Pordenoneu.

"Koliko stanovnika ima Pordenone?" upita Joel i tako prekine tešku tišinu.

"Pedeset tisuća", odgovori Stennett. "Ovo je sjeverna Italija, zar ne?"

"Sjeveroistočna." "Koliko smo od Alpa?"

Stennett glavom pokaže udesno i reče: "Šezdesetak kilometara u onom smjeru. Za vedrih se dana vide."

"Možemo negdje stati i popiti kavu?" upita Joel. "Ne, ovaj... zaustavljanje nam nije dopušteno." Vozač se držao kao da je gluh.

Zaobišli su Pordenone sa sjeverne strane i ubrzo se našli na A28, autocesti s četiri traka, gdje su, kako se činilo, na posao kasnili svi osim vozača kamiona. Maleni automobili jurili su pokraj njih dok su oni gmizali brzinom od tek stotinu kilometara na sat. Stennett je otvorio talijanske novine, La Repubblica, i njima zaklonio pola vjetrobranskog stakla.

Joel se zadovolji tišinom i promatranjem krajolika. Činilo mu se da je brežuljkasta visoravan vrlo plodna, iako je bio kraj siječnja i polja su bila pusta. S vremena na vrijeme na vrhu obrađenog obronka ugledao bi i neku staru vilu.

Jednom je čak iznajmio takvu kuću. Prije desetak ili nešto više godina, supruga broj dva bila mu je zaprijetila da će ga napustiti ako je ne odvede nekamo na dulji odmor. Joel je radio osamdeset sati na tjedan, dok je slobodno vrijeme koristio da još ponešto odradi. Najviše je volio živjeti u uredu, a s obzirom na razvoj situacije kod kuće, život bi mu ondje nedvojbeno bio mirniji. Međutim, razvod bi bio preskup, pa je Joel svima objavio da će s dragom suprugom mjesec dana provesti u Toskani. Držao se kao da je cijeli plan zapravo njegova ideja - "mjesec dana vina i kulinars pustolovina u srcu Chiantija"!

Pronašli su samostan iz 14. stoljeća u blizini srednjovjekovnog gradića San Gimignano, samostan s domaćicama i kuharima, čak i vozačem. No četvrtog dana pustolovine Joela je uzbunila novost da senatski Odbor za proračun razmišlja o brisanju jedne točke, čime bi jedan od njegovih klijenata, dobavljač za Ministarstvo obrane, ostao bez dvije milijarde dolara. Vratio se kući unajmljenim zrakoplovom i bacio na posao kako bi doveo Senat u red. Supruga broj dva ostala je u Italiji, gdje je, doznat će kasnije, počela spavati s mladim vozačem. Cijeli sljedeći tjedan zvao ju je svakodnevno i obećavao da će se vratiti u vilu i da će dovršiti odmor, no nakon drugog tjedna prestala mu se javljati.

Zakon o proračunu napisan je kako je i trebalo, bez dodatnih problema.

Mjesec dana kasnije supruga je zatražila razvod. Bio je to ružan i bučan spor koji će ga u konačnici stajati više od tri milijuna dolara. A ona mu je bila najdraža od triju suprugica. Sada su sve već negdje drugdje, raspršile se i napustile ga zauvijek. Prva, majka dvoje njegove djece, nakon Joela se udala još dvaput, a njezin sadašnji suprug obogatio se prodajom tekućeg umjetnog gnojiva u zemljama Trećeg svijeta. Ona mu je čak i pisala u zatvor. Bila je to mala i okrutna poruka u kojoj je pohvalila pravosudni sustav jer je napokon nagazio jednog od najvećih lopova u povijesti. Zbog toga ju nije mogao kriviti.

Spakirala je stvari nakon što ga je uhvatila s tajnicom, fuficom koja mu je postala suprugom broj dva. Supruga broj tri napustila ga je ubrzo nakon što su ga optužili. Kakav neuredan život. Pedeset dvije godine, a što mu je ostalo nakon što je cijeli radni vijek varao klijente, jurio za tajnicama, pritiskao ljigave političare, radio sedam dana u tjednu, zanemarivao troje neočekivano normalne i uravnotežene djece, gradio sliku u

javnosti, jačao bezgranično veliki ego, trčao za novcem, novcem i samo novcem? Koje su nagrade i prednosti bezobzirne potrage za američkim snom?

Šest godina zatvora. A sad još i lažno ime, jer je pravo preopasno. I stotinjak dolara u džepu.

Marco? Kako će se svako jutro pogledati u ogledalo i reći: "Buon-giorno, Marco"?

Nema sumnje da je i to puno bolje nego "Dobro jutro, gospodine Kažnjeniče".

Stennett se prije hrvao s novinama nego što ih je čitao. Dok ih je tako širio, poskakivale su, pucketale i gužvale se, a vozač ga je povremeno pogledavao od silne frustriranosti.

Na jednom znaku pisalo je da do Venecije ima još šezdeset kilometara prema jugu. Joel odluči prekinuti monotoniju. "Volio bih živjeti u Veneciji, ako Bijela kuća nema ništa protiv."

Vozač se lecne, a Stennett spusti novine za petnaestak centimetara.

Atmosfera u malenom automobilu još je nekoliko trenutaka bila napeta, a Stennett zatim nekako uspije nešto progundati i slegnuti ramenima.

"Žalim", reče.

"Zaista bih trebao mokriti", reče Joel. "Ne možete dobiti odobrenje za piš-pauzu?"

Zaustavili su se sjeverno od gradića Conegliana, kod vrlo modernog servizija uz cestu. Stennett je donio rundu espressa. Joel je svoju kavu donio do prozora, odakle je promatrao promet na cesti, istodobno slušajući mladi par koji se prepirao na talijanskom. Nije čuo ni jednu jedinu od onih dviju stotina riječi koje je pokušao zapamtiti. Činilo mu se da je pred njim nemoguća zadaća. Stennett stane uz njega i također se zagleda u promet.

"Dulje si boravio u Italiji?" upita.

"Mjesec dana, jednom prilikom, u Toskani." "Zbilja? Cijeli mjesec? Sigurno je bilo zgodno."

"Zapravo četiri dana, no moja je žena ostala cijeli mjesec. Upoznala prijatelje... A ti? Ovo ti je jedan od stalnih lokala?"

"Dosta se krećem." Izraz njegova lica bio je jednako neodređen kao i odgovor. Otpio je gutljaj iz miniaturne šalice i rekao:

"Conegliano, poznat po proseccu." "Talijanskoj verziji pjenušca", reče Joel.

"Da. Piješ?"

"Ni kapi već šest godina."

"U zatvoru nisu posluživali alkohol?"

"Ne."

"A sada?"

"Malo-pomalo ću mu se vratiti. Nekoć sam imao gadnu naviku... " "Bit će bolje da sad krenemo."

"Koliko još?"

"Još malo."

Stennett se zaputi prema izlazu, no Joel ga zaustavi. "Čuj, zbilja sam gladan. Mogu uzeti sendvič u auto?"

Stennett pogleda vitrinu s već pripremljenim paninima. "Naravno."

"A dva?"

"Nema problema."

Autocesta A27 vodila je na jug do Trevisa, a kad je postalo jasno da neće zaobići taj grad, Joel je zaključio da se vožnja približava završetku. Vozač je usporio, dvaput skrenuo i tako su ubrzo počeli poskakivati uskim gradskim ulicama.

"Koliko stanovnika?" upita Joel. "Osamdeset pet tisuća'!", odgovori Stennett.

"Što mi možeš reći o gradu?"

"Uspješan gradić koji se posljednjih petsto godina i nije osobito mijenjao. Nekoć pouzdan mletački saveznik u vrijeme kad su se svi ti gradovi međusobno sukobljavali. Razvalili smo ga bombama u Drugom svjetskom ratu. Ugodan gradić, nema previše turista." Zgodno mjesto za skrivanje, pomisli Joel.

"Tu ostajem?"

"Moguće." Visoki toranj sa satom pozivao je sav promet u središte grada, gdje su vozila polako gmizala oko Piazzе dei Signori. Vespe i mopedi jurili su između automobila, a njihovi su vozači izgledali neustrašivo. Joel je upijao zgodne dućančice - tabaccheria s držačima za novine koji su se ispriječili pred ulazom, farmacia s neonskim zelenim križem, mesnica s bezbrojnim vrstama šunke u izlogu te dakako maleni kafići s terasom na pločniku u kojima su svi stolovi bili zauzeti, a ljudi su zadovoljno sjedili, čitali i ogovalali, satima sjedeći uz espresso. Bilo je skoro jedanaest sati. Od čega ti ljudi, zaboga, žive, ako dolaze na kavu sat prije stanke za objed?

To će mi biti zadaća, to moram otkriti, zaključio je.

Bezimeni vozač zaustavio se na mjestu za privremeno parkiranje.

Stennett je utipkao broj u mobilni telefon, Pricekao, a zatim brzo izgovorio nekoliko rečenica na talijanskom. Završivši razgovor, rukom je pokazao kroz vjetrobransko staklo i rekao:

"Vidiš onaj kafić, pod crveno-bijelom nadstrešnicom? Caffè Donati..." Joel se nagne sa stražnjeg sjedala i reče:

"Da, vidim." "Uđi, prođi pokraj šanka koji je s desne strane i dođi do stražnjeg dijela, u kojem je osam stolova. Sjedni, naruči kavu i čekaj." "Što čekam?"

"Za desetak minuta pristupit će ti muškarac. Dalje slušaš njegove upute."

"A ako ne poslušam?"

"Nemojte se poigravati, gospodine Backman. Sve ćemo pratiti." "Tko je taj čovjek?"

"Tvoj novi najbolji prijatelj. Slušaj ga i prati ga, pa ćeš vjerojatno preživjeti. Odlučiš li se za neku glupost, vjerojatno nećeš izdržati ni mjesec dana." Stennett je te riječi izgovorio uz određenu samodopadnost, kao da bi mogao čak i uživati kad bi baš on trebao srediti jadnog Marca.

"Znači, adios, ha?" reče Joel, već uzimajući torbu.

"Arrivederci, Marco, a ne adios. Imaš dokumente?" "Imam."

"U tom slučaju, arrivederci."

Joel polagano iziđe iz automobila i počne se udaljavati. Odupirao se potrebi da se osvrne i uvjeri da ga Stennett, njegov zaštitnik, motri i da je još iza njega, da ga štiti od nepoznatog. No ipak se nije okrenuo. Umjesto toga, nastojao je izgledati što normalnije dok je šetao ulicom noseći platnenu torbu, jedinu platnenu torbu koju je u tom trenutku vidio u središtu Trevisa.

Stennett ga, dakako, motri. Ali tko još? Nema sumnje da je negdje i novi najbolji prijatelj, da se djelomično skriva iza novina, daje znakove Stennettu i ostalim likovima. Joel na trenutak zastane pred tabaccherijom i pogleda naslove u talijanskim novinama, iako nije razumio ni jednu jedinu riječ. Zaustavio se jer se može zaustaviti, jer je slobodan, jer ima mogućnost i pravo zastati kad god poželi, nastaviti kad god mu se prohtije.

Ušao je u caffè Donati. Mladić koji je brisao šank tiho ga je pozdravio: "Buongiorno."

"Buongiorno", uspio je nekako odgovoriti Joel. Bile su to njegove prve prave riječi upućene pravom Talijanu. Da izbjegne nastavak razgovora, pošao je dalje, pokraj šanka, pokraj kružnih stuba na kojima je znak upućivao na gornju etažu kafića, pokraj velike vitrine prepune prelijepih peciva. Stražnji je prostor bio mračan, tijesan i gušio se u magli od dima cigareta. Sjeo je za jedan od dvaju praznih stolova, ne obazirući se na poglede gostiju za ostalim stolovima. Užasavao se konobara, užasavao se narudžbe, užasavao mogućnosti da ga netko razotkrije već tako rano. Stoga je samo sjedio pognute glave i čitao svoje nove dokumente.

"Buongiorno", reče mlada žena koja mu se našla uz lijevo rame. "Buongiorno", uspio je nekako uzvratiti. A prije nego što je ona uspjela reći što sve nudi, rekao je:

"Espresso." Nasmiješila se, rekla nešto posve nerazumljivo, na što je on odgovorio: "No." Upalilo je. Ona se udaljila, a Joelu se činilo da je izvojevao veliku pobjedu. Nitko ga nije gledao kao da je nekakav neupućeni stranac. Kad mu je donijela kavu, rekao je "Grazie, vrlo tiho, a ona mu se čak i nasmiješila. Pio je polagano, ne znajući konko će mu morati potrajati, ne želeći je dovršiti tako da mora naručiti nešto drugo.

Talijanski se vrtložio sa svih strana, obavijalo ga je to tiho i ustrajno brbljanje prijatelja koji čavrljaju nevjerojatnom brzinom. Zvuči li i engleski toliko brzo? Vjerojatno. Činilo mu se da jednostavno nema izgleda da taj jezik nauči dovoljno da razumije o čemu se govori oko njega. Pogledao je svoj skromni popis s dvjesto riječi, a zatim još nekoliko minuta očajnički pokušavao čuti neku od tih riječi iz nečijih usta.

U jednom trenutku slučajno je naišla konobarica koja ga je nešto upitala. Odgovorio je već uobičajenim "No" i odgovor je ponovno upalio.

I tako Joel Backman pije espresso u malenom lokal u Via Verde, na Piazza dei Signori, u središtu Trevisa, u Venetu, na sjeveroistoku Italije, dok su njegovi nekadašnji frendovi u saveznom zatvoru Rudley i dalje u samicama, uz očajnu hranu i vodenkastu kavu, te sadistički nastrojene čuvarе, glupa pravila i još godine i godine do trenutka kad će moći početi sanjariti o životu na slobodi. Usuprot prijašnjim planovima, Joel Backman neće umrijeti iza rešetaka u Rudleyju. Neće usahnuti i duhom i tijelom. Svojim je mučiteljima oduzeo četrnaest godina, a sad slobodnih ruku i nogu sjedi u slikovitom kafiću na sat vožnje od Venecije. Zašto razmišlja o zatvoru? Jer čovjek jednostavno ne može tek tako prekinuti šest godina nečega a da ne osjeti baš nikakve posljedice.

Dio prošlosti nosi sa sobom, koliko god bila neugodna. Upravo zbog zatvorskih užasa iznenadni je izlazak bio toliko dražesno ugodan. Trebat će vremena, stoga je samome sebi obećao da će se usredotočiti na sadašnjost. Neće ni razmišljati o budućnosti. Slušat će zvukove, razgovore prijatelja, smijeh, tipa koji nešto šapće u mobitel, lijepu konobaricu koja nešto dovikuje kuharici. Punim će plućima udisati mirise - miris dima cigareta, raskošni miris kave, miris svježih peciva, toplinu prastare prostorije u kojoj se stanovnici grada nalaze već stoljećima.

Tako se već barem stoti put upitao zašto je, točno, ondje? Zašto su ga tako naglo otpravili iz zatvora, a zatim i iz zemlje? Pomilovanje je jedno, ali čemu cijeli taj pomno organizirani bijeg na drugi kontinent? Zašto mu nisu lijepo dali papire, dopustili mu da se oprost s dobrim starim Rudleyjem i pustili ga da živi kako želi, kao i svi tek pomilovani kriminalci?

Slutio je odgovore. Činilo mu se da poprilično točno može pogoditi istinu.

A to ga je užasnulo.

Luigi se pojavio kao iz vedra neba.

Poglavlje 6

Luigiju je bila trideset i koja godina. Imao je tamne tužne oči i tamnu kosu koja mu se spuštala do pola ušiju, te barem četverodnevnu bradu. Na sebi je imao nekakvu debelu jaknu bez džepova, zahvaljujući kojoj je, uz to neobrijano lice, izgledao nekako zgodno seljački. Naručio je espresso i samo se smiješio. Joel je odmah uočio da su mu ruke i nokti čisti i uredni, a zubi pravilni. Jakna i zalisci samo su dio kostima. Luigi je vjerojatno studirao na Harvardu. Besprijekoran engleski obilježavalo je tek toliko stranog naglaska da ljude može uvjeriti da je doista Talijan. Rekao je da je iz Milana. Otac, Talijan, bio je diplomat koji je suprugu, Amerikanku, i dvoje djece, služeći domovini, vodio diljem svijeta. Joel je pretpostavio da Luigi o njemu zna mnogo, pa je pokušao izvući što više o čovjeku koji će se još neko vrijeme brinuti o njemu.

Nije doznao osobito mnogo.

Brak - ništa. Fakultet - Bologna. Studij u Sjedinjenim Državama - da, negdje na Srednjem zapadu. Posao - radi za vladu. Koju vladu - ne smije reći. Imao je simpatičan i opušten osmijeh kojim je odbijao pitanja na koja nije htio odgovoriti. Joel je znao da pred njim sjedi profesionalac.

"Pretpostavljam da znaš ponešto o meni", reče Joel.

Ponovno osmijeh, ponovno savršeni zubi. Tužne oči gotovo su se zatvorile kad bi se smiješio. Žene luduju za tim tipom.

"Vidio sam dosje."

"Dosje? Dosje o meni ne bi stao ni u ovaj kafić." "Vidio sam dosje."

"OK, koliko je Jacy Hubbard bio u američkom Senatu?"

"Rekao bih, predugo. Čuj, Marco, nećemo se vraćati u prošlost. Pred nama je previše posla."

"Mogu nekako promijeniti ime? Nisam baš oduševljen Marcom." "Nisam ja birao... "

"A tko je onda odabrao Marca?"

"Ne znam. Ja nisam. Postavljaš previše beskorisnih pitanja."

"Dvadeset pet godina bio sam odvjetnik. Dugogodišnja navika..." Luigi iskapi ostatak kave i na stolu ostavi nekoliko eura.

"Idemo u šetnju", reče i ustane. Joel uzme platnenu torbu i za novim vodičem iziđe iz lokala, na pločnik, te se tako zapute jednom pokrajnjom ulicom s manje prometa. Prešli su tek nekoliko koraka kad se Luigi zaustavio ispred Alberga Campeola.

"Ovo ti je prva postaja", reče. "Što je to?" upita Joel. Nalazili su se pred trokatnicom ukrašenom stukaturama, stiješnjenom između dvaju sličnih zdanja. Nad trijemom su lepršale raznobojne zastave.

"Zgodan hotelčić. 'Albergo' znači hotel. Možeš reći i 'hotel', ali u manjim gradovima obično se koristi riječ 'albergo'."

"Znači, talijanski je lagan." Joel je gledao lijevo-desno, promatrao tijesnu ulicu - očito svoju novu četvrt.

"Lakši od engleskog."

"To ćemo još vidjeti. Koliko jezika znaš?"

"Pet-šest."

Ušli su i prešli na suprotnu stranu malog predvorja. Luigi je samo kimnuo recepcionaru. Joel je uspio razmjerno dobro izgovoriti "Buongiorno", ali je nastavio hodati, u nadi da će tako izbjeći konkretniji odgovor. Nakon tri kraka stuba pošli su do završetka uskog hodnika. Luigi je imao ključ sobe broj 30, jednostavnog ali lijepo namještenog apartmana s prozorima na tri strane i pogledom na kanal.

"Ovo je najljepši prostor", reče Luigi. "Ništa raskošno, ali bit će dovoljno."

"Trebao si vidjeti posljednju sobu u kojoj sam boravio." Joel odbaci torbu na krevet i počne razmicati zastore.

Luigi otvori vrata vrlo malenog ormara.

"Pogledaj ovamo. Imaš četiri košulje, četvere hlače, dva sakoa, dva para cipela, sve bi ti trebalo odgovarati. Imaš i debeli vuneni kaput - ovdje, u Trevisu, zna biti prilično hladno." Joel je stajao zagledan u svoju novu odjeću. Sve je bilo besprijeckorno obješeno, izgllačano i spremno za nošenje. Boje su bile prigušene i ukusne, a svaku košulju bilo je moguće nositi uz oba sakoa i sve hlače. Napokon je slegnuo ramenima i rekao:

"Hvala."

"U onoj ladici pronaći ćeš remen, čarape, donje rublje, sve što će ti zatrebati. U kupaonici imaš svu potrebnu kozmetiku." "I što još da kažem?"

"A na pisaćem stolu imaš dvoje naočale." Luigi uzme jedne naočale i pridigne ih prema svjetlu. Mala pravokutna stakla pridržavao je tanak metalni, izrazito europski okvir.

"Armani", reče Luigi uz notu ponosa u glasu. "Naočale za čitanje?"

"I da i ne. Predlažem da ih nosiš kad god nisi u ovoj sobi. Dio maske, Marco. Dio tvog novog ja."

"Da si barem upoznao moje staro ja."

"Ne, hvala. Talijani puno drže do izgleda, osobito mi na sjeveru. Odjeća, naočale, frizura, sve mora biti kako treba, jer ćeš inače biti uočljiv."

Joel je odjednom osjetio nesigurnost. No s druge strane, dovraga i to i sve. Godinama je nosio zatvorsku odjeću. U danima najveće slave redovito je davao i po tri tisuće dolara za skladno krojeno odijelo.

Luigi je nastavio s predavanjem.

"Ništa od kratkih hlača, ništa od crnih čarapa i bijelih tenisica, ništa od sintetičkih hlača, ništa od majica s ovratnikom i, molim te, nemoj se početi debljati."

"Kako se na talijanskom kaže 'poljubi me u dupe'?" "O tome ćemo kasnije. Navike i običaji su važni. Lako ih je prihvatiti i vrlo su ugodni. Na primjer, nikad ne naručuj cappuccino nakon pola jedanaest. Međutim, espresso možeš naručiti u svako doba dana. To si znao?"

"Nisam."

"Jedino turisti naručuju cappuccino nakon objeda ili večere. Prava sramota. Toliko mlijeka na pun želudac!" Luigi se na trenutak namrštio kao da bi mogao povratiti.

Joel uzdigne desnu ruku i reče:

"Zaklinjem se da to neću raditi." "Sjedni", reče Luigi te rukom pokaže prema malenom pisaćem stolu i dvjema stolicama. Sjeli su i pokušali se udobno smjestiti. Luigi nastavi:

"Najprije, hotelska soba... Glasi na mene, no osoblje hotela misli da će je kanadski poslovni čovjek koristiti dva tjedna."

"Dva tjedna?"

"Da, nakon toga ideš na drugo mjesto." Luigi je te riječi izgovorio koliko je mogao zlokobnijim tonom, kao da su cijeli odredi atentatora već u Trevisu i traže samo Joela Backmana. "Od ovog trenutka ostavljaš trag. Vodi računa o toj činjenici: što god činiš, s kim god se vidiš... sve to dio je traga koji ostavljaš.

Tajna preživljavanja sastoji se u tome da za sobom ostaviš što manje tragova. Razgovaraj sa što manje ljudi, a to se odnosi i na recepcionara i na sobaricu. Osoblje hotela motri goste i dobro pamti. I nakon šest mjeseci netko bi mogao doći upravo u ovaj hotel i početi se raspitivati o tebi. Mogao bi imati i tvoju fotografiju. Mogao bi nuditi mito. A recepcionar bi se mogao sjetiti i tebe i činjenice da gotovo i nisi progovorio talijanski."

"Može pitanje?"

"Mogu ponuditi vrlo malo odgovora."

"Zašto baš ovdje? Zašto ste me poslali u zemlju u kojoj se ne mogu sporazumjeti? Zašto nisam otišao u Englesku ili Australiju, nekamo gdje bih se lakše uklopio?"

"Odluku o tome donio je netko drugi, Marco, a ne ja."

"Tako sam i mislio."

"Zašto si onda pitao?"

"Ne znam. Mogu zatražiti premještaj?"

"Još jedno nepotrebno pitanje."

"Neuspjela šala, a ne neumjesno pitanje."

"Možemo nastaviti?"

"Da."

"Prvih nekoliko dana ja ću te voditi na objed i večeru. Dosta ćemo se kretati, odlaziti u različite lokale. Treviso je zgodan gradić s mnoštvom kafića i restorana, pa ćemo lijepo sve iskušati. Moraš početi misliti na dane kad me neće biti. Pazi s kim se upoznaješ."

"Još jedno pitanje... "

"Izvoli, Marco."

"Riječ je o novcu. Stvarno mi se ne sviđa biti bez prebijene pare. Dat ćete mi nekakav džeparac ili tako nešto? Ja ću vam prati auto i obavljati druge poslove."

"Što je džeparac?"

"Lova, kužiš? Gotovina koju mogu nositi u džepu."

"Ne razmišljaj o novcu. Zasada ću ja podmirivati račune. Nećeš gladovati."

"U redu."

Luigi uvuče ruku duboko u jaknu i izvadi mobitel. "To će biti tvoj mobitel."

"A koga ću, točno, zvati?"

"Mene, kad nešto zatrebaš. Moj je broj na poleđini."

Joel uzme telefon i položi ga na stol. "Gladan sam. Već dugo sanjarim o opuštenom objedu s tijestom, vinom i desertom, naravno, i espressom, a nikako cappuccinom, u ovo doba dana, a nakon toga možda bi mi dobro došla obvezatna siesta. U Italiji sam sad već četiri dana, a jedem samo kukuruzni čips i sendviče. Što kažeš?" Luigi pogleda na ručni sat.

"Znam pravo mjesto za tebe, no prvo još malo o poslu. Uopće ne znaš talijanski, zar ne?"

Joel zakoluta očima i frustrirano uzdahne. Zatim se pokuša nasmiješiti i reče:

"Ne, nikad nisam imao priliku naučiti ni talijanski, ni francuski, ni njemački, ni nešto drugo. Ipak sam Amerikanac, kužiš, Luigi? Moja je zemlja veća od cijele Europe."

Ondje ti treba jedino engleski."

"Nemoj zaboraviti da si Kanađanin."

"U redu, ali izolirani smo... Tamo smo samo mi i Amerikanci."

"Moj je posao brinuti se za tvoju sigurnost." "Hvala."

"A kako bi nam u tome pomogao, moraš što brže naučiti talijanski."

"Razumijem."

"Dobit ćeš učitelja, studenta po imenu Ermanno. S njim ćeš raditi prije podne, a zatim i kasnije popodne. I to neće biti igra i šala."

"Koliko dugo?"

"Koliko bude trebalo. Ovisi o tebi. Budeš li se trudio, za tri-četiri mjeseca trebao bi se moći snalaziti bez pomoći." "Koliko je tebi trebalo da naučiš engleski?"

"Majka mi je Amerikanka. Kod kuće smo govorili engleski, inače svugdje talijanski."

"To je čisto varanje. Koje još jezike znaš?"

"Španjolski, francuski, još poneki. Ermanno je izvrstan učitelj. A učionica je malo dalje, u istoj ulici."

"A ne ovdje, u hotelu?"

"Ne, ne, Marco. Moraš razmišljati o tragu. Što bi pomislili nosač ili sobarica kad bi ti mladi muškarac svakodnevno dolazio ovamo na četiri sata?" "Bože sačuvaj."

"Sobarica bi prisluškivala uz vrata i čula da učiš talijanski. To bi došapnula šefu. Već za dan-dva, cjelokupno osoblje hotela znalo bi da kanadski poslovni čovjek intenzivno uči. Četiri sata na dan!"

"Kužim. Može sad ručak?"

Izlazeći iz hotela, Joel se uspio nasmiješiti recepcionaru, čistaču, te šefu nosača a da nije izgovorio ni riječi. Pješice su došli do središta Trevisa, do Piazze dei Signori, glavnog trga obrubljenog arkadama i kavanama. Bilo je podne, pa je sve bilo puno pješaka koji su žurno tražili objed. Zrak je postajao sve hladniji, iako je Joelu bilo posve ugodno u novom vunenom kaputu. Davao je sve od sebe da izgleda talijanski.

"Unutra ili vani?" upita Luigi.

"Unutra", odgovori Joel. Tako su žurno ušli u caffè Beltrame, iz kojeg se pružao pogled na trg. Peć od opeka u blizini ulaza grijala je čitav prostor, dok je iz stražnjeg dijela dopirao vrući miomiris dnevne gozbe. I Luigi i šef sale progovorili su u isti trenutak, pa su se nasmijali, a on im je zatim pronašao stol u blizini prozora.

"Imali smo sreće", reče Luigi nakon što su skinuli kapute i sjeli. "Specijalitet dana je faraona con polenta." "A to bi bilo...?" "Perlinka s palentom." "Što se još nudi?"

Luigi je pomno čitao natpis ispisan kredom na crnim pločicama koje su visjele s grubo istesane stropne grede.

"Panzerotti di funghi al buno - prženo tijesto s gljivama na maslacu. Conchiglie con cavalfiori - školjkice od tijesta s cvjetačom. Spiedino di čame misto alla griglia - šišćevapi od miješanog mesa." "Uzet ću sve."

"Imaju prilično dobro domaće vino."

"Crno."

Već nekoliko minuta kasnije lokal su ispunili ljudi koji su se, kako se činilo, odreda poznavali. Vedar i nasmiješen čovječuljak u prljavoj bijeloj pregači projurio je pokraj stola, usporio tek toliko da pogleda Joela u oči, ne zapisujući baš ništa dok je Luigi rafalnom paljbom deklamirao naoko beskonačan niz jela i dodataka. Vrč s domaćim vinom na stol je stigao zajedno sa zdjelicom toplog maslinovog ulja i tanjurom s narezanom focacciom.

Joel je odmah počeo jesti. Luigi mu je marljivo objašnjavao zakučaste pojedinosti vezane za objed i doručak, običaje i tradicije, pogreške u koje upadaju turisti koji se pokušavaju izdavati za prave Talijane. Uz Luigija će sve biti jedno veliko učenje. Iako je polagano pio i uživao u prvoj čaši vina, alkohol je Joelu izravno otišao u glavu. Čitavo tijelo obuzela mu je čudesna toplina i obamrlost.

Slobodan je, i to godinama prije nego što je trebao izići, sjedi u rustikalnoj kavanici u talijanskom gradiću za koji donedavno nije ni čuo, pije fino domaće vino i udiše mirise slasne gozbe. Smiješio se Luigiju, koji mu je i dalje nešto objašnjavao, međutim, Joel je ubrzo utonuo u neki posve drugi svijet. Ermanno je tvrdio da su mu dvadeset tri godine, no izgledao je kao da mu nije ni sedamnaest. Bio je visok i neizrecivo mršav, a zahvaljujući crvenkastožutoj kosi i svijetlosmeđim očima, izgledao je prije kao Nijemac nego kao Talijan. Usto je bio izrazito stidljiv i poprilično nervozan, pa se Joelu prvi dojam nikako nije svidio. S Ermannom su se našli u njegovu

minijaturnom stanu, na drugom katu loše održavane zgrade šest ulica od Joelova hotela. Stan se sastojao od triju malenih prostorija - kuhinje, spavaće sobe i dnevne sobe - odreda skromno namještenih. Međutim, Ermanno je bio student, pa takvo što i nije bilo posve neočekivano. No stan je izgledao kao da se upravo doselio i kao da očekuje da bi se svakog trenutka mogao iseliti.

Sjeli su za maleni radni stol nasred dnevne sobe. U njoj nije bilo televizora. U prostoriji je bilo hladno, a rasvjeta je bila slabašna, pa je Joela obuzeo neodoljiv dojam da se našao u nekakvoj tajnoj organizaciji koja na životu održava bjegunce i neopazice ih transportira na druga odredišta. Toplina koju je u njemu izazvao dvosatni objed brzo se povlačila.

Stvari je dodatno pogoršavala i učiteljeva nervoza. Kako Ermanno nije bio u stanju preuzeti glavnu riječ, Luigi se ubrzo umiješao i pokrenuo stvari s mrtve točke. Predložio je da svaki dan rade od devet do jedanaest, odmore se približno dva sata i ponovno počnu oko 13:30, pa uče dok se ne umore. Činilo se da to odgovara i Ermannu i Joelu, koji je već pomislio kako bi trebao postaviti pitanje koje se nametalo samo od sebe: ako je taj novi tip student, kako to da sa mnom može raditi po cijele dane? No ipak se nije oglasio. To će već ispitati nekom drugom prilikom.

Oh, kako su se u njemu samo skupljala pitanja.

Ermanno se napokon opustio i opisao jezični tečaj u glavnim crtama. Kad je govorio polagano, strani naglasak nije bio nimalo nametljiv. No kad bi se požurio, čemu je bio sklon, engleski mu je zvučao posve kao talijanski. U jednom trenutku Luigi ga je prekinuo i rekao:

"Ermanno, važno je da govoriš polagano, barem prvih nekoliko dana."

"Hvala", rekao je Joel, kao pravi pametnjaković. Ermanno se čak i zacrvenio te plaho izustio:

"Ispričavam se." Zatim je Joelu dao prvu hrpu pomagala za učenje - udžbenik broj jedan, te maleni kasetofon i dvije kasete.

"Kasete prate materijal u udžbeniku", rekao je, vrlo usporeno. "Večeras proučite prvu lekciju i nekoliko puta poslušajte obje kasete. Sutra počinjemo od toga." "Učit ćete vrlo intenzivno", doda Luigi, kao da je potrebno još malo pojačati pritisak.

"Gdje si naučio engleski?" upita Joel.

"Na fakultetu", odgovori Ermanno. "U Bologni."

"Znači, nisi studirao u Sjedinjenim Državama?"

"Jesam", reče i nervozno pogleda Luigija, kao da radije ne bi pričao o tome što je bilo u Sjedinjenim Državama, o čemu god točno bila riječ. Za razliku od Luigija, Ermanna je bilo lako pročitati. Očito nije

bila riječ o profesionalcu.

"Gdje?" upita Joel, ispitujući dalje, tek tako da vidi koliko može izvući.

"Na Furmanu", odgovori Ermanno. "To je malo sveučilište u južnoj Kaliforniji."

"Kad si bio ondje?"

Ermanna je spasio Luigi, nakašljavši se.

"Kasnije ćete imati više nego dovoljno vremena za čavrljanje. Marco, važno je da zaboraviš engleski. Od danas živiš u svijetu talijanskog jezika. Što god dodirneš, ima talijanski naziv. Potrebno je prevesti svaku misao. Za tjedan dana počet ćeš naručivati u restoranima. Za dva tjedna već ćeš sanjati na talijanskom. Potpuno ćeš uroniti u ovaj jezik i kulturu i tu nema povratka."

"Možemo početi u osam ujutro?" upita Joel.

Ermanno ga načas pogleda, nervozno se promeškolji i reče: "Možda u pola devet..."

"Izvršno, dolazim u pola devet."

Izišavši iz stana, odšetali su se do Piazza dei Signori. Prometa je u to doba, sredinom poslijepodneva, bilo uočljivo manje, a pločnici su bili gotovo pusti. Luigi se zaustavi ispred Trattorie del Monte.

Glavom pokazavši prema vratima, reče: "Vidimo se ovdje u osam, na večeri, može?"

"Da, u redu."

"Znaš gdje ti je hotel?"

"Da, albergo."

"I imaš plan grada?"

"Imam."

"Izvršno. Dalje se snalaziš sam, Marco." Nakon tih riječi Luigi je skrenuo u neku uličicu i nestao. Joel je još nekoliko trenutaka gledao za njim, a zatim nastavio hodati u smjeru glavnog trga. Osjećao se užasno osamljeno. Četiri dana nakon odlaska iz Rudleyja, napokon je posve slobodan i bez pratnje, možda čak nije ni pod prismotrom, iako je u to sumnjao. Odmah je odlučio da će obići grad, sve raditi i ponašati se kao da ga nitko ne motri. Nadalje je, pretvarajući se da pregledava predmete u izlogu malene prodavaonice kožne galanterije, odlučio da se odsada pa do kraja života neće neprestano osvrutati.

Neće ga pronaći.

Besciljno je hodao i tako se našao na Piazzii San Vito, malenom trgu na kojem su dvije crkve stajale već sedam stotina godina. I Santa Lucia i San Vito bili su zatvoreni, no na prastaraj mjedenoj pločici stajalo je da će ponovno biti otvoreni od 16 do 18 sati. Što se još zatvara od podneva do četiri popodne?

Barovi i kafići nisu bili zatvoreni, nego samo prazni. Na koncu je skupio dovoljno hrabrosti i ušao u jedan lokal. Suspregnuta daha, privukao je barsku stolicu i kad mu se približio konobar, izgovorio riječ "birra".

Konobar je odmah uzvratio pitanjem, čekajući odgovor. U djeliću sekunde Joel je već pomislio da bi trebao pobjeći. No tada je ugledao automat za točenje, pokazao prema njemu kao da je posve očito što želi, a konobar je posegnuo za praznom kriglom.

Prvo pivo nakon šest godina. Bilo je hladno, gusto i ukusno. Uživao je u svakoj kapljici. S televizora koji se nalazio negdje u stražnjem dijelu bara dopirali su zvukovi sapunice. S vremena na vrijeme osluškivao je rečenice, no kako nije uspio shvatiti ni jednu jedinu riječ, morao se silno potruditi da samog sebe uvjeri kako će ipak uspjeti

svladati talijanski. U trenutku kad je već odlučio polagano se vratiti u hotel, pogledao je kroz izlog na ulicu.

Pokraj prozora je prošao Stennett.

Joel naruči još jedno pivo.

Poglavlje 7

Aferu Backman pomno je pratio i o njoj pisao Dan Sandberg, veteran među izvijestiteljima The Washington Posta. Godine 1998. prvi je objavio informaciju o vrlo tajnim dokumentima koji su bez dopuštenja izišli iz Pentagona. FBI je ubrzo pokrenuo istragu, pa je pola godine imao pune ruke posla. U tom razdoblju objavio je osamnaest članaka, najveći dio njih na naslovnici novina. Imao je pouzdane veze u CIA-i i FBI-u. Poznavao je partnere u tvrtki Backman, Pratt & Bolling i dosta vremena provodio u njihovim uredima. Neprestano je dodijavao Ministarstvu pravosuđa i tražio nove informacije. Sjedio je u sudnici kad je Backman iznenada priznao krivnju i nestao.

Godinu dana kasnije napisao je jednu od dviju knjiga koje su se bavile tim skandalom. Knjiga mu se prodala u pristojnih 24.000 primjeraka u tvrdom uvezu. Druga knjiga bila je upola neuspješnija.

Usput je Sandberg stekao nekoliko vrlo važnih veza i prijateljstava. Jedna takva veza prerasla je u osobito vrijedan, iako posve neočekivan izvor.

Mjesec dana prije smrti Jacyja Hubbarda, Carl Pratt, u to vrijeme optuženik, kao i većina viših kolega u njegovoj tvrtki, javio se Sandbergu i dogovorio sastanak. Na kraju su se u vrijeme kad je skandal dosezao vrhunac našli barem petnaestak puta, dok su se nakon završetka cijele Price počeli nalaziti na piću. U tajnosti su se nalazili najmanje dvaput na godinu i razmjenjivali Price i glasine.

Tri dana nakon što je javnost doznala za pomilovanje, Sandberg je nazvao Pratta i dogovorio sastanak u njima omiljenom lokalnu, studentskom baru u blizini sveučilišta Georgetown. Pratt je izgledao užasno, kao da je već danima pio. Naručio je votku. Sandberg se držao piva.

"Onda, gdje ti je mali?" upita Sandberg uz širok osmijeh.

"Znam samo da više nije u zatvoru." Pratt otpije gotovo smrtonosni gutljaj votke i mljacne.

"Nije se javio?"

"Ni slučajno, ni meni, ni nekome u firmi." "Iznenadio bi se da nazove ili svrati?"

"I da i ne. U vezi s Backmanom ništa me ne može iznenaditi." Još gutljaj votke. "Ne bih se iznenadio ni da više nikad ne stupi nogom u Washington. Ne bih se iznenadio ni da se sutra pojavi i kaže da otvara novu odvjetničku tvrtku."

"Pomilovanje te ipak iznenadilo."

"Da, ali to nije bila Backmanova zasluga, zar ne?"

"Sumnjam." Sandberg pogledom isprati studenticu koja je upravo prošla pokraj njih. Iza sebe je imao dva razvoda i u svakom trenutku vrebao je plijen. Otpivši gutljaj piva, reče:

"Ne može raditi kao odvjetnik, zar ne? Čini mi se da su mu oduzeli dozvolu."

"Backmanu to ne bi smetalo. Posao bi nazvao 'odnosima s vladom' ili 'konzaltingom' ili tako nekako. Specijalnost mu je lobiranje, a za to ti ne treba dozvola."

Dovraga, pa polovica odvjetnika u ovom gradu ne bi znala pronaći najbližu sudnicu. No svi bi i vezanih očiju pronašli zgradu Kongresa."

"A klijenti?"

"Ništa od toga. Backman se ne vraća u Washington. Osim ako ti nisi čuo drukčiju priču...?"

"Nisam čuo ništa. Nestao je, ispario. U zatvoru svi samo šute. Od ljudi iz pravosuđa i zatvora nisam doznao baš ništa."

"I kako glasi tvoja teorija?" upita Pratt, pa iskapi votku. Činilo se da se sprema naručiti drugu čašu.

"Danas sam doznao da je Teddy Maynard devetnaestog kasno navečer otišao u Bijelu kuću. Takvo što iz Morgana bi mogao izvući jedino čovjek kakav je Teddy. Backman je izišao, vjerojatno uz pratnju, i nestao."

"Zaštita svjedoka?"

"Tako nekako. CIA je i prije skrivala ljude. To je nužno. Ništa nije službeno, u papirologiji nema ničega, ali imaju razne mogućnosti... "

"Zašto bi onda skrivali Backmana?"

"Zbog osvete. Sjećaš se Aldricha Ames, najveće krtice u povijesti CIA-e?"

"Naravno."

"Sad je na sigurnom, u saveznoj kaznionici. Zar ne shvaćaš da bi CIA bila presretna da ga se nekako domogne? Ne mogu jer je to protuzakonito - ne mogu na meti imati američkog građanina, ni ovdje, ni u inozemstvu."

"Backman nije bio CIA-ina krtica. Dovraga, mrzio je Teddyja Maynarda, a i Maynard je mrzio njega."

"Maynard ga neće ubiti. Samo će sve organizirati tako da se zadovoljstvo i prilika ukažu nekom drugom."

Pratt je već ustajao. "Može još jedno?" upita, pokazujući na pivo.

"Možda kasnije." Sandberg drugi put podigne veliku kriglu i otpije nekoliko gutljaja.

Kad se vratio s dvostrukom votkom, Pratt je sjeo i rekao: "Misliš, znači, da su Backmanu dani odbrojeni?"

"Htio si čuti moju teoriju. Daj da ja sad čujem tvoju."

Poveći gutljaj votke, a zatim: "Ishod je isti, samo iz malo drukčijeg kuta." Pratt uroni prst u votku, promiješa je, pa još nekoliko trenutaka razmišljajući, poliže prst. "Razgovaramo posve neslužbeno, može?"

"Svakako." Tijekom godina toliko su razgovarali da je sve bilo neslužbeno.

"Između Hubbardove smrti i Backmanova priznanja proteklo je osam dana. Bilo je to užasno razdoblje, svi smo bili nasmrt prestrašeni. I Kim Bolling i ja bili smo pod zaštitom FBI-a, dvadeset četiri sata na dan, svugdje. Bilo je to zbilja vrlo neobično. FBI je davao sve od sebe da nas zauvijek smjesti u zatvor, a istodobno nas je morao

štititi." Gutljaj pa pogled uokolo, kao da bi ih netko od studenata mogao prisluškivati. Nitko ih nije ni gledao ni slušao.

"Bilo je određenih prijetnji, ozbiljnih poteza od istih ljudi koji su ubili Jacyja Hubbarda. FBI nas je poslije ispitao, bilo je to više mjeseci nakon što je Backman završio u zatvoru i nakon što se sve nekako primirilo. Osjećali smo se ponešto sigurnije, no Bolling i ja još smo dvije godine plaćali naoružane čuvare. I dan danas stalno pogledavam u retrovizor. Jadni je Kim skrenuo."

"Tko je prijetio?"

"Isti ljudi koji bi se silno voljeli domoći Joela BackTriana."

"Tko točno?"

"Backman i Hubbard dogovorili su prodaju onog zgodnog malog proizvoda Saudijcima. Naravno, za strašnu hrpu novca. Vrlo skupo, ali i znatno jeftinije od stvaranja posve novog satelitskog sustava. Posao je propao. Hubbard je završio s metkom u glavi. Backman je odjurio u zatvor, a Saudijci nisu bili ni najmanje sretni i zadovoljni. Kao ni Izraelci, jer su se i oni htjeli nagoditi. Osim toga, bili su bijesni što su Hubbard i Backman uopće bili voljni poslovati sa Saudijcima." Zastao je i otpio gutljaj pića, kao da mu je potrebno snage i odvažnosti da dovrši priču.

"Tu su onda još i ljudi koji su stvorili satelitski sustav."

"Rusi?"

"Vjerojatno ne. Jacy Hubbard obožavao je Azijke. Posljednji put vidjeli su ga kako iz nekog bara izlazi s ljepoticom fantastično dugih nogu, dugačke crne kose, puna

lica, negdje sa suprotnog kraja svijeta. Komunistička Kina ovdje ima tisuće ljudi koji im prikupljaju informacije. Svi njihovi studenti, poslovni ljudi u Americi... Ovdje je sve prepuno Kineza koji njuškaju. Usto imaš još i obavještajne službe koje imaju vrlo djelotvorne agente. U ovakvom slučaju ne bi oklijevali srediti Hubbarda i Backmana."

"Siguran si da iza svega stoji Kina?"

"Nitko nije siguran ni u što, znaš... Backman zna, ali nikad nikome nije rekao ni riječi. Nemoj zaboraviti da CIA uopće nije znala za satelitski sustav. Uхватili su ih spuštenih hlača, a dobri stari Teddy i dalje nastoji pohvatati konce."

"Teddy je sav u zabavi i igricama, ha?"

"Apsolutno. Morganu je prodao priču o nacionalnoj sigurnosti. Morgan je, što nije nimalo neobično, nasjeo. Backman je izišao. Teddy ga je neopazice izvukao iz zemlje i sad čeka da vidi tko će se pojaviti s pištoljem u ruci. Teddy u toj igri ne može izgubiti." "Genijalno."

"I više nego genijalno, Dan. Promisli malo. Kad Joel Backman naiđe na svog krvnika, nitko nikad neće doznati. Nitko ne zna ni gdje je sada. Nitko neće znati tko je kad mu pronađu tijelo."

"Ako ga pronađu."

"Upravo tako."

"A Backman to zna?"

Pratt iskapi i drugu čašu, te rukavom obriše usta i namršti se.

"Backman ni slučajno nije glup. No velik dio toga što znamo, na površinu je isplivao nakon njegova odlaska. Preživio je šest godina u zatvoru, pa vjerojatno smatra da može preživjeti sve."

Critz žurno uđe u pub nedaleko od londonskog hotela Vonnaught. Sitna se kiša pojačavala, pa se morao skloniti nekamo na suho. Gospođa Critz ostala je u malenom stanu koji im je posudio njihov novi poslodavac, pa je Critz tako mogao opušteno sjediti u prepunom pubu u kojem ga nitko nije poznavao i popiti pivce-dva. U Londonu je sad već cijeli tjedan, a još mu preostaje tjedan prije nego što će se morati vratiti na suprotnu stranu Atlantika, u Washington, gdje će preuzeti otužan posao lobiranja u ime tvrtke koja, između ostalog, izrađuje i neispravne projekte kojih se Pentagon užasava, ali će ih ipak morati kupovati jer tvrtka ima prave lobiste na pravome mjestu.

Uspio je pronaći prazan separe, koji se djelomično nazirao kroz oblake duhanskog dima, sjeo i udobnije se smjestio uz kriglu piva. Kako je samo ugodno piti sam i ne brinuti se da će te vidjeti netko tko će odmah pritrčati i reći:

"Hey, Critz, gdje vam je bila idiotska pamet kad ste uložili onaj veto u slučaju Berman?" Bla-bla-bla-bla... Upijao je vedre britanske glasove, smijeh susjeda koji dolaze i odlaze. Nije mu smetao čak ni dim. Bio je sam i anonimn i tako je u sebi uživao u miru.

Međutim, ipak nije bio posve nepoznat. S leđa mu je prišao nizak muškarac s ofucanom mornarskom kapom, te mu sjeo nasuprot, posve ga zatekavši.

"Nemate ništa protiv, gospodine Critz?" upita mornar uz osmijeh

koji je otkrio velike žute zube. Critz bi se sjetio neurednih zuba.

"Sjednite", reče Critz oprezno. "Imate neko ime?"

"Ben." Nije Britanac, a engleski mu nije materinji jezik. Benu je bilo tridesetak godina, imao je tamnu kosu, tamnosmede oči, te dugačak i šiljat nos zahvaljujući kojem je izgledao nekako grčki.

"Bez prezimena, ha?" Critz otpije gutljaj piva i reče:

"Kako točno znate kako se zovem?"

"Znam sve o vama."

"Nisam znao da sam toliko slavan."

"To ne bih nazvao slavom, gospodine Critz. Neću vas dugo gnjaviti. Radim za određene ljude koji bi svim silama htjeli doći do Joela Backmana. Spremni su isplatiti velik novac, u gotovini. Lova u sanduku, lova u švicarskoj banci, njima je svejedno. Sve je moguće obaviti brzo, u roku od samo nekoliko sati. Vi nama kažete gdje je i dobivate milijun zelembaća. Nitko nikad neće doznati... "

"Kako ste me pronašli?"

"Ništa lakše, gospodine Critz. Recimo samo da smo profesionalci."

"Špijuni?"

"Nije važno. Mi smo ti koji jesmo i pronaći ćemo gospodina Backmana. Pitanje je samo želite li milijun dolara ili ne... "

"Ne znam gdje je." "Ali možete doznati." "Možda..." "Hoćemo li se nešto dogovoriti?"

"Možda, ali ne za milijun."

"Nego koliko?"

"Morat ću razmisliti."

"U tom slučaju, razmišljajte brzo."

"A ako ne mogu doći do tražene informacije?"

"U tom slučaju, više se nećemo vidjeti. Do ovog našeg susreta uopće nije došlo. Stvar ne može biti jednostavnija."

Critz otpije velik gutljaj i zamisli se.

"U redu, recimo da mogu doći do traženog podatka - iako nisam veliki optimist - ali što ako mi se posreći? I što dalje?"

"Lufthansinim zrakoplovom s Dullesa dođite u Amsterdam, prvom klasom. Uzmite sobu u hotelu Amstel, u Ulici Biddenham. Mi ćemo vas već pronaći, kao što smo vas pronašli i ovdje."

Critz je još nekoliko trenutaka šutio, pamteći pojedinosti.

"Kada?" upita.

"Što prije, to bolje, gospodine Critz. Nismo jedini koji ga traže." Ben je nestao jednako brzo kao što se i pojavio, a Critz je ostao sjediti, žmirkajući kroz dim i pitajući se je li sve to bio tek san. Iz puba je otišao sat vremena kasnije, lica zakrivenog kišobranom, uvjeren da ga prate.

Hoće li ga motriti i u Washingtonu? Mučio ga je neugodan osjećaj da hoće.

Poglavlje 8

Siesta nije upalila. Nisu pomogli ni ni vino uz objed ni dva poslijepodnevna piva. Jednostavno je bilo previše tema za razmišljanje. Osim toga, posljednjih se godina previše odmarao, za sobom imao previše sna, šest godina provedenih u samici čovjekovo tijelo dovodi u toliko pasivno stanje da san postaje glavnom aktivnošću.

Nakon prvih nekoliko mjeseci u Rudleyju, Joel je spavao osam sati tijekom noći, uz poštenu rundu nakon objeda, što je bilo razumljivo s obzirom na to da je tako malo spavao tijekom prethodnih dvadeset godina, dok je danju držao temelje republike, a noću do svitanja jurio za ženama. Nakon godine dana u zatvoru, mogao je računati na devet, neki put i deset sati sna. Zapravo i nije imao drugih mogućnosti osim čitanja i televizije.

Iz čiste dosade, jednom je proveo pravo malo istraživanje, jednu od svojih brojnih tajnih anketa, šaljući papir od ćelije do ćelije dok su i sami čuvari drijemali. Trideset sedmorica sudionika ankete iz njegova hodnika spavala su u prosjeku jedanaest sati na dan. Mo, onaj mafijaški cinkaroš, tvrdio je da spava šesnaest sati. Njega se često čulo kako hrče i u podne. Miller, Luda Krava Miller, spavao je najmanje, tek tri sata, no jadnik je već prije skrenuo, pa je Joel bio prisiljen ne uvrstiti njegove odgovore u završne rezultate ispitivanja.

Bilo je i napadaja nesanice, dugotrajnih razdoblja piljenja u tamu, razmišljanja o pogreškama, djeci i unucima, o poniženjima iz prošlosti i strahu od budućnosti. Bilo je tjedana kad su mu u ćeliju dostavljali tablete za spavanje, jednu po jednu, no od njih

nikad nije bilo koristi. Joelu se oduvijek činilo da mu daju samo placebo. No u šest se godina i previše naspavao. Tijelo mu je sad bilo odmoreno. Um je radio prekovremeno.

Polagano je ustao s kreveta na kojem je ležao cijeli sat, ne uspijevajući zatvoriti oči, te je prišao malenom stolu i uzeo mobitel koji je dobio od Luigija. S njim je prišao prozoru, utipkao broj zalijepljen za poledinu aparata i tako je, nakon što je telefon na suprotnoj strani zazvonio četiri puta, začuo poznati glas.

"Ciao, Marco. Come stai?"

"Samo sam htio vidjeti funkcionira li ovo ili ne", reče Joel. "Misliš da bih ti dao neispravan telefon?" upita Luigi.

"Ne, dakako da ne mislim." "Dobro si odspavao?"

"Uh, vrlo dobro i zgodno. Vidimo se na večeri."

"Ciao."

Gdje je Luigi? Vreba negdje u blizini, s mobitelom u džepu i samo čeka da ga nazove dobri stari Joel? Motri hotel? Ako su Stennett i vozač još u Trevisu, zajedno s Luigijem i Ermannom, moguće je da je riječ o četvorici "prijatelja" zaduženih da paze na Joela Backmana.

Snažnije je stisnuo telefon, pitajući se tko još zna za poziv. Tko još prisluškuje? Pogledavši ulicu pod prozorom upitao se tko je još ondje. Samo Luigi?

Odbacivši takva razmišljanja, sjeo je za stol. Pila mu se kava, možda dvostruki espresso, da mu malo probudi živce, nikako cappuccino, budući da je već tako kasno, no nije bio spreman podići slušalicu i naručiti kavu.

U stanju je pozdraviti i reći "kava", no dočekala bi ga bujica riječi koje još ne zna.

Kako da čovjek uopće funkcionira bez jake kave?

Njemu najdraža tajnica nekoć mu je prvu šalicu jake turske kave donosila svako jutro točno u pola sedam, i tako šest dana u tjednu. S njom se zamalo vjenčao. Oko deset sati, veliki je mešetar već bio toliko pod utjecajem kofeina da je bacao stvari po uredu, vikao na podređene i istodobno obavljao tri telefonska razgovora, držeći senatore na čekanju.

Te mu uspomene nisu donijele ugodu. Uspomene bi mu rijetko bile drage. Bilo ih je mnogo, a tijekom šest godina u samici u mislima je vodio žestoku borbu ne bi li nekako pročistio prošlost. Vratio se na temu kave, koju se boji naručiti, jer se boji jezika. Joel Backman nikad se nije bojao baš ničega, a ako je bio u stanju pratiti tri stotine različitih zakonskih prijedloga koji su prolazili kongresni labirint i ako je bio u stanju dnevno obaviti i stotinu telefonskih razgovora, a da praktički i nije pogledavao u adresar ili imenik, onda valjda može naučiti i toliko talijanskog da naruči kavu.

Materijale za učenje koje mu je dao Ermanno uredno je posložio na stolu i pogledao sadržaj. Provjerio je jesu li u maleni kasetofon već stavljene baterije i zatim još malo petljao s kasetama. Na prvoj stranici prve lekcije nalazio se poprilično jednostavan crtež u boji koji je prikazivao dnevnu sobu u kojoj su se nalazili mama, tata i djeca pred televizorom. Predmeti su imali nazive i na engleskom i na talijanskom jeziku - vrata i porta, sofa i sofa, prozor i finestra, slika i quadro i tako dalje. Dječak je bio ragazzo, majka madre, starac sa štapom u kutu slike djed, odnosno U nonno.

Nekoliko stranica dalje naišao je na kuhinju, zatim spavaću sobu i nakon toga kupaonicu. Nakon cijelog sata, i dalje bez kave, Joel je polagano obilazio hotelsku

sobu, pokazivao i tiho izgovarao naziv svega na što je nailazio: krevet, letto. Svjetiljka, lampada. Sat, orologio. Sapun, sapone. Za svaki slučaj u lekcije je ubačen i pokoji glagol: govoriti, parlare. Jesti, mangiare. Piti, bere. Razmišljati, pensare.

Zastao je pred malenim ogledalom (specchio), u kupaonici (bagno) i samog sebe pokušao uvjeriti da je doista Marco. Marco Lazzeri. "Sono Marco, sono Marco", ponavljao je. Ja sam Marco. Ja sam Marco. Isprva je zvučalo-glupo, no preko toga jednostavno mora prijeći. Ulog je previsok da bi se grčevito držao starog imena koje ga može odvesti u smrt. Ako spasi glavu time što će biti Marco, jednostavno će biti Marco. Marco. Marco. Marco.

Počeo je tražiti riječi kojih nije bilo na crtežima. U novom rječniku pronašao je izraz carta igienica, koji označava toaletni papir, zatim guanciaie (jastuk), soffitto (strop). Sve je imalo novi naziv, svaka stvar u njegovoj sobi, u njegovu malenom svijetu, sve što je vidio u tom trenutku postajalo je nešto novo. Nebrojeno puta, pogledom skačući s predmeta na predmet, izgovarao je talijanske riječi. A on sam? Ima mozak, cervello.

Dodiruje šaku, mano. Ruka, braccio. Noga, gamba. Mora disati, respirare. Vidjeti, vedere. Dodirivati, toccare. Slušati, sentire. Spavati, dormire. Sanjati, sognare. Dok se odijevao, zatečeno je zastao. Sutra će Ermanno početi s prvom lekcijom, prvim zapuhom novog vokabulara, s naglaskom na temeljnim stvarima: pozdravima, uljudnim izrazima, brojevima od jedan do stotinu, danima u tjednu, nazivima mjeseci, čak i abecedom. Glagoli biti (essere) i imati (avere) konjugiraju se i u prezentu i u perfektu i u futuru.

U vrijeme polaska na večeru, Marco je već napamet naučio cijelu prvu lekciju i barem je desetak puta odslušao na kasetofonu. Spustio se u vrlo svježnu noć i veselo krenuo u smjeru Trattorie del Monte, gdje će ga, znao je, Luigi čekati za najboljim

stolom i s izvrsnim prijedlozima s jelovnika. Na ulici, još se oporavljajući od višesatnog bubanja riječi, uočio je vespu, bicikl, psa, blizanke, bolno uviđajući da ništa od toga ne zna izraziti na svom novom jeziku. Sve mu je ostalo u hotelskoj sobi.

Međutim, budući da ga je očekivalo jelo, hrabro je nastavio dalje, nepokolebljivo uvjeren da on, Marco, može postati razmjerno uvjerljiv Talijan.

Za stolom u kutu teatralno je pozdravio Luigija. "Buona sera, signore, come sta?"

"Sto bene, grazie, e tuT' uzvratu Luigi i s odobravanjem se nasmiješi. Dobro, hvala, a ti?"

"Molto bene, grazie", reče Marco. Vrlo dobro, hvala. "Znači, učio si?" upita Luigi.

"Da, nemam drugog posla."

Prije nego što je Marco uspio raširiti ubrus, do njih je došao konobar, donoseći opletenu bocu s domaćim crnim vinom. Brzo je napunio dvije čaše, pa se udaljio. "Ermanno je izvrstan učitelj", reče Luigi.

"Već ste ga koristili?" upita Marco nehajno.

"Da."

"Koliko često dovodite ovakve ljude i pretvarate ih u Talijane?" Luigi se nasmiješi i reče: "S vremena na vrijeme..." "Ne mogu vjerovati."

"Vjeruj što god hoćeš, Marco. Sve je to izmišljeno."

"Govoriš poput špijuna."

Samo slijeganje ramenima, bez pravog odgovora.

"Za koga radiš, Luigi?" "A što misliš?"

"Negdje si među tim silnim slovima... CIA, FBI, NSA5. Možda za neku malo poznatu vojnu obavještajnu službu."

"Voliš se sa mnom nalaziti u ovakvim zgodnim restorančićima?" upita Luigi.

"Zar mogu birati?"

"Da. Budeš li me i dalje tako ispitivao, nećemo se nalaziti. A kad se prestanemo viđati, tvoj će život, ionako već krhak i slabašan, postati još nesigurniji."

"Mislio sam da ti je dužnost održati me na životu."

"I jest. Stoga se prestani raspitivati o meni. Uvjeravam te da nema odgovora."

Kao da je i on na platnoj listi, konobar se pojavio u idealnom trenutku i pred njih položio dva velika jelovnika, u biti mijenjajući smjer razgovora, kamo god dotada vodio. Marco se namršti, budući da ga je popis jela podsjetio na to koliko još mora naučiti. Pri dnu je prepoznao riječi caffè, vino i birra.

"Što ti se sviđa?" upita.

"Kuhar je iz Siene, a to znači da je skloniji toskanskim jelima. Kao prvo jelo preporučujem rižoto s vrganjima. Jeo sam firentinski odrezak. Izvrstan je!"

Marco zatvori jelovnik, uživajući u miomirisima koji su dopirali iz kuhinje.

"Može i jedno i drugo."

Luigi također zatvori jelovnik i rukom da znak konobaru. Nakon što je naručio, nekoliko su minuta bez riječi pijuckali vino.

"Prije nekoliko godina", počne zatim Luigi, "jednog sam se jutra probudio u malenom hotelu u Istanbulu. Bio sam posve sam, a u džepu sam imao petstotinjak dolara. I lažnu putovnicu. Nisam znao ni riječ turskog. Tip kojega su zadužili za mene bio je u gradu, no da sam mu se javio, mogao sam lijepo odmah potražiti novi posao. Točno za deset mjeseci trebao sam se vratiti u isti hotel, ondje se naći s prijateljem koji će me izvesti iz zemlje." "Zvuči kao temeljna CIA-ina obuka."

"Pogrešan dio abecede", reče Luigi, pa zastane, otpije gutljaj vina i nastavi. "Budući da uživam u jelima, naučio sam preživjeti. Upijao sam jezik, kulturu, sve oko sebe. Snalazio sam se poprilično dobro, uklopio se u okolinu, a onda, nakon deset mjeseci, kad sam se našao s prijateljem, imao sam više od tisuću dolara."

"Talijanski, engleski, francuski, španjolski, turski... koji još?" "Ruski.

Na godinu dana ostavili su me u Staljingradu."

Marco je već zamalo upitao tko su to "oni", no ipak je prešao preko tog pitanja. Ne bi dobio odgovor. Osim toga, činilo mu se da ga već zna.

"Mene su, znači, ostavili ovdje?" upita Marco.

Konobar na stol položi košaricu s raznim vrstama kruha i zdjelicu s maslinovim uljem. Luigi počne jesti kruh s uljem, zaboravljajući ili se ne obazirući na pitanje.

Konobar je nastavio donositi hranu, pliticu sa šunkom i salamom s maslinama, pa je razgovor utihnuo.

Luigi je špijun ili kontraobavještajac, ili operativac ili nekakav agent, ili jednostavno čovjek zadužen za njega, možda honorarac, no prije svega Talijan. Ni desetljeća obuke ne bi mu uspjela skrenuti pozornost s izazova koji se našao pred njim kad se stol napunio jelima.

Dok je jeo, mijenjao je teme. Objasnio mu je stroga pravila koja se odnose na pravu talijansku večeru. Prvo antipasti - najčešće pladanj s različitim mesnim proizvodima, poput plitice koja je pred njima. Zatim prvo jelo, primi, obično porcija tjestenine, riže, juha ili palenta, što treba omekšati želudac, pripremiti ga za glavno jelo, secondi - krepko mesno jelo, riba, svinjetina, piletina ili janjetina. Budi oprezan s desertima, upozorio ga je zloslutno, pogledavajući na sve strane, kako bi se uvjerio da ih konobar ne čuje. Tužno je odmahivao glavom dok je objašnjavao kako mnogi dobri restorani danas kupuju desert kod drugih dobavljača, a u njima je toliko -šećera ili jeftinog alkohola da ti od njih praktički trunu zubi. Marco je uspio odglumiti primjerenu šokiranost takvim nacionalnim skandalom.

"Nauči riječ 'gelato'", reče, ponovno s iskrom u oku.

"Sladoled", reče Marco.

"Bravo. Nema boljeg na svijetu. Malo dalje u ulici je dobra slastičarnica. Idemo nakon večere."

Gosti se poslužuju u sobi do ponoći. U 23:55 Marco je polagano podigao telefonsku slušalicu i dvaput pritisnuo tipku s brojem četiri. S mukom progutavši slinu, čekao je suspregnuta daha. Cijeli dijalog uvježbavao je punih pola sata.

Nakon što je telefon nekoliko puta lijeno zazvonio, tako da je već dvaput zamalo spustio slušalicu, javio se pospani glas. "Buona sera."

Marco sklopi oči i hrabro navali: "Buona sera. Vorrei un caffè, per favore. Un espresso doppio."

"Sì, latte e zucchero?" Mlijeko i šećer?

"No, senza latte e zucchero."

"Sì, cinque minuti."

"Grazie." Marco brzo poklopi slušalicu, ne želeći se izložiti opasnosti od nastavljanja razgovora, iako je, s obzirom na sugovornikovu gorljivost zapravo sumnjao da bi moglo doći do toga. Poskočio je na noge, slavonski stisnuo šaku, te samome sebi čestitao na prvom razgovoru na talijanskom. Bez ikakvih problema. I jedna i druga strana razumjele su sve sugovornikove riječi.

U jedan poslije ponoći još je polagano pijuckao dvostruki espresso, uživajući u njemu iako se u međuvremenu ohladio. Bio je usred treće lekcije, a kako još nije ni pomišljao na san, razmišljao je da bi možda mogao prije prvog sata s Ermannom pročitati cijeli udžbenik.

Na vrata stana pokucao je deset minuta prije dogovora. Pitanje nadzora. Iako se tome pokušavao odupirati, uvidio je da se instinktivno vraća nekadašnjim navikama. Podsvjesno je htio odlučivati o točnom početku sata. Deset minuta ranije ili dvadeset minuta kasnije, samo vrijeme nije važno. Dok je čekao u neurednom hodniku, prisjetio

se sastanka na visokoj razini koji je jednom prilikom vodio u svojoj divovskoj konferencijskoj dvorani. Prostorija je bila prepuna važnih menadžera iz poslovnog svijeta, te velikih zvjerki iz više vladinih služba. Sve ih je onamo pozvao upravo on, posrednik. Iako se dvorana nalazila na samo pedeset koraka od njegova ureda, u nju je ušao s dvadeset minuta zakašnjenja, ispričavajući se i objašnjavajući da je dotada telefonom razgovarao s premijerom neke male zemlje. Sitničavo. Dozlaboga sitničavo. Te njegove igrice.

Činilo se da se Ermanna nije dojmio. Njegov je učenik morao čekati najmanje pet minuta dok mu nije otvorio vrata uz plah osmijeh i srdačan pozdrav:

"Buongiorno, signor Lazzeri." "Buongiorno, Ermanno. Come stai?" "Molto bene, grazie, e tu?" "Molto bene, grazie."

Ermanno širom rastvori vrata i uz velikodušan pokret ruke reče: "Prego." Uđite, molim.

Marco uđe i ponovno se iznenadi skromnošću i privremenim izgledom svega što se nalazilo u stanu. Knjige je odložio na maleni stol na sredini dnevne sobe i odlučio ne svući kaput. Vani je bilo oko pet stupnjeva, a u minijaturnom stanu nije bilo mnogo toplije.

"Vorrebbe un caffè?" upita Ermanno. Jeste li za kavu?

"Sì, grazie" Spavao je približno dva sata, od četiri do šest, a zatim se otuširao, odjenuo i izašao na ulice Trevisa, pa je tako pronašao i bar koji se otvarao rano i u kojem su se skupljala gospoda u godinama, pijući espresso i govoreći uglas. Pilo mu se još kave, no zapravo mu je trebao griz nečega. Croissant ili neko slično pecivo ili kolač, nešto čemu još ne zna talijanski naziv. Zaključio je da će nekako izdržati do

podneva, kad će se ponovno naći s Luigijem i još se jedanput upustiti u pustolovinu istraživanja talijanske kuhinje.

"Još studiraš, zar ne?" upita kad se Ermanno vratio iz kuhinje, noseći dvije malene šalice. "Non inglese, Marco, non inglese."

I to je bio završetak razgovora na engleskom. Neočekivan i nagao završetak. Grub završni oproštaj s materinjim jezikom. Ermanno je sjeo sjedne strane stola, Marco sa suprotne i tako su točno u pola devet, istovremeno, otvorili prvu lekciju. Marco je pročitao prvi dijalog na talijanskom, Ermanno ga je obzirno ispravljao, iako ga se razina učenikove pripremljenosti poprilično dojmila. Temeljito je zapamtio nove riječi, no trebat će poraditi na naglasku. Nakon sat vremena, Ermanno je počeo pokazivati različite predmete u sobi -sag, knjigu, časopis, stolicu, prekrivač, zastore, radio, pod, zid, ruksak - a Marco je odgovarao bez ikakva napora.

Sa sve boljim naglaskom izverglao je cijeli popis pozdrava i izraza uljudnosti - dobar dan, kako ste, dobro, hvala, molim, vidimo se kasnije, do viđenja, laku noć - i još tridesetak drugih. Recitirao je dane u tjednu i nazive mjeseci. Prvu lekciju dovršili su za samo dva sata i Ermanno je upitao hoće li se malo odmoriti.

"Ne." Prešli su na drugu lekciju, koja je sadržavala još jednu stranicu novih riječi koje je Marco već bio usvojio, te još dijaloga koji je pročitao neočekivano dobro.

"Vidi se da si učio", promumlja Ermanno na engleskom. "Non inglese, Ermanno, non inglese", ispravi ga Marco. Nadmetanje je počelo - tko će biti energičniji i odlučniji. Oko podneva je učitelj već bio prilično iscrpljen i spreman za stanku. Obojica su s olakšanjem začula kucanje na vratima i Luigijev glas s hodnika. Ušao je i ugledao ih na suprotnim stranama malenog stola prepunog knjiga i papira, kao da su se satima natjecali u obaranju ruke.

"Come va?" upita Luigi. Kako ide?

Ermanno ga umorno pogleda i reče: "Molto intenso." Vrlo intenzivno.

"Vorrei pranzare", objavi Marco i polagano ustane. Želio bih ručati. Marco se nadao ugodnom ručku uz malo engleskog, kako bi malko olakšao situaciju i po mogućnosti se riješio barem dijela mentalnih napora da prevede svaku riječ koju čuje. Međutim, nakon što je Ermanno s mnogo pohvala ukratko prepričao što su i kako radili, Luigi je nadahnuo predložio da potpuno uklanjanje u talijanski nastave i za objedom, ili barem za prvim dijelom objeda. Na jelovniku nije bilo ni riječi na engleskom, a nakon što je Luigi sva jela objasnio na nerazumljivom talijanskom, Marco je frustrirano uzdignuo ruke i rekao:

"Dosta je. Sljedećih sat vremena više ne govorim i ne slušam talijanski."

"A ručak?"

"Naruči mi isto što i sebi." Otpio je velik gutljaj crnog vina i pokušao se opustiti.

"U redu. Sat vremena engleskog vjerojatno neće naškoditi."

"Grazie", reče Marco i prije nego što je shvatio što izgovara.

Poglavlje 9

Sutradan poslije deset sati Marco je iznenada promijenio smjer. Usred osobito napornog dijaloga odbacio je talijanski i rekao:

"Nisi student."

Ermanno podigne pogled s nastavničkog priručnika, na trenutak zastane i reče: "Non inglese, Marco. Soltanto Italiano". Samo talijanski.

"Trenutačno sam sit talijanskog, kužiš? Nisi student."

Ermanno nikako nije bio sklon laganju i malo je predugo razmišljao.

"Jesam", reče, ne osobito uvjerljivo.

"Ne, ne bih rekao... Očito je da ne ideš na predavanja, jer inače ne bi mogao po cijele dane raditi sa mnom."

"Možda imam predavanja navečer. Zašto bi to uopće bilo važno?" "Ne ideš ni na kakva predavanja. Ovdje nema knjiga, ni studentskih novina, ništa od uobičajenih sranja koja studenti ostavljaju posvuda."

"Možda je sve to u drugoj sobi."

"Da vidim... "

"Zašto? Zašto je to uopće važno?"

"Jer mislim da radiš za iste ljude kao Luigi."

"I što ako radim?"

"Zanima me tko je to."

"A ako ne znam? Zašto te to zanima? Tvoje je da učiš jezik."

"Koliko dugo živiš u ovom stanu?" "Ne moram odgovarati na pitanja."

"Znaš, čini mi se da si se ovamo doselio prošli tjedan. Da je ovo nekakvo utočište, stan pod nadzorom. Da zapravo nisi to za što se izdaješ."

"U tom smo slučaju isti."

Ermanno iznenada ustane i kroz minijaturnu kuhinju ode u stražnji dio stana. Vratio se s nekim papirima koje je položio pred Marca. Bio je to komplet za prijavu studija na sveučilištu u Bologni. Omotnica je bila naslovljena na Ermanna Rosconija, i to na adresi na kojoj su se upravo nalazili.

"Ubrzo ću nastaviti slušati predavanja", reče Ermanno. "Još malo kave?"

Marco je pregledavao obrasce sa sveučilišta, razumijevajući tek toliko da shvati poruku.

"Da, molit ću", reče. "Obična papirologija -lako ju je krivotvoriti. No ako je riječ o krivotvorini, kvaliteta je na visokoj razini." Ermanno se izgubi u kuhinji i otvori slavinu. Marco odgurne stolicu, ustane i reče:

"Idem u kratku šetnju. Moram pročistiti glavu."

Uobičajeni raspored promijenio se u vrijeme večere. Luigi ga je dočekaao ispred prodavaonice duhanskih proizvoda okrenute prema Piazza dei Signori i tako su njih dvojica krenula uličicom u kojoj su vlasnici užurbano zatvarali prodavaonice. Već je pao mrak i bilo je vrlo hladno, a elegantno i toplo odjeveni poslovni ljudi žustrim su se korakom vraćali kući, glava zaštićenih šeširima i šalovima.

Luigi je ruke zaštićene rukavicama gurnuo duboko u vunene džepove kaputa do koljena, od grubog materijala, koji je mogao naslijediti od djeda ili prošli tjedan kupiti u Milanu, u nekom vrlo skupom i glasovitom butiku. Bilo kako bilo, nosio ga je elegantno, a Marco je ponovno osjetio kako mu zavidi.

Luigiju se nije nimalo žurilo. Činilo se da uživa u hladnoći.

Izgovorio je nekoliko opaski na talijanskom, no Marco se nije dao uvući u igru.

"Engleski, Luigi", rekao je dvaput. "Treba mi engleski."

"U redu. Kako je prošao drugi dan nastave?"

"Dobro. Ermanno je OK. Nema smisla za humor, ali je dobar učitelj."

"Napreduješ?"

"Kako ne bih napredovao?"

"Ermanno mi kaže da imaš sluha za jezike."

"Ermanno je loš prevarant i to dobro znaš. Dajem sve od sebe, jer o tome ovisi toliko toga. Drila me šest sati na dan, a onda još učim svake večeri po tri sata. Napredak je jednostavno neizbježan."

"Daješ sve od sebe", ponovi Luigi. Iznenada se zaustavio i pogledao maleni lokal s delikatesama. "Ovdje te, Marco moj, očekuje večera." Marco s negodovanjem pogleda prema lokalu. Izlog je bio jedva širi od četiri metra. Sa suprotne strane stakla bila su natisnuta tri stola i činilo se da je lokal prepun gostiju.

"Siguran si?" upita Marco.

"Da, hrana je vrlo dobra. Laganija... sendviči i slične stvari. Jest ćeš sam. Ja ne idem."

Marco ga pogleda i već zausti kao da će se pobuniti, a zatim se predomisli, te se nasmiješi, kao da će rado prihvatiti izazov.

"Jelovnik je istaknut na ploči iznad blagajne. Nema ništa na engleskom. Prvo naruči, plati, a zatim preuzmi narudžbu na suprotnom dijelu šanka. Nije loše ondje i sjesti, samo ako ti se ukaže slobodno mjesto. Napojnica je već uračunata." Marco upita:

"Što im je specijalitet?"

"Pizza sa šunkom i artičokama je savršena. Kao i panini. Za sat vremena vidimo se ondje, pokraj fontane."

Marco zaškrguće zubima i uđe u lokal, sam i beskrajno osamljen. Dok je čekao u redu iza dviju mladih dama, očajnički je čitao jelovnik, tražeći nešto što će znati

izgovoriti. Kvrugu i ukusi i sklonosti. Važno je samo naručiti i platiti. Nasreću, za blagajnom se nalazila sredovječna gospođa koja se samo smiješila. Marco srdačno reče "Buona sera", pa prije nego što je ona uspjela uzvratiti, naruči "panino prosciutto e formaggio" - sendvič sa šunkom i sirom - te Coca-Colu.

Dobra stara Coca-Cola. Ista na svim jezicima.

Blagajna je zaštropotala, a iz blagajničnih usta potekla je bujica njemu nerazumljivih riječi. No i dalje se smiješio, rekao "Si" i dao joj novčanicu od dvadeset eura, što je moralo biti dovoljno za sve, tako da dobije i ostatak.

Upalilo je. Uz kovanice, dala mu je i listić. "Numero sessantasette", rekla je. Broj šezdeset sedam.

Držeći listić, uz šank se polagano zaputio prema kuhinji. Nitko nije piljio u njega, nitko, kako se činilo, nije ništa primijetio. Je li doista uspješno odglumio Talijana, pravog mještanina? Ili je bilo toliko očito da je stranac da se domaći ljudi nisu ni trudili gledati ga? Vrlo brzo počeo je iz navike gledati kako se drugi odijevaju, a smatrao je da i sam sudjeluje u igri. Kao što mu je rekao Luigi, muškarci na sjeveru Italije mnogo se više zanimaju za stil i izgled nego Amerikanci. Ovdje je više sakoa i hlača skrojenih po mjeri, više pulovera i kravata. Mnogo manje traperi, a gotovo uopće nema majica i gornjih dijelova trenirke i sličnih odraza nemara u odijevanju.

Luigi, ili tko mu je već pripremio garderobu, odjeću koju su nesumnjivo platili američki porezni obveznici, odlično je odradio posao. S obzirom na to da je šest godina nosio zatvorsku odjeću, Marco se brzo privikavao na talijanski stil.

Gledao je kako se tanjuri s hranom svako malo pojavljuju na šanku u blizini grila. Nakon približno deset minuta pojavio se i bogato nadjeven sendvič. Poslužiteljica ga je

uzela, skinula broj i povikala:

"Numero sessantasette." Marco bez riječi priđe i pruži joj listić. Nakon toga dobio je i piće. Pronašao je slobodno mjesto za malenim stolom u kutu i beskonačno uživao u samotnoj večeri. Lokal je bio pretrpan i bučan, jedno od onih kvartovskih mjesta u kojima se mnogi gosti poznaju. Ljudi su se tako dugo i bučno pozdravljali, grlili i ljubili, još se dulje opraštali.

Čekanje u redu za narudžbe nije bilo problematično, iako su se Talijani, kako se činilo, podosta mučili s temeljnim pojmom stajanja u pravilnome redu. U Americi bi u takvoj situaciji pale teške i oštre riječi, a blagajnica bi možda i opsovala.

U zemlji u kojoj se kuća stara tri stotine godina smatra novom, vrijeme ima drukčije značenje. U hrani valja uživati, čak i u malenom lokalu s nekoliko stolova. Svi koji su mu sjedili u blizini kao da su se spremali satima uživati u pizzama i sendvičima. Jednostavno je bilo previše tema za razgovor! Umrtvljeni ritam zatvorskog života otupio je sve Joelove reakcije. Duševno zdravlje održavao je čitajući osam knjiga na tjedan, no čak i time bavio se radi bijega, a ne nužno stjecanja novih spoznaja. Dva dana intenzivnog pamćenja, konjugiranja, izgovaranja i slušanja na način na koji dotad nije slušao donijela su mu mentalnu iscrpljenost.

Tako je grmljavinu talijanskog slušao ne pokušavajući razumjeti baš ništa. Uživao je u ritmu, intonaciji i smijehu. S vremena na vrijeme prepoznao bi pokoji riječ, osobito prilikom pozdravljanja i opraštanja, to smatrajući svojevrsnim napretkom. Dok je promatrao obitelji i prijatelje, osjećao se osamljenim, iako je odbijao tome posvetiti više pozornosti. Čovjek je osamljen kad svaki dan dvadeset tri sata provodi u minijaturnoj ćeliji uz vrlo malo pošte i tek pokoju jeftinu knjigu u mekom uvezu. Dobro je upoznao osamljenost. U odnosu na nju, ovo je čisti užitak.

Davao je sve od sebe ne bi li se što dulje zadržao uz šunku i sir, no i to je imalo granice. Idući put mora naručiti pržene krumpiriće, jer se čovjek njima može poigravati i još dugo nakon što se ohlade, pa tako i produljiti trajanje obroka izvan granica onoga što se u Americi smatra uobičajenim. Nevoljko je prepustio stol drugome gostu.

Gotovo sat vremena nakon što je ušao u lokal, izišao je iz njegove topline i prišao fontani u kojoj, zbog mogućnosti smrzavanja, više nije bilo vode. Luigi mu je polagano prišao nekoliko minuta kasnije, kao da je cijelo vrijeme besposleno stajao negdje u prikrajku i čekao. Čak je i drsko predložio gelato, no Marco je već drhturio od hladnoće.

Zajedno su došli do hotela i zatim jedan drugome poželjeli laku noć.

Luigijev izravni šef službeno je bio diplomat u američkom konzulatu u Milanu. Zvao se Whitaker, a Backman mu je bio pri dnu popisa prioriteta. Backman nema veze s obavještajnim radom, ni kontrašpijunažom, a Whitaker je imao pune ruke posla na tim područjima i bez bivšeg washingtonskog lobista kojeg su sklonili u Italiju. Ipak je savjesno pisao dnevne izvještaje i slao ih u Langley. Ondje ih je primala i čitala Julia Javier, veteranka koja je imala pristup samome gospodinu Maynardu. Upravo zbog budnosti agentice Javier, Whitaker se toliko trudio i marljivo radio. Dnevni izvještaji inače ne bi stizali na vrijeme. Teddy je tražio upoznavanje sa situacijom. Agenticu Javier pozvali su u njegov ured na šestom katu, u "Teddyjevo krilo", kako se taj prostor nazivao u cijelom Langleyju. Ušla je u njegovu "postaju", kako je on zvao svoj ured, i ponovno ga zatekla na čelu dugačkog konferencijskog stola.

Sjedio je u povišenim kolicima, od prsa nadolje pod pokrivačima, u uobičajenom crnom odijelu, te je pogledao preko hrpe izvještaja. Hobby je stajao samo na korak-dva

od njega, pripravan donijeti novu šalicu onog užasnog zelenog čaja za koji je Teddy bio uvjeren da ga održava na životu.

A balansirao je na samom rubu života. S druge strane, Julia Javier tako misli već godinama.

Kako nije pila kavu, a s čajem nije htjela imati nikakve veze, nisu joj ništa ponudili. Kao i uvijek, sjela mu je zdesna, na svojevrsno mjesto za svjedoke na koje su prema nekakvim očekivanjima trebali sjesti svi posjetitelji - na desno uho čuo je bolje nego na lijevo - a on je nekako, iako vrlo umorno, uspio izustiti:

"Bok, Julia."

Kao i uvijek, Hoby je sjeo njoj nasuprot i pripremio se za pisanje bilježaka. Svaki zvuk u "postaji" bilježili su praktički najsavršeniji uređaji koje je stvorila suvremena tehnologija, no Hoby bi ipak svaki put odradio predstavu i sve zapisao.

"Da čujem novosti o Backmanu", reče Teddy. Očekivalo se da takav usmeni izvještaj bude kratak, jezgrovit, bez ijedne suvišne riječi. Julia pogleda bilješke, nakašlje se i počne se obraćati skrivenim uređajima za snimanje.

"U Trevisu je, zgodnom gradiću na sjeveru Italije. Ondje je već puna tri dana, čini se da se uspješno prilagođava. Naš je agent u punom kontaktu, a jeziku ga podučava tip iz Trevisa koji odlično radi svoj posao. Backman nema ni novca ni putovnicu, a zasad se rado drži našeg agenta. Još se nije poslužio telefonom u hotelskoj sobi, dok mobitelom zove isključivo našeg agenta. Ne pokazuje želju za lutanjem ili istraživanjem. Očito nije lako riješiti se navika stečenih u zatvoru. Uglavnom se drži hotela i neposredne okolice. Kad nije na satovima ili kad ne jede, sjedi u sobi i uči talijanski." "Kako napreduje s jezikom?"

"Nije loše. Pedeset dvije su mu godine, tako da neće ići brzo." "Ja sam arapski naučio sa šezdeset", reče Teddy ponosno, kao da mu je šezdeset bilo prije stotinu godina.

"Da, znam", reče ona. To su znali svi u Langleyju. "Silno se trudi i napreduje, no ondje je tek tri dana. Zadivio je učitelja." "O čemu priča?"

"Ni o prošlosti, ni o nekadašnjim prijateljima ni o nekadašnjim neprijateljima. Ne priča ništa što bi nam bilo zanimljivo. To je jednostavno zatvorio, barem zasad. Neobavezni razgovori uglavnom se svode na njegov novi dom, kulturu i jezik." "A raspoloženje?"

"Upravo je izišao iz zatvora, četrnaest godina ranije od plana i uživa u dugotrajnim objedima i vinu. Poprilično je sretan. Ne bi se reklo da čezne za domom no, s druge strane, zapravo i nema dom. Nikad ne spominje obitelj."

"A zdravlje?"

"Izgleda OK. Više ne kašlje. Čini se da spava. Ne tuži se."

"Koliko pije?" POSREDNIK

75

"Dobro pazi. Uživa u vinu za objedom i večerom, te u pivu u obližnjem baru, ali ne pretjeruje."

"Pokušajmo malo pojačati cugu, može? Da vidimo hoće li se ipak malo raspričati."

"To nam je i namjera."

"Koliko je siguran?"

"Prislušni su uređaji svugdje - na telefonima, u sobi, na satovima

talijanskog, za objedom, za večerom. Ima mikrofone čak i u

cipelama. U oba para. U podstavu kaputa ušili smo mu Peak 30.

Možemo ga pratiti praktički kamo god pođe."

"Znači, ne može se dogoditi da vam se izgubi?"

"Tip je odvjetnik, a ne špijun. Zasada izgleda da zadovoljno uživa u

slobodi i radi što mu se kaže."

"Ali nije glup. To nemoj smetnuti s uma, Julia. Backman zna da

postoje opasni tipovi koji bi ga vrlo rado pronašli."

"Istina, no trenutačno je poput klinca koji se ne odvaja od mamice."

"Znači, osjeća se sigurno?"

"S obzirom na okolnosti, da."

"U tom slučaju, hajdemo ga malo prestrašiti."

"Sada?"

"Da." Teddy protrlja oči i otpije gutljaj čaja. "A što je s njegovim sinom?"

"Nadzor trećeg stupnja. U Culpeperu se baš i ne događa bogzna što. Ako Backman i pokuša s nekim stupiti u vezu, to će svakako biti Neal Backman. Ali to ćemo doznati u Italiji prije nego u Virginiji." "Vjeruje još jedino sinu", reče Teddy, ponavljajući ono što je Julia rekla . već nebrojeno puta.

"Istina."

Nakon nekoliko trenutaka tišine, on upita: "Još nešto, Julia?" "Piše pismo majci u Oakland."

Teddy se kratko nasmiješi. "Kako je to lijepo. Imamo pismo?" "Da, naš gaje agent jučer snimio, pa smo ga upravo primili. Backman ga skriva u nekakvom turističkom časopisu koji mu je u sobi."

"Dugačko je?"

"Dva poštena odlomka. Očito je da još radi na njemu." "Pročitaj mi", reče Teddy, pa nasloni glavu na naslon invalidskih kolica i zatvori oči.

76

John Grisham

Julia potraži list među hrpom papira i pridigne naočale za čitanje. "Nema datuma, pisano rukom, a to nije jednostavno, jer Backman ima užasan rukopis. 'Draga majko, ne znam kad ćeš ni hoćeš li uopće primiti ovo pismo. Ne znam ni hoću li ti ga poslati, što

bi moglo utjecati na to hoćeš li ga dobiti ili ne. U svakom slučaju, izišao sam iz zatvora i bolje mi je. U posljednjem pismu rekao sam ti da je sve u redu u ravnicama Oklahome. U to vrijeme nisam imao pojma da će me predsjednik pomilovati. Sve se odigralo tako brzo da mi je još i sada teško vjerovati.' Drugi odlomak. 'Živim na drugoj strani svijeta, ali ne mogu ti reći gdje, jer bih time uzrujao određene ljude. Više bih volio biti u Sjedinjenim Državama, no to nije moguće. Nisam mogao ni na što utjecati. Nije baš neki život, no ipak mi je neusporedivo bolje nego prošli tjedan. U zatvoru sam umirao, unatoč svemu što sam ti pisao. Nisam htio da se brineš. Ovdje sam slobodan, a to je ipak najvažnije na svijetu. Mogu šetati, sjesti u restoran, ići kamo i kad želim, vratiti se kad hoću, uglavnom činiti što me volja. Sloboda, majko... nešto o čemu sam godinama sanjario, smatrao je nedostižnom.'

Ona odloži pismo i reče: "Dalje nije stigao pisati."

Teddy otvori oči i reče: "Misliš da je toliko glup da bi mogao poslati pismo majci?"

"Nije. Ali već joj dugo piše jedanput na tjedan. Navika... vjerojatno ima terapeutsku svrhu. Mora s nekim razgovarati."

"I dalje nadziremo njezinu poštu?" "Da, ono malo što prima." "U redu. Nasmrt ga prestrašite, pa mi se javi."

"Razumijem." Julia pokupi papire i iziđe iz ureda. Teddy uzme izvještaj i popravi položaj naočala za čitanje. Hoby nestane u čajnoj kuhinji.

Prisluškivali su telefon Backmanove majke u staračkom domu u Oaklandu, no time zasada nisu doznali ništa. Na dan objave vijesti o pomilovanju nazvale su dvije dugogodišnje prijateljice, s bezbroj pitanja i pokojom suzdržanom čestitkom, no gospođa Backman bila je toliko uznemirena i izgubljena da su joj na kraju dali sredstva za smirenje, pa je spavala još satima. Nitko od njezine unučadi - trojke koju je Joel začeo s raznim suprugama - nije ju nazvao već pola godine.

Lydia Backman preživjela je dva moždana udara i bila je u invalidskim kolicima. U vrijeme kad joj je sin bio na vrhuncu moći, živjela je razmjerno raskošno, u prostranom stanu sa stalno zaposlenom njegovateljicom. Nakon što su ga osudili, bila je prisiljena odreći se lagodnog života i prijeći u starački dom s još stotinu štićenika.

Nema teorije da joj se Backman pokuša javiti.

Poglavlje 10

Nakon što je nekoliko dana sanjario o novcu, Critz ga je počeo trošiti, barem u glavi. Uz takvu lovu ne bi morao raditi za one ljigavce, dobavljače Ministarstva obrane, a ne bi morao ni skupljati publiku na predavanjima. (Ionako nije bio uvjeren da za to postoji publika, unatoč svim obećanjima koja mu je davao promotor.) Critz je razmišljao o umirovljenju! Negdje daleko od Washingtona i svih neprijatelja koje je ondje stekao, negdje uz obalu, u blizini jedrilice. Ili bi se možda mogao preseliti u Švicarsku i biti u blizini novostečenog bogatstva u novoj banci, novca čudesno oslobođenog poreza, blaga koje se iz dana u dan povećava.

Zahvaljujući telefonskom pozivu, produljio je dostupnost stana u Londonu za još nekoliko dana. Gospođu Critz poticao je da kupuje još malo energičnije. I ona se zasitila Washingtona, te je zaslužila lagodniji život.

Dijelom i zbog pohlepne gorljivosti, a dijelom zbog prirodne nesposobnosti, pa i zbog nedostatka upućenosti u obavještajna pitanja, Critz je gadno pogriješio već na samom početku. Za jednog tako iskusnog igrača u Washingtonu, pogreške su bile upravo neoprostive.

Najprije, upotrijebio je telefon u posuđenom stanu i tako nekome olakšao lociranje. Nazvao je Jeba Priddyja, čovjeka za vezu s CIA-om koji je posljednje četiri godine proveo u Bijeloj kući. Priddy je i dalje bio na istom radnom mjestu, no očekivao je da će ga uskoro vratiti u Langley. Novi predsjednik tek se počeo upoznavati sa situacijom, sve je još kaotično i tako dalje, barem prema Priddyju. Činilo se da mu

je poziv blago zasmetao. On i Critz nikada nisu bili bliski i Priddy je odmah shvatio da tip nešto njuška i traži. Critz je na koncu rekao da pokušava doći do starog frenda, višeg analitičara u CIA-i s kojim je nekoć često igrao golf. Daly, Addison Daly. Iz Washingtona je otišao na službu u Aziju. Zna li Priddy možda gdje je sada?

Addison Daly bio je na sigurnom u Langleyju, a Priddy ga je dobro poznao.

"Znam ime", reče Priddy. "Možda ga uspijem pronaći. Gdje te mogu dobiti?"

Critz mu je dao broj u stanu. Priddy je nazvao Addisona Dalyja i prenio mu sumnje. Daly je uključio uređaj za snimanje i preko sigurne veze nazvao London. Critz se javio, pretjerujući s izrazima oduševljenja što se čuje sa starim prijateljem. U beskraj je blebetao o tome koliko mu je divno nakon Bijele kuće, nakon tolikih godina političkih igrica, koliko je lijepo biti obični građanin. Svakako želi obnoviti nekadašnje prijateljstvo i ozbiljno se posvetiti golfu.

Daly je spremno zaigrao igru. Rekao je da i on razmišlja o povlačenju u mirovinu - u službi je skoro trideset godina - te da se uhvatio kako se raduje lagodnijem životu. Kako je Teddy u posljednje vrijeme, zanimalo je Critza. A novi predsjednik? Kakvo raspoloženje vlada Washingtonom nakon smjene vlasti?

Ništa se pretjerano ne mijenja, odvratio je Daly zamišljeno, došla je nova hrpa budala. Usput, kako je bivši predsjednik Morgan? Critz ne zna, nije s njim razgovarao, s njim se možda neće čuti još tjednima. Kako su privodili razgovor kraju, Critz kroz neprirodan i nespretn smijeh reče:

"Pretpostavljam da nitko nije vidio Joela Backmana..." I Daly se nekako uspio nasmijati - sve je to bila jedna velika i dobra šala.

"Nije," reče, "čini mi se da je dobro skriven." "Tako i treba."

Critz je obećao da će nazvati čim se vrati u Washington. Odigrat će na osamnaest rupa u nekom dobrom klubu, zatim nešto popiti, baš kao u dobra stara vremena!

Koja dobra stara vremena, upitao se Daly nakon što je spustio slušalicu.

Sat vremena kasnije snimku razgovora pustili su Teddyju Maynardu.

Budući da se na temelju prvih dvaju razgovora ponešto ohrabrio, Critz je nastavio raditi pun energije. Oduvijek se manijakalno posvećivao telefoniranju. Bio je pristaša teorije sačmarice - sve obaspi raznoraznim pozivima, pa će se već nešto dogoditi. U glavi je nazirao grube crte kakvog-takvog plana. Jedan drugi stari prijatelj nekoć je bio među važnijim pomoćnicima predsjednika senatskog Odbora za obavještajnu djelatnost pa premda je danas bio lobist s dobrim vezama, navodno je održao i bliske veze s CIA-om.

Razgovarali su o politici i golfu, a na kraju je prijatelj, na Critzovu radost, upitao što je točno bilo predsjedniku Morganu kad je pomilovao Vojvodu Manga, najvećeg utajivača poreza u povijesti Amerike. Critz je ustvrdio da se protivio pomilovanju, ali je uspio usmjeriti razgovor na drugu kontroverznu odluku.

"Što se priča o Backmanu?" upita.

"Ti si bio u Bijeloj kući", odgovori mu prijatelj.

"Da, ali kamo ga je Maynard sakrio? To je sad pitanje."

"Znači, stvar je izvela CIA?" upita prijatelj.

"Naravno", reče Critz samouvjereno. Tko bi ga još mogao neopazice izvući iz zemlje usred noći?

"Zanimljivo", reče prijatelj, koji je nakon toga naglo ušutio. Critz je tražio da se svakako dogovore i sljedeći tjedan nađu na objedu. Razgovor je time završio.

Dok je grozničavo telefonirao, Critz se ponovno divio beskonačnome popisu veza i poznanstava. Vlast ipak donosi određene prednosti.

Joel, odnosno Marco, oprostio se od Ermanna u pola šest, nakon trosatne seanse za vrijeme koje gotovo i nije bilo prekida. Obojica su bila iscrpljena.

Prohladan zrak razbistrio mu je misli dok je šetao uskim ulicama Trevisa. Već drugi dan zaredom svratio je u maleni bar na uglu i naručio pivo. Sjeo je do prozora i gledao kako mještani jure amo-tamo, neki žureći se s posla, drugi u užurbanoj kupovini sastojaka za večeru.

U lokalu je bilo toplo i zadimljeno, a Marco se u mislima ponovno vratio u zatvor. Nije si mogao pomoći - promjena je bila preočita, sloboda preiznenadna. U njemu se još zadržao strah da će se probuditi i naći se u zaključanoj ćeliji, dok se neki nevidljivi šaljivac nezaustavljivo bude smijao u daljini.

Nakon piva popio je espresso, a nakon toga stupio u tamu i gurnuo obje ruke duboko u džepove. Zamaknuvši za ugao i ugledavši svoj hotel, vidio je i Luigija, koji je nervozno hodao amo-tamo po pločniku i pušio. Kad je Marco prešao ulicu, Luigi je pojurio za njim.

"Odlazimo, i to odmah", reče.

"Zašto?" upita Marco, pogledavajući oko sebe, tražeći mračne tipove.

"Objasnit ću kasnije. Na krevetu te čeka putna torba. Što brže spakiraj stvari. Čekam te ovdje."

"A što ako ne želim ići?" upita Marco.

Luigi ga ščepa za zglob lijeve ruke, na djelić sekunde se zamisli, a zatim se jedva primjetno nasmiješi.

"U tom slučaju možda ne bi preživio ni dvadeset četiri sata", rekao je. koliko je mogao zlokobnije.

"Molim te, vjeruj mi."

Marco pojuri stubama, pa hodnikom i već se našao gotovo pred ulazom u svoju sobu kad je uvidio da ona oštra bol koju osjeća u trbuhu nije posljedica zadihanosti nego straha. Što se dogodilo? Što je Luigi vidio ili čuo, što mu je netko rekao? Tko je uopće taj Luigi i tko mu izdaje naloge? Dok je užurbano vadio odjeću iz malenog ormara i bacao je na krevet, u glavi je vrtio ta i još mnoga pitanja. Nakon što je spremio sve stvari, na trenutak je sjeo i pokušao se pribrati. Duboko je disao, polagano ispuštao zrak iz pluća, samome sebi govorio da je sve što se događa tek dio igre. Hoće li dovijeka tako bježati? Uvijek se u žurbi pakirati, bježati iz jedne sobe i tražiti novu? I to je neusporedivo bolje od zatvora, no i to ima svoju cijenu.

Kako ga je netko uopće uspio tako brzo pronaći? U Trevisu je tek četiri dana.

Nakon što se koliko-toliko smirio, polagano se zaputio hodnikom, pa se spustio stubama i prošao kroz predvorje. Ondje je kimnuo recepcionaru koji je piljio u njega,

ali nije rekao ništa, pa je samo tako, bez riječi, izišao.

Luigi mu je ščepao torbu i ubacio je u prtljažnik malenog Fiata. Prve riječi progovorili su tek kad su već

napuštali predgrađa Trevisa.

"OK, Luigi, što se događa?" upita Marco.

"Promjena okoline."

"To sam skužio. Zašto?"

"Postoje više nego valjani razlozi."

"Ah, u redu, sad mi je sve jasno."

Luigi je vozio lijevom rukom, desnom mahnito mijenjajući brzine, pritišćući papučicu gasa koliko god je mogao, uopće se ne služeći kočnicom. Marcu nije bilo jasno kako Talijani, koji su u stanju u miru i opušteno ručati i dva i pol sata, samo tako ulijeću u auto, da bi se deset minuta vratolomnom brzinom vozili na suprotnu stranu grada.

Vozili su se oko sat vremena, manje-više prema jugu, izbjegavali autoceste i držali se sporednih prometnica.

"Je li tko iza nas?" upitao je Marco više puta dok su praktički na dva kotača izlazili iz oštih zavoja.

Luigi je samo odmahivao glavom. Gledao je naprijed stisnutih kapaka, spojenih obrva, zategnute čeljusti kad u ustima nije imao cigaretu. Nekako je uspijevaao voziti kao manijak i istodobno smireno pušiti, pritom se nijednom ne osvrnuvši. Bio je čvrsto odlučio ne govoriti, a to je samo pojačavalo Marcovu odlučnost da razgovara.

"Samo me pokušavaš prestrašiti, zar ne, Luigi? Igramo se špijuna -ti si gazda, a ja jadnik s tajnama. Želiš me nasmrtno prestrašiti, tako da i dalje budem ovisan i odan. Jasno mi je što radiš."

"Tko je ubio Jacyja Hubbarda?" upita Luigi, gotovo i ne pomaknuvši usne.

Backman odjednom poželi zašutjeti. Već i na samo spominjanje Hubbarda na trenutak je zastao kao zaleđen. To ime u njegovoj je glavi uvijek izazivalo istu sliku: policijsku snimku na kojoj Jacy beživotno leži naslonjen na bratov grob, raznesene lijeve strane glave, krv se vidi posvuda - na nadgrobnom kamenu, na njegovoj bijeloj košulji. Posvuda.

"Dosje je kod vas", reče Backman. "Samoubojstvo."

"Ah, da. Ako si nasjeo na tu priču, zašto si onda odlučio priznati krivnju i potražiti zaštitu u zatvoru?"

"Prestrašio sam se. Samoubojstva su često zarazna."

"Živa istina."

"Želiš, znači, reći da su dečki koji su odradili Hubbardovo samoubojstvo naumili srediti i mene?"

Luigi je te riječi potvrdio slijeganjem ramenima.

"I nekako su doznali da se skrivam u Trevisu?"

"Najbolje je nepotrebno se ne izlagati opasnosti."

Neće se domoći pojedinosti, ako ih uopće ima. Iako se trudio da to ne učini, instinktivno se osvrnuo i iza sebe ugledao mračnu cestu. Luigi je pogledao u retrovizor i uspio se nekako zadovoljno nasmiješiti, kao da želi reći: negdje su iza nas. Joel se spusti za još nekoliko centimetara, udobnije se nasloni i zatvori oči. Prvo su ovaj svijet napustila dva njegova klijenta. Safi Mirza usmrćen je nožem ispred jednog noćnog kluba u Georgetownu, tri mjeseca nakon što je angažirao Backmana i predao jedini primjerak JAM-a. Već su i rane od noža bile dovoljno teške, no u tijelu mu se našao i otrov, vjerojatno prenesen oštricom noža. Svjedoka nije bilo. Kao ni tragova. Potpuno neriješeno ubojstvo, no ipak tek jedno u nizu takvih u Washingtonu. Mjesec dana kasnije u Karachiju je nestao Fazal Sharif. Pretpostavlja se da više nije među živima.

JAM uistinu vrijedi milijardu dolara, no nitko nikada neće uživati u tom novcu.

Godine 1998. tvrtka Backman, Pratt & Bolling angažirala je Jacyja Hubbarda uz godišnju naknadu od milijun dolara. Prva velika zadaća koju su postavili pred njega bilo je plasiranje JAM-a na tržište. Kako bi pokazao koliko vrijedi, Hubbard je zastrašivanjem i mitom otvorio vrata Pentagona, u nespretnom i neslavnom pokušaju da potvrdi postojanje satelitskog sustava Neptun. Dio dokumenata - prepravljenih, ali i dalje povjerljivih, iz Pentagona je iznijela Hubbardova krtica, čovjek koji je sve prijavljivao nadređenima. U vrlo osjetljivoj dokumentaciji navodno su se nalazili dokazi za postojanje mreže Gama, izmišljenog sustava nadzora, kao iz "Ratova zvijezda", koji ima fantastične mogućnosti. Čim je "potvrdio" da trojica mladih Pakistanaca doista imaju pravo -njihov je Neptun zapravo američki projekt - Hubbard je zaključke ponosno prenio Joelu Backmanu i tako su se njih dvojica dala na posao.

Budući da je mreža Gama navodno bila djelo američke vojske, JAM je vrijedio još više. A pritom ni Pentagon ni CIA zapravo nisu imali pojma o Neptunu.

Pentagon je u javnost zatim pustio svoju izmišljenu priču -izmišljeno ugrožavanje sigurnosti koje je navodno skrivio onaj doušnik u službi bivšeg senatora Jacyja Hubbarda i njegova novog šefa, samog velikog posrednika. Izbio je velik skandal. FBI je usred noći nahrupio u sjedište tvrtke Backman, Pratt & Bolling, pronašao dokumente iz Pentagona za koje su svi smatrali da su autentični, a za manje od četrdeset osam sati, ekipa iznimno motiviranih saveznih tužilaca izdala je optužnice protiv svih partnera u tvrtki. Ubrzo su se dogodila ubojstva, a da pritom nitko nije ni nazirao tko bi mogli biti počinitelji. Pentagon je genijalno neutralizirao Hubbarda i Backmana, pritom ničim ne pokazavši je li doista stvorio takav satelitski sustav i upravlja li još njime.

Sustav Gama ili Neptun, ili kako god se to nešto već zvalo, u praksi je ostao skriven pod neprobojnom mrežom "vojnih tajna". Odvjetnik u Backmanu priželjkivao je suđenje, osobito ako su dokumenti iz Pentagona upitni, no optuženik Backman htio je samo izbjeći Hubbardovu sudbinu.

Ako ga Luigijeva jurnjava iz Trevisa treba samo prestrašiti, plan je odjednom počeo funkcionirati na željeni način. Prvi put od pomilovanja Joelu je počela nedostajati sigurnost minijaturene ćelije u najčuvanijem dijelu zatvora.

Pred njima je bila Padova. Svjetla i promet pojačavali su se iz kilometra u kilometar.

"Koliko ljudi živi u Padovi?" upita Marco.

Do tog trenutka pola sata nije rekao ni riječi.

"Dvjesto tisuća. Zašto Amerikance uvijek zanima koliko je stanovnika u svakom gradu i selu?"

"Nisam znao da je to problematično."

"Jesi li gladan?"

Ono muklo pulsiranje u želucu bilo je posljedica straha, a ne gladi, no ipak je rekao "Naravno".

Odlučili su se za pizzu u malenom lokalnu na samom ulazu u Padovu te se brzo vratili u automobil i

nastavili prema jugu.

Tu su noć prespavali u malenom svratištu duboko u provinciji -osam soba veličine zidnog ormara - koji je u vlasništvu iste obitelji još od rimskog doba. Nije bilo ni natpisa ni reklame, bila je to jedna od Luigijevih uobičajenih postaja. Najbliža je cesta bila uska, zapostavljena, a na njoj praktički nije bilo vozila proizvedenih nakon 1970. Bili su nadomak Bologne.

Luigi je spavao u susjednoj sobi, sa suprotne strane debelog višestoljetnog kamenog zida. Kad se Joel Backman/Marco Lazzeri uvukao pod pokrivač i napokon ugrijao, nigdje nije vidio ni tračak svjetla. Potpuna tama. I potpuna tišina. Bilo je toliko tiho da još dugo nije mogao zatvoriti oči.

Poglavlje 11

Nakon petog izvještaja o tome da je Critz telefonirao i raspitivao se o Joelu Backmanu, Teddy Maynard je poludio, što se njemu događalo vrlo rijetko. Budala je u Londonu, mahnito telefonira, zbog nekog razloga pokušava nekog pronaći, bilo koga tko bi ga mogao dovesti do informacija o Backmanu.

"Netko je Critzu ponudio lov", otrese se Teddy na Wiglinea, jednog od zamjenika ravnatelja.

"Ali nema teorije da Critz dozna gdje je Backman", reče Wigline.

"Ne bi trebao ni pokušavati. Samo će zakomplicirati stvar. Nužno ga je neutralizirati."

Wigline načas pogleda Hobbyja, koji je iznenada prestao pisati bilješke.

"Što želiš reći, Teddy?"

"Neutralizirajte ga."

"Riječ je o američkom građaninu."

"Znam! Dovodi u opasnost cijelu operaciju. Ima i presedana. To smo već radili." Nije se potrudio objasniti o kojem je presedanu riječ, no oni su zaključili da, s obzirom na činjenicu da Teddy često sam postavlja presedane, nema smisla protiviti se.

Hoby kimne, kao da želi reći: Da, to smo već radili.

Wigline stisne vilicu i reče:

"Pretpostavljam da želiš da to obavimo odmah."

"Što prije", reče Teddy. "Za dva sata upoznat ćete me s planom."

Motрили su Critza kad je iz posuđenog stana krenuo u podulju kasno-poslijepodnevnu šetnju, šetnju koja je najčešće završavala uz nekoliko velikih čaša piva. Nakon pola sata sporog i opuštenog hodanja približio se Leicester Squareu i ušao u Dog and Duck, isti pub kao i dan prije.

Bio je uz drugu kriglu na suprotnom kraju glavnog šanka, u prizemlju, kad se mjesto uz njega ispraznilo, a na njega se ubacio agent Greenlaw, koji je odmah bučno zatražio pivo.

"Smeta ako zapalim?" upita Greenlaw Critza, koji je samo slegnuo ramenima i rekao:

"Nismo u Americi."

"Amer, ha?" upita Greenlaw.

"A-ha."

"Živite u Londonu?"

"Ne, samo sam u posjetu." Critz se koncentrirao na boce na zidu iza šanka, izbjegavajući sugovornikov pogled, ne želeći sudjelovati u razgovoru. Vrlo brzo počeo je uživati i obožavati samoću koju donosi pretrpani lokal. Uživao je sjediti, piti i slušati ubrzane razgovore, šale i zadirkivanje Britanaca, znajući da nitko živ ondje ne zna tko je. Međutim, i dalje je razmišljao o onom Benu. Ako ga motre, svakako se izvrsno skrivaju.

Greenlaw brzo ispije pivo, pokušavajući uhvatiti Critzov tempo. Najvažnije od svega bilo je da sljedeća dva piva naruče istovremeno. Povukavši dim, otpuhnuo gaje prema oblaku koji se nadvijao nad njima.

"Ovdje sam već cijelu godinu", reče. Critz kimne i ne pogledavši ga. Gubi se.

"Ne smeta mi vožnja po pogrešnoj strani, ni užasno vrijeme, ali užasno me muči sport. Jeste kad gledali kriket? Traje četiri dana!" Critz je uspio nešto progundati i neuvjerljivo reći:

"Kako je to glup sport."

"Ili nogomet ili kriket, a ti Englezi šize i za jednim i za drugim. Jedva sam preživio zimu bez američkog nogometa. Strava i užas." Critz je bio odani navijač Redskinsa, pretplatnik na ulaznice za cijelu sezonu i na svijetu je bilo malo stvari koje su ga toliko uzbuđivale kao momčad za koju je navijao. Greenlaw je tek usputno pratio američki nogomet, no cijeli je dan napamet učio statističke podatke, zatvoren u CIA-inoj kući u sjevernom dijelu Londona. Ne upali li američki nogomet, sljedeća će tema biti politika. Ako ne upali ni to, ispred puba čeka zgodna razmjerno mlada dama, iako Critz nije bio na glasu kao ženskar.

Critza je odjednom obuzela čežnja za rodnom grudom. Dok je tako sjedio u pubu, daleko od kuće, daleko od ludila uoči finala u kojem će snage odmjeriti najbolje američke momčadi - finala do kojeg su preostala još dva dana, a koje britanski mediji praktički i ne spominju - u glavi je jasno čuo uzbuđene mase i osjećao uzbuđenost. Da su Redskinsi nekako preživjeli doigravanje, sad posve sigurno ne bi sjedio u Londonu i pio pivo. Spremao bi se za finale, imao ulaznice za najbolja mjesta, ulaznice koje bi osigurala jedna od brojnih tvrtki na koje se može osloniti.

Pogledao je Greenlawa i upitao:

"Patriotsi ili Packersi?"

"Moja ekipa nije ušla u finale, ali uvijek navijam za Nacionalnu."

"I ja. Za koga navijate?"

To je možda bilo i najsudbonosnije pitanje koje će Robert Critz ikada postaviti. Kad je Greenlaw odgovorio "Redskinsi", Critz se čak i nasmiješio, povučen željom za razgovorom. Još nekoliko minuta razgovarali su o podrijetlu - koliko tko od njih navija za Redskinse, najbolje utakmice koje su gledali, najbolji igrači, finalni susreti. Greenlaw je naručio dva piva. Činilo se da je pripravan satima razgovarati o davnašnjim susretima. Critz je u Londonu razgovarao s toliko malo Amerikanaca, a s ovim tipom doista se nije teško družiti.

Greenlaw se ispričao i otišao potražiti nužnik. Nalazio se na katu, bio velik poput spremišta za metle, samo s jednim mjestom, poput nebrojenih nužnika u Londonu. Zaključao je vrata, kako bi na nekoliko trenutaka ostao sam, te brzo izvukao mobilni telefon, da izvijesti nadređene o tome kako napreduje. Stvar se razvija po jednom od planova. Ekipa je malo dalje u ulici, spremno čeka. Trojica muškaraca i zgodna ženska.

Oko polovice četvrte čaše, uz pristojno neslaganje u vezi s omjerom ostvarenih bodova i oduzetih lopti Sonnyja Jurgensena, Critz više nije mogao izdržati i morao je otići na WC. Upitao je gdje se nalazi i nestao.

Greenlaw je u Critzovu kriglu spretno ubacio malenu bijelu tabletu - Rohypnol, snažan sedativ bez okusa i mirisa. Kad se veliki obožavatelj Redskinsa vratio, bio je posve svjež i pripravan za piće. Razgovarali su o Johnu Rigginsu i Joeu Gibbsu. Fantastično su se zabavljali, no donja vilica jadnog Critza počela se sve više spuštati.

"Hej", rekao je, već odebljala jezika. "Ipak će biti najbolje da krenem. Stara me čeka."

"Da, i mene", reče Greenlaw i podigne kriglu. "U to ime..." Iskapili su čaše i ustali, spremajući se za polazak. Critz je bio ispred, dok je Greenlaw iza njega čekao trenutak kad će ga uhvatiti. Uspjeli su se probiti kroz masu na ulazu i tako izići na pločnik, gdje je hladan vjetar nekako oživio Critza, no tek na trenutak. Zaboravio je novog prijatelja i već nakon manje od dvadeset koraka počeo posrtati na nesigurnim nogama, hvatajući se za rasvjetni stup. Greenlaw ga je uhvatio dok je padao, te je, zbog mladog para u prolasku, glasno rekao:

"Dovraga, Frede, opet si se napio." 86

A Fred je bio i više nego samo pijan. Automobil se pojavio kao iz vedra neba i usporio uz pločnik. Stražnja vrata naglo su se rastvorila i Greenlaw je napola omamljenog Critza ugurao na stražnje sjedalo. Prva postaja bilo je skladište udaljeno osam ulica. Ondje su Critza, sad već posve bez svijesti, prebacili u maleni kombi bez oznaka, s dvokrilnim stražnjim vratima. Dok je Critz ležao na podu kombija, jedan mu je agent ubrizgao veliku količinu posve čistog heroina. Prisutnost heroina uvijek utječe na rezultate obdukcije, na zahtjev obitelji, dakako.

Dok je Critz jedva disao, kombi je napustio prostor oko skladišta i došao u ulicu Whitcomb, nedaleko od njegova stana. Za ubojstvo su bila potrebna tri vozila - kombi, koji je pratio veliki i teški Mercedes, te pomoćni auto koji je vozio pravi Britanac, čovjek koji će se zadržati i porazgovarati s policajcima. Glavni cilj trećeg automobila bio je zadržavati promet na što većem razmaku od Mercedesa. U trećem prolasku, kad su sva trojica vozača razgovarala međusobno, kao i s dvojicom agenata, među kojima je bila i ona zgodna dama, žena se pritajila na pločniku i također slušala, otvorila su se stražnja vrata kombija i Critz je ispao na ulicu.

Mercedes je naciljao njegovu glavu, pogodio je uz odvratan mukao udarac. Zatim su se izgubili svi osim Britanca koji ih je pratio u trećem vozilu. Naglo je zakočio, iskočio iz auta i pritrčao jednom pijancu koji se slučajno našao na ulici i kojeg je pregazio automobil te je brzo počeo tražiti druge svjedoke.

Nije ih bilo, no iz suprotnog smjera približavao se taksi. Zaustavio ga je, tako da je ubrzo prekinut sav promet. Već za nekoliko trenutaka na mjestu nesreće okupila se gomila ljudi, a stigli su i policajci. Britanac u onom trećem autu možda je i bio prvi na mjestu nesreće, no zapravo je vidio vrlo malo. Vidio je kako je muškarac izišao na ulicu između ona dva parkirana auta, našao se na kolniku, gdje ga je udario veliki crni automobil. Ili možda tamnozeleni. Nije siguran ni kad je riječ o marki ni kad je riječ o modelu. Nije ni pogledao registarsku pločicu. Ni približno ne može opisati vozača. Pijanac koji se iznenada pojavio na rubu kolnika odviše ga je šokirao.

U trenutku kad su tijelo Boba Critza polagali u kola hitne pomoći koja će ga odvesti u mrtvačnicu, Greenlaw, ona zgodna dama, te još dvojica članova ekipe već su bili u vlaku koji je iz Londona krenuo u Pariz. Na nekoliko će se tjedana razdvojiti, a zatim se vratiti u bazu, u Englesku.

Marco je htio doručak ponajviše zbog toga što mu je osjećao miris -šunka i kobasice na žaru negdje u dubini kuće - no Luigi je htio što prije krenuti.

"Ovdje ima i drugih gostiju, a svi jedu za istim stolom", objasnio je dok su žurno stavljali prtljagu u auto.

"Zapamti da ostavljaš trag, a signora ništa ne zaboravlja."

Pojurili su seoskim putom, tražeći šire prometnice.

"Kamo idemo?" upita Marco. "Vidjet ćemo."

"Prestani se tako poigravati!" zarežao je tako da se Luigi čak i lecnuo. "Potpuno sam slobodan i iz ovog auta mogu izići kad god mi se prohtije!"

"Da, ali... "

"Prestani mi prijetiti! Kad god nešto upitam, samo mi neodređeno prijetiš i govoriš da sam ne bih preživio ni dvadeset četiri sata. Reci mi što se događa. Kamo idemo? Koliko ćemo ondje ostati? Koliko ćeš se ti zadržati uz mene? Daj mi pokoji odgovor, Luigi, jer ću inače nestati."

Luigi skrene na autocestu. Na znaku je stajalo da je Bologna trideset kilometara ispred njih. Pricekao je da napetost malo popusti, a zatim rekao:

"Idemo na nekoliko dana u Bolognu. Ondje će nas dočekati Ermanno. Nastavit ćete s podukom. Nekoliko mjeseci provest ćeš u našoj kući. Nakon toga ja ću nestati, a ti ćeš ostati sam."

"Hvala. I zašto je to bilo tako teško?" "Plan se mijenja."

"Znao sam da Ermanno nije student." "Jest, student je. I on je dio plana."

"Je li ti jasno koliko je plan apsurdan? Promisli malo, Luigi. Netko troši toliko vremena i novca da me nauči drugi jezik i upozna me sa drugom kulturom. Zašto me jednostavno ne ubacite u neki teretani avion i lijepo ne prebacite na, recimo, Novi Zeland?"

"Izvrсна ideja, Marco, no ja ne odlučujem o tim stvarima."

"Marco... malo sutra. Kad god se pogledam u zrcalu i kažem Marco, dođe mi da prasnem u smijeh."

"Nije smiješno. Poznaješ Roberta Critza?"

Marco se na trenutak zamisli. "Tijekom godina, s njim sam se vidio nekoliko puta. Nikad mi nije bio osobito koristan. Još jedan politički amater, valjda nešto kao ja..."

"Bliski prijatelj predsjednika Morgana, šef kabineta, uvoditelj kampanje."

"I?"

"Pronađen je mrtav sinoć u Londonu. To znači da je sad zbog tebe umrlo petero ljudi - Jacy Hubbard, ona trojica Pakistanaca i sad Critz.

Nisu prestali ubijati, Marco, i neće prestati. Molim te, budi strpljiv. Samo te pokušavam zaštititi."

Marco glavom snažno udari o naslon za glavu i zatvori oči. Nije boi u stanju složiti ni dvije kockice kaotičnog mozaika.

Nakratko su sišli s autoceste i kupili benzin. Luigi se u automobila vrati s dvjema čašicama jake kave.

"Kava za usput", reče Marco uljudnim tonom. "Mislio sam da su takve strahote u Italiji zabranjene."

"Brza hrana polagano se probija i k nama. Tužno, tužno."

"Jednostavno okrivite Amerikance. Kao i svi ostali."

Ubrzo su se počeli probijati kroz gust jutarnji promet ču predgrađima Bologne. Luigi u jednom trenutku reče:

"Znaš, ovdje se proizvode naši najkvalitetniji automobili. Ferrariji, Lamborghini, Maserati, svi najpoznatiji sportski modeli."

"Smijem li ja dobiti takav auto?"

"Žalim, nije predviđen proračunom."

"A što je točno predviđeno proračunom?"

"Vrlo smiren i skroman život."

"Tako sam i mislio."

"Svakako bolji od dosadašnjeg života."

Marco je, zagledan u promet, pijuckao kavu.

"Nisi li i ti ovdje studirao?"

"Jesam. Sveučilište je utemeljeno prije tisuću godina. Jedno od najboljih na svijetu. Pokazat ću ti poslije." Skrenuli su s glavne prometnice i počeli vijugati neuglednim predgrađem. Ulice su postajale sve kraće i uže. Činilo se da Luigi dobro poznaje grad. Slijedili su znakove koji su ih vodili do središta i sveučilišta. Luigi je iznenada naglo skrenuo, automobilom došao na pločnik, te ga parkirao na mjestu na kojem je bilo jedva dovoljno prostora za motocikl.

"Idemo nešto pojesti", rekao je. Kad su se uspjeli izvući iz automobila, brzo su se zaputili dalje, pločnikom, na svježem zraku.

Novo Marcovo utočište nalazilo se u otrcanom hotelu nekoliko ulica od početka staroga grada.

"Već smanjujemo proračun", promumljao je dok je kroz tijesno i pretrpano predvorje za Luigijem išao prema stubištu.

"Samo na nekoliko dana", odgovori Luigi. "A zatim?" Noseći torbe, Marco se s mukom uspinjao uskim stubištem. Luigi je hodao praznih ruku. Nasreću, soba se snalazila na prvom katu.

Bio je to razmjerno malen prostor s uskim krevetom i zastorima koji nisu razgrnuti već danima.

"Treviso mi je bio draži", reče Marco, zagledan u zidove. Luigi razgrne zastore. Sunčano svjetlo tek je malko popravilo dojam.

"Nije tako loš", reče neuvjerljivo. "I zatvorska ćelija bila je zgodnija."

"Previše se žališ." "S razlogom."

"Raspremi stvari. Vidimo se u prizemlju za deset minuta. Ermanno čeka."

Činilo se da je Ermanno iznenadnom promjenom lokacije uzburan koliko i Marco. Bio je uzrujan i nemiran, kao da je cijelu noć jurio za njima iz Trevisa. U njegovu društvu prešli su nekoliko ulica i došli do ruševne stambene zgrade. Kako se nigdje nisu vidjeli ulazi u dizala, prešli su četiri kraka stuba i ušli u minijturni dvosobni stan u kojem je bilo još manje pokućstva nego u onom stanu u Trevisu. Bilo je očito da se Ermanno spremao u žurbi, a raspremao još i brže.

"Tvoja je rupa još gora od moje", reče Marco, gledajući oko sebe. Na uskom stolu očekivali su ih radni materijali na kojima su stali dan prije.

"Vratit ću se u vrijeme objeda", reče Luigi i brzo nestane.

"Andiamo a studiare", objavi Ermanno. Počnimo s učenjem. "Već sam sve zaboravio." "Ali jučer smo dobro radili."

"Ne možemo li jednostavno otići u neki bar i nešto popiti? Doista nisam raspoložen za ovo." No Ermanno je već bio sjeo na suprotnu stranu stola i nešto tražio u priručniku. Marco mu nevoljko sjedne nasuprot.

Ni objed ni večera nisu bili dostojni pamćenja. Jeli su na brzinu, u lažnim trattorijama, u talijanskoj inačici fastfood lokala. Luigi je bio neraspoložen i ustrajno je tražio, u pojedinim trenucima i grubo, da razgovaraju isključivo na talijanskom. Luigi je govorio polagano, jasno, sve ponavljao i četiri puta, dok Marco ne bi shvatio, a tek zatim prelazio na sljedeću frazu. Čovjek pod takvim pritiskom jednostavno ne može uživati u jelu.

U ponoć je Marco bio u krevetu, u hladnoj sobi, čvrsto obavijen tankim pokrivačem. Pijuckao je sok od naranče koji je sam naručio, te pokušavao zapamtiti cijeli popis glagola i pridjeva.

Što je uopće mogao učiniti Robert Critz da ga ubiju ljudi koji možda traže i Joela Backmana? Već je i samo pitanje bilo apsurdno. Nije uspijevaao ni razmišljati o mogućem odgovoru. Pretpostavljao je da je Critz nazočio donošenju odluke o pomilovanju. Bivši predsjednik Morgan jednostavno nije bio u stanju takvu odluku donijeti sam. Međutim, nije bilo moguće zamisliti Critza i u nekoj višoj ulozi, na nekoj drugoj razini. Desetljećima je dokazivao da je tek dobar provoditelj prljavih poslova. Malo je onih koji mu vjeruju. No ako ljudi i dalje umiru, stvarno je važno da nauči glagole i pridjeve razasute po krevetu. Jezik znači preživljavanje i kretanje. Luigi i Ermanno ubrzo će nestati, a Marco Lazzeri morat će se snalaziti sam.

Poglavlje 12

Marco je izišao iz klaustrofobične sobice, koju su nazivali "apartmanom", i u svitanje izišao u podulju šetnju. Pločnici su bili gotovo jednako vlažni kao i ledeni zrak. Služeći se džepnim planom grada koji mu je dao Luigi, u cijelosti na talijanskom, dakako, probio se do starog grada, a nakon što je prošao pokraj ostataka drevnih zidova Porte San Donata, zaputio se prema zapadu, skladnom Via Irnerio, uz sjeverni rub sveučilišnog dijela Bologne. Višestoljetne pločnike natkrivali su, kako se činilo, kilometri i kilometri trijemova s lukovima.

Stjecao se dojam da ulice sveučilišnog dijela grada oživljuju kasno. Ulicom bi povremeno prošao pokoji automobil, možda pokoji bicikl, no pješaka uglavnom nije bilo. Luigi mu je objasnio da je Bologna poznata po ljevičarskim komunističkim sklonostima. Grad ima bogatu povijest, a Luigi je obećao da će mu pomoći u istraživanju i upoznavanju.

Marco je ispred sebe ugledao mali zeleni neonski znak koji je gotovo nezainteresirano obilježavao ulaz u bar Fontana. Dok mu je prilazio, osjećao je sve izraženiji miris jake kave. Lokal se bio natisnuo u kut drevne zgrade - s druge strane, sve su okolne zgrade bile podjednako drevne. Jedva otvorivši vrata, Marco se unutra već zamalo nasmiješio osjetivši raznorazne mirise - kava, cigarete, peciva, prženi doručak koji se sprema u stražnjoj prostoriji. Zatim ga je obuzeo strah, uobičajena bojazan od naručivanja na nepoznatom jeziku.

Fontana nije bila namijenjena ni studentima ni ženama. Gosti su bili njegove dobi, pedeset i stariji, pomalo neobično odjeveni, s toliko lula i brada da se lokal mogao smatrati i okupljalištem sveučilišnih profesora. Dvojica-trojica pogledala su u njegovu smjeru, no u sveučilišnom središtu sa 100.000 studenata doista je bilo teško privući pozornost.

Marco se domogao posljednjeg malenog stola u stražnjem dijelu prostora, a kad se napokon smjestio leđima naslonjen na zid, praktički je sjedio rame uz rame s novim susjedima. I jedan i drugi bili su posve obuzeti jutarnjim novinama i nisu ga, kako mu se učinilo, ni primijetili. Luigi mu je u sklopu jednog predavanja o talijanskoj kulturi objasnio pojam prostora u Europi, te znatne razlike u odnosu na poimanje prostora u Americi. U Europi se prostor dijeli, a ne štiti. Dije se stolovi, očito i zrak, budući da cigarete ne smetaju nikome. Automobili, kuće, autobusi, stanovi, kafići - brojni važni vidovi života manji su, pa time i tješnji, te se i spremnije dijele s drugima. Nije nimalo uvredljivo u običnom razgovoru stajati na samo koji centimetar od poznanika, jer se time ne narušava prostor. Izražava se i rukama, grli, privija, povremeno i ljubi...

Čak i kad je riječ o srdačnom narodu, takva je prisnost Amerikancima teško razumljiva.

A Marco nije bio pripravan prepustiti previše prostora. Sa stola je uzeo izgužvani jelovnik i brzo se odlučio za prvo što je prepoznao. U trenutku kad se konobar zaustavio i pogledao ga, koliko je uspio opuštenije, rekao je:

"Espresso e unpanino al formaggio." Mali sendvič sa sirom.

Konobar je kimnuo. Nitko, ali baš nitko nije podigao pogled da vidi tko govori talijanski s toliko izraženim stranim naglaskom. Nitko nije spustio novine da vidi tko bi to mogao biti. Svima se živo fućkalo. Neprestano slušaju razne naglaske. U trenutku kad

je vratio jelovnik na stol, Marco Lazzeri zaključio je da mu se Bologna vjerojatno ipak sviđa, čak i ako se pokaže da je riječ o komunističkom leglu. S obzirom na tolik broj profesora i studenata, od kojih mnogi dolaze s raznih strana svijeta, stranci se prihvaćaju kao sastavni dio kulture. Možda je čak i nekako cool imati strani naglasak i drukčije se odijevati. Možda je posve u redu neskriveno učiti jezik.

Stranac se, između ostalog, prepoznaje i po tome što sve primjećuje, što mu pogled sijeva na sve strane, kao da je nedopušteno nabasao u drugu kulturu, a ne želi da ga u tome uhvate. Marca neće uhvatiti kako pomno razgledava Fontanu. Izvadio je knjižicu s popisima riječi, te dao sve od sebe da se više ne obazire na ljude i prizore koje je toliko želio gledati. Glagoli, glagoli, glagoli. Ermanno mu je često govorio da čovjek, želi li ovladati talijanskim, ili nekim drugim romanskim jezikom, mora naučiti glagole. U knjižici se nalazilo tisuću najvažnijih glagola, a Ermanno je tvrdio da je to za početak izvrsno.

Koliko god takvo učenje napamet bilo zamorno, Marco je u njemu pronašao izvor neočekivanog užitka. Osjećao je pravo zadovoljstvo kad bi točno zapamtio četiri stranice - stotinu glagola, imenica ili nečeg trećeg - i kad ne bi preskočio ni jednu jedinu riječ. Kad bi u nečemu pogriješio, ili nešto pogrešno izgovorio, vraćao se na početak i samog sebe tako kažnjavao. Kad mu je konobar donio kavu i sendvič, već je bio svladao tri stotine glagola. Otpio je gutljaj, nastavio raditi kao da je hrana nevažnija od novih riječi i već bio negdje oko četiri stotine kad je stigao Rudolph. Stolica na suprotnoj strani Marcova malog okruglog stola bila je slobodna, a to je zapelo za oko niskom i debelom muškarcu, od glave do pete u izbljedjeloj crnoj odjeći, s neobuzdanim čupercima sijede kovrčave kose koja je stršala sa svih strana. Dio kose s mukom je stajao pod crnom beretkom koja se jedva održavala na glavi.

"Buongiorno. E Hbera?" upita uljudno, rukom pokazujući prema stolici. Marco nije točno znao što je čovjek pitao, no bilo je očito što želi. Tek tada shvatio je da riječ

"libera" vjerojatno znači "slobodna" ili "nezauzeta".

"Si", uspije izgovoriti bez stranog naglaska. Čovjek svuče dugački crni plašt, prebaci ga preko stolice pa se napokon nekako smjesti. Tako su se našli na manje od metra udaljenosti.

S prostorom je ovdje drukčije, ponavljao je Marco u sebi. Muškarac na stol položi primjerak dnevnog lista L'Unitd, te zaljulja stol i sve na njemu. Marco se na trenutak zabrinuo za espresso. Kako bi izbjegao razgovor, još je dublje uronio u Ermannove glagole.

"Amerikanac?" upita njegov novi prijatelj, na engleskom jeziku bez stranog naglaska.

Marco spusti knjižicu i pogleda sjajne oči na maloj udaljenosti.

"Blizu ste. Kanadanin. Kako ste znali?"

Glavom je pokazao prema knjižici i rekao:

"Englesko-talijanski rječnik. Ne izgledate kao Britanac, pa sam zaključio da ste Amerikanac." Sudeći prema njegovu naglasku, po svoj prilici nije potekao sa Srednjeg zapada. Nije ni iz New Yorka ni iz New Jerseyja. Nije iz Teksasa ni s Juga, ni s područja gorja Appalachian, ni iz New Orleansa. Eliminiravši velike dijelove zemlje, Marco je već počeo razmatrati Kaliforniju. I postajao je sve nervozniji. Ubrzo će početi lagati, a za to još nije dovoljno vježbao.

"A vi?" upita.

"Posljednja postaja bio je Austin, u Teksasu. Prije trideset godina. Ja sam Rudolph."

"Drago mi je, Rudolphe. Marco... " Našli su se u dječjem vrtiću, gdje je potrebno samo krsno ime.

"Po naglasku se ne bi reklo da ste Teksašanin."

"Hvala Bogu", reče Rudolph i srdačno se nasmije, gotovo i ne pokazavši usta.

"Inače sam iz San Francisca." Konobar se nagnuo prema njemu pa Rudolph naruči crnu kavu, zatim još nešto, na nerazumljivo brzom talijanskom. Konobar ej postavio potpitanje, a Rudolph je još nešto rekao. Marco nije razumio ni jedno ni drugo.

"Što vas je dovelo u Bolognu?" upita Rudolph. Činilo se da svim silama želi čavrljati. Vjerojatno mu se rijetko događalo da u omiljenom kafiću naiđe praktički na zemljaka, čovjeka iz Sjeverne Amerike.

Marco spusti knjižicu i reče:

"Došao sam u Italiju na godinu dana. Obilazim znamenitosti, pokušavam malo naučiti jezik." Polovicu Rudolphova lica pokrivala je čupava sijeda brada koja je počinjala poprilično visoko na obrazima i stršala u svim smjerovima. Vidio mu se veći dio nosa, kao i dio usta. Zbog nekog neobičnog razloga, razloga koji nitko nikada neće shvatiti, jer se nitko nikada ne bi usudio postaviti toliko apsurdno pitanje, redovito je brijač malenu okruglu točku pod donjom usnom koja je obuhvaćala i veći dio gornjeg dijela brade. Osim tog svetog područja, neobuzdane čupe nesmetano su bujale i to, kako se činilo, bez redovitog pranja. S tjemenom je bila uglavnom ista priča -nepregledna šuma blistavosijedog gustiša koji se širi i diže posvuda oko beretke.

Kako je praktički sve ostalo bilo zakriveno, najveću pozornosti privlačile su njegove oči - tamnozeleni izvori zraka koje su, plod gustim i ovješanim obrvama, upijale baš sve.

"Koliko ste dugo u Bologni?" upita Rudolph.

"Stigao sam jučer. Nemam čvrsti raspored. A vi, što vas odvodi ovamo?" Marco je pod svaku cijenu htio izbjeći razgovor o sebi.

Oči su zaigrano poskakivale, ali uopće nisu treptale.

"Ja sam ovdje već trideset godina. Predajem na sveučilištu."

Marco napokon odgrize komadić sendviča sa sirom, dijelom jer je bio gladan, ali još više kako bi Rudolph nastavio pričati.

"Gdje inače živite?" upita Rudolph.

Držeći se scenarija, Marco odgovori:

"U Torontu. Baka i djed onamo su se doselili iz Milana. Imam talijanske krvi, ali nisam naučio talijanski."

"Talijanski nije težak", reče Rudolph u trenutku kad mu je konobar donio kavu. Uzeo je malenu šalicu i gurnuo je duboko u bradu. Očito je njome uspio pronaći usta. Mljacnuo je, obliznuo se i malko se nagnuo naprijed, kao da je željan razgovora.

"Po naglasku se ne bi reklo da ste Kanađanin", reče. Marco je imao dojam da mu se oči blago izruguju.

Silno se mučio i trudio da izgleda, ponaša se i zvuči talijanski. Nije imao vremena čak ni sjetiti se da bi se trebao nekako držati kanadski. Kako to, točno, uopće zvuče Kanadani? Odgrizao je još jedan zalogaj, te s hranom u ustima rekao:

"Tu nema pomoći. Kako ste iz Austina dospjeli ovamo?" "Duga priča."

Marco slegne ramenima kao da ima vremena napretek. "Nekoć sam bio mladi profesor na Pravnom fakultetu sveučilišta Teksas. Kad su otkrili da sam komunist, počeli su me sve snažnije prisiljavati na odlazak. Odupirao sam se, a oni su samo pojačali pritisak. Postao sam glasniji, osobito u predavaonici. Komunistima život u Teksasu početkom sedamdesetih baš i nije bio najugodniji, a sumnjam da se u međuvremenu mnogo toga promijenilo. Uskratili su mi produžetak ugovora, istjerali me iz grada i tako sam došao ovamo, u Bolognu, u samo središte talijanskog komunizma."

"Što ovdje predajete?"

"Pravo. Pravnu teoriju. Radikalne ljevičarske pravne teorije."

U tom trenutku konobar je donio nekakav brioš posut šećerom u prahu. Rudolph je već u prvi mah odgrizao cijelu polovicu. Negdje iz dubina njegove brade ispalo je nekoliko mrvica.

"I dalje ste komunist?" upita Marco.

"Naravno. Uvijek! Zašto bih mijenjao mišljenje?"

"Ne čini vam se da mu je nekako prošlo vrijeme? Na kraju se pokazalo da baš i nije tako genijalno zamišljen. Mislim, pogledajte samo u kakvom je stanju Rusija zbog Staljina i njegova naslijeđa. Pa Sjeverna Koreja... Ljudi umiru od gladi dok diktator

izrađuje nuklearne bojeve glave. Kuba barem pedeset godina kaska za ostatkom svijeta. Sandinisti su izgubili izbore u Nikaragvi. Kina se okrenula slobodnom kapitalističkom tržištu jer je nekadašnji sustav doživio kolaps. Stvar jednostavno ne funkcionira."

Brioš više nije bio ni najmanje zanimljiv. Zelene su se oči suzile. Marco je nazirao početak tirade, vjerojatno začinjene psovkama i na engleskom i na talijanskom jeziku. Brzo je pogledao oko sebe i uvidio da velik dio gostiju Fontane vjerojatno zagovara komunizam.

A kako je njemu koristio kapitalizam?

Ipak, morao je odati priznanje Rudolphu, jer se nasmiješio, slegnuo ramenima i nostalgičnim glasom rekao:

"Moguće, no prije trideset godina nedvojbeno je bilo zabavno biti komunist, osobito u Teksasu. To su bili divni dani."

Marco glavom pokaže prema novinama i upita:

"Čitate li kad listove iz domovine?"

"Meni je ovo domovina, prijatelju. Imam talijansko državljanstvo, a u Americi nisam bio dvadeset godina."

Backman osjeti olakšanje. Otkako je izišao iz zatvora, nije vidio američke novine, no pretpostavljao je da su mediji popratili njegov slučaj. Vjerojatno je bilo i starih fotografija. Činilo se da Rudolph ne zna njegovu prošlost.

Marco se pitao je li to i njegova budućnost - talijansko državljanstvo. Ako uopće bude budućnosti. Hoće li i za dvadeset godina tumarati Italijom? Hoće li i dalje, možda

ne baš osvrtni se, ali uvijek razmišljati o tome?

"Spominjali ste 'domovinu'", prekine ga Rudolph. "Mislite na SAD ili Kanadu?"

Marco se nasmiješi i kimne u daljinu.

"Tamo negdje, daleko." Sitna, ali nepotrebna pogreška. Kako bi što brže promijenio temu, reče:

"Prvi put sam u Bologni. Nisam znao da je središte talijanskog komunizma."

Rudolph odloži šalicu i mljacne djelomično skrivenim usnama. Zatim objema rukama nježno zagladi bradu unatrag, kako kad stari mačak gladi brkove.

"Bologna je mnogo toga, prijatelju moj", reče, kao na početku opširnog predavanja.

"Ovaj je grad oduvijek središte slobodne misli i intelektualne aktivnosti u Italiji, pa je tako dobio i nadimak, la dotta, što znači učena. Zatim je postao sjedištem političke ljevice i dobio drugi nadimak, la rossa, crvena. A Bolonjci oduvijek ozbiljno pristupaju jelu. Uvjereni su, i u tome vjerojatno imaju pravo, da je upravo ovo želudac Italije. Tako dolazimo i do trećeg nadimka, la grassa, debela, a to je naziv od milja, jer ovdje čovjek ne nailazi na mnogo debelih ljudi. Ja sam bio debeo već pri dolasku." Jednom se rukom ponosno potapšao po trbuhu, drugom istodobno dovršavajući brioš.

Marcu se u glavi iznenada ukazalo zastrašujuće pitanje: Je li moguće da je i Rudolph dio predstave? Je li i on kolega Luigiju, Ermannu, Stennettu i svima ostalima koji još eventualno iza kulisa rade na tome da održe Joela Backmana na životu? Nema teorije. Sigurno je upravo to što je i rekao - profesor. Čudak, ekscentrik, ostarjeli

komunist koji je u drugoj zemlji pronašao bolji život. Iako se otresao te misli, nije ju zaboravio. Marco dovrši maleni sendvič i zaključi da su dovoljno razgovarali. Odjednom je kasnio na vlak: pred njim je još jedan dan razgledavanja znamenitosti. Nekako se uspio izvući od stola, a Rudolph ga je srdačno pozdravio.

"Ovdje sam svako jutro", rekao je. "Dodite ponovno kad budete imali više vremena."

"Grazie", reče Marco. "Arrivederci."

Ispred ulaza u lokal Via Irnerio polagano je oživljavala, a malena dostavna vozila počela su obilaziti redovite mušterije. Dvojica vozača razmijenila su nekoliko povika, vjerojatno srdačne psovke koje Marco nikad neće razumjeti. Žurno se udaljio od lokala, za slučaj da Rudolphu padne na pamet novo pitanje za njega, pa da izjuri na ulicu. Skrenuo je u pokrajnju uličicu, Capo di Lucca -postajalo mu je sve jasnije da su sve označene i da ih lako pronalazi na planu grada - i tako se, vijugajući, zaputio prema središtu grada. Prošavši pokraj još jednog zgodnog malog kafića, vratio se i brzo ušao na cappuccino.

Ondje nije bilo komunista koji bi ga gnjavili. Nitko ga, činilo se, nije ni primijetio. Marco i Joel Backman uživali su u toj prilici - u ukusnom i jakom napitku, toplom i gustom zraku, prigušenom smijehu gostiju zabavljenih razgovorom. Trenutačno nitko živ na svijetu točno ne zna gdje se nalazi, i to ga je istinski oduševilo. Na Marcovo ustrajno traženje, satovi talijanskog počinjali su u osam, a ne pola sata kasnije. Ermanno, taj student, i dalje je trebao više sati dubokog sna, no ipak se nije mogao protiviti učenikovu zahtjevu.

Marco je na svaki sat dolazio s temeljitim poznavanjem zadanog vokabulara, usavršenih situacijskih dijaloga, jedva susprežući silnu želju da upija novi jezik. U

jednom trenutku predložio je čak i da počnu u sedam.

Onog prijepodneva kad se upoznao s Rudolphom, Marco je intenzivno učio dva sata bez prekida, a zatim posve neočekivano rekao:

"Vorrei vedere l'universita". Volio bih razgledati sveučilište. "Quando?" upita Ermanno. Kada?

"Adesso. Andiamo a fare una passeggiata." Sada. Pođimo u šetnju.

"Penso che dobbiamo studiare." Mislim da bismo trebali učiti.

"Sì. Possiamo studiare camminando." Možemo učiti šecujući. Marco je već bio na nogama, posezao za kaputom. Izišli su iz sumorne zgrade i uputili se manje-više u smjeru sveučilišta.

"Questa via, come si chiama?" upita Ermanno. Kako se zove ova ulica?

"E Via Donati", odgovori Marco, pogledom i ne tražeći natpis. Zaustavili su se ispred malene prodavaonice u kojoj je vladala gužva i Ermanno upita: "Che tipo di negozio è questo?" Kakva je ovo prodavaonica?

"Una tabaccheria." Prodavaonica duhana.

"Che cosa puoi comprare in questo negozio?" Što možeš kupiti ovdje?

"Posso comprare molte cose. Giornali, riviste, francobolli, sigarette." Mogu kupiti mnogo toga. Novine, časopise, poštanske marke, cigarete.

Sat se tako pretvorio u igru imenovanja stvari bez granica. Ermanno bi pokazao rukom i upitao "Cosa e quello?" Što je to? Bicikl, policajac, plavi automobil, gradski autobus, klupa, kanta za smeće, student, telefonska govornica, psić, kafić, slastičarnica. Osim u slučaju rasvjetnog stupa, Marco je spremno pronalazio odgovarajuću riječ na talijanskom. Kao i te toliko važne glagole -hodati, govoriti, gledati, učiti, kupovati, razmišljati, čavrljati, disati, jesti, piti, žuriti, voziti - popis je bio beskonačan, a Marco je vladao svim riječima.

Nekoliko minuta nakon deset sveučilište je napokon počelo oživljavati. Ermanno je objasnio da ne postoji središnja zgrada ili kompleks, da nema središnjeg trga okruženog drvećem, ispresijecanog stazicama, kao u Americi. Sveučilište, Università degli Studi smješteno je u desecima zgodnih drevnih zdanja, od kojih su neka stara i po petsto godina, a većina ih se nalazi uz Via Zamboni, iako se sveučilište s godinama širilo, tako da sad zauzima cijeli jedan dio Bologne.

Na poduku talijanskog zaboravili su još cijelu ulicu-dvije, dok ih je nosila rijeka studenata koji su u žurbi išli sa ili na predavanja. Marco u jednom trenutku uvidi da traži starijeg muškarca s blistavosijedom kosom - svog omiljenog komunista, prvog pravog poznanika otkako je izišao iz zatvora. Već je bio odlučio da će se ponovno vidjeti s Rudolphom.

Na kućnom broju 22 u Via Zamboni Marco je zastao i zagledao se u natpis postavljen između vrata i prozora: FACOLTA DI GIURISPRU-DENZA.

"To je pravni fakultet?" upita.

"SI"

Rudolph je negdje unutra i, nema sumnje, širi ljevičarski neposluh među povodljivim studentima.

Polagano su nastavili hodati, nimalo se ne žureći dok su i dalje igrali svoju igricu i uživali u ulici koja je prštala od energije.

Poglavlje 13

LEZIONE-A-PIEDI - PODUKA U HODU - NASTAVLJENA JE I SUTRADAN,
KAD SE

Marco pobunio nakon sat vremena naporne poduke gramatike izravno iz udžbenika i odlučno zatražio šetnju.

"Ma, deve imparare la grammatica", nije se dao Ermanno. Morate naučiti gramatiku.

Marco je već navlačio kaput.

"E, tu griješiš, Ermanno moj. Potrebni su mi pravi razgovori, a ne struktura rečenice."

"Sono io l'insegnante." Ja sam učitelj.

"Idemo. Andiamo. Bologna nas čeka. Ulice vrve sretnim mladim ljudima, zrak odzvanja živahnim zvukovima tvog jezika, a ja ih samo trebam upijati." Kako je Ermanno oklijevao, Marco mu se nasmiješi i reče:

"Molim te, prijatelju. Šest godina proveo sam zatočen u minijaturnoj ćeliji veličine ovog stana. Ne možeš očekivati da ću sjediti unutra. Grad je predivan i pun života. Idemo istraživati."

Zrak je bio čist i hladan, nigdje nije bilo ni oblačka: čudesan zimski dan koji je sve odvažne Bolonjce izmamio na ulice, gdje su obavljali sitne poslove i dugo razgovarali sa starim prijateljima. Fragmenti intenzivnih razgovora ukazivali su mu se kad su se studenti pospanih očiju među sobom pozdravljali, a kućanice se nalazile da razmijene tračeve. Gospoda u godinama, u kaputima i kravatama, rukovala su se uz istodobne bujice riječi. Ulični prodavači izvikivali su najnoviju povoljnu ponudu.

No Ermannu to nije bila bezazlena šetnja. Ako njegov učenik želi razgovor, onda će ga svakako i zaraditi. Rukom je pokazao prema policajcu i obratio se Marcu, dakako na talijanskom:

"Pridi policajcu i zamoli ga da te uputi prema Piazza Maggiore. Dobro zapamti upute, pa mi ih ponovi."

Marco je koračao krajnje polagano, šapćući pojedine riječi, pokušavajući se prisjetiti nekih drugih riječi. Uvijek počni s osmijehom i odgovarajućim pozdravom.

"Buongiorno", reče, gotovo suspregnuta daha.

"Buongiorno", uzvрати policajac.

"Mi pud aiutare?" Možete li mi pomoći?

"Certamente." Svakako.

"Sono Canadese. Non pario molto bene". Kanadanin sam. Talijanski ne govorim osobito dobro.

"Allora." U redu. Policajac se i dalje smiješio, sada već silno želeći pomoći.

"Dov'e la Piazza Maggiore?"

Policajac se okrene i zagleda u daljinu, prema središtu Bologne. Kad se nakašljao, Marco se već pripremao za bujicu uputa. Ermanno je stajao samo koji metar dalje, pomno osluškujući svaki glas. Upute je iznio prelijepom usporenom intonacijom, na talijanskom, usput, dakako, kao i svi Talijani, pokazujući i rukama:

"Nije osobito daleko. Krenite ovom ulicom, skrenite desno na prvom uglu, to vam je Via Zamboni, njome idite sve dok ne ugledate dva tornja. Skrenite u Via Rizzoli i nastavite još tri ulice." Marco je slušao koliko je mogao pomnije, a zatim je pokušao ponoviti sve izraze. Policajac je strpljivo ponovio cijelu lekciju. Marco mu zahvali, u sebi ponovi koliko je više mogao, pa sve prenese Ermannu.

"Non c'e male", reče Ermanno. Nije loše. Bio je to tek početak prave zabave. Dok je Marco uživao u prvoj maloj pobjedi, Ermanno je već pogledom tražio novog usputnog učitelja. Pronašao ga je u starcu koji se polagano vukao oslanjajući se o štap, s debelim novinama pod rukom.

"Pitaj ga gdje je kupio novine", naložio je učeniku. Marco se nije žurio, još je nekoliko koraka pratio gospodina, a kad mu se učinilo da je u glavi složio odgovarajuću rečenicu, rekao je:

"Buongiorno, scusi." Starac je zastao i zagledao se u njega. Na trenutak se činilo da bi mogao podići štap i raspaliti Marca posred glave. Nije ga pozdravio uobičajenim "Buongiorno".

"Dov'e ha comprato questo giornale?" Gdje ste kupili novine? Starac pogleda novine kao da je riječ o krijumčarenoj robi, a zatim i Marca, kao da mu je nešto opsovao. Kratkim trzajem glave pokazao je ulijevo i rekao približno:

"Tamo." Time je ujedno okončao razgovor. Dok se polagano udaljavao, Ermanno je prišao Marcu i na engleskom rekao:

"Baš i nije bio neki razgovor, ha?" "Tako nekako."

Ušli su u maleni kafić i Marco je naručio običan espresso. Ermanno se nije zadovoljavao običnim stvarima. Htio je običnu kavu sa šećerom, ali bez mlijeka, te maleno pecivo s trešnjama. Naveo je Marca da sve naruči i to bez pogreške. Kad su se našli za stolom, Ermanno je na plohu položio nekoliko novčanica različitih vrijednosti, zajedno s kovanicama od pedeset centa i jednog eura, pa su vježbali brojeve i brojenje. Zatim je zaključio da mu se pije još jedna obična kava, ovaj put bez šećera, ali s vrlo malo mlijeka. Marco je uzeo dva eura i od šanka se vratio s kavom. Zatim je izbrojio vraćeni novac.

Nakon kratke stanke vratili su se na ulicu, polagano hodali duž Via San Vitale, jednom od glavnih sveučilišnih avenija, s trijemovima s obiju strana i tisućama studenata koji su se nagurali kako bi stigli na prva predavanja. Ulica je bila prepuna bicikala, najpopularnijeg prijevoznog sredstva u gradu. Ermanno je u Bologni studirao tri godine, tako je barem rekao, iako Marco gotovo i nije vjerovao u većinu stvari koje bi čuo od Luigija i Ermanna.

"Ovo je Piazza Verdi", reče Ermanno, glavom pokazujući prema malenom trgu na kojem su se polagano okupljali nekakvi prosvjednici. Dugokosi relikat iz sedamdesetih prilagođavao je visinu mikrofona, nesumnjivo se pripremajući za histeričnu osudu ovih ili onih američkih zlodjela. Njegovi su suradnici pokušavali raširiti veliki, loše izvedeni natpis domaće izrade čiji tekst nije razumio čak ni Ermanno. No sve su počeli prerano. Studenti su još napola spavali i više su razmišljali o tome kako da ne zakasne na predavanja.

"Što njih pak muči?" upita Marco u prolasku.

"Ne znam točno. Čini mi se da ima veze sa Svjetskom bankom.

Ovdje su uvijek nekakve demonstracije."

Nastavili su napredovati s rijekom mladih ljudi, probijati se kroz gužvu, krećući se manje-više u smjeru centra.

Luigi ih je čekao na objedu u restoranu pod imenom Testerino, u blizini sveučilišta. Budući da su račun podmirivali američki porezni obveznici, naručivao je često, uopće se ne obazirući na cijene. Činilo se da je Ermannu, studentu bez novca, neugodno zbog takve ekstravagantnosti, no kako je ipak bila riječ o Talijanu, ubrzo mu se svidjela pomisao na dugi objed. Mali skup potrajao je puna dva sata, a za to vrijeme nitko nije izgovorio ni jednu jedinu riječ na engleskom jeziku. Talijanski su govorili sporo, metodično, često ponavljali pojedine sintagme, no nijednom nisu prešli na engleski.

Marcu je bilo teško uživati u ukusnoj hrani dok mu se mozak naprezao da čuje, pohvata, analizira, shvati i osmisli odgovor na posljednje riječi koje mu je netko uputio. Često se događalo da od cijelih rečenica uhvati tek riječ-dvije koje bi mu bile koliko-toliko prepoznatljive, kad bi se nakon cijelog niza odmah pojavile nove riječi. Njegovi prijatelji nisu čavrljali tek tako, iz zabave. Ako bi im se samo i učinilo da Marco ne shvaća o čemu je riječ, da tek tako kima kako bi oni nastavili razgovarati, a on mogao pojesti pokoji zalogaj, naglo bi zašutjeli i upitali:

"Che cosa ho detto?" Što sam rekao?

Marco bi još nekoliko trenutaka žvakao, kupovao vrijeme i pokušavao smisliti nešto - na talijanskom, dovraga! - kako bi ih skinuo s grbače. Međutim, učio je slušati, hvatati ključne riječi. I Luigi i Ermanno često su mu govorili da će uvijek više razumjeti nego što će biti u stanju reći.

Spasila ga je hrana. Neizrecivo važna bila je razlika između tortellina (malenih komadića tjestenine punjenih svinjetinom) i tortellona (većih komadića tijesta punjenih svježim sirom). Doznajući da je Marco Kanadčanin koji se silno zanima za bolonjsku kuhinju, šef kuhinje nije htio ni čuti za drugu mogućnost nego da posluži oba jela. Kao i uvijek, Luigi je objasnio kako je u oba slučaja riječ o ekskluzivnim kreacijama velikih bolonjskih kuhara. Marco je jednostavno jeo, davao sve od sebe da pojede slasna jela, istodobno izbjegavajući talijanski jezik.

Nakon dva sata Marco je zatražio stanku. Popio je i drugi espresso i pozdravio ih. Ostavio ih je ispred restorana i udaljio se, sam, dok su mu u ušima odzvanjale riječi, a u glavi mu se vrtjelo od napora. Obišao je dva bloka uz Via Rizzoli. Zatim je još jedanput prešao isti put kako bi se uvjerio da ga nitko ne slijedi. Dugački pločnici s trijemovima i lukovima bili su idealni za nestajanje i skrivanje. Kad su ih ponovno zakrčili studenti, prešao je Piazzu Verdi, gdje je prosvjed usmjeren protiv Svjetske banke zamijenio vatreni govor zbog kojeg je Marco, barem načas, osjetio sreću što ne razumije talijanski. Zaustavio se na broju 22 u Via Zamboni i ponovno pogledao masivna drvena vrata kroz koja se ulazilo na pravni fakultet. Ušao je i davao sve od sebe kako bi se držao kao da je na domaćem terenu. Nigdje nije bilo popisa s imenima, no na studentskoj oglasnoj ploči nudili su se stanovi, knjige, druženje, gotovo sve što postoji, činilo mu se, pa tako i ljetni program studija prava na pravnom fakultetu Wake Forest.

Hodnikom se dolazilo u otvoreno dvorište kojim su na sve strane miljeli studenti, brbljajući na mobitelima, pušeći i čekajući predavanja.

Pozornost su mu privukle stube s lijeve strane. Uspeo se na drugi kat, gdje je napokon pronašao nekakav popis. Poznavao je riječ "uffici" (uredi) i hodnikom prošao pokraj dviju predavaonica, te tako došao do profesorskih ureda. Na većini su se nalazila imena, no na nekima nije bilo natpisa. Na posljednjem uredu u nizu stajalo je ime Rudolpha Viscovitcha. Bilo je to jedino netalijansko ime na koje je naišao u cijeloj zgradi. Marco pokuca, no nitko mu se ne javi. Okrenuo je ručicu, ali vrata su bila zaključana. Iz džepa kaputa brzo je izvadio papir koji je uzeo još u albergu Campeol u Trevisu, te žurno napisao poruku:

Dragi Rudolphe, slučajno sam razgledavao sveučilište, naišao na tvoj ured, pa sam te samo htio pozdraviti. Možda se ponovno vidimo u Fontani. Drago mi je što smo jučer onako lijepo razgovarali. Zgodno je s vremena na vrijeme čuti engleski. Tvoj prijatelj iz Kanade, Marco Lazzeri.

Poruku je gurnuo ispod vrata i spustio se stubama hodajući iza skupine studenata. Ponovno se našavši na Via Zamboni, hodao je polagano, bez određenog cilja. Zaustavio se i uzeo sladoled, a zatim se polagano vratio u hotel. U mračnom sobičku bilo je prehladno za drijemanje. Samome sebi obećao je da će se potužiti Luigiju. Objed je stajao više nego tri noćenja u njegovoj sobi. Luigi i njemu nadređeni svakako mogu platiti i nešto pristojnije. Nakon toga odvukao se u Ermannov stančić, na popodnevni dio poduke.

Luigi je na postaji Bologna Centrale strpljivo čekao ekspresni Eurostar iz Milana. Postajom je vladao razmjernan mir, zatišje prije prometne špice do koje dolazi oko pet popodne. U 15:35, točno po rasporedu, moderni vlak elegantnih linija brzo se zaustavio i iz njega je izišao Whitaker.

Budući da se Whitaker nikad nije smiješio, jedva su se i pozdravili.

Nakon površnog rukovanja, došli su do Luigijeva Fiata. "Kako je naš mali?" upita Whitaker čim je zatvorio vrata.

"Dobro", reče Luigi, pa pokrene motor i krene. "Marljivo uči.

Drugog posla baš i nema."

"I uvijek je tu negdje, u blizini?"

"Da. Voli šetati gradom, no boji se ići predaleko. Osim toga, nema love."

"Neka i bude bez love. Kako napreduje s talijanskim?"

"Uči vrlo brzo." Nalazili su se na Via dell' Indipendenza, širokoj aveniji koja ih je vodila izravno na jug, u središte grada. "Vrlo je motiviran."

"Prestrašen?"

"Da, čini mi se."

"Pametniji je i zna manipulirati, Luigi, to nemoj smetnuti s uma. A budući da je pametan, u velikom je strahu. Zna kakva mu opasnost prijeti." "Rekao sam mu za Critza."

"I?" "Zbunio se."

"Prestrašio se?"

"Da, čini mi se. Tko je sredio Critza?"

"Mi, pretpostavljam, no to se nikad ne zna. Kuća je spremna?"

"Da."

"Izvršno. Da vidimo Marcov stan."

Via Fondazza bila je mirna stambena ulica u jugoistočnom dijelu starog grada, nekoliko ulica južno od sveučilišta. Kao i u ostalim dijelovima Bologne, pločnici s obje strane ulice bili su nadstvođeni dugim zidanim trijemom s lukovima. Vrata kuća i stanova izlazila su izravno na pločnik. Kod većine ulaza, pokraj interfona su stajali natpisi na mjenjenim pločicama, no na kućnom broju 112 nije bilo takvih oznaka. Kuća nije imala druga obilježja osim kućnog broja, kao i u posljednje tri godine, otkako ju je unajmio zagonetni poslovni čovjek iz Milana, koji je plaćao najamninu, ali se njome rijetko koristio.

Whitaker kuću nije vidio više od godinu dana. S druge strane, zdanje baš i nije bilo osobito privlačno. Bio je to običan stan od oko šezdeset kvadrata. Četiri jednostavno namještene sobe koje su stajale oko 1200 eura na mjesec. Utočište, ni manje ni više od toga, jedno od triju takvih mjesta trenutačno pod njegovim nadzorom u sjevernom dijelu Italije.

Stan je imao dvije spavaće sobe, malenu kuhinju, te dnevnu sobu sa sofom, pisaćim stolom, dvama kožnim naslonjačima, bez televizora. Luigi rukom pokaže telefon. Gotovo u pravim šiframa počeli su razgovarati o ugrađenom prislušnom uređaju koji nije moguće otkriti. U svakoj sobi skrivena su po dva mikrofona, snažni uređaji kojima ne promiče nikakav ljudski zvuk. Bile su tu još i dvije mikroskopske kamere - jedna skrivena u pukotini stare keramičke pločice visoko iznad dnevne sobe, odakle se

pružao pogled na ulazna vrata. Druga se našla u jeftinoj svjetiljci koja je visjela s kuhinjskog zida, a s tog mjesta dobro su se vidjela stražnja vrata. Neće nadzirati spavaću sobu, a Luigi je rekao da mu je zbog toga drago. Uspije li Marco doći do žene koja će biti voljna posjećivati ga, mogu je vidjeti na dolasku i odlasku kamerom u dnevnoj sobi, a Luigiju će to biti više nego dovoljno. Postane li mu užasno dosadno, može pritisnuti prekidač i zabavljati se slušanjem.

S južne strane kuće nalazio se drugi stan, a odvajao ih je debeli kameni zid. Ondje će biti Luigi, skrivati se u susjednom stanu s pet soba, tek neznatno većem od Marcova stana. Kroz njegova stražnja vrata izlazilo se u maleni vrt koji se ne vidi iz Marcova stana, pa će njegovo kretanje tako biti nevidljivo. Njegovu kuhinju preuredili su u najsvremeniju sobu za nadzor u kojoj je po želji mogao uključivati kamere i promatrati što se događa kod prvog susjeda.

"Ovdje će učiti talijanski?" upita Whitaker.

"Da. Mislim da je dovoljno sigurno. Osim toga, mogu pratiti što se događa."

Whitaker ponovno obiđe sve prostorije. Promotrivši sve što ga je zanimalo, upita:

"U susjednom je stanu sve spremno?"

"Sve. Ondje sam spavao prošle dvije noći. Spremni smo."

"Koliko ga brzo možete preseliti?"

"Već danas popodne."

"Izvršno. Idemo pogledati malog."

Krenuli su na sjever Ulicom Fondazza. Došavši do njezina završetka, skrenuli su prema sjeverozapadu, širom Ulicom Maggiore. Susret je dogovoren u malenom kafiću pod nazivom Lestre.

Luigi je pronašao slobodne novine i sam sjeo za stol. Whitaker se domogao drugih novina i sjeo u blizini. Ničim nisu pokazivali da se poznaju. Točno u pola pet Ermanno i njegov učenik svratili su na espresso i kratak susret s Luigijem. Nakon što su se pozdravili i nakon što su svukli kapute, Luigi upita:

"Je li ti već dosta talijanskog, Marco?"

"Muka mi je od talijanskog", odgovori Marco s osmijehom.

"U redu. Razgovarat ćemo na engleskom."

"Hvala Bogu", reče Marco. Whitaker je sjedio na udaljenosti od metra i pol, djelomično zakriven novinama. Pušio je kao da ga ne zanima baš nitko u lokalu. Dakako, znao je za Ermanna, ali se s njim zapravo nije vidio. S Marcom je već bila drukčija priča.

Desetak godina prije, Whitaker je jedno vrijeme radio u Langleyju. U to vrijeme cijeli je Washington znao posrednika. Joela Backmana sjećao se kao političke sile koja je podjednake količine vremena trošila na zastupanje važnih klijenata i na njegovanje prenapuhane slike o sebi. Bio je utjelovljenje bogatstva i moći, savršena velika zvjerka koja zna zastrašivati i uvjeravati, novcem se služiti tako da dobije sve što poželi.

Kako je samo nevjerojatno što se čovjeku dogodi za šest godina u zatvoru. Sad je izrazito mršav, i s tim Armanijevim naočalama izgleda europski. Na licu mu se vidi

začetak prosijede kozje bradice. Whitaker je bio uvjeren da praktički nitko iz Amerike ne bi bio u stanju u tom trenutku ući u Lestre i prepoznati Joela Backmana.

Marco je u jednom trenutku uvidio da ih muškarac udaljen metar i pol malo prečesto pogledava, no o tome nije konkretnije razmišljao.

Razgovaraju na engleskom, a to je možda rijetkost, barem u tom lokalnu. Bliže sveučilištu u svim se kafićima često odjednom čuje više jezika.

Ermanno se ispričao nakon jednog espressa. Nekoliko minuta kasnije izišao je i Whitaker. Prešao je nekoliko ulica i pronašao internetski kafić kojim se jednom već poslužio. Ondje je priključio svoje prijenosno računalo i napisao poruku Juliji Javier u Langleyju:

Stan u Fondazzi je spreman, trebao bi se preseliti večeras. Vidio sam našeg malog, pije kavu s našim prijateljima. Inače ga i ne bih prepoznao. Lijepo se prilagodio novom životu. Ovdje je sve u redu, nema baš nikakvih problema.

Nakon što se smračilo, Fiat se zaustavio nasred Ulice Fondazza i stvari iz njega brzo su prenesene u kuću. Marco nije imao mnogo prtljage jer praktički i nije imao imovine. Dvije torbe s odjećom i nekoliko udžbenika talijanskog, to je bilo sve.

Kad je ušao u svoj novi stan, prvo je primijetio da je u njemu dovoljno toplo.

"To je već pristojnije", rekao je Luigiju.

"Premjestit ću auto. Morat ću potražiti mjesto."

Razgledao je stan, uočio četiri lijepo namještene prostorije. Ništa ekstravagantno, ali puno bolje u odnosu na prostor u kojem je dotada boravio. Život postaje sve bolji i bolji - prije samo deset dana

bio je u zatvoru. Luigi se vratio praktički trčeći.

"I, što kažeš?"

"Ostajem. Hvala."

"Nema problema."

"Hvala i ljudima u Washingtonu."

"Vidio si kuhinju?" upita Luigi i uključi rasvjetu.

"Da, savršeno... Koliko ostajem ovdje, Luigi?"

"Ja o tome ne odlučujem. To dobro znaš."

"Znam."

Vratili su se u dnevnu sobu.

"Još nekoliko stvari", reče Luigi.

"Prvo, Ermanno će svakodnevno dolaziti ovamo. Od osam do jedanaest, pa od dva do pet ili do koliko već želiš."

"Fantastično. Molim te samo, osiguraj malom novi stan, može? Ona je rupa prava sramota za američke porezne obveznike."

"Drugo, ulica je vrlo mirna i tiha, u njoj se uglavnom stanuje. Brzo i dolazi i odlazi, nemoj brbljati sa susjedima, nemoj tražiti prijatelje.

Zapamti, Marco, ostavljaš trag. Postane li dovoljno širok i uočljiv, netko će te već pronaći."

"Shvatio sam i prvih deset puta... "

"U tom slučaju, poslušaj me ponovno."

"Samo polako, Luigi, opusti se. Obećavam da me susjedi neće ni vidjeti. Ovdje mi se sviđa. Neusporedivo je ljepše nego u mojoj ćeliji."

Poglavlje 14

Ispraćaj Roberta Critza održao se u mauzoleju nalik na golf-klub u otmjenom predgrađu Philadelphije, grada u kojem se rodio, ali koji je izbjegavao najmanje posljednjih trideset godina. Umro je bez oporuke, i bez ikakvih planova, tako da je jadnoj gospođi Critz palo u dužnost ne samo da ga dopremi kući iz Londona, nego i da odluči kako na najbolji način zaključiti cijelu stvar.

Jedan od sinova ustrajavao je na kremiranju i postavljanju urne u poprilično zgodnu mramornu grobnicu zaštićenu od atmosferilija. U tom trenutku gospođa Critz bila je već spremna pristati na svaki plan.

Sedmosatni let preko Atlantika (turističkom klasom) uz suprugove ostatke negdje u tovarnom prostoru ispod nje, u poprilično sumornom sanduku za zračni prijevoz ljudskih ostataka, za nju je bio previše. Nakon toga uslijedio je kaos u zračnoj luci, gdje je nitko nije dočekao i preuzeo stvar u svoje ruke. Kakav užas!

Ispraćaju su nazočili samo pozvani. Taj uvjet postavio je bivši predsjednik Arthur Morgan, koji nakon samo dva tjedna na Barbadosu nikako nije imao volje vratiti se i viđati se s ljudima. Ako ga je smrt dugogodišnjeg prijatelja istinski rastužila, to se na njemu nije vidjelo. U vezi s pojedinostima ispraćaja natezao se s pripadnicima obitelji Critz, sve dok ga već zamalo nisu zamolili da se uopće ne pojavi. Datum su pomaknuli upravo zbog Morgana. Nije mu odgovarao plan ispraćaja. Nevoljko je pristao održati govor, uvjet je bio da govori kratko. Stvar je zapravo bila u tome da mu se gospođa Critz nikad nije svidjela, a antipatija je bila obostrana.

Uskom krugu prijatelja i članova obitelji činilo se nevjerojatnim da bi se Robert Critz u nekom londonskom pubu napio toliko da bi posrnuo na prometnoj ulici i pao pod auto. Kad su rezultati obdukcije pokazali da je u tijelu imao podosta heroína, gospođa Critz toliko se izbezumila da je tražila da izvještaj zapečate i sakriju. Čak ni djeci nije spomenula narkotik.

Bila je apsolutno sigurna da njezin suprug nikad nije ni dotaknuo neko zabranjeno sredstvo - previše je pio, no to je znao vrlo uzak krug ljudi - no ipak je bila čvrsto naumila zaštititi njegov ugled.

Londonska policija spremno je pristala dobro spremati rezultate obdukcije i zaključiti cijeli slučaj. Imali su još raznih pitanja, no jednako tako i hrpu drugih slučajeva s kojima imaju pune ruke posla, a k tome pred sobom imaju i udovicu koja jedva čeka da se vrati kući i sve nekako zaboravi.

Ispraćaj je počeo u dva sata, jednog četvrtka poslije podne - i taj termin odredio je Morgan, kako bi privatni mlažnjak mogao bez usputnog slijetanja s Barbadosa doći na međunarodni aerodrom u Philadelphiji - i potrajao sat vremena. Pozvane su osamdeset dvije osobe, a došla je pedeset jedna. Većinu njih više je zanimalo vidjeti predsjednika Morgana nego oprostiti se od dobrog starog Critza. Službu je predvodio nekakav poluprotestantski svećenik.

Critz već četrdeset godina nije bio u crkvi, osim na pokojem vjenčanju ili pogrebu. Pred svećenikom se tako našla teška zadaća oživljavanja uspomene na čovjeka kojeg u životu nije vidio. I premda se silno trudio, neuspjeh je bio potpun. Čitao je psalme. Izgovorio je bezličnu i univerzalnu molitvu koja bi bila prikladna i za đakona i za serijskog ubojicu. Pokušavao je utješiti obitelj, no i oni su za njega bili potpuni neznanci.

Umjesto da posluži kao topao ispraćaj, služba je bila hladna poput sivih mramornih zidova zdanja koje je trebalo služiti kao kapela. Morgan je pokušao, brončane puti koja je u veljači izgledala krajnje apsurdno, oraspoločiti malenu skupinu anegdota o dugogodišnjem prijatelju, no samo je stvorio dojam čovjeka koji odrađuje nužno i očajnički se želi samo vratiti u zrakoplov.

Nakon sati i sati provedenih na karipskom suncu Morgan je postao uvjeren da krivnju za katastrofalnu predizbornu kampanju može posve prebaciti na Roberta Critza. Taj zaključak još nije iznio nikome. Zapravo se i nije imao kome povjeriti, budući da su u samotnoj vili uz obalu bili isključivo on i mjesna posluga. No već je bio počeo osjećati kivnost, dovoditi prijateljstvo pod znak pitanja.

Kad je ispraćaj završio, nije se zadržavao. Uredno je zagrlio gospođu Critz i njezinu djecu, nakratko porazgovarao s nekolicinom starih prijatelja, obećao da će se svi vidjeti za koji tjedan, a zatim odjurio s obvezatnom pratnjom iz Tajne službe. Uz ogradu oko groblja bile su postavljene nove kamere, no one nisu uhvatile bivšeg predsjednika. Skrivao se duboko zavaljen na stražnjem sjedalu jednog od dvaju crnih kombija. Pet sati kasnije već je ležao uz bazen i promatrao još jedan zalazak sunca na Karibima.

Iako je ispraćaj privukao malo ljudi, događaj su ipak pomno pratili mnogi drugi. Dok je još trajao, Teddy Maynard je već imao popis svih nazočnih. Među pedeset jednom osobom nije bilo nikog sumnjivog. Nije bilo ni iznenađenja.

Ubojstvo je izvedeno posve čisto. Rezultati obdukcije dobro su pospremljeni, zahvaljujući dijelom gospođi Critz, a dijelom i vezama potegnutima na razinama daleko višima od razine londonske policije. Od tijela je ostao samo pepeo, a svijet će ubrzo zaboraviti Roberta Critza. Njegovo idiotsko ispitivanje okolnosti Backmanova nestanka na koncu nije nimalo poremetilo plan. FBI je pokušao, bez uspjeha, postaviti skrivenu

kameru u kapelu. Vlasnik je odmah odbio, a zatim nije popuštao pod neopisivim pritiskom. Dopustio je da se kamere postave vani, a zahvaljujući njima svi koji su odlazili i dolazili snimljeni su u krupnom planu. Signal uživo brzo je montiran, još je brže sastavljen popis pedeset jedne nazočne osobe, a već sat vremena nakon završetka ispraćaja ravnatelj je primio izvještaj.

Dan prije pogibije Roberta Critza FBI se domogao poprilično nevjerojatnih informacija. Podaci su bili posve neočekivani, netraženi, a osigurao ih je očajni pronevjeritelj koji je počeo guliti četrdeset godina u saveznom zatvoru. Dotada je vodio veliki fond za ulaganje u obveznice, a uhvatili su ga kako prisvaja dio naknada. Još jedan uobičajeni financijski skandal u kojem se zavrtilo tek nekoliko milijarda dolara. No njegov je fond bio u vlasništvu međunarodne bankarske kabale, a prevarant se s godinama uspeo do samog središta organizacije.

Fond je bio toliko unosan, u velikoj mjeri i zahvaljujući njegovoj nadarenosti za ubiranje dijela zarade, da nikako nije bilo moguće zanemariti tako velike prihode. Glasanjem je izabran u upravni odbor, te je tako dobio i luksuzan stan na Bermudskom otočju, poslovno sjedište njegove vrlo tajne tvrtke.

U očajničkom pokušaju da ostatak života ne provede u zatvoru, pokazao je volju za iznošenjem tajnih informacija. Bankarskih tajna. Prljavog rublja iz tvrtki registriranih u inozemstvu. Tvrdio je kako može dokazati da je bivši predsjednik Morgan posljednjeg dana mandata prodao najmanje jedno pomilovanje, i to za tri milijuna dolara. Novac je iz jedne banke na Grand Caymanu prebačen u banku u Singapuru, a obje banke u tajnosti je nadzirala kabala koju je upravo napustio. Novac je i dalje skriven u Singapuru, na računu koji je otvorila fiktivna tvrtka, zapravo u vlasništvu dugogodišnjeg Morganova pajdaša. Prema riječima prevaranta iz zatvora, novac je namijenjen Morganovim osobnim potrebama.

Nakon što je FBI potvrdio i prebacivanje novca i račune, iznenada se ukazala mogućnost postizanja dogovora. Pred prevarantom su sada bile tek dvije godine laganog kućnog pritvora. Lova u zamjenu za predsjedničko pomilovanje toliko je senzacionalno kažnjivo djelo da je slučaj postao najvišim prioritetom u Hooverovoj zgradi. Doušnik nije znao čiji je novac prebačen s Caymana, no FBI-u se činilo poprilično očitim da su samo dvojica od onih koje je Morgan pomilovao imali mogućnost isplatiti toliku lovu. Prvi i vjerojatniji bio je Vojvoda Mongo, stari milijarder, rekorder po lovi koju je sakrio pred Poreznom upravom, barem kad je riječ o pojedinačnim pokušajima.

U kategoriji poslovnih organizacija, rekordi su još bili podložni raspravi. Međutim, doušnik je imao izrazit dojam da Mongo s tim nema veze, jer je u prošlosti imao velikih i gadnih sukoba sa spomenutim bankama. Bio je skloniji švicarskim institucijama, što je potvrdio i FBI.

Drugi osumnjičeni bio je, dakako, Joel Backman. Takvo podmićivanje nikako ne bi bilo neočekivano kad je riječ o tako vještom manipulatoru kakav je Backman. I dok je FBI već godinama bio uvjeren da Backman nije uspio nekako sakriti pravo malo bogatstvo, uvijek su se javljale sumnje u takve pretpostavke. U poslu kojim se bavio imao je poslovne veze i s bankama u Švicarskoj i s bankama na Karibima. Imao je pravu mrežu sumnjivih prijatelja, veze u važnim institucijama i službama. Mito, isplate, prilozima za političke kampanje, naknade za lobiranje - sve to njemu je bio dobro poznati teren.

Ravnatelj FBI-a bio je opsjednuta i ugrožena duša po imenu Anthony Price. Tri godine ranije imenovao ga je predsjednik Morgan, koji ga je zatim, nakon šest mjeseci, pokušao smijeniti. Price ga je preklinjao, tražeći još vremena, i želja mu se ostvarila, no njih su se dvojica neprestano sukobljavala. Zbog razloga kojeg se nikako nije

uspijevao sjetiti, Price je odlučio dokazati muškost i sukobljavanjem s Teddyjem Maynardom.

Teddy u tajnom ratu CIA-e protiv FBI-a nije izgubio mnogo bitaka, pa ga Anthony Price nikako nije mogao zastrašiti, budući da je bila riječ o najnovijem liku u velikome nizu nesposobnjakovića vezanih ruku. No Teddy nije znao za urotu razmjene novca za pomilovanja koja je sada tako obuzela ravnatelja FBI-a.

Novi Predsjednik zarekao se da će se riješiti Anthonyja Pricea i reorganizirati FBI. Obećao je i da će se riješiti Maynarda, no takve su se prijetnje u Washingtonu pojavljivale često.

Priceu se tako iznenada ukazala lijepa prilika da osigura vlastiti posao i usput još možda eliminira Maynarda. Otišao je u Bijelu kuću i o sumnjivom računu u Singapuru izvijestio savjetnika za nacionalnu sigurnost, čije je imenovanje potvrđeno dan prije. Bez uvijanja za protuzakoniti plan okrivio je predsjednika Morgana.

Ustvrdio je da bi Joela Backmana trebalo pronaći i vratiti u Sjedinjene Države, ispitati ga, pa možda i optužiti. Pokažu li se pretpostavke točnima, izbio bi skandal razorne snage, jedinstvenih i istinski povijesnih razmjera. Savjetnik za nacionalnu sigurnost pomno je slušao. Nakon razgovora odmah je otišao potpredsjedniku, iz ureda izbacio njegove suradnike, zaključao vrata i prenio sve što je upravo doznao. Njih dvojica zajednički su se obratili Predsjedniku. Kao i obično, između novog čovjeka u Ovalnom uredu i njegova prethodnika nije bilo ljubavi.

Kampanju je obilježila ista ona zloba i prljave smicalice koje su postale uobičajenim dijelom američke politike. Čak i nakon povijesno uvjerljive pobjede i oduševljenja zbog dolaska u Bijelu kuću, novi predsjednik nije bio voljan uzdići se iznad razine blata. Bio je oduševljen mogućnošću da još jedanput ponizi Arthura

Morgana. Već je vidio kako, nakon senzacionalnog suđenja i presude, u posljednjem trenutku objavljuje svoje pomilovanje, kako bi očuvao obraz institucije predsjednika SAD-a. Kakav bi to bio trijumf!

Sutradan u jutro u šest, potpredsjednika su uobičajenim kombijem s oružanom pratnjom odvezli u sjedište CIA-e u Langleyju. Ravnatelja Maynarda bili su pozvali u Bijelu kuću, no kako je njušio neku smicalicu, ustvrdio je da ga muči vrtoglavica i da mu liječnici ne dopuštaju da napušta ured. Ondje često spava i jede, osobito kad se vrtoglavica pojača. Bila je to jedna od njegovih brojnih boljetica s praktičnim prednostima.

Sastanak je bio kratak. Teddy je sjedio na čelu dugačkog konferencijskog stola, u kolicima, pod pokrivačima, dok je Hobby stajao uz njega. Potpredsjednik je ušao samo s jednim pomoćnikom i nakon nekoliko trenutaka nelagodnog čavrljanja o novoj vladi i sličnim pitanjima, rekao:

"Gospodine Maynard, došao sam u Predsjednikovo ime."

"Dakako", reče Teddy uz vrlo usiljen osmijeh. Očekivao je otkaz. Na koncu konca, nakon osamnaest godina i nebrojenih prijetnji, došao je kraj. Napokon se pojavio predsjednik koji ima muda smijeniti Teddyja Maynarda. Već je bio pripremio Hobbyja za taj trenutak. Dok su čekali potpredsjednika, Teddy mu je iznio bojazni. Hobby je pisao u svoj uobičajeni blok, čekao da zapiše riječi kojih se pribojavao godinama: gospodine Maynard, Predsjednik traži vašu ostavku.

Umjesto toga, potpredsjednik je rekao nešto posve neočekivano:

"Gospodine Maynard, Predsjednika zanima slučaj Joela Backmana." Teddy Maynard nikad se ne bi lecnuo ni pred čim.

"Što u vezi s tim slučajem?" upita bez trenutka oklijevanja.

"Zanima ga gdje je Backman i koliko će trajati da ga vratite ovamo."

"Zašto?"

"To vam ne mogu reći."

"U tom slučaju, ni ja ne mogu odgovoriti."

"Riječ je o pitanju koje je Predsjedniku vrlo važno."

"To mi je razumljivo. No gospodin Backman trenutačno je vrlo važan za naše aktivnosti."

Prvi je trepnuo potpredsjednik. Pogledao je svog pomoćnika, posve obuzetog vlastitim bilješkama i krajnje beskorisnog. Ni pod kojim uvjetima CIA-i neće prenijeti što znaju o prijenosu novca i prodaji pomilovanja. Teddy bi već smislio kako te podatke upotrijebiti u svoju korist. Ukrao bi im taj mali biser i opet se održao na površini. Ne, gospodine moj, Teddy će ili surađivati ili će napokon dobiti otkaz.

Potpredsjednik se nasloni na laktove i približi mu se za koji centimetar, te reče:

"Gospodine Maynard, Predsjednik u ovom pitanju neće ulaziti ni u kakve kompromise. Doći će do te informacije, i to vrlo brzo. U protivnom, tražit će vašu ostavku."

"Neće je dobiti."

"Trebam li vas podsjećati da on određuje tko služi na kojoj funkciji?"

"Ne trebate."

"U redu. Sve je, dakle, jasno. Doći ćete u Bijelu kuću s Backmanovim dosjeom i s nama opširno razgovarati o cijelom slučaju ili će CIA ubrzo dobiti novog ravnatelja."

"Takva je otvorenost rijetka među ljudima vašeg soja, gospodine, ako smijem primijetiti."

"To ću shvatiti kao kompliment."

Sastanak je time završio.

Hooverova zgrada, sjedište FBI-a, bila je šupljikava poput starog čamca, praktički obasipajući washingtonske ulice tračevima i glasinama. Među mnogima koji su ih marljivo skupljali bio je i Dan Sandberg, novinar The Washington Posta. Međutim, njegovi su izvori po kvaliteti uvelike nadmašivali izvore prosječnih novinarskih istraživača, pa je tako vrlo brzo nanjušio miris skandala s pomilovanjima. Obratio se staroj krtici u novoj Bijeloj kući i tako došao do djelomične potvrde Price. Tako su se počeli pojavljivati prvi obrisi Price, no Sandberg je znao da će čvrste i konkretne pojedinosti biti praktički nemoguće potvrditi. Nema nikakvih izgleda da osobno vidi potvrde o prijenosu novca.

No ako je nekim slučajem priča istinita - predsjednik za mandata prodaje pomilovanja za konkretan novac koji će mu olakšati umirovljenje - Sandberg nije mogao ni zamisliti krupniju priču. Optužnica protiv bivšeg predsjednika, suđenje, možda i zatvorska kazna. Upravo nezamislivo!

Sjedio je za pretrpanim stolom kad je stigao telefonski poziv iz Londona. Zvao ga je dugogodišnji prijatelj, još jedan nezaustavljivi novinar koji piše za The Guardian. Prvo su nekoliko minuta razgovarali o novoj vladi, službeno glavnoj washingtonskoj temi. Naposljetku, bio je početak veljače, grad je pokrivaao debeli snježni pokrivač, a Kongres je bio uronio u redoviti godišnji rad po odborima. Političkom je scenom vladao razmjerni mir, pa i nije bilo pravih tema.

"Imaš što o smrti Boba Critza?" upita ga prijatelj.

"Ne, samo da je jučer pokopan", odgovori Sandberg.

"Zašto?"

"Ma znaš... Ostalo je par pitanja o tome kako je jadnik nastradao. To i činjenica da ne možemo doći ni blizu nalazima obdukcije."

"Kakva pitanja? Mislio sam da je stvar jasna k'o dan."

"Možda, ali sve je zaključeno užasno brzo. Molim, nemam ništa konkretno, samo pokušavam utvrditi je li nešto ipak drukčije nego što izgleda."

"Raspitat ću se", reče Sandberg, već prepun sumnje.

"Molim te... Čujemo se za koji dan."

Sandberg spusti slušalicu i zagleda se u monitor na kojem nije bilo ničeg. Critz je nedvojbeno bio nazočan u trenutku kad je Morgan u posljednji trenutak dijelio pomilovanja. S obzirom na njihovu paranoičnost, vrlo je lako moguće da je u Ovalnom uredu u trenutku donošenja odluke i potpisivanja dokumenata uz Morgana bio još jedino Critz. Možda je Critz previše znao.

Tri sata kasnije, Sandberg je s Dullesa poletio za London.

Poglavlje 15

JOŠ U DUBOKOJ TAMI, PRIJE SVITANJA, MARCO SE PONOVO
PROBUDIO U

nepoznatom krevetu u nepoznatom stanu, te je još dugo davao sve od sebe da se nekako sabere - da se prisjeti kuda se sve kretao, da proanalizira neobičnu situaciju u kojoj se našao, da isplanira dan koji je pred njim i pokuša zaboraviti prošlost, istodobno nastojeći predvidjeti što bi se moglo događati u sljedećih dvanaest sati. U najboljem slučaju spavao je nemirno. Bio je zaspao na nekoliko sati. Činilo mu se da bi moglo biti četiri ili pet ujutro, no u to nije mogao biti siguran jer je njegovom poprilično toplom sobicom vladala potpuna tama.

Skinuo je slušalice. Kao i obično, zaspao je nešto nakon ponoći, dok mu je u ušima odzvanjalo veselo čavrljanje na talijanskom jeziku. Sa zahvalnošću je razmišljao o toplini.

U Rudleyju su ga bili gotovo smrznuli, a u posljednjem hotelu bilo je podjednako hladno. Novi je stan imao debele zidove i prozore, te grijanje koje se nije gasilo. Kad je zaključio da je valjano organizirao dan koji je pred njim, polagano je položio stopala na tople keramičke pločice na podu i ponovno zahvalio Luigiju što mu je pronašao novi smještaj. Ne zna koliko će ondje ostati, jednako kao što ne poznaje ni veći dio budućnosti koju su mu zacrtali. Uključio je svjetlo i pogledao na ručni sat - uskoro će pet.

U kupaonici je uključio drugu svjetiljku i zagledao se u odraz u ogledalu. U bradici oko usta bilo je više sjedina nego što se nadao. Štoviše, nakon tjedan dana rasta, bilo je očito da će bradica biti barem devedeset posto sijeda, uz tek nekoliko mrlja tamnosmeđe boje. Nema veze. Pedeset dvije su mu godine. Bradica je dio krinke i izgleda vrlo elegantno.

Uz mršavo lice, upale obraze, kratko podšišanu kosu i male, skupe i pravokutne pomodne okvire naočala, na svakoj bi se bolonjskoj ulici bez problema mogao izdavati za Marca Lazzerija. Jednako bi bilo i u Milanu, Firenci i svim ostalim gradovima koje kani posjetiti. Sat vremena kasnije izišao je iz stana pod hladne i nijeme svodove trijema koji su gradili radnici preminuli prije tri stotine godina. Vjetar je bio hladan i neugodan, pa je samog sebe ponovno podsjetio da se Luigiju mora potužiti na nedostatak prikladne zimske odjeće. Marco nije čitao novine i nije gledao televiziju, pa tako nije imao pojma ni o vremenskoj prognozi. No nema sumnje da postaje sve hladnije.

Žurno je prolazio pod niskim trijemom Vije Fondazza, krećući se u smjeru sveučilišta. Na ulici je bio sam. Bio je čvrsto naumio ne poslužiti se planom grada spremljenim u džepu. Izgubi li se, možda će ga izvaditi i priznati trenutačan poraz, no bio je čvrsto odlučio grad upoznati šetnjama i promatranjem. Pola sata kasnije, kad se napokon malo konkretnije ukazalo i sunce, našao se u Via Irnerio, na sjevernom rubu sveučilišne četvrti.

Dvije ulice u smjeru istoka ugledao je blijedozeleni natpis na ulazu u Fontanu. Kroz izlog lokala ugledao je čupavu sijedu kosu. Rudolph je već bio unutra. Marco je iz navike Pričekao još nekoliko trenutaka. Pogledao je u smjeru iz kojeg je upravo došao, čekajući da netko izroni iz sjene poput nijemog psa tragača. Kako nije ugledao nikog, ušao je u bar.

"Prijatelju Marco", reče Rudolph uz osmijeh, dok su se pozdravljali. "Molim te, sjedni."

Kafić je bio napola pun. Ista sveučilišna klijentela bila je duboko uronila u jutarnje novine, izgubljena u svom svijetu. Dok je Rudolph iznova punio lulu od štive, Marco je naručio cappuccino. Ugodan miris ispunio je njihov zakutak.

"Vidio sam tvoju poruku", reče Rudolph nakon što je prema suprotnoj strani stola otpuhnuo pravi oblak dima.

"Žao mi je što se nismo vidjeli. Gdje si bio u međuvremenu?"

Marco nije bio nigdje, ali je kao opušteni kanadski turist talijanskih korijena osmislio lažni plan putovanja.

"Nekoliko dana bio sam u Firenci", reče. "Ah, to je prelijep grad."

Još su neko vrijeme razgovarali o Firenci, pri čemu je Marco raspredao o znamenitostima, umjetninama i povijesti koje je poznao jedino iz jeftinog vodiča koji mu je posudio Ermanno. Vodič je, dakako, bio na talijanskom, a to je značilo da se satima mučio prevodeći ga uz pomoć rječnika, kako bi o tome mogao razgovarati s Rudolphom kao da je ondje proveo nekoliko tjedana.

Stolovi su se u međuvremenu popunili, a oni koji su kasnili počeli su se natiskivati oko šanka. Luigi mu je još davno objasnio da je u Europi, kad ga jednom zauzmeš, stol tvoj na cijeli dan. Nikoga ne tjeraju da se požuri kako bi mogli smjestiti novog gosta. Šalica kave, novine, nešto za pušenje... I više nije važno koliko ćeš zauzimati stol dok drugi dolaze i odlaze.

Naručili su još jednu rundu, a Rudolph je ponovno napunio lulu. Marco je tako prvi put uočio mrlje od duhana na neobuzdanim brcima najbližima ustima. Na stolu su se nalazila tri jutarnja lista, sva tri na talijanskom.

"Ima li ovdje, u Bologni, kakvih dobrih novina na engleskom?" upita Marco.

"Zašto pitaš?"

"Ah, ne znam... Neki put čini mi se da bih rado doznao što se događa na suprotnoj strani Atlantika."

"Ja povremeno uzmem Herald Tribune. Onda sam tako sretan što živim ovdje, daleko od tih zločina, prometa, zagađenja, političara i skandala. Američko je društvo toliko trulo. A vlada više ne može biti licemjernija - najveće demokratsko društvo na svijetu. Ha! Kongres kupuju i plaćaju bogataši!"

Kad se već činilo da bi svakog trenutka mogao pljunuti, Rudolph je iznenada počeo uvlačiti dim i ubrzano grickati lulu. Marco je čekao suspregnuta daha, očekujući još jedan ogorčen napad na Sjedinjene Države. No veliki se val povukao. I jedan i drugi otpili su po gutljaj kave.

"Mrzim američku vladu", promumlja ogorčeno Rudolph. Bravo, samo tako, pomisli Marco.

"A kanadsku?" upita.

"Vama dajem višu ocjenu. Malko višu."

Marco se pretvarao da mu je zbog toga nekako lakše, te je odlučio promijeniti temu. Reкао je kako razmišlja o tome da bi mu sljedeće odredište mogla biti Venecija.

Dakako, Rudolph je u tom gradu bio mnogo puta, te je imao mnoštvo savjeta. Marco ih je čak počeo i bilježiti, kao da jedva čeka da uđe u vlak. Tu je onda još i Milano, premda Rudolph njime baš i nije pretjerano oduševljen, zbog svih onih "desničarskih fašista" koji ondje vrebaju.

"Znaš, bilo je to središte Mussolinijeve vlasti", rekao je, nagnuvši se prema njemu, kao da bi ostali komunisti u Fontani mogli nasilno reagirati već i na samo spominjanje malog diktatora.

Kad je postalo očito da je Rudolph pripravan sjediti i pričati veći dio prijedpodneva, Marco se počeo pripremati za odlazak. Dogovorili su se da će se na istom mjestu i u isto vrijeme naći u ponedjeljak.

U međuvremenu je počeo padati rijedak snijeg. Na tlu se zadržavao dovoljno da dostavna vozila u Ulici Irnerio ostave tragove kotača. Ostavljajući za sobom topli kafić, Marco je ponovno s divljenjem razmišljao o vidovitosti drevnih bolonjskih urbanista koji su u starom gradu uredili više od trideset kilometara natkrivenih pločnika.

Otišao je nekoliko ulica u smjeru istoka, te skrenuo na jug u Via dell'Indipendenza, široku i skladnu aveniju uređenu sedamdesetih godina 19. stoljeća, kako bi pripadnici viših klasa koji su živjeli u središtu grada što lakše došli do željezničke postaje sjeverno od grada. Kad je prešao Via Marsalu, ugazio je u hrpu lopatom nabacanog snijega i lecnuo se kad mu je zamrznuta bljuzgavica namočila desno stopalo.

Proklinjao je Luigija zbog neprimjerene odjeće - bude li padao snijeg, bilo bi logično da čovjek ima nekakve cipele. To je u njemu izazvalo dugotrajnu tiradu o nedostatnim sredstvima koje prima od onoga tko već vodi računa o njegovu prokletom slučaju. Ostavili su ga u Bologni, u Italiji, i očito je da podosta novca troše na poduku jezika, smještaj, ljude i hranu koji njemu omogućuju da preživi. Po njegovu mišljenju,

samo uludo troše dragocjeno vrijeme i novac. Bilo bi bolje prebaciti ga u London ili Sydney, gdje ima mnogo Amerikanaca i gdje svi govore engleski. Ondje bi se lakše uklopio u okolinu.

Uz njega se u tom trenutku našao upravo vuk o kojem je riječ.

"Buongiorno", reče Luigi.

Marco zastane, nasmiješi se, ispruži ruku i reče:

"Pa, buongiorno, Luigi. Ponovno me pratiš?"

"Ne. Izišao sam u šetnju, pa sam te ugledao na suprotnoj strani ulice. Obožavam snijeg, Marco. A ti?"

Zajedno su pošli dalje, opuštenim korakom. Marco je silno htio vjerovati prijatelju, no ipak je sumnjao da su se susreli tek slučajno.

"Nemam ništa protiv. Ovdje, u Bologni, puno je ljepše nego u Washingtonu, usred prometnih špica. Što ti točno radiš po cijele dane, Luigi? Ako smijem pitati... "

"Svakako. Pitaj što god te zanima."

"Tako sam nekako i mislio. Čuj, imam dvije pritužbe. Zapravo tri."

"Ne čudim se. Jesi li već pio kavu?"

"Jesam, ali pije mi se još."

Luigi glavom pokaže prema malenom lokalu na uglu ispred njih. Ušli su i uvidjeli da su svi stolovi zauzeti. Stoga su se smjestili za šank za kojim je vladala gužva i naručili espresso.

"Koja je prva pritužba?" upita Luigi prigušenim glasom.

Marco mu priđe bliže, tako da su se gotovo dodirivali nosevima.

"Prve dvije blisko su povezane. Prva je stvar novac. Ne tražim mnogo, ali volio bih imati nekakav džeparac. Nitko ne voli biti praznih džepova, Luigi. Bilo bi mi lakše kad bih kod sebe imao nešto gotovine i kad bih znao da ne moram čuvati svaki novčić."

"Koliko?"

"Ah, ne znam- Već dugo nisam pregovarao o džeparcu. Recimo sto eura na tjedan, za početak. Tako bih mogao kupovati novine, knjige, časopise, hranu - kužiš, osnovne stvari.

Američka vlada plaća mi najamninu i vrlo sam joj zahvalan. Kad bolje promislim, plaća mi stanarinu već šest godina."

"Znaš da si i dalje mogao biti u zatvoru."

"Oh, baš ti hvala, Luigi. To mi nije palo na pamet."

"Oprosti, to je bilo neljubazno i... "

"Čuj, Luigi, pravi sam sretnik što sam uopće ovdje, kužiš? No istodobno sada sam i pomilovani građanin neke zemlje, ne znam točno koje, ali imam pravo na malo

poštovanja i dostojanstva. Ne sviđa mi se što sam bez prebijene pare i ne volim moliti novac. Želim da mi obećaš stotinu eura tjedno."

"Vidjet ću što možemo srediti." "Hvala."

"Druga pritužba?"

"Volio bih dobiti malo novca da kupim nešto odjeće. Trenutno mi se noge smrzavaju jer sniježi, a ja nemam odgovarajuću odjeću. Volio bih imati i topliji kaput, možda dva-tri pulovera."

"Nabavit ću."

"Ne, želim kupiti te stvari, Luigi. Daj mi lovnu, pa ću sve sam kupiti. Ne tražim previše."

"Pokušat ću."

Udaljili su se za pokoji centimetar i otpili po gutljaj kave.

"Treća pritužba?" reče Luigi.

"Radi se o Ermannu. Sve brže gubi zanimanje. Zajedno smo po šest sati na dan, a njemu sve to postaje užasno dosadno." Luigi frustrirano zakoluta očima.

"Ne mogu samo tako pucnuti prstima i pronaći novog učitelja, Marco."

"Ti me možeš podučavati. Ti si mi drag i simpatičan, Luigi, nas se dvojica dobro zabavljamo. Znaš da je Ermanno dosadan. Mlad je i radije bi bio na faksu. Ali ti bi bio super učitelj."

"Nisam učitelj."

"Onda te molim da pronađeš nekog drugog. Ermanno to ne želi raditi. Bojim se da baš i ne napredujem."

Luigi odvrati pogled i zagleda se u dva postarija gospodina koja su ušla i polagano prošla pokraj njih.

"Čini mi se da ionako odlazi", reče.

"Kao što si rekao, doista se želi vratiti na faks." "Koliko će trajati moj tečaj?"

Luigi odmahne glavom kao da nema pojma.

"Ne ovisi o meni."

"Imam i četvrtu pritužbu."

"Pet, šest, sedam... Da čujemo sve, pa bismo onda možda mogli biti tjedan dana bez prigovora."

"Nije ništa novo, Luigi. To je moja stalna pritužba."

"To je odvjetnički izraz?"

"Previše gledaš američke filmove i serije. Zapravo želim da me prebacite u London. Ondje živi deset milijuna ljudi, a svi govore engleski. Neću uludo trošiti deset sati na dan i učiti jezik. Nemoj me pogrešno shvatiti, Luigi... Obožavam talijanski. Što više učim, to mi postaje ljepši. Ali budimo realni, ako me želite sakriti, premjestite me negdje gdje mogu preživjeti."

"I to sam već prenio, Marco. Ne odlučujem o tome."

"Znam, znam."

Samo, molim te, nastavi s pritiskom."

"Pođimo."

Snijeg je u međuvremenu postao gušći, a oni su nastavili šetati natkrivenim pločnikom. Elegantno odjeveni poslovni ljudi pokraj njih su žurno odlazili na posao. Na ulicama je bilo već i prvih kupaca - uglavnom kućanica koje su se zaputile na tržnicu. I sama je ulica oživjela, budući da su automobili i mopedi već izbjegavali gradske autobuse i nastojali zaobići sve obilniju bljuzgavicu.

"Koliko često ovdje sniježi?" upita Marco.

"Nekoliko puta tijekom zime. Nema mnogo snijega, a k tome imamo i te dražesne trijemove, pa smo najčešće na suhom."

"Mudra odluka."

"Neki su stari i tisuću godina. Znaš da ih imamo više nego ijedan grad na svijetu?"

"Nisam znao. Luigi, imam malo toga za čitanje. Kad bih imao novca, mogao bih kupiti knjige, pa bih mogao čitati i doznati i takve stvari."

"Donijet ću novac na objed."

"A gdje ćemo jesti?"

"Ristorante Cesarina, Via San Stefano, u jedan, može?"

"Kako da odbijem takav poziv?"

U trenutku kad je, pet minuta prije dogovora, ušao u restoran, Marco je zatekao Luigija za stolom u prednjem dijelu, gdje je sjedio s nekom ženom. Očito je prekinuo vrlo važan razgovor. Žena je neodlučno ustala i bezvoljno pružila ruku, uz sumoran izraz lica, dok ju je Luigi predstavljao kao signoru Francescu Ferro. Bila je to privlačna žena od približno četrdeset pet godina, možda malko prestara za Luigija, koji se najčešće osvrtao za studenticama. Zračila je svojevrsnom profinjenom iritiranošću. Marco bi joj bio najradije rekao: Ispričavam se, ali pozvan sam na objed. Kad su se smjestili, Marco je u pepeljari opazio dva opuška. Luigijeva čaša s vodom bila je gotovo posve prazna. Njih dvoje sjedili su ondje najmanje dvadesetak minuta. Vrlo pomno i promišljeno, na talijanskom, Luigi se obrati Marcu:

"Signora Ferro profesorica je jezika i turistički vodič." Stanka, za koje je Marco samo tiho rekao

"Si".

Pogledao je gospođu i nasmiješio se, na što se i ona nasmijerala, također usiljeno. Činilo se da joj je već dosadan.

Luigi nastavi na talijanskom.

"Ona će te odsada učiti talijanski. Ermanno prije podne, signora Ferro poslije podne." Marco je sve razumio. Uspio joj se neuvjerljivo nasmiješiti i reći uVa bene". U

redu.

"Ermanno želi sljedeći tjedan nastaviti studij", reče Luigi.

"Tako sam i mislio", reče Marco, na engleskom. Francesca zapali cigaretu i obavije je punim crvenim usnama. Otpuhnuvši velik oblak dima, upita:

"Onda, kako napredujete s talijanskim?" Bio je to raskošan, gotovo promukao glas, nesumnjivo oplemenjen godinama pušenja. Engleski je govorila polagano, profinjeno, bez izraženog naglaska.

"Užasno", reče Marco.

"Ide mu dobro", reče Luigi. Konobar im je u tom trenutku donio bocu mineralne vode i podijelio tri jelovnika. La signora je nestala iza svog primjerka. Marco se poveo za njom. Uslijedilo je podulje razdoblje tišine. Čitali su, razmišljali o jelima i međusobno se ignorirali.

Nakon što su napokon odložili jelovnike, ona se obrati Marcu:

"Voljela bih čuti kako naručujete na talijanskom."

"Nema problema", reče on. Pronašao je nekoliko jela čije je nazive znao izgovoriti a da pritom ne izazove smijeh. Kad se konobar pojavio s olovkom i blokom, Marco reče:

"Si, allora, vorrei un'insalata di pomodori e una mezza porzione di lasagna." Dakle, molio bih salatu od rajčice i pola porcije lazanja. Još je jedanput bio silno zahvalan na transatlantskim jelima kao što su špageti, lazanje, ravioli i pizza.

"Non c'e male", reče ona. Nije loše.

Kad je konobar donio salate, ona i Luigi prestali su pušiti. Jelo im je omogućilo da prekinu nelagodan razgovor. Nitko nije naručio vino, iako bi svima dobro došlo.

Njegova prošlost, njezina sadašnjost, te Luigijevo sumnjivo zanimanje bili su odreda zabranjene teme, pa su tako objed odradili tek uz povremene opaske o vremenu, gotovo odreda, nasreću, na engleskom.

Nakon što su popili espresso, Luigi je uzeo račun i tako su žurno izišli iz restorana. Pritom je, u trenutku kad Francesca nije gledala, Marcu dodao omotnicu i prošaptao:

"Ovdje imaš nešto eura."

"Grazie."

Snijeg je u međuvremenu prestao, na nebu se pokazalo sunce, sjajno i ugodno. Luigi ih je ostavio na Piazza Maggiore, te nestao onako kako samo on to zna. Još su neko vrijeme šetali bez riječi, a ona zatim u jednom trenutku upita:

"Che cosa vorrebbe vedere?" Što biste voljeli vidjeti?

Marco još nije bio u katedrali, bazilici di San Petronio. Došli su do širokih stuba pred ulazom i zaustavili se.

"Istodobno je i prelijepa i tužna", reče ona na engleskom, uz prvi tračak britanskog naglaska. "Gradsko vijeće građevinu je zamislilo kao gradski hram, a ne katedralu, izravno se opirući papi u Rimu. Izvorno je trebala biti i veća od katedrale

Svetoga Petra, no planovi su se nekako izjalovili. Rim se opirao gradnji, te je novac usmjerio u druge projekte. Dio sredstava uložen je i u utemeljenje sveučilišta."

"Kad je sagrađena?" upita Marco.

"Pitajte na talijanskom", reče mu ona.

"Ne znam."

"U tom slučaju slušajte: 'Quando e stata costruita?' Ponovite." Zadovoljio ju je tek nakon četvrtog pokušaja.

"Ne vjerujem ni u udžbenike ni u kasete ni u slična pomagala", rekla je dok su i dalje stajali zagledani u divovsku katedralu. "Vjerujem u razgovor i samo razgovor. Da biste naučili govoriti određeni jezik, morate ga govoriti, govoriti i govoriti, ponavljati kao kad ste u djetinjstvu učili materinji jezik."

"Gdje ste vi naučili engleski?" upita on.

"To vam ne mogu reći. Naložili su mi da ne govorim ništa o svojoj prošlosti. Kao ni o vašoj."

U djeliću sekunde Marco se zamalo okrenuo i otišao. Bio je sit ljudi koji s njim ne mogu razgovarati, koji izbjegavaju pitanja i koji se drže kao da je cijeli svijet prepun uhoda. Bilo mu je dosta takvih igrica.

Sad je slobodan građanin, ponavljao je stalno u sebi, može slobodno dolaziti i odlaziti, raditi što god hoće. Zasiti li se Luigija, Ermanna i sad signore Ferro, svima njima, i to na talijanskom, može reći da se lijepo uguše kakvim paninom.

"Gradnja je počela 1390. i sve je prvih stotinjak godina išlo glatko", reče ona. Donja trećina pročelja sastojala se od lijepog ružičastog mramora. Preostale dvije trećine činile su ružne smeđe opeke koje nije pokrio mramor. "A onda su došla teška vremena. Vanjski dio na kraju i nije dovršen."

"Nije osobito lijepa."

"Nije, ali je vrlo zanimljiva i intrigantna. Želite razgledati unutrašnjost?"

A što bi drugo trebao raditi sljedeća tri sata?

"Certamente", reče. Uspeli su se i zastali pred ulazom. Ona je pogledala natpis i rekla:

"Mi dica." Recite mi. "U koliko se crkva zatvara?"

Marco se namršti, u sebi iskuša nekoliko riječi, pa reče:

"La chiesa chiude alle sei". Crkva se zatvara u šest.

"Ripeta."

Ponovio je još tri puta i tek nakon toga dopustila mu je da prekine ponavljanje, nakon čega su ušli u crkvu.

"Posvećena je svetom zaštitniku Bologne", reče ona tiho. Središnji prostor u katedrali bio je dovoljno prostran za održavanje hokejaške utakmice, uz brojnu publiku s objiju strana.

"Ogromna je", reče Marco zadivljeno.

"Da, a riječ je približno o jednoj četvrtini izvornog plana. Papa se, kao što sam već rekla, zabrinuo, pa je malo pritisnuo vlasti. Za cijeli projekt utrošeno je strašno mnogo javnog novca i ljudi su se s vremenom zasitili gradnje."

"Ipak je više nego dojmjljiva." Marco je bio svjestan činjenice da razgovaraju na engleskom jeziku, a to mu je itekako odgovaralo.

"Jeste li za cjeloviti ili za skraćeni obilazak?" upita ona. Iako je unutra bilo gotovo jednako hladno kao i vani, činilo se da se signora Ferro barem malčice zagrijala.

"Vi ste učiteljica", reče on.

Zaputili su se u lijevi dio crkve i pričekali da malena skupina japanskih turista dovrši proučavanje velike mramorne kripe. Osim Japanaca, u katedrali nije bilo nikoga. Bio je petak, k tome još i veljača, pa se nije moglo govoriti o špici turističke sezone. Tijekom popodneva doznat će da Francesca kao turistički vodič u zimskim mjesecima ima vrlo malo posla. To je priznanje bila jedina pojedinost osobne prirode koju mu je otkrila. Kako je posla bilo tako malo, nije osjećala potrebu da samo tako projuri kroz bazilici di San Petronio. Tako su razgledali sve dvadeset dvije pokrajnje kapele i pogledali većinu slika, skulptura, ukrasnih vitraja i freska. Kapele su stoljećima gradile i uređivale imućne bolonjske obitelji koje su izdašno nagrađivale autore komemorativnih umjetnina. Bila je to prava mala povijest grada, a Francesca je dobro poznavala sve pojedinosti. Pokazala mu je očuvanu lubanju samog svetog Petronija ponosno položenu na oltar, te astrološki sat koji su 1655. izradila dvojica znanstvenika, izravno se oslanjajući na Galilejeve radove, djela nastala na sveučilištu.

Iako se povremeno dosađivao dok je slušao o zakučastim pojedinostima slika i skulptura i premda mu se već vrtjelo u glavi od silnih imena i godina, Marco se držao

odvažno dok mu je Francesca, korak po korak, pokazivala divovsko zdanje. Njezin ga je glas opčinio, te raskošne i usporene rečenice, besprijekorno profinjeni engleski.

Dugo nakon što su Japanci izišli iz katedrale, došli su do ulaznih vrata i ona je upitala:

"Dosta?"

"Dosta."

Čim su izišli, upalila je cigaretu.

"Jeste li za kavu?" upita on. "Znam savršeno mjesto."

Za njom je krenuo na suprotnu stranu ulice i tako su došli do početka Vije Clavatura. Nakon samo nekoliko koraka, ušli su u Rosa Rose.

"Najbolji cappuccino u blizini trga", uvjeravala ga je nakon što je za šankom naručila dva topla napitka. Već je bio otvorio usta, želeći pitati što je s talijanskom zabranom koja ne dopušta da se cappuccino pije nakon pola jedanaest, no ipak se predomislio. Dok su čekali, ona je pomno skinula kožne rukavice, šal, kaput. Možda će ta njihova kava i potrajati. Sjeli su za stol u blizini prozora. Dugo je miješala dva šećera, sve dok nije dobila savršen cappuccino.

U posljednja tri sata nije se nijedanput nasmiješila, pa Marco i nije očekivao osmijeh.

"Imam kopije materijala koje ste koristili s drugim učiteljem", reče ona i posegne za cigaretama "Ermanno."

"Svejedno, ne poznajem ga. Predlažem da svako poslijepodne razgovaramo na temelju gradiva koje ste svladali prije podne." Nije bio u mogućnosti protiviti se njezinim prijedlozima.

"U redu", reče i slegne ramenima.

Ona pripali cigaretu, pa otpije gutljaj kave. "Što vam je Luigi rekao o meni?" upita Marco.

"Ne osobito mnogo. Rekao je da ste Kanadanin. Da ste na dugotrajnom odmoru u Italiji i da želite naučiti talijanski. Je li to točno?"

"Postavljate pitanja osobne naravi?" "Ne, samo sam pitala je li to istina."

"Istina je."

"U opisu mog posla ne stoji da se trebam brinuti o takvim stvarima."

"Nisam ni tražio da se brinete."

U njoj je vidio stoički nastrojenu svjedokinju pred sudom, ženu koja arogantno sjeda pred porotu, posve uvjerena da neće popustiti bez obzira na barožnu vatru pri unakrsnom ispitivanju. Do savršenstva je dovela taj odsutno napućeni izraz lica toliko popularan među Europljankama. Držala je cigaretu na samo nekoliko centimetara od lica, pomno pratila sve što se događa na pločniku, iako zapravo nije vidjela ništa.

Dokono čavrljanje nikako nije bilo dio njezinih specijalnosti.

"Imate muža?" upita on. Bila je to prva naznaka unakrsnog ispitivanja. Jedva čujno gundanje, usiljen osmijeh. "Dobila sam precizne upute, gospodine Lazzeri."

"Molim vas... samo Marco, obraćajte mi se s 'ti'. Kako ću ja vas zvati?"

"Zasada će biti dovoljno signora Ferro."

"Ali deset godina ste mlađi od mene."

"Ovdje je sve podosta službenije, gospodine Lazzeri."

"Očito... "

Ugasila je cigaretu, otpila još gutljaj kave te prešla na stvar.

"Danas imate slobodan dan, gospodine Lazzeri. Posljednji put razgovarali smo na engleskom. U sklopu sljedeće lekcije koristit ćemo se isključivo talijanskim."

"U redu, no volio bih da vodite računa o jednom. Ne činite mi uslugu. Za ovo dobivate honorar. To vam je posao. Ja sam kanadski turist koji ima slobodnog vremena na bacanje, a ne budemo li se slagali, pronaći ću nekog drugog."

"Povrijedila sam vas?"

"Mogli biste se malo više smiješiti."

Jedva je primjetno kimnula, a u očima su joj se istog trenutka pojavile suze. Odvratila je pogled, pogledala na ulicu i rekla:

"Gotovo uopće nemam razloga za osmijeh."

Poglavlje 16

Prodavaonice uz Via Rizzoli subotom su se otvarale u deset. Marco je čekao, proučavajući robu u izlozima. U džepu je imao pet stotina eura i sad je već s mukom gutao slinu, samome sebi govorio da mora ući i nekako preživjeti prvo pravo iskustvo kupovanja na talijanskom jeziku. Učio je riječi i fraze sve dok nije zaspao, no kad su se iza njega zatvorila vrata, u sebi se počeo moliti da se pred njim nađe zgodna mlada prodavačica koja besprijekorno govori engleski.

Ni riječi. Namjerio se na postarijeg gospodina sa srdačnim osmijehom. Tijekom manje od petnaest minuta Marco je pokazivao, zamuckivao i, s vremena na vrijeme, posve lijepo postavljao pitanja o veličinama i cijenama. Iz prodavaonice je izišao s parom umjereno skupih gležnjerica mladenačkog izgleda, kakve je povremeno viđao na sveučilištu kad je vrijeme bilo loše, te crnom nepromočivom zimskom jaknom s kapuljačom koja se mogla spremati u ovratnik. Usto je izišao s gotovo tri stotine eura u džepu. Njegov najnoviji prioritet glasio je: uštedjeti što više novca.

Žurno se vratio u stan, navukao nove čizme i jaknu, te ponovno izišao. Šetnja do postaje Bologna Centrale, koja inače traje pola sata, u njegovu je slučaju, zbog zaobilaznog puta i vijuganja, potrajala gotovo cijeli sat. Ni u jednom trenutku nije se osvrtao, ali je često zalazio u kafiće i iz njih promatrao pješake na ulici, ili se zaustavljao u nekoj slastičarnici i divio se delicijama, istodobno promatrajući odraze u staklu. Ako ga prate, ne želi im pokazati da je pun sumnje. Usto, važno je vježbati. Luigi mu je već više puta rekao da će ga uskoro napustiti. Nakon toga Marco Lazzeri bit će posve sam na svijetu.

Najvažnije pitanje glasilu je: koliko može vjerovati Luigiju?

Ni Marco Lazzeri ni Joel Backman nisu vjerovali nikome.

Kad se našao na željezničkoj postaji, ugledao gužvu, pogledao raspored dolazaka i odlazaka vlakova, te već očajno pogledom potražio blagajnu, na trenutak ga je uhvatila tjeskoba. Iz navike je potražio i nešto na engleskom. No već je polagano učio odbacivati tjeskobu i samo hrabro nastaviti. Čekao je u redu, a kad se blagajna otvorila, brzo joj je prišao, nasmiješio se sićušnoj gospođi s druge strane staklene pregrade, uljudno rekao "Buongiorno" te:

"Vado a Milano". Putujem u Milano. Ona je već kimala.

"Alle tredici e venti", dodao je. U 13:20.

"Si, cinquanta euro", rekla je ona. Pedeset eura.

Dao joj je novčanicu od stotinu eura, jer ju je htio usitniti, a nakon transakcije udaljio se od šaltera, čvrsto držeći kartu i čestitajući samome sebi. Kako je do polaska vlaka imao još cijeli sat, izišao je iz zgrade i spustio se Ulicom Bolodrine, još dvjema ulicama, te pronašao kafić. Ondje je pojeo panino i popio pivo, uživajući i ujednom i u drugom dok je cijelo vrijeme promatrao pločnik, ne očekujući nikog zanimljivog.

Eurostar je stigao na vrijeme, a Marco je ušao u vlak žurno, kao i cijelo mnoštvo koje ga je čekalo na peronu. Prvi put ušao je u europski vlak, pa nije točno znao kakav je protokol. Dok je jeo, pomno je proučio kartu, a na njoj nije vidio ništa što bi ukazivalo na rezervaciju mjesta. Činilo se da svatko može sjesti gdje hoće, pa se on tako smjestio na prvo slobodno mjesto do prozora. Vagon u kojem se našao nije bio ni dopola pun kad je vlak krenuo, točno u 13:20.

Ubrzo su izišli iz Bologne, tako da su sa suprotne strane prozora počeli promicati ruralni krajolici. Pruga je pratila smjer autoceste M4, glavne prometnice koja iz Milana vodi u Parmu, Bolognu, Anconu i do cijele talijanske istočne obale. Nakon sat i pol, Marco je krajolik razočarao. Bilo je teško uživati u pogledu pri brzini od stotinu šezdeset kilometara na sat. Sve je bilo nekako mutno i stopljeno u jednu sliku, a lijepe pojedinosti nestale bi u djeliću sekunde. Osim toga, uz prugu je bilo previše tvornica smještenih uz važne prometne smjerove.

Ubrzo je uvidio da je on u vagonu jedina osoba koju koliko-toliko zanima što se događa izvan vlaka. Svi stariji od trideset godina udubili su se u novine i časopise i izgledali posve opušteno, čak se i dosađivali. Mlađi su čvrsto spavali. Nakon nekog vremena i Marco je zadrijemao.

Probudio ga je kondukter, govoreći nešto njemu posve nerazumljivo. U drugom ili trećem pokušaju uspio je čuti riječ "biglietto", pa mu je brzo uručio kartu. Kondukter se namrštio kao da bi jadnog Marca svakog trenutka mogao baciti s nekog željezničkog mosta, a onda ju je brzo probušio i vratio mu je uz širok i zubat osmijeh.

Sat vremena kasnije iz zvučnika se začula bujica riječi, među kojima se spominjao i Milano, a izgled krajolika počeo se iz temelja mijenjati. Ubrzo ih je obavio nepregledni velegrad. Vlak je usporio, pa stao, a zatim ponovno krenuo. Prolazio je pokraj beskonačnih nizova zbijenih poslijeratnih stambenih zgrada među kojima su se protezale široke avenije.

U Ermannovu vodiču stajalo je da Milano ima četiri milijuna stanovnika. Važan grad, neslužbena prijestolnica sjevernog dijela Italije, nacionalno financijsko središte, prijestolnica mode, izdavaštva i proizvodnje. Radišan industrijski grad s, dakako, prelijepim središtem i katedralom koju vrijedi razgledati.

Pruga se račvala i širila, pa su se tako našli na nepreglednim kolosjecima postaje Milano Centrale. Zaustavili su se pod divovskom kupolom, a kad je izišao na peron, Marca je zatekla neočekivana veličina postaje. Koračajući peronom, izbrojao je još barem dvanaest kolosijeka postavljenih savršeno skladno. Na većini njih vlakovi su strpljivo očekivali putnike. Zastao je na završetku perona, usred vrtloga tisuća ljudi u odlasku i dolasku, te promotrio popis vlakova u odlasku: Stuttgart, Rim, Firenca, Madrid, Pariz, Berlin, Ženeva.

Na raspolaganju mu je cijela Europa, na samo nekoliko sati vožnje. Prateći znakove, došao je do glavnog ulaza i pronašao stajalište taksija, gdje je kratko čekao u redu, a zatim sjeo na stražnje sjedalo malenog bijelog Renaulta.

"Aeroporto Malpensa", rekao je vozaču. Polagano su napredovali kroz gust gradski promet, sve dok nisu došli do rubnog dijela grada. Dvadeset minuta kasnije s autoceste su skrenuli prema zračnoj luci.

"Quale compagnia aerea?" upita vozač preko ramena. Koji avio-prijevoznik? ,

"Lufthansa", reče Marco. Ispred Terminala II taksist je zaustavio automobil uz pločnik, a Marco je ostao bez još četrdeset eura. Automatska vrata otvarala su se masama ljudi, a on je sa zahvalnošću pomislio kako, nasreću, ne mora ići na put. Pogledao je popis zrakoplova u odlasku i pronašao što ga je zanimalo - izravni let do washingtonskog Dullesa.

Kružio je zgradom sve dok nije pronašao Lufthansin šalter za predaju prtljage. Pred njim je bio dugačak red, no tipično za njemačku učinkovitost, napredovao je brzo. Prvi potencijalni kandidat bila je privlačna crvenokosa žena, vjerojatno dvadesetpetogodišnjakinja, koja je, kako se činilo, putovala sama, što mu je

odgovaralo. Netko tko ima partnera mogao bi se naći u iskušenju da priča o neobičnom muškarcu koji se u zračnoj luci pojavio s vrlo neobičnim zahtjevom.

Bila je druga u redu na šalteru poslovne klase. Dok ju je gledao, uočio je i drugog kandidata: studenta u traperu dugačke i neuredne kose, neobrijana lica, izlizana ruksaka, te u majici sa znakom sveučilišta Toledo -savršeno mu je odgovarao. Bio je daleko straga, slušao glazbu s jarkožutih slušalica.

Marco je pošao za crvenokosom ženom, koja se počela udaljavati od šaltera, noseći karticu za ulazak u zrakoplov i ručnu prtljagu. Do polaska zrakoplova preostala su još dva sata, tako da se kroz gužvu polagano probila do bescarinske prodavaonice, gdje se zagledala u najnovije modele švicarskih satova. Kako nije vidjela ništa što bi je navelo na kupnju, otišla je iza ugla, do kioska, i kupila dva modna časopisa. Kad se zaputila prema izlazu i prvoj kontrolnoj točki, Marco je uvukao trbuh i krenuo.

"Ispričavam se, gospođice, oprostite." Nije mogla ne okrenuti se i pogledati ga, no bila je previše sumnjičava da nešto kaže.

"Putujete li kojim slučajem u Washington?" upitao je uz beskrajno širok osmijeh, glumeći da je zadihan, kao da je upravo punim trkom dotrčao do nje.

"Da", odvrati ona otresito. Bez osmijeha. Amerikanka.

"I ja sam se zaputio u Washington, ali mi je ukradena putovnica.

Nemam pojma kad ću stići kući." Iz džepa je već vadio omotnicu.

"Imam rođendansku čestitku za oca. Biste li je, molim vas, mogli ubaciti u sandučić kad sletite na Dulles? Rođendan mu je u utorak, a bojim se da dotada neću

doći... Molim vas."

Sumnjičavo je pogledala i njega i omotnicu. Obična rođendanska čestitka, ni bomba ni pištolj.

On je iz džepa već vadio nešto drugo.

"Ispričavam se, nema marke. Dat ću vam euro. Molim vas, ako vam nije teško... " Lice se napokon smekšalo i žena se gotovo nasmiješila.

"Nema problema", reče te uzme i omotnicu i euro i spremi ih u torbicu.

"Tisuću puta hvala", reče Marco, već na rubu suza.

"Proslavit će devedeseti rođendan. Hvala."

"Nema problema", reče ona.

S klinkem sa žutim slušalicama stvar je išla malo teže. I on je bio Amerikanac i također je nasjeo na priču o putovnici. No kad mu je Marco pokušao dati omotnicu, počeo je zabrinuto pogledavati uokolo, kao da nekako krše zakon.

"Ne znam, čovječe", reče i ustukne za korak.

"Mislim da ne bi išlo." Marco je znao da ne smije navaljivati. Okrenuo se i što je mogao sarkastičnijim tonom rekao:

"Ugodan let..."

Gospođa Ruby Ausberry iz Yorka, u Pennsylvaniji, bila je jedna od posljednjih putnica u redu. Četrdeset godina u srednjoj je školi predavala povijest svijeta, a sad je uživala trošeći uštedenu mirovinu na putovanja do mjesta koja je viđala jedino u udžbenicima. Njoj je ovo bila posljednja dionica trodnevne pustolovine u sklopu koje je proputovala veći dio Turske. U Milanu je samo presjedala iz zrakoplova iz Istanbula u zrakoplov za Washington. Ljubazni gospodin pristupio joj je s osmijehom očajnika i objasnio da su mu upravo ukrali putovnicu. Neće moći doći na očev devedeseti rođendan. Rado je uzela čestitku i spremila je u torbu. Prošla je prvu kontrolnu točku i prešla četristotinjak metara do samog izlaza, gdje je pronašla slobodno mjesto i ugniježdila se.

Iza nje, na manje od pet metara udaljenosti, ona crvenokosa žena donijela je konačan zaključak. Ipak je riječ o jednom od onih pisama-bombi. Istina, čini se da nije dovoljno debelo da se u njemu nađe i eksploziv, no što ona zna o tim stvarima? U blizini prozora nalazila se kanta za smeće - sjajna kromirana posuda s kromiranim poklopcem (naposljetku, ipak su u Milanu!) - pa joj je nehajno prišla i omotnicu bacila u smeće.

Što ako eksplodira u smeću, pitala se kad je ponovno sjela. Sad je prekasno. Ne namjerava je vaditi iz smeća. Uostalom, što bi uopće učinila? Pronašla nekog u uniformi i na engleskom pokušala objasniti da možda u ruci drži pismo-bombu? Hajde, molim te, reče samoj sebi. Uzela je torbicu i premjestila se na suprotnu stranu čekaonice, koliko je mogla dalje od kante za smeće. Kante od koje nije uspijevala odvojiti pogled.

Zamišljena priča u njoj je bujala i širila se. Prva je ušla u 747 kad su im omogućili ulazak. Opustila se tek uz čašu pjenušca. Čim se vrati kući u Baltimore, uključit će CNN. Bila je uvjerena da će na milanskom aerodromu Malpensa doći do pravog pokolja.

Povratak taksijem na Milano Centrale Marca je stajao četrdeset pet eura, no nije se protivio. Čemu se uopće truditi? Cijena karte do Bologne nije se promijenila - pedeset eura. Nakon cjelodnevne kupovine i putovanja ostalo mu je oko stotinu eura. Ubrzano je ostajao bez novca.

Već se gotovo bio spustio mrak kad je vlak usporio na bolonjskoj postaji. Kad je izašao na peron, Marco je bio tek još jedan od umornih putnika, no u sebi je zapravo prštao od ponosa zbog postignutih uspjeha. Kupio je odjeću, kupio karte za vlak, preživio ludnicu i na željezničkom kolodvoru i u milanskoj zračnoj luci, dvaput se vozio taksijem, isporučio poštu. Dan prepun aktivnosti a da nitko ni približno nije spoznao ni tko je ni gdje je. I nitko ga ni u jednom trenutku nije zatražio ni putovnicu ni kakav drugi dokument.

Luigi je putovao drugim vlakom, ekspresom u 11:45 za Milano. No sišao je u Parmi i izgubio se u gužvi. Taksijem je prešao kratku udaljenost do mjesta za sastanke, omiljenog kafića. Whitakera je čekao gotovo cijeli sat, jer je Whitaker zakasnio na jedan vlak iz Milana, pa je čekao sljedeći. Kao i obično, Whitaker je bio neraspoložen, a njegovo raspoloženje dodatno je pokvarila činjenica da se moraju naći iako je subota. Brzo su naručili, a čim se konobar udaljio, Whitaker je rekao:

"Ne sviđa mi se ta ženska."

"Francesca?"

"Da, vodič... Još nije radila za nas, zar ne?"

"Nije. Opusti se, sve je OK. Nema pojma... "

"Kako izgleda?"

"Podosta privlačna... "

"Podosta privlačna može značiti svašta, Luigi. Koliko joj je godina?"

"To nikad ne pitam. Vjerojatno oko četrdeset pet."

"Udana?"

"Da, nema djece. Udala se za starijeg muškarca izrazito narušena zdravlja. Umire."

Kao i uvijek, Whitaker je žurno pisao bilješke, već razmišljajući o sljedećem pitanju.

"Umire? Od čega?"

"Čini mi se od raka. Nisam previše pitao."

"Možda bi trebao više pitati."

"Možda o određenim stvarima ne želi govoriti - na primjer o svojim godinama i mužu koji umire."

"Gdje si je našao?"

"Nije bilo jednostavno. Učitelji jezika baš i ne čekaju spremno kao taksisti. Preporučio ju je jedan prijatelj. Malo sam se raspitao. U gradu je na dobru glasu. I na raspolaganju je. Gotovo je nemoguće pronaći učitelja koji će biti spreman s učenikom iz dana u dan raditi po tri sata."

"Svaki dan?"

"Većinu radnih dana. Pristala je sljedećih približno mjesec dana raditi svako poslijepodne. Vodičima trenutačno baš i nije gužva s poslom. Jedanput ili dvaput na tjedan netko će je možda i zatrebati, ali pokušat će biti na raspolaganju. Samo se lijepo opusti, dobra je."

"Koliko naplaćuje?"

"Dvjesto eura na tjedan, do proljeća, kad počinju masovnije dolaziti turisti."

Whitaker zakoluta očima, kao da će sve plaćati iz vlastitog džepa.

"Marco je preskup", reče gotovo sebi u bradu.

"Marco ima fantastičnu ideju. Želi ići u Australiju ili na Novi Zeland, ili negdje gdje neće imati problema s jezikom."

"Želi premještaj?"

"Da, i meni se čini da je to izvrsna zamisao. Prebacimo teret nekom drugom."

"O tome ne odlučujemo mi, nije li tako, Luigi?"

"Tako nekako."

Konobar je donio salate, pa su još neko vrijeme šutjeli. Whitaker zatim reče:

"I dalje mi se ne sviđa ta ženska. Nastavi tražiti nekog drugog."

"Nema nikog drugog. Čega se točno bojiš?"

"Marco i žene stara su priča, kužiš? Uvijek postoji mogućnost da se među njima nešto dogodi. Mogla bi zakomplicirati stvar."

"Upozorio sam je. Osim toga, treba novac."

"Nema love?"

"Stekao sam dojam da jedva veže kraj s krajem. Mrtva sezona, a muž joj ne radi."

Whitaker se zamalo nasmiješi, kao da je to nekako prva dobra vijest. U usta je stavio velik komad rajčice i stao gristi, istodobno gledajući uokolo, da vidi prisluškuje li tko od gostiju u trattoriji njihov prigušeni razgovor na engleskom. Nakon što je napokon pripremio zalogaj za gutanje, reče:

"U vezi s e-mailom... Marco nikad nije bio osobito vješt s računalima. U vrijeme najveće slave i moći, živio je na telefonu - u uredu ih je imao četiri-pet, dva u autu, jedan u džepu - neprestano je žonglirao s po tri razgovora odjednom. Hvalio se kako naplaćuje pet tisuća zelembaća samo za telefonski razgovor s novim klijentom i slična sranja... Nikad se nije služio računalom. Oni koji su radili s njim rekli su da je povremeno čitao mailove. Rijetko je slao elektroničke poruke, a kad ih je i slao, uvijek ih je pisala tajnica. U uredu je imao najsuvremeniju opremu, no zapošljavao je ljude koji su odrađivali najnapornije poslove. Bio je prevelika zvjerka."

"A u zatvoru?"

"Nema nikakvih tragova o elektroničkoj pošti. Imao je laptop kojim se služio samo za pisanje pisama, a ne za e-mail. Čini se da su ga nakon pada u nemilost svi

napustili. Povremeno je pisao majci i sinu, no uvijek se služio isključivo običnom poštom."

"Izgleda kao da je potpuno nepismen."

"Tako je, no u Langleyju se brinu da bi mogao pokušati stupiti u vezu s nekim izvana. To ne može obaviti telefonom, barem zasad. Ne može dati svoju adresu, tako da pošta vjerojatno ne dolazi u obzir."

"Bio bi glup da pošalje nekakvo pismo", reče Luigi. "Time bi otkrio gdje se nalazi."

"Upravo tako. Isto vrijedi i za telefon, faks i sve osim maila."

"Mailove možemo pratiti." "Većinu, no i to je moguće izbjeći." "Nema računalo i nema novca za računalo."

"Znam, ali teoretski gledano, mogao bi ući u kakav internetski kafić, poslužiti se kodiranim korisničkim računom, poslati poruku, pa ukloniti tragove, platiti malu naknadu za korištenje i jednostavno otići."

"Svakako, ali tko će ga tome naučiti?"

"Može naučiti. Može pronaći nekakav priručnik. Izgledi su mali, ali uvijek postoje."

"Svaki dan pregledavam sve sitnice u njegovu stanu", reče Luigi. "Centimetar po centimetar. Ako kupi knjigu ili odloži račun, znat ću za to."

"Provjeri internetske kafiće u njegovu kvartu. U Bologni ih sad ima više."

"Poznajem ih."

"Gdje je Marco trenutačno?"

"Ne znam. Subota je, slobodan dan. Vjerojatno tumara bolonjskim ulicama i uživa u slobodi."

"I još je prestrašen?"

"Užasnut je."

Gospođa Ruby Ausberry popila je blago sredstvo za smirenje i prespavala šest od osam sati leta od Milana do washingtonske zračne luke Dulles International. Mlačna kava koju su poslužili uoči slijetanja nije uspjela raspršiti paučinu, pa je, dok je 747 prilazio terminalu, ponovno zadrijemala. Dok su ih uvodili u autobuse i vozili do glavne zgrade, posve je zaboravila rođendansku čestitku. Nije je se sjetila ni dok je sa svjetinom čekala prtljagu i dok je prelazila carinu. Zaboravila ju je i kad je na izlazu ugledala svoju ljubljenu unuku. Sjetila je se tek kad se već našla na sigurnom, kod kuće, u Yorku, u Pennsylvaniji, kad je počela prekopavati po torbici, tražeći neki suvenir.

"Oh, Bože", rekla je kad je čestitka pala na kuhinjski pod.

"Ovo sam trebala poslati još s aerodroma." Zatim je unuci ispričala priču o onom jadniku na milanskom aerodromu koji je bio ostao bez putovnice i koji neće doći na očev devedeseti rođendan. Njezina unuka pogledala je omotnicu.

"Ne izgleda kao rođendanska čestitka", reče. Pomnije je promotrila adresu: R. N. Backman, odvjetnik, 412 Main Street, Culpeper, Virginia, 22701. "Nema adrese

pošiljatelja", reče unuka.

"Poslat ću je odmah ujutro", reče gospođa Ausberry.

"Nadam se da će stići prije rođendana."

Poglavlje 17

U DESET UJUTRO U SINGAPURU, ONA ZAGONETNA TRI MILIJUNA DOLARA S računa tvrtke Old Stone Group, Ltd. napustila su elektroničku poziciju i započela tiho i nenametljivo putovanje na drugu stranu svijeta. Devet sati kasnije, kad su se na karipskom otoku Saint Christopher otvorila vrata banke Galleon Bank and Trust, novac je istog trenutka sjeo na račun bez imena, označen samo brojkama. Inače bi bila riječ o potpuno anonimnoj transakciji, jednoj od nekoliko stotina obavljenih tog ponedjeljka ujutro, no Old Stone sada je bio pod budnim nadzorom FBI-a. Singapurska banka pružila je maksimalnu suradnju. To nije bio slučaj s bankom na Saint Christopheru, iako će se i njoj ubrzo pružiti prilika da surađuje.

Kad je ravnatelj Anthony Price još prije svitanja u ponedjeljak stigao u ured u Hooverovoj zgradi, na stolu ga je već čekao svježi izvještaj. Otkazao je sve obveze planirane za cijelo prijepodne. Zatvorio se u konferencijsku sobu sa suradnicima i čekao da novac stigne na Saint Christopher.

Nakon toga nazvao je potpredsjednika.

Tek nakon četiri sata nimalo diplomatskog uvjeravanja na vidjelo su isplivale informacije sa Saint Cristophera. Bankari u prvi mah nisu popuštali, no koja mala kvazi-država još može otrpjeti svu silu, moć i bijes jedine svjetske supersile?

Kad mu je potpredsjednik zaprijetio gospodarskim i bankarskim sankcijama koje bi uništile ono malo gospodarstva o kojem otočić tako očajnički ovisi, premijer je

napokon popustio i pritisnuo bankare. Trag brojkom označenog računa vodio je izravno do Artieja Morgana, tridesetjednogodišnjeg sina bivšeg predsjednika. On je posljednjih sati očeva mandata često navraćao u Ovalni ured, pijuckao Heineken i povremeno dijelio savjete i Critzu i Predsjedniku.

Skandal je rastao iz sata u sat.

S Grand Caymana u Singapur i sad na Saint Christopher, trag novca jasno je govorio o amateru koji pokušava prikriti aktivnosti. Profesionalac bi podijelio novac na osam dijelova i pospremio ga u više različitih banaka diljem svijeta, čekajući da između pojedinih transakcija protekne i nekoliko mjeseci. No čak je i početnik poput Artieja trebao biti u stanju sakriti lov. Strane banke koje je odabrao dovoljno su odane čuvanju tajne da ga zaštite. Saveznim vlastima prilika se ukazala isključivo zahvaljujući onom prevarantu koji je pod svaku cijenu htio izbjeći zatvor.

Međutim, i dalje nije bilo dokaza koji bi govorili o izvoru novca. U posljednja tri dana mandata predsjednik Morgan potpisao je dvadeset dva pomilovanja. Sva su prošla neopaženo osim dva: Joel Backman i Vojvoda Mongo. FBI je davao sve od sebe ne bi li došao do financijskog prljavog rublja u vezi s preostalih dvadeset slučajeva. Tko je imao tri milijuna? Tko je bio u mogućnosti doći do toliko novca? Savezni agenti pomno su proučavali sve prijatelje, članove obitelji i poslovne suradnike.

Preliminarna analiza potvrdila je već poznate činjenice. Mongo raspolaže milijardama i nema sumnje da je dovoljno pokvaren da potkupi bilo koga. Stvar bi u stanju bio izvesti i Backman. Treća mogućnost bio je bivši član parlamenta savezne države New Jersey čija je obitelj zaradila veliku lovnu na vladinim ugovorima za izgradnju i održavanje cesta. Dvanaest godina prije otišao je na nekoliko mjeseci u "savezni logor", a sad traži da mu vrate prava.

Predsjednik je bio u Europi, usred turneje upoznavanja, na prvom pobjedničkom krugu oko svijeta. Neće ga biti još tri dana i potpredsjednik je odlučio čekati. Motrit će novac, još jedanput, pa još jedanput provjeriti sve činjenice i pojedinosti, a kad se vrati, iznijet će mu neoborivu argumentaciju. Skandal s prodajom pomilovanja dignut će zemlju na noge. Time će poniziti opozicijsku stranku i oslabiti je u Kongresu. Anthony Price tako će još nekoliko godina sigurno biti na čelu FBI-a. Teddy Maynard napokon će se naći u staračkom domu. Velika i iznenadna akcija saveznih službi protiv bivšeg predsjednika koji ne očekuje nikakve probleme jednostavno nema mana.

Učiteljica ga je čekala u stražnjem redu bazilike di San Francesco. I dalje je bila toplo odjevena, ruku zaštićenih rukavicama i napola uvučenih u džepove debelog kaputa. Vani je ponovno sniježilo, a ni u divovskoj praznoj crkvi nije bilo osobito toplije. Sjeo je uz nju i tiho rekao "Buongiorno".

Pozdravila ga je jedva primjetnim osmijehom, tek toliko da se mogao smatrati uljudnim, i također rekla "Buongiorno". I on je držao ruke u džepovima, pa su još dugo tako sjedili, poput dvoje promrzlih šetača koji su se sklonili pred nepovoljnim vremenom. Kao i obično, izraz njezina lica bio je tužan, a misli negdje drugdje, ne na tom nespretnom kanadskom poslovnom čovjeku koji želi naučiti njezin jezik. Bila je nedodirljiva i odsutna, a Marcu je već bilo dosta takvog ponašanja. Ermanno je iz dana u dan sve više gubio zanimanje. Francesca je na granici nepodnošljivog. Luigi je uvijek negdje u pozadini, vreba i motri, no činilo se da i on malo-pomalo gubi zanimanje.

Marco je već počeo stjecati dojam da će doći do prekida. Odreži užu i pusti ga da pluta, da se koprca, da sam potone ili zapliva. Neka. Slobodan je već gotovo cijeli mjesec. Naučio je dovoljno talijanskog da se snađe. Nema sumnje da i sam može naučiti više.

"Onda, koliko je stara?" upita nakon što je shvatio da se očekuje da prvi progovori.

Ona jedva primjetno promijeni položaj, nakašlje se, izvadi ruke iz džepova, kao da ju je probudio iz dubokog sna.

"Franjevački redovnici počeli su je graditi 1236. Trideset godina kasnije, glavno je svetište bilo dovršeno."

"Bili su brzi."

"Da, prilično brzi. I uz jednu i uz drugu stranu, kako su protjecala stoljeća, kapele su nekako samo nicalle. Sagrađena je sakristija, a zatim i zvonik. Francuzi su je, za Napoleonove vladavine, oskvrnuli i pretvorili u carinarnicu. Godine 1886. ponovno je postala crkvom, a obnovljena je 1928. Za savezničkih bombardiranja Bologne pročelje je pretrpjelo velika oštećenja. Crkva je imala mučnu povijest."

"Izvana nije osobito lijepa."

"Tako to ide s bombardiranjem."

"Pretpostavljam da ste jednostavno odabrali pogrešnu stranu."

"Bologna nije... "

Nema smisla sukobljavati se oko daavnog rata. Zašutjeli su, a njihovi glasovi kao da su se podigli uvis i još blago odjekivali pod kupolom. Backmana je majka u djetinjstvu svake godine nekoliko puta vodila u crkvu, no te bezvoljne pokušaje stjecanja vjere on je brzo napustio u srednjoj školi i na njih posve zaboravio u posljednjih četrdeset godina. Za razliku od nekih drugih, nije doživio obraćenje čak ni u

zatvoru. Međutim, čovjeku bez ikakvih uvjerenja i dalje je bilo teško shvatiti kako u tako hladnom, bezdušnom muzeju itko može išta štovati.

"Izgleda mi tako prazno. Ima li ovdje kad i vjernika?"

"Svaki dan održava se misa, a osobito je posjećena nedjeljom. Ja sam se ovdje vjenčala."

"Ne biste smjeli pričati o sebi. Luigi će poludjeti."

"Na talijanskom, Marco, dosta je engleskog." Nakon toga na talijanskom ga upita:

"Što ste jutros učili s Ermannom?"

"La famiglia."

"La sua famiglia. Mi dica." Pričajte mi o svojoj obitelji.

"Užas do užasa, pravi kaos", reče on na engleskom.

"Sua moglie?" Vaša supruga?

"Koja? Imao sam tri."

"Talijanski."

"Quale? Ne ho tre."

"L'ultima." Posljednja.

I tada mu je sinulo. Zapravo nije Joel Backman, s tri bivše supruge i zeznutom obitelji. Sada je Marco Lazzeri iz Toronta. Ima suprugu, četvero djece i petero unučadi.

"Samo sam se šalio", reče na engleskom.

"Imam samo jednu suprugu." "Mi dica, in Italiano, di sua moglie?" Pričajte mi o supruzi. Polagano i oprezno, na talijanskom, Marco je opisao izmišljenu suprugu. Zove se Laura. Pedeset dvije su joj godine. Živi u Torontu. Radi u maloj tvrtki. Ne voli putovati. I tako dalje. Svaku rečenicu ponavljao je najmanje tri puta. Na svaku pogrešno izgovorenu riječ, ona je reagirala grimasom i brzim "Ripeta". Marco je tako u beskonačnost pričao o nepostojećoj Lauri. Dovršivši priču o njoj, morao je početi o najstarijem djetetu, još jednoj izmišljotini, po imenu Alex. Trideset godina, odvjetnica u Vancouveru, razvedena, dvoje djece itd, itd.

Nasreću, Luigi mu je dao kratak životopis Marca Lazzerija, zajedno sa svim podacima za kojima je sad posezao u stražnjem redu ledene crkve.

Ona ga je poticala, tražeći savršenstvo, upozoravajući ga da ne govori prebrzo, što je njemu bila prirođena sklonost.

"Deve parlare lentamente", ponavljala je često. Morate govoriti polagano.

Bila je stroga i nimalo zabavna, ali je izvrsno motivirala. Kad bi mogao naučiti talijanski i upola dobro kao što ona govori engleski, uspio bi. Ako ona vjeruje u neprestano ponavljanje, on će također vjerovati u to.

Dok su razgovarali o njegovoj majci, postariji gospodin ušao je u crkvu i sjeo u red točno ispred njih. Ubrzo se izgubio u meditacijama i molitvama. Njih dvoje odlučili

su tiho izići. Vani je i dalje padao rijedak snijeg, pa su ušli u prvi kafić, na kavu i cigaretu.

"Adesso, possiamo parlare della sua famiglia?" upita on. Možemo li sad razgovarati o vašoj obitelji?

Nasmiješila se, otkrila zube, što je bila prava rijetkost, i rekla:

"Benissimo, Marco." Odlično.

"Ma, non possiamo. Mi dispiace." Ali, žao mi je. Ne smijemo.

"Perche no?" Zašto?

"Abbiamo delle regole." Takva su pravila.

"Dov'e suo marito?" Gdje vam je suprug?

"Qui, a Bologna." Ovdje, u Bologni.

"Dove lavora?" Gdje radi?

"Non lavora."

Nakon što je popušila drugu cigaretu, izišli su na pokrivene pločnike i upustili se u temeljitu lekciju s temom snijega. Ona bi rekla kratku rečenicu na engleskom, a on ju je trebao prevesti. Sniježi. Na Floridi nikad ne pada snijeg. Možda će sutra pasti snijeg. Prošli tjedan dvaput je sniježilo. Obožavam snijeg. Ne volim snijeg. Prošli su rubom glavnog trga, držeći se trijemova. Našavši se u Via Rizzoli, prošli su pokraj prodavaonice u kojoj je Marco kupio čizme i jaknu, pa mu se učinilo da bi ona možda

rado čula kako prepričava epizodu. Većinu stvari uspio bi prepričati na talijanskom. Ipak, odustao je, budući da je nju toliko zaokupilo vrijeme. Na jednom raskrižju zaustavili su se i pogledali Le Due Torri, dva očuvana tornja kojima se stanovnici Bologne toliko ponose.

Nekoć je u gradu bilo više od dvije stotine tornjeva, rekla je ona. Zatim ga je zamolila da ponovi rečenicu. Pokušao je, zeznuo prošlo vrijeme i broj, a ona ga je zatim zamolila da ponavlja prokletu rečenicu sve dok sve ne bude kako treba.

U srednjovjekovno doba, zbog razloga koje današnji Talijani ne znaju objasniti, njihovi su preci nekako, zbog nedvojbeno neobičnih građevinskih sklonosti, počeli graditi visoke i uske tornjeve kao stambene prostore. Budući da su se međuplemenski sukobi i mjesna neprijateljstva širili poput epidemije, glavna je uloga tornjeva bila zaštita. Bila su to izvrsna mjesta za promatranje i izviđanje, silno korisna u vrijeme napada, iako se pokazalo da nisu nimalo praktična za život.

Radi zaštite hrane, kuhinje su se počesto nalazile na najvišem katu, tristotinjak stuba iznad ulice, zbog čega je bilo teško pronaći pouzdanu poslugu. Kad bi izbili sukobi, zaraćene obitelji najčešće bi se gađale strijelama i kopljima iz tornja u toranj. Nije imalo smisla boriti se na ulicama, poput običnog puka. Ta su zdanja postala i svojevrsnim statusnim simbolom. Plemenitaš koji je imalo držao do sebe nije mogao dopustiti da njegov susjed i/ili konkurent ima višu kulu, pa se tako u 12. i 13. stoljeću nad Bolognom vodio pravi mali građevinski rat u kojem su se plemići nadmetali sa susjedima.

Grad je dobio nadimak *la turrita*, s tornjevima. Jedan engleski putnik opisao ga je kao "nasad šparoga". U četrnaestom stoljeću u Bologni je ojačala organizirana gradska vlast, a dalekovidnijima među pripadnicima vlasti postalo je jasno da je nužno obuzdati zaraćene plemiće. Kad god je za to imao dovoljno sredstava i snage, grad je rušio

mnoge kule. Za ostale su se pobrinuli zub vremena i sila teže: nakon nekoliko stoljeća popuštali su loše izvedeni temelji.

Potkraj 19. stoljeća jedva je izglasana senzacionalna akcija rušenja svih tornjeva. Očuvala su se samo dva - Asinelli i Garisenda. I jedan i drugi nalaze se na malom razmaku na Piazza di Porto Ravegnana. Ni jedan ni drugi nisu posve okomiti, pri čemu se Garisenda naginje prema sjeveru, pod kutom koji se može mjeriti s glasovitijim i neusporedivo ljepšim tornjem u Pisi. Dva očuvana tornja desetljećima su nadahnjivala mnoge slikovite opise. Jedan francuski pjesnik usporedio ih je s dvojicom pijanih mornara koji teturaju kući, međusobno tražeći potporu. U Ermannovu vodiču nazivaju ih "Laurelom i Hardyjem" srednjovjekovnog graditeljstva. La Torre Degli Asinelli podignut je početkom dvanaestog stoljeća i dvostruko je viši od kolege - ima čak 97,2 metra.

Garisenda se počela naginjati kad je već zamalo bila dovršena, u 13. stoljeću, pa je skraćena za polovicu, ne bi li se spriječilo naginjanje. Klan Garisenda izgubio je zanimanje za građevinu i osramoćen napustio grad.

Marco je povijest upoznao zahvaljujući Ermannovoj knjizi. Francesca to nije znala, pa je, kao i svi dobri vodiči, petnaest ledenih minuta govorila o glasovitim tornjevima. Formulirala bi jednostavnu rečenicu, besprijeckorno je izgovorila, pomogla Marcu da je kako-tako ponovi, a zatim nevoljko prelazila na sljedeću rečenicu.

"Asinelli ima četiristo devedeset osam stuba", reče.

"Andiamo", reče Marco žurno. Pođimo. Kroz uska vrata prošli su kroz široki temelj, a zatim se tijesnim kružnim stubama uspeli do visine od petnaestak metara, do mjesta na kojem se u kutu nalazio minijaturni kiosk za prodaju ulaznica. Kupio je dvije

ulaznice, svaku po tri eura, i tako su se počeli uspinjati. Toranj je bio šupalj, a stube učvršćene za vanjski zid.

Francesca je rekla da se nije uspinjala već najmanje deset godina, pa je, kako se činilo, bila čak i uzbuđena zbog te male pustolovine. Krenula je prva, uskim, čvrstim stubama od hrastovine, dok se Marco držao na određenom razmaku, iza nje. S vremena na vrijeme kroz pokoji maleni otvoreni prozor u unutrašnjost bi došlo nešto svjetla i hladnog zraka.

"Pripazite na tempo", doviknula mu je preko ramena, na engleskom, malo-pomalo povećavajući razmak. Tog snježnog popodneva u veljači nije bilo drugih turista koji su željeli doći na krov grada.

On je usporio, a ona mu je ubrzo nestala iz vidokruga. Približno na pola uspona zaustavio se pokraj velikog prozora kako bi mu vjetar rashladio lice. Došavši do daha, krenuo je dalje, još sporijim tempom. Nekoliko minuta kasnije ponovno je zastao, dok mu je srce neobuzdano udaralo, pluća davala sve od sebe, a um se pitao hoće li uspjeti doći do cilja. Nakon 498 stuba napokon je izronio iz potkrovlja nalik na sanduk i stupio na vrh tornja.

Francesca je pušila, zagledana u svoj prelijepi grad, bez tračka znoja na licu. S tornja se pružao panoramski pogled na grad. Crvene crepove na krovovima pokrivalo je pet centimetara snijega. Svijetlozelena kupola San Bartolomea bila je točno pod njima, ne dopuštajući snijegu da se skuplja na njezinoj površini.

"Za vedrih dana, na istoku se vidi Jadran, a na sjeveru Alpe", rekla je, i dalje na engleskom. "Preljepo je, čak i kad je sve pod snijegom."

"Prelijepo", reče on, gotovo bez daha. Vjetar je prigušeno fijukao kroz metalne šipke između stupova od opeke, a iznad Bologne bilo je mnogo hladnije nego na gradskim ulicama.

"Toranj je po visini peta građevina u staroj Italiji", reče ona ponosno. Bio je uvjeren da točno zna koja su ostala četiri zdanja.

"Zašto su ga sačuvali?" upita on.

"Čini mi se da postoje dva razloga. Bio je kvalitetno konstruiran i sagrađen. Obitelj Asinelli bila je snažna i moćna. A u četrnaestom stoljeću kratko je vrijeme služio i kao zatvor. Bilo je to u vrijeme kad su mnogi drugi tornjevi uništeni. No zapravo nitko točno ne zna zašto je baš ovaj toranj pošteđen rušenja."

Devedesetak metara iznad zemlje Francesca je bila posve druga osoba, živahnih očiju i zvonka glasa.

"Ovaj pogled uvijek me podsjeti na razloge zbog kojih volim svoj grad", reče uz rijetko viđen osmijeh. Nije se smiješila njemu, ni svojim riječima, nego bolonjskim krovovima i panorami. Prešli su na suprotnu stranu tornja i pogledali u smjeru jugozapada. Na brežuljku ponad grada nazirao se obris Santuaria di San Luca, anđela zaštitnika grada.

"Bili ste ondje?" upita ona.

"Nisam."

"Idemo jedan dan kad bude ljepše vrijeme, može?"

"Svakako."

"Moramo još toliko toga vidjeti."

Možda joj ipak neće otkazati satove. Bio je toliko željan društva, osobito suprotnog spola, da je bio pripravan trpjeti njezinu hladnoću, tugu i nagle promjene raspoloženja. Još će marljivije učiti, samo da nekako stekne njezino odobravanje. Ako joj je uspon na vrh Asinellija popravio raspoloženje, nakon spuštanja utonula je u istu onu bezvoljnost. Na brzinu su popili espresso u blizini tornjeva i oprostili se. Dok se udaljavala, bez površnog zagrljaja, bez poljupca u obraz, čak i bez kratkog stiska ruke, zaključio je da će joj dati još tjedan dana. Potajno joj je odredio uvjetnu. Ima još sedam dana da postane draga i ljubazna, u protivnom će jednostavno prekinuti poduku. Život je prekratak.

Ali Francesca je tako zgodna.

Omotnicu je otvorila njegova tajnica, kao i svu ostalu poštu od jučer i prekjučer. No u prvoj omotnici bila je druga, a na njoj je stajalo jednostavno: Neal Backman. Velikim slovima i na licu i na naličju bila su ispisana upozorenja: OSOBNO, POVJERLJIVO, SAMO ZA NEALA BACKMANA.

"Možda bi bilo dobro da pogledate pismo na vrhu", rekla je tajnica kad mu je u devet ujutro donijela dnevnu hrpu. "Omotnica je poslana prije dva dana, iz Yorka, u Pennsylvaniji." Nakon što je izišla i zatvorila vrata, Neal je pomnije pogledao omotnicu. Svijetlosmeđa, bez oznaka, osim upozorenja koja je ispisao pošiljatelj. Slova su mu bila nekako neodređeno poznata. Rezačem za papir polagano je otvorio omotnicu s gornje strane, a zatim izvadio jedini presavijeni bijeli list. Pismo od oca. S jedne strane ga je šokiralo, s druge je strane tako nešto i očekivao.

21. veljače Dragi Neale,

zasad sam na sigurnom, no nisam siguran da će tako i ostati. Trebam tvoju pomoć. Nemam adresu, nemam telefon, nemam telefaks, a nisam siguran ni da bih ih upotrijebio da su mi na raspolaganju. Potreban mi je pristup e-mailu, nečemu čemu nije moguće ući u trag. Nemam pojma kako to izvesti, ali znam da ćeš ti već nešto smisliti. Nemam računalo i nemam novca. Po svoj prilici tebe motre i prate, pa stoga, što god činio, ne smiješ ostavljati trag. Pazi što radiš i briši sve za sobom. Uništi i moje tragove. Nemoj vjerovati nikome. Budno pazi na sve. Sakrij ovo pismo, pa ga zatim uništi. Pošalji mi što više novca, koliko možeš. Znaš da ću ti sve vratiti. Ni u kojem slučaju nemoj se poslužiti svojim pravim imenom ili podacima. Šalji na sljedeću adresu: Signor Rudolph Viscovitch, Università degli Studi, Sveučilište Bologna, Via Zamboni 22, 44041 Bologna, Italija. Prva omotnica neka bude za Viscovitcha, a druga, u njoj, za mene. Njemu napiši kratku poruku i zamoli ga da pošiljku čuva za Marca Lazzerija. Požuri! Voli te Marco

Neal odloži pismo na radni stol, priđe vratima i zaključa ih. Sjео je na malenu kožnu sofу i pokušao sreditи misli. Već je bio zaključio da mu je otac negdje u inozemstvu, jer bi mu se inače bio javio još prije nekoliko tjedana. Zašto je u Italiji? Zašto je pismo poslano iz Yorka, u Pennsylvaniji?

Nealova supruga nije se ni upoznala sa svekrom. Kad su se njih dvoje upoznali i vjenčali, on je već dvije godine bio u zatvoru. Poslali su mu fotografije s vjenčanja, poslije i snimku djeteta, Joelove druge unuke.

Neal nije volio razgovarati o Joelu. Ni razmišljati. Bio je loš otac, otac kojeg nije bilo veći dio njegova djetinjstva, a fantastično posrnuće i gubitak vlasti neugodno su se odrazili na sve njemu bliske osobe. Dok je bio u zatvoru, Neal mu je nevoljko slao pisma i čestitke, ali je, barem sebi i supruzi, iskreno mogao reći da mu otac ne

nedostaje. S njim se i prije viđao vrlo rijetko. A sad se vratio i traži novac koji Neal nema, uopće i ne pomišlja da ga Neal možda neće poslušati, da neće učiniti točno sve što traži, spreman ugroziti još nekoga.

Neal sjedne za stol i pročita pismo još jedanput. Pa još jedanput. Bile su to iste one jedva čitljive črkarije koje je viđao cijeli život. I isti način funkcioniranja, kako kod kuće, tako i na poslu. Učini to, to i to, pa će sve biti kako treba. Učini sve kako sam ja rekao i to odmah! Požuri! Ugrozi sve jer te ja trebam.

A što ako sve bude išlo po planu i veliki se mešetar vrati? Posve je sigurno da ne bi imao vremena ni za Neala ni za unuku. Pruži li mu se prilika, pedesetdvogodišnji Joel Backman ponovno bi se uspeo do vrhova slave i moći u washingtonskim krugovima. Stekao bi odgovarajuće prijatelje, privukao odgovarajuće klijente, oženio se odgovarajućom ženom, pronašao odgovarajuće partnere i za manje od godinu dana već bi ponovno sjedio u divovskome uredu u kojem bi naplaćivao opscene honorare i zastrašivao kongresmene. Život je bio neusporedivo jednostavniji dok mu je otac bio u zatvoru.

Što će reći supruzi Lisi? Srce, one dvije tisuće dolara koje imamo na štednoj knjižici upravo su potrošene. Kao i nekoliko stotina zelembaća koje sam uložio u kodirani sustav za elektroničku poštu.

Ti i dijete u svakom trenutku morate zaključavati vrata, jer je život odjednom postao neusporedivo opasniji.

Kako mu je radni dan već otišao k vragu, Neal je interfonom dojavio tajnici da odbija sve pozive za njega. Ispružio se na sofi, izuo mokasine, zatvorio oči i počeo masirati sljepoočice.

Poglavlje 18

U NESMILJENOM MALOM RATU IZMEĐU CIA-E I FBI-A, I JEDNA I DRUGA STRANA

povremeno su se zbog raznoraznih taktičkih razloga služile pojedinim novinarima. Manipuliranje medijima omogućavalo je preventivne udare, slabljenje protunapada, proslave užurbanog povlačenja, čak i umanjivanje nastale štete. Dan Sandberg gotovo je dvadeset godina stjecao izvore na objema stranama i bio je više nego pripravan postati žrtvom takvih manipulacija kad su informacije bile točne i ekskluzivne. Usto je bio voljan preuzeti i ulogu glasnika, oprezno prelaziti s jedne strane fronte na drugu, prenositi osjetljive glasine, da nekako ispipa koliko zna suprotna strana. U nastojanju da potvrdi priču o tome da FBI istražuje skandaloznu prodaju pomilovanja, obratio se svom najpouzdanijem izvoru u CIA-i. Naišao je na uobičajene prepreke, zavlacenje koje je potrajalo manje od četrdeset osam sati.

Veza u Langleyju zvala se Rusty Lowell. Bio je to iscrpljeni profesionalni agent s uvijek drugačijom titulom i funkcijom. Za što ga god točno plaćali, zapravo je trebao paziti na medije i savjetovati Teddyju Maynardu kako ih iskoristiti i zlorabiti.

Nije bio cinkaroš, nije bio od onih koji odaju netočne informacije. Nakon godina i godina njegovanja tog odnosa, Sandberg je bio poprilično siguran da većinu onoga što dobiva od Lowella nudi sam Teddy. Našli su se u trgovačkom centru Tyson's Corner, u neposrednoj blizini washingtonske obilaznice, u stražnjem dijelu jeftine pizzerije u sklopu prostora s restoranima na katu. I jedan i drugi uzeli su po trokut pizze s

pikantnom kobasicom i sirom, te gazirano piće, a zatim sjeli u odjeljak u kojem ih nitko nije vidio. Za susret su vrijedila uobičajena pravila:

a) sve je neslužbeno i ostaje duboko među njima,

b) Lowell mora dati zeleno svjetlo prije nego što Sandberg bilo što objavi i

c) ako drugi izvor ospori nešto iz Lowellove Price, on, Lowell, dobit će uvid u priču druge strane i moći dati zaključnu riječ.

Kao novinar posvećen istraživanju istine, Sandberg je bio duboko protiv takvih pravila. Međutim, Lowell još nije pogriješio, a osim toga, ne razgovara ni s kim drugim. Želi li koristiti taj bogati izvor, Sandberg mora igrati po pravilima.

"Pronašli su nekakvu lovnu", počne Sandberg. "I smatraju da je povezana s pomilovanjem."

Lowella su uvijek izdavale oči, jer jednostavno nikad nije bio neiskren. Odmah je za djelić milimetra stisnuo kapke, pa je tako bilo očito da je za njega to nov podatak. "CIA to zna?" upita Sandberg.

"Ne", reče Lowell bez oklijevanja. Nikad se nije bojao istine.

"Već neko vrijeme pratimo pojedine inozemne račune, no nije se dogodilo ništa. Koliko novca?"

"Mnogo. Ne znam koliko. I ne znam kako su doznali."

"Odakle je stigao?"

"Nisu sigurni, ali svim silama žele ga povezati s Joelom Backmanom. U razgovorima su s Bijelom kućom."

"A ne s nama."

"Očito... Sve smrdi na politiku. Voljeli bi predsjedniku Morganu prišiti skandal, a Backman bi bio savršeni suučesnik."

"I Mongo bi bio zgodna meta."

"Da, no on je praktički mrtav. Iza njega je dugogodišnja i osebujna karijera poreznog varalice, ali sad je spreman za drugi svijet. A Backman čuva tajne. Žele ga dovući natrag, provući ga kroz zupčanike pravosudnog sustava, na nekoliko mjeseci u Washingtonu izazvati pravi kaos. Poniziti Morgana."

"Gospodarstvo sve brže tone u krizu. Bilo bi to izvrsno sredstvo za odvrćanje pozornosti."

"Kao što sam rekao, razlozi su političke naravi." Lowell napokon odgrize komad pizze, žvaćući ga grozničavom brzinom kojom je i razmišljao.

"Ne može biti Backman. Promašili su."

"Siguran si?"

"Potpuno. Backman nije imao pojma da se sprema pomilovanje. Doslovce smo ga izvukli iz ćelije usred noći, natjerali ga da potpiše papirologiju i zatim ga otpremili iz zemlje još prije izlaska sunca."

"I kamo je otišao?"

"Dobijesa, ne znam. Ne bih ti rekao čak ni da znam. Stvar je u tome da Backman nije imao vremena organizirati podmićivanje. Bio je zakopan tako duboko u zatvoru da nije mogao ni sanjati o pomilovanju. Bila je to Teddyjeva ideja, a ne njegova. Backman s tim nema veze i njega ne trebaju tražiti."

"Ali namjeravaju ga pronaći."

"Zašto? Slobodan je građanin, u cijelosti pomilovan, a ne nekakav kažnjenik u bijegu. Ne mogu tražiti izručenje, osim, dakako, ako proguraju nekakvu optužnicu."

"Što su u stanju učiniti."

Lowell se namršti, na trenutak zagledan u stol.

"Sumnjam da mogu izvući optužnicu. Nemaju dokaza. Imaju nešto sumnjive love koja se nalazi u banci, kao što si rekao, ali ne znaju odakle je potekla. Uvjeravam te da to nije Backmanov novac."

"Mogu li ga pronaći?"

"Pritisnut će Teddyja i upravo sam zato htio razgovarati." Odgurnuo je dopola pojedeni komad pizze u stranu i nagnuo se prema njemu.

"U Ovalnom uredu ubrzo će se održati sastanak. Teddy će ići onamo, a predsjednik će od njega tražiti da mu pokaže osjetljivi materijal o Backmanu. Teddy će odbiti. I tako dolazimo do konačnog obračuna. Hoće li Predsjednik imati muda da najuri starog?"

"I hoće li imati muda?"

"Vjerojatno hoće. Teddy tako barem očekuje. Ovo mu je četvrti predsjednik, a to je, kao što znaš, rekord. I prva trojica htjela su ga maknuti. Međutim, sad je star i spreman za odlazak."

"Već je cijelu vječnost star i spreman za odlazak."

"Istina, ali uvijek je imao strog nadzor nad svime. Ovaj put je drukčije."

"Zašto jednostavno ne podnese ostavku?"

"Jer je, kao što znaš, mrzovoljni, svadljivi i svojeglavi gad."

"To je jasno."

"A ako dobije otkaz, neće se povući tek tako. Priželjkuje uravnotežene prikaze u medijima."

"Uravnoteženi prikazi" među njima su se već godinama odnosili na "medijske prikaze naklonjene našoj strani".

I Sandberg odgurne tanjur s pizzom te pucne prstima.

"Evo kako ja gledam na cijelu priču", reče, što je također bio dio uobičajenog obreda.

"Nakon osamnaest godina čvrstog i uspješnog vođenja CIA-e, novi predsjednik smijenio je Teddyja Maynarda. Razlog je to što je Maynard odbio iznijeti pojedinosti o operacijama koje su u tijeku. Nepopustljivo je branio nacionalnu sigurnost i praktički zastrašio Predsjednika, koji, kao i FBI, traži povjerljive informacije kako bi FBI mogao provesti istragu u vezi s pomilovanjima koja je potpisao bivši predsjednik Morgan."

"Ne možeš spominjati Backmana."

"Nisam spreman za ubacivanje imena. Još nemam potvrdu."

"Uvjeravam te da novac nije došao od Backmana. A ako u ovoj fazi upotrijebiš njegovo ime, veliki su izgledi da će to vidjeti i učiniti neku glupost."

"Na primjer?"

"Na primjer, pobjeći glavom bez obzira."

"A zašto bi to bilo glupo?"

"Jer ne želimo da bježi glavom bez obzira."

"Želite ga mrtvog?"

"Apsolutno. Takav je plan. Zanima nas tko će ga ubiti." Sandberg se nasloni na klupu od tvrde plastike i odvрати pogled. Lowell je s hladne i već gumi slične pizze skidao komadiće pikantne kobasice i njih dvojica još su dugo sjedila zamišljeno i bez riječi. Sandberg ispije kolu bez šećera i reče:

"Teddy je nekako uvjerio Morgana da pomiluje Backmana, koji je negdje sklonjen kako bi poslužio kao mamac za ubojice." Lowell ga nije gledao, ali je kimao.

"A ubojstvo bi trebalo dati odgovor na određena pitanja u Langleyju?"

"Moguće. Takav je plan."

"Backman zna zašto je pomilovan?"

"Mi mu to posve sigurno nismo rekli, no tip ipak ima nešto u glavi."

"Tko ga želi ubiti?"

"Vrlo opasni ljudi kojima je stao na žulj."

"Znate koji?"

Kimanje, slijeganje, odgovor koji zapravo nije odgovor.

"Ima ih nekoliko koji imaju mogućnosti. Pomno ćemo ih motriti i možda nešto doznati. A možda i ne."

"A zašto imaju nešto protiv njega?"

Lowell se nasmije tako apsurdnom pitanju.

"Dobar pokušaj, Dan. To me pitaš sad već šest godina. Čuj, moram krenuti. Poradi na onom uravnoteženom članku, pa mi ga daj na uvid."

"Kad će se održati sastanak s Predsjednikom?"

"Ne znam točno. Čim se vrati."

"A ako Teddy dobije nogu?"

"Prvo ću nazvati tebe."

Kao provincijski odvjetnik u Culpeperu, u Virginiji, Neal Backman zarađivao je neusporedivo manje od iznosa o kakvima je sanjario na studiju prava. U ono je vrijeme očeva tvrtka u Washingtonu bila toliko utjecajna da je zamišljao kako će već samo nakon nekoliko godina prakse zgrtati veliku lovu. Najneiskusniji odvjetnici u tvrtki Backman, Pratt & Bolling imali su početnu godišnju plaću od 100.000 dolara, a mladi partner u usponu, obično tridesetogodišnjak, zarađivao je i triput više. Kad je bio na drugoj godini studija prava, jedan lokalni časopis stavio je Posrednika na naslovnicu i raspisao se o njegovim skupim igračkama.

Prema procjenama, imao je prihode od deset milijuna dolara na godinu. To je podiglo dosta prašine na faksu, što Nealu i nije bilo neugodno. U to je vrijeme, sjećao se, razmišljao o tome kako će budućnost uz takve mogućnosti za zaradu biti divna.

Međutim, za manje od godinu dana nakon što je počeo raditi kao početnik, tvrtka ga je otpustila, nakon što je njegov otac priznao krivnju, te su ga doslovce izbacili iz zgrade.

No Neal je ubrzo prestao sanjati o velikoj lovi i raskošnom životu. Bio je savršeno zadovoljan odvjetničkim poslom u zgodnoj maloj tvrtki u dubokoj provinciji, nadajući se da će kući godišnje donijeti po 50.000 dolara. Lisa je prestala raditi kad im se rodila kći. Brinula se za štednju i raspodjelu novca.

Nakon neprospavane noći, probudio se uz kakvu-takvu predodžbu o tome kako postupiti. Najbolnije pitanje glasilo je: reći supruzi ili ne. Čim je odlučio da joj neće reći, plan se nekako počeo oblikovati sam od sebe.

U osam je, kao i uvijek, otišao u ured, te sat i pol utukao na Internet. Bio je siguran da je banka sad otvorena. Dok je hodao glavnom ulicom, jednostavno nije

mogao vjerovati da bi negdje u blizini mogli vrebati ljudi koji motre svaki njegov korak. Ipak, odlučio je ne izlagati se ni najmanjoj opasnosti.

Richard Koley vodio je najbližu podružnicu Piedmont National Banka. Odlazili su u istu crkvu, lovili lještanke, amaterski igrali bejzbol u momčadi Rotaryja. Nealova tvrtka oduvijek je imala račun u toj banci. Predvorje je tako rano još bilo prazno, a Richard je već bio za radnim stolom, s velikom šalicom kave, The Wall Street Journalom i, kako se činilo, vrlo malo pravog posla. Ugodno se iznenadio ugledavši Neala. Još dvadesetak minuta njih su dvojica razgovarali o sveučilišnoj košarci. Kad je napokon došlo vrijeme za ozbiljnije stvari, Richard je upitao:

"Onda, mogu ti nekako pomoći?"

"Samo me zanima..." reče Neal nehajno, pa izgovori riječi koje je u sebi uvježbavao cijelo jutro.

"Koliko bih mogao posuditi samo na potpis?"

"U maloj smo gužvi, ha?" Richard je već posegnuo za mišem i pogledao monitor, na kojem su se nalazili svi odgovori.

"Ne, ni slučajno. Cijene su tako povoljne, a za oko su mi zapele neke zgodne dionice."

"Zapravo uopće nije loš plan, iako to nikako ne mogu reći i javno. Budući da se Dow vratio na deset tisuća, čovjek se pita zašto više ljudi ne podigne kredit i kupi dionice. To bi svakako koristilo dobroj staroj banci." Čak se uspio usiljeno, onako bankarski, nasmijati vlastitoj doskočici.

"Prihodovni razred?" upita, unoseći podatke, sad ozbiljna lica.

"Varira", odgovori Neal. "Šezdeset do osamdeset."

Richard se još više namršti. Neal nije znao odrediti je li s tugom doznao da njegov prijatelj zarađuje tako malo ili je tužan jer njegov prijatelj zarađuje toliko više od njega. To nikad neće doznati.

Provincijske banke baš i nisu na glasu kao ustanove koje preplaćuju zaposlenike.

"Ukupna dugovanja, osim hipoteke?" upita, ponovno nešto unoseći.

"Hmmm... da vidimo..." Neal zatvori oči i u glavi ponovno obavi računicu. Kredit na hipoteku iznosi gotovo 200.000 dolara i podigao ga je u Piedmontu. Lisa se toliko protivi zaduživanju da je njihova vlastita mala glavna knjiga nevjerojatno uredna.

"Kredit za auto od oko dvadeset somova", reče. "Možda još približno tisuću na kreditnim karticama. Zapravo ništa ozbiljnije."

Richard zadovoljno kimne, ne odvajajući pogled od ekrana. Nakon što je odvojio prste od tipkovnice, slegnuo je ramenima i pretvorio se u velikodušnog bankara.

"Na potpis bismo mogli ići na tri tisuće. Šest posto kamata, na dvanaest mjeseci."

Budući da dotada nije posuđivao bez zaloga, Neal nije točno znao što uopće treba očekivati. Nije imao pojma koliko vrijedi njegov potpis, no tri tisuće nekako su mu se činile u redu.

"Možeš mi dati četiri tisuće?" upita.

Ponovno malo mrštenja, još jedan prodoran pogled prema monitoru, koji je ubrzo dao odgovor.

"Ma, naravno, zašto ne? Znam gdje te mogu pronaći, nije li tako?"

"Izvršno. Izvještavat ću te o dionicama."

"Imaš stvarno dobru dojavu, neku tajnu?"

"Pričekaj mjesec dana. Ako cijena poraste, doći ću, pa ću ti se malo hvaliti."

"Pošteno."

Richard otvori ladicu i počne tražiti obrasce. Neal reče:

"Čuj, Richarde, ovo ostaje među nama, dečkima, može? Kužiš? Lisa neće potpisati papire."

"Nema frke", reče bankar, utjelovljenje diskrecije.

"Moja žena nema pojma o većini stvari koje radim s lovom. Žene jednostavno ne razumiju."

"Upravo tako. Kad smo već kod toga, je li moguće dobiti gotovinu?" Kratka stanka, zbunjen pogled, no s druge strane, u Piedmont Nationalu sve je moguće.

"Nema frke, trebam samo sat-dva."

"Idem u ured, tužiti nekog tipa, može? Doći ću oko podneva, sve potpisati i uzeti lov."

Neal je odjurio u ured, udaljen samo dvije ulice, osjećajući nervozu i bol u želucu. Lisa bi ga ubila da dozna što je učinio, a u malim sredinama teško je čuvati tajne. U četiri godine vrlo sretnog braka, sve su odluke donosili zajednički. Objasniti pozajmicu bilo bi teško i bolno, iako bi je vjerojatno pridobio na svoju stranu kad bi joj priopćio istinu.

S otplatom kredita bit će problema. Njegov je otac uvijek olako davao obećanja. Neki put bi ih održao, neki put ne, no nikad se nije previše brinuo. Stari dobri Joel Backman -jednostavno je bio takav. Novi je Joel Backman čovjek koji nema prijatelja, čovjek koji nikom ne može vjerovati.

Dovraga sve... Riječ je tek o četiri tisuće dolara. Richard će šutjeti.

Neal će o kreditu razmišljati kasnije. Naposljetku, ipak je odvjetnik. Tu i tamo može izvući neki dodatni honorar, odraditi koji sat više. Trenutačno ga je najviše zaokupljao paket koji treba poslati Rudolphu Viscovitchu.

S punim džepovima gotovine, Neal je u vrijeme podnevne stanke odjurio iz Culpepera, zaputivši se u Alexandriju, udaljenu sat i pol vožnje. Pronašao je prodavaonicu, Chatter, u malenom trgovačkom centru uz Russell Road, na kilometar-dva od rijeke Potomac. U reklami na Internetu stajalo je da je riječ o prodavaonici koja nudi najsuvremeniju telekomunikacijsku opremu, jednom od rijetkih mjesta u Sjedinjenim Državama gdje je moguće kupiti dekodirane mobitele koji rade i u Europi. Dok je razgledavao ponudu, zapanjio ga je nevjerojatan izbor telefona, pagera, računala, satelitskih telefona - svega što čovjeku uopće može zatrebati da s nekim održi vezu. Nije imao vremena za dulje zadržavanje - u četiri sata u uredu ga očekuje

uzimanje izjave. Lisa će doći u jednu od mnogobrojnih svakodnevnih provjera, da vidi što se eventualno događa u gradu.

Zamolio je prodavača da mu pokaže mini smartphone Ankyo 850 PC, najveće tehnološko čudo koje se u posljednja tri mjeseca uopće pojavilo na tržištu. Prodavač je izvadio mobitel iz vitrine te, gorljivo i uz bujicu riječi, prebacio operativni sustav na engleski jezik i opisao model koji ima "potpunu tipkovnicu QWERTY, tri radne frekvencije za pet kontinenata, ugrađenu memoriju od 80 MB, ultrabrzu vezu za prijenos podataka EGPRS, bežični pristup mreži, bežični priključak Bluetooth, podršku za dvojni protokol IPv4 i IPv6, infracrveni port i Pop-Port, operativni sustav Symbian 7.0S, platformu Serije 80."

"Automatski prebacuje frekvencije?"

"Da."

"Rad na europskim mrežama?"

"Naravno."

Smartphone je bio tek neznatno veći od običnih poslovnih mobitela, no ugodno je ležao u ruci. Imao je glatku metalnu površinu s grubljom plastičnom pozadinom koja je pri uporabi onemogućavala klizanje.

"Veći je", reče prodavač. "Ali je prepun fantastičnih stvari - e-mail, multimedijske poruke, fotoaparati, videoplayer, potpuna obrada teksta, preglednik za Internet - te potpuno bežični pristup praktički svugdje na svijetu. Kamo putujete s njim?"

"U Italiju."

"Spreman je za uporabu. Trebat ćete samo otvoriti korisnički račun kod davatelja usluga."

Otvaranje računa za sobom povlači papirologiju. A papiri znače ostavljanje traga, što je Neal svakako naumio izbjeći.

"Imate SIM kartice za prepaid uslugu?" upita.

"Imamo. Za Italiju je to TIM - Telecom Italia Mobile. Najveći davatelj usluga u Italiji, pokriva oko devedeset pet posto zemlje."

"Može."

Neal spusti donji dio poklopca i tako otvori tipkovnicu. Prodavač mu objasni:

"Najbolje je uređaj držati objema rukama i utipkavati znakove palcima. Svih deset prstiju ipak ne ide na tipkovnicu." Uzeo je uređaj i pokazao kako je najlakše pisati.

"U redu", reče Neal. "Kupujem."

Cijena je iznosila 925 dolara plus porez, te još 89 dolara za TIM-ovu karticu. Neal je platio gotovinom, istodobno odbijajući produljeno jamstvo, popust za registraciju, vlasnički program, sve što bi ostavilo nekakav papirnati trag. Prodavač je zatim zatražio ime i adresu, što je Neal odbio. U jednom je trenutku, već vidljivo razdržano, rekao:

"Mogu li jednostavno platiti i otići?"

"Pa, da, svakako, valjda", odgovorio je-prodavač.

"Onda prijedimo na stvar. Kasnim."

Krenuo je i odvezao se do velike prodavaonice uredske opreme udaljene manje od kilometra. Vrlo brzo pronašao je Hewlett-Packardov prijenosni kompjutor s integriranom bežičnom mrežom. Još 440 dolara za očevu sigurnost, iako će Neal taj laptop zadržati i sakriti ga u uredu. Služeći se planom grada koji je skinuo s Interneta, u obližnjem trgovačkom centru pronašao je PackagePost. Unutra je na šalteru žurno ispisao dvije stranice uputa ocu, zatim ih spremio u omotnicu s pismom i dodatnim uputama koje je pripremio još tijekom prijepodneva.

Uvjerivši se da ga nitko ne gleda, u malenu crnu torbicu koju je dobio s onim čudom tehnike iz Ankyu ugurao je dvadeset novčanica od 100 dolara. Nakon toga, pismo, upute, mobitel i kutiju položio je u kartonsku kutiju za poštanske pošiljke. Pomno ju je zatvorio i zalijepio, pa s vanjske strane crnim markerom napisao: Molim vas, čuvajte paket za Marca Lazzerija. Sve je zatim stavio u malo veću kutiju, naslovljenu na Rudolpha Viscovitcha, Via Zamboni 22, Bologna. Adresa pošiljatelja glasila je PackagePost, 8851 Braddock Road, Alexandria, Virginia, 22302. Budući da nije imao izbora, ostavio je ime, adresu i broj telefona, za slučaj da se pošiljka vrati. Službenik je stavio paket na vagu i upitao želi li ga osigurati. Neal je odbio tu mogućnost i tako spriječio ispisivanje novih papirnatih tragova. Službenik je na paket zalijepio marke za inozemstvo i rekao:

"Ukupno osamnaest dolara i dvadeset centa."

Neal je platio, a službenik ga je ponovno uvjerio da će pošiljka krenuti još istog popodneva.

Poglavlje 19

U POLUTAMI MALENOG STANA MARCO JE UOBIČAJENOM DJELOTVORNOŠĆU

odrađivao ranojutarnji obred. Osim u zatvoru, gdje baš i nije imao izbora, a nije imao ni motiva da se pokrene, nikad nije bio od onih koji i nakon buđenja ostaju u krevetu. Uvijek je bilo previše posla, previše toga što je trebalo vidjeti. U ured je često odlazio prije šest ujutro, rigajući vatru i samo čekajući prvi sukob, počesto nakon samo tri-četiri sata sna.

Sad su mu se vraćale iste navike. U dan ne ulazi raspoložen za napad i borbu, ne traži sukobe, ali pred njim su mnogi drugi izazovi.

Otuširao se za manje od tri minute. Još jedna dugogodišnja navika koju je u Viji Fondazza silno ojačao čest nedostatak vruće vode. Obrijao se iznad umivaonika, dobro pazeći na već posve zgodnu bradicu koju je sad njegovao. Brkovi su se gotovo posve popunili, bradica je bila posve sijeda. Nije bio ni sličan Joelu Backmanu, a nije ni zvučao kao on. Trudio se govoriti mnogo sporije i tiše. I to, dakako, na drugom jeziku.

Kratki jutarnji obred obuhvaćao je i malo špijuniranja. Uz njegov se krevet nalazila komoda u kojoj je držao stvari. Četiri ladice, identične veličine. Najniža se nalazila petnaestak centimetara iznad poda. Uzeo je vrlo tanki bijeli konac koji je izvukao iz jedne plahte. Isti konac kojim se služio iz dana u dan. U ustima ovlaživši oba kraja, tako da na njima ostane što manje sline, jednu je stranu postavio pod najnižu

ladicu. Drugi dio zalijepio je za stranicu komode, tako da bi se nevidljivi konac pomaknuo iz tog položaja kad bi se otvorila ladica.

Dok on radi ili s Ermannom ili s Francescom, netko, po svoj prilici Luigi, svakodnevno ulazi u njegovu sobu i prekopava mu po ladicama.

Njegov se radni stol nalazio u malenoj dnevnoj sobi, pod jedinim prozorom. Na njemu je imao raznorazne papire, bilježnice, blokove i knjige. Ermannov turistički vodič Bologne, nekoliko primjeraka Herald Tribunea, otužnu zbirku besplatnih vodiča za kupovinu koje je pokupio od Roma koji ih dijele na ulicama, već vidljivo rabljeni talijansko-engleski rječnik, te sve veću hrpu pomagala za učenje kojima ga je opterećivao Ermanno. Stvari na stolu bile su tek umjereno organizirane, a to ga je iritiralo. Njegov nekadašnji odvjetnički stol, koji ne bi ni stao u njegovu sadašnju dnevnu sobu, bio je poznat po redu koji je na njemu vladao. Jedna tajnica silno se trudila oko njega potkraj svakog radnog dana.

No i te su hrpe imale pomno osmišljen red. Površina stola bila je izrađena od neke vrste tvrdog drva koje je nakon desetljeća uporabe na sebi imalo tragove i mala oštećenja. Na jednom mjestu nalazila se nekakva malena mrlja - Marco je zaključio da je vjerojatno riječ o tinti. Bila je velika približno poput malenog puceta, a nalazila se gotovo točno na sredini plohe. Svakog jutra, prije odlaska, kut lista papira stavljao je točno na sredinu mrlje. To ne bi uočio čak ni najmarljiviji špijun.

I nitko nije uočio tu pojedinost. Tko god je kriomice ulazio i svakodnevno pregledavao stvari u stanu nijednom, ali baš nijednom, nije bio toliko oprezan da papire i knjige vrati točno na isto mjesto.

Iz dana u dan, sedam dana u tjednu, čak i vikendom, kad nije bio na poduci, Luigi i njegova ekipa ulazili su u stan i obavljali svoj prljavi posao. Marco je već razmatrao

plan po kojem bi se jedne nedjelje ujutro probudio s užasnom glavoboljom, pa bi nazvao Luigija, i dalje jedinu osobu s kojom je razgovarao mobitelom, te ga zamolio da mu donese aspirin, ili što se već rabi u Italiji. Glumio bi da se liječi, da je u krevetu, u zamračenu stanu, sve do kasno poslije podne, kad bi ponovno nazvao Luigija i objavio da mu je mnogo bolje i da mora nešto pojesti. Otišli bi nekamo iza ugla, nešto na brzinu pojeli, a Marco bi tada iznenada rekao da bi se najradije odmah vratio u stan. Ne bi ih bilo manje od sata. Bi li netko drugi obavio pretraživanje?

Malo-pomalo, sve je jasnije uočavao obrise pravog plana. Marca je zanimalo tko ga još motri. Koliko je velika mreža? Ako ga žele samo održati na životu, zašto mu onda iz dana u dan pretražuju stan? Čega se boje?

Boje se da bi mogao nestati. A zašto ih to toliko plaši? Slobodan je građanin i smije se nesmetano kretati. Dobro se prerusio. Vlada tek najskromnijim osnovama talijanskog, alronože preživjeti i iz dana u dan snalazi se sve bolje. Zašto bi im bilo stalo ako jednostavno nekamo ode? Sjedne na vlak i obiđe Italiju? I više se ne vrati? Ne bi li im život tako postao jednostavniji?

I zašto ga tako drže na oku i gotovo u zatočeništvu, bez putovnice i s tako malo novca?

Boje se da bi mogao nestati.

Isključio je svjetla i otvorio vrata. Vani, pod trijemovima Vije Fondazza još je bilo mračno. Zaključao je vrata za sobom i žurno otišao, tražeći ranojutarnju kavu.

Kroz debeli zid Luigija je probudilo zujanje alarma negdje iz daljine. Istog alarma koji ga svako jutro budi u tako užasno vrijeme.

"Što je to?" upita ona.

"Ništa", reče on i odbaci pokrivač na nju, pa gotovo posrćući, nag, izađe iz sobe. Kroz dnevnu sobu brzo je utrčao u kuhinju, gdje je otključao vrata, ušao i zaključao ih, te pogledao monitore na sklopivom stolu. Marco, kao i uvijek, izlazi na glavna vrata. I to u šest i deset, ponovno, što za njega nije nimalo neobično. Navika koja čovjeka užasno frustrira. Prokleti Amerikanci. Pritisnuo je tipku i na monitoru više nije bilo tona. Protokol je od njega zahtijevao da se odmah odjene, izađe u grad, pronađe Marca i pazi na njega do susreta s Ermannom. No Luigi je već bio sit protokola. Osim toga, čeka ga Simona.

Bilo joj je jedva dvadeset godina. Studentica iz Napulja, prava lutkica. Upoznao ju je tjedan dana prije u nekom klubu koji je bio otkrio. Sinoć su prvi, ali ne i posljednji put, otišli u krevet. Kad se vratio i uvukao pod pokrivač, već je spavala. Vani je bilo hladno. Kod njega je Simona. Whitaker je u Milanu, vjerojatno još spava i vjerojatno je u krevetu s nekom Talijankom. Apsolutno nitko ne prati što će on, Luigi, raditi cijeli dan. Marco samo pije kavu i ne radi ništa drugo.

Bio je vedar sunčan dan početkom ožujka. Marco je dovršio dvosatnu seansu s Ermannom. Kao i uvijek za lijepog vremena, šetali su središtem Bologne i razgovarali isključivo na talijanskom. Glagol dana bio je "fare", tj. "raditi" ili "činiti". Koliko je Marco uspio odrediti, riječ je o jednom od najraznovrsnijih i najkorištenijih glagola u cijelom jeziku. Kupnja je "fare la spesa", doslovce "raditi troškove" ili "raditi nabavu". Postaviti pitanje je "fare la domanda", "činiti pitanje". Doručkovati je "fare la colazione", "činiti doručak". Ermanno je otišao nešto malo ranije, ponovno tvrdeći da

ima predavanja. Najčešće se događalo da se nakon završetka poduke u hodu pojavi Luigi i da ga preuzme od Ermanna, koji bi nestao iznenađujuće brzo. Marco je zaključio da mu takva koordinacija treba prenijeti dojam da je neprekidno pod budnim nadzorom. Rukovali su se i pozdravili ispred prodavaonice Feltrinelli, jedne od mnogih knjižara u sveučilišnoj četvrti.

Luigi se pojavio iza ugla i uobičajeno srdačno rekao: "Buongiorno.

Pranziamo?" Idemo na ručak?

"Certamente."

Na objede su odlazili rjeđe, a Marcu se pružalo više prilika da jede sam i nosi se s jelovnicima i poslugom.

"Ho trovato un nuovo ristorante." Pronašao sam novi restoran.

"Andiamo." Pođimo.

Nije bilo jasno što Luigi radi po cijele dane, no nije bilo sumnje u to da satima istražuje grad u potrazi za raznoraznim kavanama, kafićima, trattorijama i restoranima. Nikad se nije dogodilo da dvaput jedu na istom mjestu.

Prošavši kroz uske uličice, našli su se na Via dell' Indipendenza. Uglavnom je pričao Luigi, uvijek vrlo polagano, promišljeno, precizno, na talijanskom. Barem u vezi s Marcom, kao da je posve zaboravio engleski.

"Francesca danas ne može doći", reče.

"Zašto?"

"Vodi grupu. Jučer ju je pozvala skupina Australaca. U ovo doba godine ima vrlo malo posla. Sviđa ti se?"

"Trebala bi mi se sviđati?"

"Pa, bilo bi zgodno."

"Baš i nije pretjerano ljubazna i srdačna."

"Je li dobra kao učiteljica?"

"Izvrсна. Engleski govori toliko besprijekorno da me potiče na učenje i još veći trud."

"Kaže da si vrlo marljiv i da si drag i dobar čovjek."

"Sviđam joj se?"

"Da, kao učenik. Smatraš je zgodnom?"

"Većina Talijanki je zgodna, pa tako i Francesca."

Skrenuli su u neku uličicu, Via Goito, a Luigi pokaže nešto ispred njih.

"Ovdje", reče Luigi. Zaustavili su se pred ulazom u restoran Franca Rossija.

"Ovdje još nisam bio, ali čuo sam da je jako dobro." Dočekao ih je sam Franco, s osmijehom i raširenih ruku. Na sebi je imao elegantno tamno odijelo koje je lijepo isticalo gustu sijedu kosu. Uzeo im je kapute i čavrljao s Luigijem kao da su

dugogodišnji prijatelji. Luigi se razbacivao pojedinim imenima, a Franco ih je slušao s odobravanjem. Odabrali su stol u blizini prozora.

"To nam je najbolji stol", rekao je Franco, nastavljajući s bujicom riječi. Marco je pogledao uokolo i nije ugledao ni jedan loš stol.

"Predjela su ovdje izvrsna", reče Franco skromno, kao da nikako ne voli hvaliti vlastita jela.

"Međutim, za jelo dana odabrao bih salatu od rezanih gljiva. Lino dodaje malo tartufa, nešto parmezana i malo narezanih jabuka..." U tom se trenutku sve stišalo, jer je Franco poljubio vrhove priljubljenih prstiju.

"Zbilja izvrsno", uspio je izgovoriti zatvorenih očiju, već sanjareći.

Složili su se da će uzeti salatu, a Franco je otišao pozdraviti nove goste.

"Tko je Lino?" upita Marco.

"Njegov brat, glavni kuhar." Luigi u zdjelicu s maslinovim uljem umoči malo toskanskog kruha. Do njih je u tom trenutku došao konobar i upitao ih žele li vino.

"Svakako", reče Luigi. "Htio bih neko crno vino, iz ovog područja."

Što se toga ticalo nije bilo ni najmanje dvojbe. Konobar je praktički zario olovku u popis vina i rekao:

"Ovo, Liano iz Imole. Fantastično."

Kratko je udahnuo, da naglasi aromatičnost vina. Luigi nije imao izbora.

"Kušat ćemo."

"Razgovarali smo o Francesci", reče Marco.

"Izgleda mi tako odsutno. Nešto kod nje nije u redu?"

Luigi uroni kruh u maslinovo ulje i počne žvakati velik komad, u sebi odvagujući koliko bi mu trebao otkriti. "Njezinu suprugu nije dobro", reče.

"Ima djece?"

"Čini mi se da ne."

"Što je s njezinim suprugom?"

"Jako je bolestan. Čini mi se da je stariji. Nikad ga nisam vidio." Signor Rossi vratio se da im подробно objasni jelovnik, što zapravo i nije bilo potrebno. Objasnio je da su njihovi tortellini stjecajem okolnosti najbolji u Bologni, a baš tog dana uspjeli su osobito dobro. Lino će rado doći iz kuhinje i potvrditi istinitost njegovih riječi. Nakon tortellina, najbolje bi bilo uzeti teleći file s tartufima. Više od dva sata tako su se držali Francovih savjeta, a kad su izišli, s povelikim trbusima počeli su se probijati kroz Via dell' Indipendenza, razgovarajući o siesti koja slijedi. Na nju je naišao slučajno, na Piazza Maggiore. Pio je kavu na terasi pred nekim kafićem, hrabro trpeći hladnoću blistavog sunca, a nakon žustre polusatne šetnje, kad je ugledao malenu skupinu svijetlokosih umirovljenika koji su izišli iz Pallazzo Comunale, gradske vijećnice.

Predvodio ih je njemu dobro poznat lik, mršava žena sitne građe, ravnih i uspravnih ramena, tamne kose koja se bujno spušta ispod beretke crvenosmeđe boje. Na

stolu je ostavio euro i zaputio se prema skupini. Kod Neptunove fontane prišao im je sa stražnje strane - bilo ih je ukupno desetero - i slušao kako Francesca radi.

Objašnjavala je kako je divovski brončani kip rimskog boga mora tri godine, od 1563. do 1566. radio neki Francuz. Skulpturu je naručio neki biskup, u sklopu programa uljepšavanja grada kojim je trebalo ugoditi papi. Prema predaji, prije početka samih radova, Francuza je brinula golotinja skulpture - Neptun je posve nag - pa je nacrt poslao papi u Rim, na odobrenje. Papa je otpisao:

"Za Bolognu će biti dobro."

Francesca je s pravim turistima bila ponešto živahnija nego s Marcom. U njezinu je glasu bilo više energičnosti, osmijeh se pokazivao spremnije i češće. Imala je vrlo elegantne i moderne naočale zahvaljujući kojima je izgledala deset godina mlađe. Skrivajući se iza Australaca, još ju je dugo gledao i slušao a da ga nije primijetila.

Objašnjavala je kako je Fontala del Nettuno danas jedan od najglasovitijih simbola grada, možda i najpopularnije mjesto za fotografiranje. Iz svih džepova počeli su se pojavljivati fotoaparati i turisti su, bez imalo žurbe, stali pozirati ispred Neptuna. U jednom trenutku Marco je uspio prići toliko da se nađe u Francescinu vidokrugu. Ugledavši ga, instinktivno se nasmiješila i tiho rekla:

"Buongiorno."

"Buongiorno. Smijem se pridružiti skupini?" upita na engleskom.

"Da. Žao mi je što sam morala otkazati."

"Nema problema. Jeste li za večeru?"

Pogledala je oko sebe, kao da čini nešto nedopušteno.

"Radi učenja, dakako. Ničeg drugog", reče on.

"Ne, žao mi je", reče ona. Pogledala je iza njega, na suprotnu stranu piazze, prema bazilici di San Petronio.

"Onaj kafić, ondje...", reče, "pokraj crkve, na uglu. Vidimo se ondje u pet, pa ćemo raditi jedan sat."

"Ka bene."

Skupina je zatim prešla nekoliko koraka do zapadnog zida Palazzo Comunale, gdje ih je zaustavila ispred tri velike uokvirene zbirke crno-bijelih fotografija. U sklopu predavanja iz povijesti rekla je da se tijekom II. svjetskog rata središte talijanskog pokreta otpora nalazilo u Bologni i okolnom području. Bolonjci su mrzili Mussolinija, njegove fašiste i njemačke okupatore, te su marljivo radili u podzemlju. Nacistička odmazda bila je strašna - prema njihovom, svima poznatom pravilu, ubijali bi po desetero Talijana za svakog njemačkog vojnika koji je pao kao žrtva Pokreta otpora. U nizu od pedeset pet masakara u samoj Bologni i neposrednoj okolini, nacisti su poubijali tisuće mladih talijanskih boraca. Njihova imena i slike nalaze se na zidu koji će vječno podsjećati na njih.

Bio je to svečan i dirljiv trenutak, a postariji Australci približili su se zidu, da bolje pogledaju junake. Prišao je i Marco. Iznenadilo ga je koliko su mladi, zatekao ga je zauvijek izgubljeni potencijal - ubijeni su zbog hrabrosti.

Kad je Francesca sa skupinom krenula dalje, on je ostao, zagledan u lica koja su pokrivala velik dio dugačkog zida. Bilo ih je nekoliko stotina, možda i nekoliko tisuća.

Tu i tamo naišao bi i na zgodno žensko lice. Braća. Očevi i sinovi. Cijela obitelj. Seljaci spremni poginuti za domovinu i uvjerenja. Odani domoljubi koji su mogli dati samo život. Ali Marco nije od takvih. Ni slučajno. Kad je trebalo birati između odanosti i novca, Marco je činio ono što je činio uvijek. Odlučio se za novac. Okrenuo leđa domovini. Sve za Njegovo Veličanstvo Novac.

Stajala je unutra, odmah kod ulaza u kafić. Čekala je, nije ništa pila, ali je, dakako, pušila. Marco je zaključio kako činjenica da pristaje zbog učenja se naći i tako kasno samo dodatno pokazuje koliko joj je rad potreban.

"Jeste li za šetnju?" rekla je još prije pozdrava.

"Svakako." Prije objeda prepješačio je nekoliko kilometara s Ermannom, a zatim je hodao još satima nakon objeda, dok je čekao nju.

Hodao je posve dovoljno za jedan dan, no što mu je drugo preostajalo? Nakon mjesec dana svakodnevnog hodanja od više kilometara bio je u dobroj formi.

"Kamo?"

"Duga šetnja", reče ona.

Vijugali su uskim uličicama, krećući se u smjeru jugozapada, polagano čavrljali na talijanskom, razgovarali o jutarnjem satu s Ermannom. Ona je pričala o Australcima, uvijek srdačnim i uvijek dragim turistima. Već na rubu starog grada približili su se Porta Saragozza i Marco tek tada uvidi gdje su i kamo idu.

"Na San Lucu", reče on.

"Da. Vedro je i noć će biti predivna. U redu?"

Užasno su ga boljela stopala, no ni u snu ne bi odbio prijedlog.

"Andiamo", reče. Pođimo.

Na gotovo tri stotine metara iznad grada, na Colle della Guardia, jednom od prvih brežuljaka Apenina, Santuario di San Luca već osam stoljeća motri Bolognu kao čuvar i zaštitnik. Kako bi onamo mogli doći a da ne pokisnu i da se zaštite od sunca, Bolonjci su se odlučili za ono u čemu su oduvijek najbolji - izgradili su natkriveni pločnik.

Od 1674., radeći bez prestanka šezdeset pet godina, izgradili su nadstrešnicu i lukove - 666 lukova uz prolaz koji se u konačnici proteže 3,6 kilometara. Riječ je o najdužoj kolonadi na svijetu. Iako je Marco proučio povijest, pojedinosti su iz Francescinih usta bile puno zanimljivije. Ustrajno su se uspinjali, prilagođavajući tempo nagibu. Nakon stotinu lukova, bol u listovima kod njega je bila gotovo neizdrživa. Ona je, međutim, napredovala kao da bi bila u stanju uspeti se i na planinu. Čekao je da je napokon uspore sve one cigarete koje je popušila.

Za financiranje tako grandioznog i ekstravagantnog projekta, Bologna se poslužila nemalim gradskim bogatstvom. U sklopu rijetkog primjera jedinstva među zakrvljenim stranama, svaki luk i trijem financirala je druga skupina trgovaca, obrtnika, studenata, crkava i plemenitaških obitelji. Da nekako zabilježe veliko postignuće i osiguraju besmrtnost, dopušteno im je da nasuprot svojim lukovima istaknu pločice s natpisom. Većina ih je s vremenom nestala.

Francesca se nakratko zaustavila kod 170. luka, gdje se nalazila jedna od rijetkih očuvanih pločica. Luk je bio poznat pod nazivom "Madonna grassa", debela Madona. Uz prolaz se nalazilo petnaest kapela. Ponovno su zastali između osme i devete kapele,

gdje je izgrađen most preko ceste koja je prolazila ispod kolonade. Dok su prelazili najstrmiji dio uspona, trijemove su počele zastirati sve duže sjene.

"Noću je dobro osvijetljeno", uvjeravala ga je. "Kad budemo silazili."

Marco nije razmišljao o spuštanju. I dalje je gledao gore, zagledan u crkvu, koja je u pojedinim trenucima izgledala bliže, a u nekim drugim kao da se polagano udaljavala od njih. Sad su ga boljeli i mišići natkoljenice, a korak je postajao sve teži. Kad su došli do vrha i izišli iz 666. trijema, pred njima se ukazala čudesna bazilika. Tama je sve više obavijala brežuljke ponad Bologne, pa su se počela paliti svjetla, a kupola je sad blistala u nijansama zlatne boje.

"Sad je zatvorena", reče ona. "Morat ćemo je razgledati nekom drugom prilikom."

Dok su se uspinjali, ugledao je autobus koji se spuštao s brežuljka. Odluči li ponovno doći u San Lucu, isključivo da bi razgledao još jednu katedralu, svakako će ići autobusom.

"Ovamo", reče ona tiho, dozivajući ga. "Znam tajni put."

Pošljunčanom stazom iza crkve tako su došli do terase, gdje su se zaustavili i zagledali u grad pod sobom.

"Ovo mi je najdraže mjesto", reče ona, duboko dišući, kao da pokušava u pluća uvući ljepotu Bologne.

"Često dolaziš ovamo?"

"Nekoliko puta na godinu, najčešće s grupama. Oni uvijek idu autobusom. Ja neki put volim doći pješice, nedjeljom poslije podne."

"Sama?"

"Da, sama."

"Možemo li negdje sjesti?"

"Da, ondje se skriva malena klupa. Nitko ne zna za nju." Za njom je prešao nekoliko stuba, pa su krenuli stjenovitim puteljkom i došli do druge terase, s jednako spektakularnim pogledom.

"Bole te noge?" upita ona.

"Ni slučajno", slaže on.

Ona zapali cigaretu, uživajući u njoj onako kako to mogu samo rijetki. Još su dugo sjedili u tišini, odmarali se, zamišljeni i zagledani u ljeskava svjetla Bologne.

Prvi je progovorio Marco.

"Luigi mi je rekao da ti je suprug teško bolestan. Žao mi je..."

Iznenadeno ga je pogledala, a zatim odvratila pogled.

"Luigi je meni rekao da su osobne teme zabranjene."

"Luigi mijenja pravila. Što ti je rekao o meni?"

"Nisam pitala. Došao si iz Kanade, obilaziš Italiju i pokušavaš naučiti talijanski."

"Vjeruješ u tu priču?"

"Zapravo i ne."

"A zašto?" "Jer tvrdiš da imaš suprugu i obitelj, a ipak si ih napustio i na dulje vrijeme otišao u Italiju. A ako si samo poslovni čovjek na odmoru, kakva je Luigijeva uloga u cijeloj priči? A Ermannova? Zašto trebaš te ljude?"

"Izvrсна pitanja. Nemam ženu."

"Znači da je sve laž."

"Da."

"A istina?"

"Ne mogu ti reći."

"Izvršno. I ne zanima me."

"Imaš više nego dovoljno problema, zar ne, Francesca?"

"Moji su problemi moja stvar."

Zapalila je novu cigaretu.

"Mogu i ja dobiti jednu?" upita on.

"Pušiš?"

"Pušio sam davno, davno." Uzeo je cigaretu i zapalio je. Noć se spuštala sve brže i svjetla grada postajala su sve blistavija.

"Luigiju prenosiš sve što radimo?" upita on.

"Govorim mu vrlo malo."

"Izvršno."

Poglavlje 20

Posljednji Teddyjev dolazak u Bijelu kuću bio je dogovoren u deset prije podne. Namjera mu je bila kasniti. Još od sedam ujutro počeo se nalaziti sa svojom neslužbenom ekipom za prijenos vlasti - bila su tu sva četvorica zamjenika ravnatelja, kao i ostali najviši savjetnici i dužnosnici. Na malim i mirnim skupovima one kojima je godinama vjerovao izvijestio je da je na odlasku, da je to već dugo neizbježno, da je organizacija u dobrom stanju i da život ide dalje. Oni koji su ga dobro poznavali, naslutili su određeno olakšanje. Naposljetku, približava se osamdesetoj, a već legendarni zdravstveni problemi u posljednje su se vrijeme čak i istinski pogoršavali.

Točno u 8:45, za vrijeme sastanka s Williamom Lucatom, zamjenikom za operativno djelovanje, pozvao je Juliu Javier na dogovor o Backmanu. Slučaj Backman bio je važan, no u kontekstu globalnih obavještajnih zadaća, nalazio se oko sredine popisa prioriteta.

Kako je samo neobično što će Teddy pasti na operaciji koja se odnosi na posrnulog bivšeg lobista.

Julia Javier sjela je do uvijek budnog Hobbyja, koji je i dalje pisao bilješke koje nitko nikad neće vidjeti, te je gotovo bezličnim tonom rekla:

"I dalje je u Bologni, tako da bismo bili spremni za aktivaciju, kad bi to bilo potrebno."

"Mislio sam da ga po planu treba premjestiti u neko selo, negdje gdje bismo ga mogli pomnije nadzirati", reče Teddy.

"To nas očekuje za koji mjesec."

"Nemamo nekoliko mjeseci." Teddy se obrati Lucatu i upita:

"Što bi se dogodilo kad bismo sad pritisnuli gumb?"

"Upalit će. Sredit će ga negdje u Bologni. Zgodan grad, u kojem gotovo uopće nema zločina. Ubojstva praktički i nisu zabilježena, tako da će njegova smrt svakako izazvati podosta pozornosti ako mu tijelo pronađu u tom gradu. Talijani će vrlo brzo shvatiti da nije - kako se ono zove, Julia?"

"Marco", reče Teddy i ne pogledavši bilješke. "Marco Lazzeri."

"Tako je, neće im biti jasno tko je to."

Julia reče:

"Nema tragova o pravom identitetu. Imat će tijelo, lažne dokumente, ali neće biti ni obitelji, ni prijatelja, ni adrese, ni zaposlenja. Neće imati ništa. Pokopat će ga kao beskućnika i još godinu dana imati otvoren dosje. Nakon toga će ga arhivirati."

"To nije naš problem", reče Teddy. "Mi ga nećemo ubiti."

"Tako je", reče Lucat. "U gradu će biti malo kompliciranije i ružnije, no mali voli tumarati ulicama. Sredit će ga. Možda ga udari automobil. Svi znaju da Talijani voze kao luđaci."

"Neće biti teško, zar ne?"

"Ne bi trebalo biti... "

"A kakvi su izgledi da doznamo kad se dogodi?" upita Teddy. Lucat se počese po bradi i pogleda na suprotnu stranu stola, Juliju, koja je grickala nokat, zagledana u Hobyja. On je pak plastičnom žličicom miješao zeleni čaj. Lucat napokon reče:

"Pedeset posto, čini mi se, barem na mjestu događaja. Pratit ćemo ga dvadeset četiri sata, sedam dana u tjednu, no ljudi koji će ga srediti bit će najbolji među najboljima. Moguće je da neće biti svjedoka." Julia nastavi:

"Najbolja prilika ukazat će nam se kasnije, nekoliko tjedana nakon što pokopaju beskućnika. Ondje imamo kvalitetne ljude. Dobro ćemo osluškivati. Meni se čini da ćemo doznati kasnije."

Lucat reče:

"Kao i uvijek, kad mi ne povlačimo okidač, postoji mogućnost da ne doznamo točno... "

"Ovo ne smijemo zeznuti, je li vam jasno? Bit će zgodno znati da je Backman mrtav - sam Bog zna da je zaslužio smrt - no cilj je operacije utvrditi tko gaje ubio", reče Teddy. Istodobno je bijelim naboranim rukama ustima polagano prinosio plastičnu čašu sa zelenim čajem. Otpio je gutljaj uz glasno, nepristojno srkanje.

Možda je doista vrijeme da se starac izgubi u nekakvom staračkom domu.

"Razmjerno sam uvjeren", reče Lucat. Hoby je to uredno zapisao.

"Ako odmah pustimo informaciju, za koliko će biti mrtav?" upita Teddy.

Lucat slegne ramenima i odvрати pogled, razmišljajući o pitanju. Julia je grickala drugi nokat.

"Ovisi", reče ona oprezno.

"Krenu li Izraelci, stvar bi mogla završiti za manje od tjedan dana. Kinezi su obično sporiji. Saudijski će vjerojatno angažirati nekog slobodnjaka... a to bi moglo potrajati i cijeli mjesec, samo da ga dopreme na mjesto događaja."

"Rusi bi stvar mogli izvesti u tjedan dana", pridoda Lucat.

"Kad se stvar dogodi, mene neće biti ovdje", reče Teddy tužno. "I nitko s ove strane Atlantika nikad neće ništa doznati. Obećajte da ćete me izvijestiti."

"To je, znači, zeleno svjetlo?" upita Lucat.

"Da. Ali budite oprezni s puštanjem informacije. Svi lovci moraju dobiti jednaku priliku da se domognu plijena."

Oprostili su se s Teddyjem i izišli iz ureda. U pola deset Hoby ga je hodnikom dovezao do dizala. Spustili su se osam etaža, do podruma, gdje su bijeli kombiji s neprobojnim staklima već stajali spremni za njegovu posljednju vožnju do Bijele kuće.

Sastanak je bio kratak. Dan Sandberg sjedio je za svojim radnim stolom u Postu kad je skup u Ovalnom uredu počeo nekoliko minuta nakon deset. Još se nije bio pomaknuo kad ga je dvadeset minuta kasnije nazvao Rusty Lowell.

"Gotovo je", reče.

"Što se dogodilo?" upita Sandberg, koji je već nešto utipkavao u računalo.

"Prema scenariju. Predsjednika je zanimao slučaj Backman. Teddy nije popustio ni za milimetar. Predsjednik je rekao da ima pravo doznati sve. Teddy se složio, ali je rekao da će se te informacije zlorabiti u političke svrhe, a to bi u opasnost dovelo vrlo osjetljivu operaciju. Kratko su se prepirali. Teddy je tako lijepo dobio otkaz. Točno kao što sam ti rekao."

"Heeej!"

"Bijela kuća za pet minuta će objaviti vijest. Možda ne bi bilo loše da pogledaš konferenciju."

Kao i uvijek, odmah su počele kolati priče i javljati se različito interpretirana tumačenja. Glasnogovornik bezizražajna lica objavio je kako je Predsjednik odlučio "osvježiti rad naših obavještajnih službi". Pohvalio je ravnatelja Maynarda zbog legendarno upješnog vođenja agencije, te čak i pokazao tugu što mu mora tražiti nasljednika.

Prvo pitanje, iz prvog reda, glasilo je je li Maynard podnio ostakvu ili dobio otkaz.

"Predsjednik i ravnatelj Maynard odluku su donijeli sporazumno."

"Što to znači?"

"To što sam upravo rekao."

Konferencija je u tom tonu potrajala još pola sata.

U Sandbergovu članku koji je sutradan ujutro izišao na naslovnici nalazile su se dvije senzacije. Već na samom početku potvrdio je da je Maynard nogiran nakon što je odbio iznijeti povjerljive i osjetljive informacije radi, po njegovu sudu, postizanja političkih bodova.

Nije podnio ostavku, nisu donijeli "sporazumnu odluku". Stara, dobra noga u tur. Drugom je senzacionalnom informacijom objavio svijetu da je činjenica da je Predsjednik toliko inzistirao na traženju obavještajnih podataka izravno povezana s novom FBI-evom istragom prodaje pomilovanja. Skandal u vezi s prodajom pomilovanja bio je nalik tek na daleku grmljavinu sve dok Sandberg nije otvorio vrata. Njegova ekskluzivna vijest praktički je zaustavila promet na mostu Arlington Memorial.

Dok se Sandberg povlačio po redakciji, uživajući u velikoj pobjedi, oglasio se njegov mobilni telefon. Zvao ga je Rusty Lowell, koji je samo kratko rekao:

"Nazovi me na fiksnu liniju, i to hitno."

Sandberg je otišao u maleni ured, kako bi imao mira, i nazvao Lowellov broj u Langleyju.

"Lucat je upravo dobio nogu", reče Lowell.

"Jutros u osam našao se s Predsjednikom u Ovalnom uredu. Predsjednik je zatražio da preuzme funkciju privremenog ravnatelja. Pristao je. Sastanak je potrajao sat vremena. Predsjednik ga je zatim pritisnuo u pogledu Backmana. Lucat nije popuštao. Dobio je otkaz, kao Teddy."

"Dovraga, pa on je kod vas već stotinu godina."

"Točno trideset osam. Jedan od najboljih ljudi u CIA-i. Izvrsno vodi organizaciju."

"Tko je sljedeći?"

"Izvrsno pitanje. Svi se pribojavamo da će nam netko zakucati na vrata."

"Netko mora voditi agenciju." "Znaš Susan Penn?"

"Ne. Znam tko je, ali je nisam upoznao."

"Zamjenica ravnatelja za znanost i tehnologiju. Vrlo odana Teddyju. Dovraga, svi smo mu odani, ali ona i zna kako preživjeti. Trenutačno sjedi u Ovalnom uredu. Ponudi li njoj privremeno ravnateljstvo, prihvatit će. I za to, bude li potrebno, odati Backmana."

"Tip je predsjednik, Rusty. Ima pravo na sve informacije."

"Naravno. I riječ je o načelu. Tipa zapravo ne možeš kriviti. Tek je preuzeo posao, želi pokazati snagu. Čini se da će nas sve otpustiti, samo da dobije što traži. Rekao sam Susan neka preuzme dužnost i prekine agoniju."

"Znači da bi FBI vrlo brzo trebao doznati za Backmana?"

"Po svoj prilici danas. Ne znam točno što će poduzeti kad doznaju gdje je. Još tjednima neće imati optužnicu. Vjerojatno će samo zeznuti našu operaciju."

"Gdje je Backman?"

"Ne znam."

"No, hajde, Rusty, situacija se promijenila."

"Odgovor je ne. I priča tu završava. Izvještavat ću te o krvoproliću." Sat vremena kasnije glasnogovornik Bijele kuće izišao je pred novinare i objavio da je Susan Penn imenovana privremenom ravnateljicom CIA-e. Više puta naglasio je činjenicu da je riječ o prvoj ženi na toj funkciji, što ponovno dokazuje koliko je novi predsjednik odlučan u nakani da marljivo radi na ostvarivanju jednakosti prava.

Luigi je sjedio na rubu kreveta, posve odjeven i posve sam, i očekivao zvučni signal iz susjednog stana. Oglasio se četrnaest minuta nakon šest sati - Marco je imao sve ustaljenije navike. Luigi uđe u kuhinju i pritisne tipku kojom je stišao zvučni signal koji mu je pokazao da je njegov prijatelj izišao na glavna vrata. Računalo je ubilježilo točno vrijeme i već za nekoliko sekunda netko u Langleyju znat će da je Marco Lazzeri upravo izišao iz kuće pod nadzorom u Viji Fondazza točno u šest sati i četrnaest minuta.

Nije ga pratio već nekoliko dana. Simona je spavala kod njega. Pričekao je nekoliko trenutaka, izišao na stražnji ulaz, prošao uskom uličicom, pa provirio kroz sjene arkada u Viji Fondazza. Marco mu je bio s lijeve strane, zaputio se prema jugu, uobičajeno žustrim korakom, koji je postajao sve brži što je dulje boravio u Bologni. Barem je dvadeset godina stariji od Luigija, no uz takvu sklonost hodanju, kilometrima i kilometrima iz dana u dan, Marco ima više kondicije. Osim toga, ne puši, ne pije osobito mnogo, čini se da se ne zanima za dame i noćni život, a posljednjih šest godina proveo je u kavezu. Nije ni čudo da može satima tamarati ulicama i ne raditi ništa.

Svaki dan nosio je nove visoke cipele. Luigi ih se nikako nije uspijevaao domoći ni na trenutak. U njima nije bilo prislušnih uređaja, pa tako nisu ostavljale signal. To je brinulo Whitakera, no s druge strane, on se neprestano brinuo zbog svega. Luigi je bio

uvjeren da bi Marco u gradu mogao prijeći i stotinu kilometara, ali da neće otići iz grada.

Nakratko bi nestao, malo istraživao ili razgledavao znamenitosti, no uvijek bi ga bilo moguće pronaći. Skrenuo je u Via Santo Stefano, jednu od glavnih prometnica koje iz jugoistočnog dijela stare Bologne vode u labirint oko Piazze Maggiore. Luigi je prešao na suprotnu stranu i pratio ga odande. Dok je praktički trčkarao da održi tempo, brzo je radiovezom obavijestio Zellmana, novog člana ekipe u Bologni, kojeg je Whitaker pozvao da stegne mrežu.

Zellman je čekao u Via Maggiore, još jednoj prometnoj ulici između kuće i sveučilišta. Zellmanov dolazak značio je da plan ide dalje i prelazi u novu fazu. Luigi je sad već znao većinu pojedinosti, pa ga je činjenica da su Marcu dani odbrojeni nekako rastuživala. Nije točno znao tko će ga smaknuti, a stekao je dojam da to ne zna ni Whitaker. Luigi se samo molio za to da od njega ne zatraže da ga ubije. Dosad je ubio dvojicu i više je volio kloniti se takvih stvari. Osim toga, Marco mu je bio drag.

Prije nego što ga je Zellman uspio preuzeti, Marco je nestao. Luigi je zastao i počeo osluškivati. Sklonio se u tamu jednog ulaza, za slučaj da se i Marco zaustavio.

Čuo ga je iza sebe, čuo kako hoda malo preteška koraka, malko previše zadihan. Brzo skretanje ulijevo u usku uličicu, Via Castellata, trkom sljedećih pedeset metara, zatim ponovno lijevo u Via de'Chiari, potpuna promjena smjera, prema zapadu umjesto, kao dotada, prema sjeveru, žestok tempo još dugo, dugo, dok se nije našao na otvorenom, na malenoj Piazza Cavour. Starije grad sad već poznavao izvrsno, i široke ulice i uske prolaze, i slijepe ulice, raskrižja, beskonačan labirint vijugavih uličica, nazive svih trgova i mnogih prodavaonica i lokala. Znao je koji se kiosci otvaraju u šest, a koji u sedam. Znao je pet kafića koji se napune još prije svitanja, iako većina

čeka dnevno svjetlo. Znao je gdje treba sjediti uz prozor, zaklonjen novinama, promatrati pločnik i čekati da se na njemu pojavi Luigi.

Luigija se mogao osloboditi kad god bi mu se prohtjelo, iako je uglavnom bio poslušan, ostavljao širok trag koji je bilo lako pratiti. No već i sama činjenica da ga tako budno prate i motre govorila je mnogo.

Ne žele da nestanem, govorio je neprestano samom sebi. A zašto? Jer sam ovdje zbog određenog razloga.

Ušao je duboko u zapadni dio grada, udaljio se od svih mjesta na kojima bi ga mogli očekivati. Nakon gotovo sat vremena vijuganja, skretanja i vraćanja desecima kratkih ulica i prolaza, na kraju je izišao na Via Irnerio i počeo promatrati pješake. Nalazio se točno nasuprot Fontani. Nitko nije nadzirao ulaz.

Rudolph se bio sklonio duboko u stražnji dio lokala, glave uronjene u jutarnje novine, iz kojih se, u usporenoj plavoj spirali, dizao dim iz lule. Nisu se vidjeli već deset dana, a nakon uobičajeno srdačnih pozdrava, prvo je pitao:

"Jesi li dospio do Venecije?" Da, bilo je divno. Marco se razbacivao imenima i nazivima koje je naučio iz turističkog vodiča. Zaneseno je govorio o ljepoti kanala, o nevjerojatnom mnoštvu mostova, užasnim hordama turista. Čudesan grad. Jedva čeka da ponovno ode onamo. Rudolph je njegovoj priči dodao i nekoliko svojih sjećanja. Marco je baziliku Svetoga Marka opisao kao da je u njoj proboravio cijeli tjedan. Koje je sljedeće odredište, pitao je Rudolph. Vjerojatno jug, prema toplijem vremenu. Možda Sicilija, Amalfi.

Rudolph, dakako, obožava Siciliju, pa mu je opisao svoja putovanja na otok. Nakon pola sata razgovora o putovanjima, Marco je napokon prešao na stvar.

"Toliko putujem da zapravo nemam stalnu adresu. Prijatelj iz Amerike šalje mi paket. Dao sam mu tvoju adresu na fakultetu. Nadam se da se ne ljutiš."

Rudolph je ponovno palio duhan u luli.

"Već je stigao. Jučer", reče, dok mu je iz usta, zajedno s riječima, kuljao gust dim. Marco osjeti kako mu je poskočilo srce.

"Ima adresu pošiljatelja?" "Poslano je negdje iz Virginije."

"Izvršno." Usta su mu se istog trenutka osušila. Otpio je gutljaj vode i pokušao prikriti uzbuđenost.

"Nadam se da ti nisam izazvao probleme."

"Nipošto."

"Navratit ću kasnije i uzeti paket."

"U uredu sam od jedanaest do pola jedan."

"Odlično, hvala." Još jedan gutljaj.

"Samo me zanima... koliko je velik paket?"

Grickajući lulu, Rudolph reče: "Kao omanja kutija za cigare."

Oko deset sati počela je padati hladna kiša. Marco i Ermanno šetali su sveučilišnom četvrti i tako se sklonili u miran bar. Poduku su dovršili ranije, uglavnom zato što je učenik prilično navaljivao. Ermanno je uvijek bio spreman završiti ranije. Budući da Luigi nije dogovorio objed, Marco je bio slobodan, a moglo se pretpostaviti da ga nitko ne prati. No ipak je bio oprezan. Odradio je nagla skretanja, vraćanja i ostale uobičajene manevre, osjećajući se, kao i uvijek, glupo. Bilo sve to glupo ili ne, radilo se sad već o uobičajenoj proceduri. Vrativši se u Via Zamboni, počeo je hodati iza skupine studenata koja je besciljno šetala. Kad se našao pred ulazom na pravni fakultet, naglo je ušao, pojurio stubama i već nakon nekoliko trenutaka zakucao na Rudolphova poluotvorena vrata.

Rudolph je sjedio za prastarim pisaćim strojem, užurbano kuckao, kako se činilo, pismo osobne naravi.

"Ondje je", reče i pokaže prema hrpi koja je stol, očito, pokrivala već desetljećima. "Smeđi paket na vrhu."

Marco uzme pošiljku koliko je mogao nezainteresiranije.

"Još jedanput hvala, Rudolphe", reče, no Rudolph je ponovno pisao i nije bio raspoložen za druženje. Bilo je očito da ga je prekinuo u poslu.

"Nema problema", reče preko ramena i ispusti novi oblak dima.

"Imate li u blizini nužnik?" upita Marco.

"U hodniku lijevo."

"Hvala. Vidimo se."

Bila je riječ o pretpovijesnom pisoaru i tri drvene kabine. Marco uđe u najudaljeniju kabinu, zaključa vrata, spusti poklopac i sjedne. Oprezno je otvorio paket i izvukao papire. Prvi je papir bio običan, bijeli, bez zaglavlja. Zamalo je zaplakao ugledavši riječi:

"Dragi Marco".

Dragi Marco, nema ni potrebe naglašavati da sam oduševljen što si se javio. Zahvaljivao sam Bogu kad su te pustili, a sad se molim da si na sigurnom i da je sve u redu. Kao što znaš, pomoći ću kako god mogu.

Šaljem ti smartphone, najsuvremeniji model i sve to, kako već ide. Europljani su na području mobitela i bežičnog Interneta daleko ispred nas, pa bi ovo kod tebe moralo raditi bez problema. Na drugom papiru imaš i moje upute. Znam da će ti zvučati kao da sam pisao na grčkom, no zaista nije toliko komplicirano.

Nemoj me zvati -pozivu je lako ući u trag. Osim toga, morao bi upotrijebiti ime i otvoriti korisnički račun. Treba se služiti emailom. Uz šifriranje KwyteMailom, nitko nam neće vidjeti poruke.

Predlažem da poruke šalješ jedino meni. Ja ih mogu slati dalje.

Ja ovdje imam novi laptop koji će stalno biti uz mene.

Upalit će, Marco. Vjeruj mi. A čim se spojiš, pošalji mi poruku pa ćemo se dopisivati.

Sretno, Grinch!

(5. ožujka)

Grinch? To mu je šifra ili tako nešto. Nije napisao ni svoje ni njegovo pravo ime.

Marco pomnije pogleda skladni uređaj, beskonačno zbunjen, ali i odlučan da nekako upotrijebi prokletu napravu. Zavirio je u malenu kutiju, pronašao novac, te ga polagano prebrojio kao da je riječ o zlatu. Vrata su se otvorila i zatvorila. Netko je upotrijebio pisoar. Marco gotovo nije disao. Opusti se, govorio je samome sebi. Vrata nužnika ponovno su se otvorila i zatvorila i tako je ostao sam. Upute su bile ispisane rukom, očito u trenutku kad je Neal bio u velikoj žurbi.

Ankyo 850 PC Pocket Smartphone - potpuno napunjena baterija - 6 sati korištenja do idućeg punjenja, punjač je u kompletu.

1. korak: Pronaći internetski kafić s bežičnom mrežom - popis prilažem uputama.

Ili ući u kafić ili se naći na 60-ak metara od njega. Uključiti uređaj; prekidač je u gornjem desnom kutu.

2. korak:

3. korak:

4. korak: Na ekranu će se pojaviti riječi 'Access Area', a zatim pitanje

"Access Now?" Pritisnuti "Yes" ispod ekrana. Pričekati.

5. korak: Pritisnuti prekidač na tipkovnici, desno dolje, i otvoriti tipkovnicu.

6. korak: Pritisnuti pristup mreži Wi-Fi na ekranu.

7. korak: Pritisnuti "start" za pokretanje preglednika za Internet.

8. korak: Na mjestu kursora utipkati "www.kwytemail.com

".

9. korak: Unijeti korisničko ime "Grinch456".

10. korak: Unijeti lozinku "post hoc ergo propter hoc"7.

11. korak: Pritisnuti "Compose", na ekranu se pojavljuje okvir za pisanje nove poruke.

12. korak: Odabrati moju adresu: 123Grinch@kwytemail.com

.

13. korak: Napisati poruku koju mi šalješ.

14. korak: Kliknuti na "Encrypt Message".

15. korak: Kliknuti "Send".

16. korak: Gotovo! Poruka je kod mene!

Na poledini je bilo još uputa, no Marcu je trebala stanka. Uređaj je iz trenutka u trenutak postajao sve teži, u njemu budeći više pitanja nego odgovora. S obzirom na to da nikad nije bio u internetskom kafiću, nikako mu nije bilo jasno kako se takav lokal može koristiti i s druge strane ulice. Ili s udaljenosti od šezdeset metara.

Za lavine elektroničkih poruka uvijek su se brinule tajnice. On je imao previše posla da bi sjedio ispred ekrana. Nasumce je otvorio knjižicu s uputama za rad.

Pročitao je nekoliko redaka i nije shvatio ni jednu jedinu riječ. Drži se Neala, reče samome sebi.

Nemaš izbora, Marco. Moraš nekako ovladati tim prokletim uređajem.

Sa stranica www.AxEss.com

Neal je isprintao popis točaka na kojima je u Bologni moguć besplatan pristup Internetu - tri kafića, dva hotela, jedna knjižnica i jedna knjižara. Marco presavije novčanice, spremi ih u džep, pa polagano pospremi stvari u paket. Ustao je, zbog njemu nepoznatog razloga pustio vodu, te izišao. Telefone, papire, torbicu, te maleni punjač nije bilo teško sakriti u duboke džepove zimske jakne. Kad je izišao iz zgrade fakulteta, kiša se već bila pretvorila u snijeg, no natkriveni pločnici štitili su i njega i mase studenata koje su hrlile na objed. Dok se udaljavao iz sveučilišnog dijela grada, razmišljao je o tome kako da sakrije te čudesne nove stvari koje je dobio od Neala. Ni u jednom trenutku neće se odvajati od telefona. Kao ni od novca. No papiri - pismo, upute, knjižica koja dolazi uz uređaj - kamo sakriti njih? U njegovu stanu ništa nije zaštićeno.

Ujednom izlogu vidio je zgodnu torbu koja se nosi preko ramena. Ušao je i pitao koliko stoji. Bila je riječ o torbi za prijenosno Lat. "Nakon toga, pa stoga zbog toga", tj. oblik pogrešnog logičkog zaključivanja.

računalo marke Silvio, tamnoplavoj, vodonepropusnoj, od sintetičkog materijala čiji naziv prodavačica nije znala prevesti. Stajala je šezdeset eura i Marco je nevoljko položio novčanice na pult. Dok je prodavačica izdavala račun, on je u torbu pomno spremio telefon i ostale stvari koje je dobio uz njega. Vani je prebacio torbu preko ramena i ugurao je pod desnu ruku. Ta torba Marcu Lazzeriju značila je slobodu. Čuvat će je i po cijenu života.

Pronašao je onu knjižaru u Via Ugo Bassi. Časopisi su se nalazili na prvom katu. Pet minuta proveo je uz police, u rukama držeći tjednik o nogometu, a istodobno motreći ulazna vrata, ne bi li ugledao nešto sumnjivo. Kakva glupost. No to mu je prešlo u naviku. Priključci za Internet nalazili su se na drugom katu, u malenom kafiću. Kupio je pecivo od lisnatog tijesta i Coca-Colu, te pronašao maleni separe u kojem je mogao sjediti i gledati tko dolazi, a tko odlazi. Ondje ga ne može pronaći nitko živ.

Koliko je uspio samouvjerenije, izvadio je svoj Ankyo 850 i prelistao knjižicu. Ponovno je pročitao Nealove upute. Slijedio ih je nervozno, palcima pritiskao minijaturne tipke, onako kako je prikazano u knjižici. Nakon svakog koraka podizao je pogled da vidi što se događa u kafiću.

Upute su bile savršene. Vrlo brzo uspostavio je vezu s Internetom, na svoje veliko iznenađenje, a nakon što su i šifre profunkcionirale na očekivan način, pred njim se ukazao obrazac za pisanje poruke. Polagano je pomicao palce i napisao svoju prvu elektroničku poruku preko bežičnog Interneta:

Grinch, dobio sam pošiljku. Nemaš pojma koliko mi znači. Hvala što si mi pomogao. Jesi li siguran da su ove poruke potpuno nevidljive? Ako je tako, doznat ćeš nešto više o situaciji u kojoj sam se našao. Bojim se da sam u opasnosti. Kod tebe je sad oko 8:30 ujutro. Sad ću poslati poruku, pa ću provjeriti poštu za koji sat. Voli te Marco.

Poslao je poruku, isključio uređaj, a zatim još cijeli sat pomno čitao knjižicu koju je dobio uz uređaj. Prije nego što je otišao na susret s Francescom, ponovno ga je uključio i po uputama došao do Interneta. Na ekranu je utipkao "Google Search", a zatim "Washington Post". Za oko mu je zapeo Sandbergov članak, pa ga je na brzinu pročitao.

S Teddyjem Maynardom nikad se nije vidio uživo, no nekoliko su puta razgovarali telefonom. Bili su to vrlo napeti razgovori.

Još prije deset godina tip je bio praktički mrtav. U prijašnjem životu Joel se nekoliko puta sukobio s CIA-om, najčešće u vezi s nestašlucima koje su pokušali izvesti njegovi klijenti, dobavljači opreme i usluga za potrebe obrane.

Izišavši iz knjižare, Marco je dobro pogledao i lijevo i desno, pa se, ne uočivši ništa zanimljivo, zaputio u još jednu podulju šetnju. Lova u zamjenu za pomilovanje? Kakva senzacionalna vijest, no bilo je teško povjerovati da bi predsjednik na odlasku uistinu tako primao mito. Tijekom spektakularnog pada s vrhnaca moći, Joel je o sebi pročitao mnogo toga. Približno pedeset posto navoda bilo je točno. Na najteži mogući način tako se uvjerio da ne treba vjerovati u sve što se piše i govori u medijima.

Poglavlje 21

U BEZLIČNOJ ZGRADI BEZ NAZIVA I KUĆNOG BROJA U ULICI PINSKER,
U SREDIŠTU

Tel Aviva, agent po imenu Efraim pojavio se na ulaznim vratima, dolazeći s pločnika, te je prošao pokraj dizala i došao do kratkog hodnika u kojem su se nalazila tek jedna nezaključana vrata. Na vratima nije bilo ni ručice ni kvake. Iz džepa je izvadio uređaj sličan malenom daljinskom upravljaču za televizor, te ga je usmjerio prema vratima. Negdje unutra začulo se kako su se oslobodili debeli zasuni, zatim je odjeknuo i prodoran škljocaj. Vrata su se otvorila i on je tako ušao u jedan od brojnih nadziranih prostora za koje se brine Mossad, izraelska tajna policija.

Stan je imao četiri prostorije - dvije s krevetima na kat, gdje su spavali Efraim i još trojica kolega, malenu kuhinju u kojoj su pripremali skromne obroke, te veliku i pretrpanu radnu sobu u kojoj su satima i iz dana u dan planirali operaciju koja je šest godina bila praktički u trećem ili četvrtom planu, ali je sad iznenada postala jednim od prioriteta. Njih četvorica pripadali su kidonu, malenoj i kompaktnoj skupini visokoobučenih agenata ponajprije zaduženih za atentate. Za brza, djelotvorna i tiha ubojstva.

Žrtve su bili neprijatelji Izraela koje nije moguće izvesti pred sud, jer sudovi nikako ne mogu dobiti jurisdikciju nad njima. Većina ciljeva živjela je u arapskim i islamskim zemljama, no kidoni su se često koristili na području nekadašnjeg sovjetskog bloka, u Europi, Aziji, čak i Sjevernoj Koreji i Sjedinjenim Državama. Pripadnici

kidona nisu poznavali granice, na njih se nisu odnosila nikakva ograničenja i ništa ih nije moglo spriječiti da ubiju one koji žele uništiti Izrael.

Muškarci i žene u sastavu kidona imali su pravo i dopuštenje da ubijaju za svoju domovinu. Čim bi premijer koji bi već bio na vlasti u pisanom obliku odobrio cilj, isplanirali bi operaciju i organizirali jedinicu, a neprijatelj Izraela praktički se već mogao smatrati mrtvim. Dobivanje takvog dopuštenja s vrha uvijek je išlo bez većih problema.

Efraim dobaci vrećicu s pecivima na jedan od sklopivih stolova za kojim su Rafi i Shaul proučavali materijale. Amos je sjedio u kutu, za računalom, pomno proučavajući plan talijanskog grada Bologne. Većina podataka kojima su raspolagali bila je zastarjela. Bile su tu hrpe uglavnom beskorisnih informacija o Joelu Backmanu, građa prikupljena prije više godina. Znali su sve o njegovu kaotičnom osobnom životu - tri bivše supruge, troje djece, bivše partnerice, djevojke, klijenti, nekadašnji prijatelji iz najmoćnijih [Washingtonskih](#)

krugova.

Kad je prije šest godina stiglo odobrenje za njegovo ubojstvo, jedan drugi kidon marljivo je poradio na prikupljanju svih dostupnih podataka o Backmanu. Preliminarni plan prema kojem ga je trebalo usmrtiti automobilom u Washingtonu odbačen je kad je iznenada priznao krivnju i sklonio se u zatvor. Čak ni kidon nije bio u stanju doprijeti do njega u samici u Rudleyju.

Podaci iz prošlosti trenutačno su bili važni isključivo zbog njegova sina. Otkako su Backmana neočekivano pomilovali i otkako je nestao prije sedam tjedana, Mossad je postavljao po dvojicu agenata u blizinu Neala Backmana. Rotirali su se svaka tri-četiri dana, kako nitko u Culpeperu ne bi ni u što posumnjao.

Provincijski gradići sa znatiželjnim susjedima i policajcima koji se dosađuju uvijek su problematični. Jedan agent, zgodna žena s njemačkim naglaskom, čak je i porazgovarala s Nealom na Glavnoj ulici. Predstavila se kao turistica koja traži Monpelier, obližnju kuću predsjednika Jamesa Madisona. Očijukala je s njim, ili se barem u tom smislu svojski trudila, i bila je više nego voljna poći i korak dalje. Nije zagrizao.

Postavili su mu prislušne uređaje u kuću i ured, prisluškivali mobitel. U laboratoriju u Tel Avivu čitali su sve elektroničke poruke i u uredu i kod kuće. Pratili su njegov bankovni račun i trošenje po kreditnim karticama. Znali su da je šest dana prije nakratko otišao u Alexandriju, ali nisu znali razlog.

Pod prismotrom su imali i Backmanovu majku, u Oaklandu, no jedna starica ubrzano je sahnula. Godinama su razmatrali mogućnost da joj daju jednu od tableta s otrovom iz divovskog arsenala kojim su raspolagali. Zatim bi njezina sina dočekali u zasjedi na pogrebu. Međutim, pravila kidona nalagala su da se ne ubijaju članovi obitelji, osim ako i ti članovi nekako ne ugrožavaju sigurnost Izraela.

No o toj se mogućnosti i dalje raspravljalo, a najodlučnije ju je zagovarao Amos.

Cilj im je bio ubiti Backmana, no jednako tako trebao im je i barem još nekoliko sati živ. Moraju s njim porazgovarati, postaviti mu određena pitanja. Ne bude li spreman na suradnju, znaju kako će ga natjerati da propjeva. Svi pjevaju kad Mossad odluči po svaku cijenu doći do odgovora.

"Pronašli smo šestero agenata koji govore talijanski", reče Efraim.

"Dvojica će ovamo doći na sastanak danas u tri." Od njih četvorice, nitko nije znao talijanski, no svi su besprijeckorno govorili engleski, kao i arapski. Ukupno

gledano, poznavali su još osam drugih jezika.

Svaki od njih četvorice imao je iskustvo iz neposredne borbe, raspolagao velikim poznavanjem računala i bio vješt u prelaženju granica (s papirima i bez njih), ispitivanju, prerušavanju i krivotvorenju. I svi su bili u stanju ubijati hladnokrvno i bez grižnje savjesti. Prosječna dob bila je trideset četiri godine, a svaki od njih sudjelovao je najmanje u pet uspješnih atentata. U punom sastavu, njihov kidon imao bi dvanaest članova. Četvorica bi izvela samo ubojstvo, dok bi ostalih osmero služilo kao krinka, nadziralo cilj i pružalo taktičku potporu, te počistilo mjesto događaja nakon ubojstva.

"Imamo adresu?" upita Amos, koji je i dalje sjedio za računalom.

"Ne, još ne", odgovori Efraim.

"Nisam baš ni siguran da ćemo je dobiti. Sve dolazi preko protuobavještajnih služba."

"Bologna ima petsto tisuća stanovnika", reče Amos, gotovo sebi u bradu.

"Četiristo", reče Shaul. "A od toga je stotinu tisuća studenata."

"Trebamo dobiti njegovu fotografiju", reče Efraim. Ostala trojica iznenađeno su podigla pogled.

"Negdje postoji Backmanova fotografija, poprilično nova, snimljena nakon zatvora. Jedna od mogućnosti je da se domognemo primjerka te slike."

"To bi svakako bilo korisno", reče Raif.

Imali su barem stotinu starih fotografija Joela Backmana. Pomno su proučili svaki kvadratni centimetar njegova lica, svaku boru, svaku žilicu u očima, svaku vlas kose. Prebrojili su mu zube, pribavili kopiju zubarskog kartona. Njihovi specijalisti, koji su radili na suprotnoj strani grada, u sjedištu Središnjeg instituta za obavještajnu djelatnost i specijalne zadatke, poznatijeg pod nazivom Mossad, pripremili su izvrsne kompjutorske simulacije Backmanova sadašnjeg izgleda, prikaz čovjeka kojeg svijet nije vidio šest godina. Raspolagali su nizom digitalnih predviđanja izgleda Backmanova lica uz pozamašnih stotinu osam kilograma, koliko je imao kad je priznao krivnju. Zatim je tu bio i drugi niz fotografija Backmana s osamdesetak kilograma, koliko navodno ima danas.

Radili su i na njegovoj kosi, ostavili je u prirodnom obliku, te predvidjeli koje bi boje trebala biti na pedesetdvogodišnjaku. Obojili su je u crno, crveno i smeđe. Podšišali je i pustili da poraste. Na nos su mu stavili najmanje deset različitih naočala, pa dodali bradu, prvo tamnu, pa zatim i sijedu.

Sve se na kraju svodilo na oči. Dobro proučiti oči. Iako je Efraim vodio skupinu, Amos je imao najviše iskustva. Njemu su Backmana dodijelili još 1998., kad je Mossad prvi put načuo glasine o tome da moćni washingtonski lobist na prodaju nudi kompjutorski program JAM.

Djelujući preko svog veleposlanika u Washingtonu, Izraelci su pokušali kupiti JAM. Već im se činilo da su dogovorili posao, kad su ih Backman i Jacy Hubbard odbili i robu ponudili drugima.

Cijena sustava nikad nije objavljena. Posao nije priveden kraju. Dio novca netko je prebacio nekome, no Backman, iz nepoznatog razloga, nije dostavio robu.

Gdje je sustav sada? Je li uopće postojao? To zna jedino Backman. Šestogodišnja stanka u lovu na Backmana Amosu je pružila više nego dovoljno vremena da popuni praznine u priči. Kao i njegovi nadređeni, bio je uvjeren da je takozvani satelitski sustav Neptun bio djelo komunističke Kine. Da su Kinezi povećali dio nacionalnog blaga uložili u stvaranje tog sustava. Da su s tim ciljem od Amerikanaca ukrali dragocjenu tehnologiju. Da su genijalno prikrili lansiranje satelita koji su se našli u sustavu, te zavarali i američke i ruske i izraelske satelite.

Napokon, da nisu uspjeli preprogramirati sustav tako da poništi JAM. Neptun je bez JAM-a beskoristan, a Kinezi bi se odrekli i Kineskog zida samo da se nekako domognu sustava i Backmana.

Amos i Mossad također su bili uvjereni da su upravo Kinezi prije osam mjeseci pronašli i ubili Faruka Khana, posljednjeg preživjelog člana trojke i glavnog autora programa. Kad je nestao, Mossad mu je bio na tragu.

Jednako tako bili su sigurni da Amerikanci još pouzdano ne znaju tko je stvorio Neptun, a taj obavještajni neuspjeh bio je stalna, gotovo trajna sramota. Američki sateliti dominirali su nebom četrdeset godina i bili toliko djelotvorni da su vidjeli i kroz oblake, snimali strojnice u šatoru, presretali prijenos novca koji je slao neki preprodavač droge, prisluškivali razgovore u pojedinim zgradama, te infracrvenim snimkama pronalazili naftu ispod pustinjskog pijeska. Njihovi su sateliti bili neusporedivo bolji od svih sličnih ruskih naprava. Bilo je upravo nezamislivo da je netko bez znanja CIA-e i Pentagona konstruirao, proizveo, lansirao i uspješno pokrenuo sustav podjednake ili čak više kvalitete. Izraelski su sateliti dobri, ali nisu kao američki.

Obavještajci diljem svijeta stjecali su dojam da je Neptun puno napredniji od svih dotadašnjih američkih izuma.

Bile su to tek pretpostavke. Malo toga imalo je istinsku potvrdu. Jedini primjerak JAM-a netko je dobro sakrio. Njegovi autori više nisu na ovom svijetu.

Amos je s tim slučajem živio gotovo punih deset godina, pa je s oduševljenjem počeo sudjelovati u radu novog kidona i užurbano planirati. Vremena je vrlo malo. Kinezi bi bili spremni u zrak dići i pola Italije, samo kad bi bili sigurni da će negdje pod ruševinama zaglaviti i Backman. Mogli bi ga srediti i Amerikanci. Na njihovu tlu štiti ga Ustav, zajedno s nizovima zaštitnih mehanizama. Zakon traži da se prema njemu odnose pravedno, a zatim ga pospreme u zatvor i čuvaju dvadeset četiri sata. No na drugoj strani svijeta može biti meta kao i svi ostali.

Kidon je nekoliko puta neutralizirao zastranjene Izraelce, no nikad u samom Izraelu. Amerikanci bi postupili baš kao i oni. Neal Backman svoje je novo, vrlo tanko prijenosno računalo držao u istoj staroj izlizanoj torbi koju je svake večeri donosio kući. Lisa ga nije primijetila, jer ga uopće nije vadio. Laptop mu je uvijek bio blizu, pri ruci.

Malko je promijenio uobičajeni jutarnji obred. Kupio je pretplatničku karticu lokala Jerry's Java, ne pretjerano uspješnog lanca prodavaonica kave i krafna koji je pokušavao primamiti mušterije otmjenim kavama i besplatnim novinama, časopisima i bežičnim pristupom Internetu.

Lanac je preuredio nekadašnju prodavaonicu meksičke hrane na rubu grada, osvježio prostor suvremenim dekorom i već dva mjeseca imao posla preko glave. Na šalteru na kojem su izdavali narudžbe vozačima, ispred njega su bila tri automobila. Računalo mu je bilo u krilu, odmah ispod upravljača. Došavši na šalter, naručio je dvostruku mochu, bez šlaga, i čekao da se vozila ispred njega pokrenu. Dok je čekao, brzo je tipkao, služeći se objema rukama.

Priključivši se na Internet, odmah je otišao na KwyteMail. Utipkao je korisničko ime - Grinch 123 - zatim i lozinku - post hoc ergo propter hoc. Već nekoliko trenutaka kasnije dobio je poruku - prvu poruku od oca. Neal je čitao suspregnuta daha, a zatim ispustio sav zrak i pomaknuo automobil za koji metar naprijed.

Upalilo je! Stari je prokužio sistem! Neal žurno napiše poruku:

Marco, našim porukama nije moguće ući u trag. Možeš napisati sve što hoćeš, no uvijek je najbolje odavati što manje. Oduševljen sam što si ondje, a ne u Rudleyju. Svaki dan u ovo vrijeme provjeravat ću poštu - točno u 7:50 po istočnom vremenu. U žurbi sam, Grinch.

Odložio je računalo na suvozačko sjedalo, otvorio prozor i platio gotovo četiri dolara. Četiri dolara za jednu jedinu kavu! Dok se udaljavao, svako malo pogledavao je laptop, da vidi gdje će još biti signala. Skrenuo je na ulicu, prešao još najviše šezdesetak metara i signal je nestao.

Prošle godine u studenome, nakon nevjerojatnog poraza Arthura Morgana, Teddy Maynard počeo je smišljati strategiju kojom će ishoditi Backmanovo pomilovanje. Uz uobičajeno pomno planiranje pripremao se za dan kad će krtice pustiti glas o Backmanovu boravištu. Želeći prenijeti informaciju Kinezima, i to tako da se ne izazove sumnja, Teddy je počeo tražiti idealnog cinkaroša. Zvala se Helen Wang i bila je Amerikanka kineskog podrijetla, pripadnica već pete generacije doseljenika, koja je osam godina radila u Langleyju kao analitičarka za azijska pitanja.

Bila je izrazito pametna, izrazito privlačna i razmjerno uvjerljivo vladala kineskim. Teddy joj je ishodio privremeni angažman u State Departmentu, a ona je

ondje počela njegovati veze s diplomatima iz komunističke Kine, od kojih su neki i sami bili špijuni i od kojih je većina bez prestanka vrebala i tražila nove agente.

Kinezi su poznati po agresivnom pristupu vrbovanju novih špijuna. Svake godine 25.000 kineskih studenata upisuje se na američka sveučilišta, a tajna policija ima podatke o svima.

Od kineskih poslovnih ljudi očekuje se da nakon povratka kući surađuju s obavještajnim službama. Deset tisuća američkih tvrtki koje posluju s Kinom pod budnom su prismotrom. Tajne službe prate i ispituju njihove najviše dužnosnike. Neki put s ponudom pristupaju onima koji imaju najveći potencijal.

Kad je Helen Wang "slučajno" izlanula da je nekoć dvije godine radila i u CIA-i, te kako se nada da će se ubrzo onamo i vratiti, odmah je privukla pozornost šefova obavještajnih službi u Pekingu. Prihvatila je poziv novostečenog prijatelja da ručaju u jednom otmjenom washingtonskom restoranu, a zatim i da negdje večeraju. Izvrsno je odigrala povjerenu joj ulogu, uvijek rezervirana u vezi s njihovim pokušajima, ali uvijek na koncu ipak, iako nevoljko, pristajući. Njezine detaljne izvještaje osobno su dostavljali Teddyju, nakon svakog susreta.

Kad su Backmana iznenada oslobodili iz zatvora i kad je postalo očito da su ga dobro sakrili i da se neće pojaviti u javnosti, Kinezi su Helen Wang podvrgnuli silnom pritisku. Ponudili su joj 100.000 dolara za informaciju o tome gdje je Backman. Činilo se da ju je ponuda prestrašila, pa sljedećih nekoliko dana nije bilo kontakata. U savršeno odabranom trenutku Teddy je ishodio prekid njezina angažmana u ministarstvu i vratio je u Langley. Iduća dva tjedna nije imala nikakve veze sa starim prijateljima, tajnim agentima iz kineskog veleposlanstva.

Zatim ih je nazvala, a nagrada se ubrzo povećala na 500.000. Helen je okrenula ploču i zatražila milijun, tvrdeći da u opasnost dovodi cjelokupnu karijeru, a ona nedvojbeno vrijedi i više. Kinezi su pristali.

Dan nakon što je Teddy dobio otkaz, nazvala je svoju vezu i zatražila sastanak u tajnosti. Dala mu je papir s uputama za prebacivanje novca na bankovni račun u Panami, račun u tajnom vlasništvu CIA-e. Čim novac sjedne, rekla je, ponovno će se naći, a ona će mu odati gdje se nalazi Joel Backman. Usto će im dati i svježu fotografiju Joela Backmana.

Predaja je obavljena "slučajnim susretom", stvarnim fizičkim susretom krtice i veze, tako da nitko ne uoči ništa neobično. Helen Wong svratila je nakon posla u prodavaonicu Kroger u Bethesdi. Došla je do završetka dvanaestog prolaza među policama, do mjesta na kojem su se nudili časopisi i knjige u mekom uvezu.

Agent je besposleno stajao uz policu i prelistavao časopis Lacrosse. Helen je uzela drugi primjerak istog časopisa i u njega brzo umetnula omotnicu. Razmjerno uvjerljivo glumeći dosadu, prelistala je časopis, pa ga vratila na mjesto. Agent je za to vrijeme prekopavao po sportskim časopisima. Helen se polagano udaljila, no tek nakon što se uvjerila da je on uzeo onaj njezin primjerak Lacrossea.

Za promjenu, ovaj put nije bilo potrebe za pravom špijunskom predstavom. Helenini prijatelji iz CIA-e nisu nadzirali susret jer su ga organizirali. Agentu s kojim se sastala poznavali su već godinama.

U omotnici se nalazio papir - fotokopija Backmanove fotografije dimenzija 20x25 cm, snimljena kad je, kako se činilo, hodao ulicom. Bio je neusporedivo mršaviji, imao malu prosijedu kozju bradicu, naočale po europskoj modi i tipično talijansku odjeću. Ispod fotografije rukom su bile ispisane sljedeće riječi: Joel Backman, Via Fondazza,

Bologna, Italija. Sjedeći u autu, agent se s nevjericom zapiljio u papir, a zatim odjurio u veleposlanstvo Narodne Republike Kine u Aveniji Wisconsin, u sjeverozapadnom dijelu Washingtona.

U prvi se mah činilo da Ruse uopće ne zanima gdje je Joel Backman. Signale koje su slali u Langleyju su tumačili na više različitih načina. Nije bilo definitivnih zaključaka, jer za njih nije bilo stvarnih temelja. Rusi su godinama potajno tvrdili da je takozvani Neptun njihov satelitski sustav, a ta je činjenica silno pridonijela pomutnji u CIA-i.

Na veliko iznenađenje obavještajne zajednice, Rusija je uspijevala godišnje na nebu održavati oko 160 špijunskih satelita, gotovo jednak broj kao i nekadašnji Sovjetski Savez. Snažna nazočnost u svemiru nije se smanjila, unatoč svim predviđanjima Pentagona i CIA-e.

Godine 1999. prebjeg iz GRU-a, dijela ruske vojne obavještajne službe i nasljednika KGB-a, izvijestio je CIA-u da Neptun ne pripada Rusima. Rusi su zatečeni kao i Amerikanci. Sumnja je tako pala na Kineze, koji su daleko zaostajali u satelitskom nadmetanju. Ili možda nisu?

Ruse je zanimao Neptun, no nisu bili voljni platiti informacije o Backmanu. Kako se uglavnom nisu obazirali na diskretne ponude iz Langleyja, ista fotografija u boji anonimno je elektroničkom poštom poslana četvorici visokih dužnosnika ruskih obavještajnih služba koji su kao navodni diplomati djelovali u Europi.

Saudijcima su podaci preneseni preko visokog dužnosnika jedne američke naftne tvrtke sa sjedištem u Rijadu. Zvao se Taggett i ondje je živio već više od dvadeset godina. Tečno je govorio arapski i u društvenim se krugovima snalazio bolje od većine stranaca. Osobito blizak bio je s jednim srednje pozicioniranim birokratom u

saudijskom Ministarstvu vanjskih poslova, pa je upravo njemu, uz popodnevni čaj, rekao kako je njegovu tvrtku nekoć zastupao Joel Backman. Nadalje, a to je bilo mnogo važnije, Taggett je ustvrdio da zna gdje se Backman skriva.

Pet sati kasnije, Taggetta je probudilo zvonce na ulaznim vratima. Trojica mladih muškaraca u poslovnim odijelima bez previše pitanja ušla su u njegov stan i zatražila kratak razgovor. Ispričali su se, objasnili da su pripadnici jednog odjela saudijske policije, te da svakako moraju razgovarati. Nakon malo pritiska, Taggett je nevoljko odao podatke koje je trebao odati i za što su ga bili pripremili.

Joel Backman skriva se u Bologni, u Italiji, pod lažnim imenom. Ne zna baš ništa više.

Može li još nešto doznati, pitali su. Možda. Zamolili su ga da otputuje sutradan ujutro, ode u sjedište svoje tvrtke u New Yorku te prikupi još informacija o Backmanu. Riječ je o pitanju vrlo važnom za saudijsku vladu i kraljevsku obitelj. Taggett je pristao. Sve za kralja.

Poglavlje 22

Svake godine u svibnju, uoči Uzašašća, stanovnici Bologne od porta Saragozza u povorci idu duž Colle della Guardia, najdužom neprekinutom kolonadom na svijetu, kroz svih 666 lukova i pokraj petnaest kapela, do vrha, do Santuario di San Luca. U crkvi uzimaju Madonu i vraćaju se u grad, gdje prolaze prepunim ulicama i donose je u katedralu Svetoga Petra, gdje ostaje osam dana, nakon čega se u povorci vraća kući. Riječ je o svetkovini koja se održava samo u Bologni i to bez prekida još od 1476. godine. Dok su sjedili u Santuario di San Luca, Francesca je Joelu objašnjavala obred i što sve znači stanovnicima Bologne. Zgodno, ali i to je, barem Marcu, tek još jedna prazna crkva. Ovaj put gore su došli autobusom i izbjegli 666 lukova i uspon od tri kilometra i šesto metara. Listovi su ga još boljeli od posljednjeg posjeta San Luci, prije tri dana.

Nju su teža pitanja zaokupljala toliko da se nesvjesno prebacivala na engleski. Nije se tužio. Nakon što mu je ispričala sve o svetkovini, počela je pokazivati najzanimljivije pojedinosti u katedrali - arhitekturu i konstrukciju kupole, freske. Marco je davao sve od sebe da pažljivo sluša. Kupole i izbljedjele freske i mramorne kriptе i mrtvi sveci u Bologni sad su mu se već miješali i u jednom trenutku uhvatio se kako razmišlja o toplijem vremenu. Tada će moći biti vani i razgovarati. Obilaziti lijepe gradske parkove, a ako ona još samo spomene neku katedralu, pobunit će se.

Ona nije razmišljala o proljeću. Misli su joj bile drugdje.

"To si mi već objasnila", prekinuo ju je kad je pokazala sliku iznad krstionice.

"Oprosti. Dosađujem ti?"

Već je zaustio da izlane istinu, no umjesto toga samo je rekao:

"Ne, ali sad sam već dovoljno vidio."

Izišli su iz crkve i otišli iza crkve, do njezine tajne staze koja vodi niz nekoliko stuba i omogućuje najljepši pogled na grad. Posljednji tragovi snijega ubrzano su se topili na crvenim krovovima. Bio je osamnaesti dan ožujka.

Zapalila je cigaretu i, kako se činilo, bila zadovoljna što u tišini može stajati i uživati u pogledu.

"Sviđa ti se moj grad?" upita.

"Da, jako mi se sviđa."

"Što ti se sviđa u njemu?" Nakon šest godina zatvora sviđao bi mu se svaki grad. Na trenutak se zamislivši, odgovori:

"Pravi grad, s ljudima koji žive gdje i rade. Siguran, čist i vječan. Stoljeća prolaze, a malo se toga mijenja. Ljudi uživaju u povijesti i ponose se uspjesima." Jedva je primjetno kimnula, odobravajući takvu ocjenu.

"Mene zbunjuju Amerikanci", reče ona. "Kad ih vodim od znamenitosti do znamenitosti, uvijek im se žuri, neprestano žele nešto vidjeti, tako da tu znamenitost mogu precrtati na popisu i prijeći na sljedeću točku. Uvijek se raspituju za sutra i za prekosutra. Zašto?"

"Pitaš pogrešnu osobu."

"Zašto?"

"Zaboravila si da sam Kanađanin?" "Nisi Kanađanin."

"Ne, nisam. Živio sam u Washingtonu."

"Bila sam u Washingtonu. U životu nisam vidjela da toliko ljudi juri na sve strane, a zapravo ne ide nikamo. Nije mi jasno zašto netko priželjkuje tako bjesomučan životni tempo. Sve mora biti tako užasno brzo - i posao i jelo i seks."

"Ja se nisam seksao šest godina."

U njezinu pogledu skrivala su se nebrojena pitanja.

"O tome doista radije ne bih... "

"Ti si prva spomenula."

Uvukla je dim, čekajući da se napetost rasprši.

"Zašto se nisi seksao šest godina?"

"Jer sam bio u zatvoru, u samici."

Blago se lecnula i nekako uspravila leđa.

"Ubio si nekoga?"

"Ne, ni slično tome. Poprilično sam bezopasan." Ponovno stanka, ponovno dim.

"Što radiš u Bologni?"

"Zapravo ne znam."

"Koliko ostaješ?"

"Na to pitanje možda zna odgovoriti Luigi."

"Luigi", reče ona kao da bi najradije pljunula. Okrenula se i počela se udaljavati. Krenuo je za njom, jer se to od njega očekivalo.

"Od čega se skrivaš?" upita.

"Priča je duga, duga i zamorna i doista je bolje da ne znaš ništa."

"U opasnosti si?"

"Čini mi se da jesam. Ne znam kolika je opasnost, no recimo samo da se bojim upotrijebiti pravo ime i da se bojim otići kući."

"To meni zvuči opasno. Kako se u priču uklapa Luigi?"

"Čini mi se da me štiti."

"Koliko će te još štiti?"

"Doista ne znam."

"Zašto jednostavno ne nestaneš?"

"To i radim. Upravo sam usred nestajanja. Kamo bih otišao odavde? Nemam novac, nemam putovnicu, nemam nikakve papire. Službeno ne postojim."

"Sve je užasno zbrkano."

"Da. Bilo bi bolje da pronađemo neku drugu temu."

Na trenutak je odvratio pogled i nije vidio kako je pala. Na nogama je imala crne kožne čizme s niskom potpeticom, a lijeva se naglo iskrivila na kamenu na uskoj stazi. Zaprepašteno je kriknula i svom težinom pala na stazu, u posljednji se trenutak dočekavši na rukama. Torbica je odletjela naprijed. Vrisnula je nešto na talijanskom.

Marco je munjevito kleknuo i uhvatio je.

"Gležanj", reče ona s bolnom grimasom na licu. Oči su joj već bile suzne, lijepo lice izobličeno od boli.

Oprezno ju je pridigao s mokre staze i prenio do obližnje klupe, a zatim joj donio torbicu.

"Valjda sam se spotakla", ponavljala je bez prestanka. "Žao mi je." Opirala se suzama, no ubrzo je odustala.

"Sve je u redu, sve je u redu", reče Marco i klekne pred nju.

"Smijem dodirnuti?"

Polagano je pridigla lijevu nogu, no bol je bila prejaka.

"Nećemo skidati čizmu", reče Marco, dodirujući je s najvećim oprezom.

"Čini mi se da sam nešto slomila", reče ona. Iz torbice je izvadila papirnatu maramicu i obrisala oči. Ubrzano je disala i škrgutala zubima. "Užasno mi je žao."

"Sve je u redu." Marco pogleda oko sebe. Bili su posve sami. Autobus kojim su došli do San Luce bio je praktički prazan, a u posljednjih deset minuta nisu vidjeli baš nikoga.

"Idem, ovaj... unutra, potražiti pomoć."

"Da, molim te."

"Nemoj se micati. Odmah se vraćam." Potapšao ju je po koljenu, a ona se nekako uspjela nasmiješiti. Zatim je odjurio, pritom zamalo i sam pao. Otrčao je iza crkve, no ondje nije vidio nikoga. Gdje, zapravo, točno pronaći nekakav ured u katedrali? Gdje je kustos, voditelj, glavni svećenik? Tko vodi brigu o tom zdanju? Dvaput je obišao crkvu i tek tada ugledao kustosa koji se pojavio na djelomično zakrivenim vratima u blizini parka.

"Mi puč aiutare?" dovikne. Možete li mi pomoći? Kustos se samo zagleda u njega, ne odgovarajući. Marco je bio uvjeren da je sve izgovorio jasno i glasno. Prišavši bliže, reče:

"La mia amica si e fatta male." Moja se prijateljica ozlijedila.

"Dov'eT' progundā muškarac. Gdje?"

Marco pokaže prema klupi i reče: "Li, dietro alla chiesa." Ondje, iza crkve.

"Aspetti." Pričekajte. Okrenuo se, došao do vrata i otvorio ih.

"Si sbrighi, perfavore." Molim vas, požurite. U čekanju je protekla minuta, možda i dvije. Marca je obuzimala sve izraženija nervoza, htio je pojuriti do Francesce i vidjeti kako joj je. Ako je nešto slomila, ubrzo bi mogla utonuti u šok. U tom trenutku otvorila su se veća vrata ispod krstionice, a kroz njih je izjurio neki gospodin u odijelu, dok je kustos izišao nakon njega.

"La mia amica e caduta", reče Marco. Moja je prijateljica pala.

"Gdje je?" upita gospodin na izvrsnom engleskom. Jurili su na suprotnu stranu malene terase pokrivene opekama, izbjegavajući ostatke snijega.

"Na suprotnoj strani, na donjoj terasi. Stvar je u gležnju. Čini joj se da ga je slomila. Možda će nam zatrebati kola hitne pomoći." Gospodin preko ramena nešto oštro dobaci kustosu, koji se odmah udalji, vraćajući se prema crkvi.

Francesca je sjedila na rubu klupe, koliko je uspijevala dostojanstvenije. Maramicu je držala na ustima. U međuvremenu je prestala plakati. Gospodin ju nije poznavao po imenu, no bilo je očito da ju je već viđao kod San Luce. Počeli su razgovarati na talijanskom, a Marco nije razumio gotovo ništa. Čizma je još bila na nozi, a tako je prema dogovoru trebalo i ostati, kako bi se spriječilo oticanje. Činilo se da muškarac koji je priskočio u pomoć, gospodin Coletta, dobro poznaje prvu pomoć. Pregledao joj je koljena i šake. Bilo je ogrebotina i bolnih mjesta, ali ne i krvarenja.

"Samo gadno iščašenje", reče ona. "Doista mi se čini da ništa nije puknulo."

"Hitnu ćemo čekati cijelu vječnost", reče gospodin. "Ja ću vas odvesti u bolnicu."

U blizini se oglasila automobilska sirena. Kustos je u međuvremenu dovezao automobil i prišao im koliko god je mogao.

"Čini mi se da mogu hodati", reče Francesca odvažno i pokuša ustati.

"Ne, mi ćemo ti pomoći", reče Marco. Uхватili su je svatko za jedan lakat i polagano je pridigli. Čim se oslonila na nogu, načinila je bolnu grimasu, ali je rekla:

"Nije slomljena, samo sam iščašila zglob." Ustrajno je tražila da je puste da hoda. Tako su je napola prenijeli do auta.

Gospodin Coletta preuzeo je cijelu stvar i posjeo ih na stražnje sjedalo, tako da je stopala držala Marcu u krilu, u povišenom položaju, dok se leđima naslanjala na lijeva stražnja vrata. Nakon što je valjano smjestio putnike, brzo je sjeo za upravljač i pokrenuo vozilo. Polagano su se vozili unatrag prolazom koji je s obiju strana obrubljivalo gusto grmlje, te tako izišli na usku asfaltiranu cestu. Ubrzo su se počeli spuštati s brežuljka prema gradu. Francesca stavi naočale, da sakrije oči. Marco je na lijevom koljenu uočio tanahan potočić krvi. Uzevši joj rupčić iz ruke, počeo ju je brisati.

"Hvala", prošapće ona. "Žao mi je što sam ti upropastila dan."

"Molim te, prestani o tome", reče on uz osmijeh. Bio mu je to zapravo najbolji dan s Francescom. Zahvaljujući padu postala je nekako poniznija, poprimila ljudska obilježja. Cijeli je događaj u njoj budio iskrene emocije, koliko ih god nije željela pokazati. Usto je omogućio i čist i iskren fizički dodir: čovjek istinski želi pomoći drugom čovjeku. Tako je naglo ušao u njezin život. Što god se dalje događalo, bilo u bolnici ili kod nje u kući, barem će na trenutak biti uz nju. U nevolji ga treba, iako je posve sigurno da to ne želi.

Dok ju je držao za nogu i kao u magli piljio kroz prozor, Marco je uvidio koliko očajnički žudi za bilo kakvim odnosom, bilo s kim. Dobro bi mu došao bilo kakav

prijatelj. Kad su se našli u podnožju, ona se obrati gospodinu Coletti:

"Voljela bih da me prebacite u moj stan."

Pogledao ju je u retrovizoru i rekao: "Ali čini mi se da biste trebali ići liječniku."

"Možda kasnije. Malo ću se odmoriti, pa ću zatim vidjeti kako ću se osjećati."
Već je donijela čvrstu odluku. Nije imalo smisla prepirati se.

I Marco je imao nekoliko savjeta, ali ih je zadržao u sebi. Htio je vidjeti gdje živi.

"U redu", reče gospodin Coletta.

"Via Minzoni, u blizini željezničkog kolodvora." Marco se u sebi nasmiješi, ponosan što zna gdje je ta ulica. Jasno ju je vidio na planu grada, na sjevernom rubu starog grada. Lijep dio grada, ali ne osobito skup. Tom je ulicom prošao barem jedanput. Štoviše, na mjestu gdje ulica završava, na Piazza dei Martiri, pronašao je jedan bar koji se otvarao vrlo rano. Dok su kroz poslijepodnevni promet jurili rubom starog grada, Marco je uočio sve nazive ulica, zapamtio sva raskrižja, i u svakom trenutku točno znao gdje se nalaze.

Nitko više nije rekao ni riječi. On ju je držao za stopala, a njezine elegantne, ali i pošteno iznošene crne čizme malko su uprljale njegove vunene hlače. U tom trenutku živo mu se fućkalo. Kad su skrenuli u Via Minzoni, rekla je:

"Još dvije ulice, s desne strane." Trenutak kasnije rekla je:

"Još malo naprijed. Imate slobodno mjesto, iza onog zelenog BMW-a."

Oprezno su joj pomogli da iziđe iz automobila i tako je izvukli na pločnik, gdje se na trenutak oslobodila i pokušala hodati. Gležanj je popustio. Oni su je uhvatili.

"Na prvom sam katu", reče ona, škrgućući zubima. U zgradi je bilo osam stanova. Marco je pomno gledao kad je pritisnula tipku pokraj imena Giovanni Ferro. Javio se ženski glas.

"Francesca", reče ona, a u vratima se začuje škljocaj. Ušli su u mračno i zapušteno predvorje. S desne strane nalazilo se dizalo, a vrata su bila otvorena. Njih troje ušli su u tijesan prostor.

"Sad mi je doista dobro", reče ona, očito se pokušavajući riješiti i Marca i gospodina Colette.

"Moramo staviti led na gležanj", reče Marco kad su se počeli usporeno uspinjati.

Dizalo se zaustavi uz štopot, vrata se napokon otvore i njih troje tako oprezno iziđu. Dvojica muškaraca i dalje su pridržavala Francescu. Do njezina stana bilo je tek nekoliko koraka, a kad su došli do vrata, gospodin Coletta zaključio je da dalje ne bi trebao ići.

"Neopisivo mi je žao zbog svega", reče. "Budete li imali troškova povezanih s liječenjem, svakako me, molim vas, nazovite."

"Ne, vrlo ste ljubazni. Najljepša hvala."

"Hvala", reče Marco, i dalje je pridržavajući. Pritisnuo je tipku zvonca i čekao da se gospodin Coletta vrati u dizalo. Ona se odvoji od njega i reče:

"Sve je u redu, Marco. Dalje mogu i sama. Danas je kod mene majka."

Nadao se da će ga pozvati u stan, no nikako nije mogao navaljivati. Epizoda je za njega završila, a doznao je neusporedivo više nego što se uopće mogao nadati. Nasmiješio se, pustio joj ruku i već se spremao pozdraviti je kad je brava glasno škljocnula. Ona se okrenula prema vratima i pritom se oslonila na ozlijeđeni gležanj. Zglob je ponovno popustio, a ona je kriknula i uhvatila se za njega. Vrata su se otvorila točno u trenutku kad se Francesca onesvijestila. Njezina je majka bila signora Altonelli, gospođa od sedamdeset i koju godinu koja nije znala engleski i koja je u prvih nekoliko trenutaka pomutnje mislila da je Marco nešto učinio njezinoj kćerki. Pokazalo se da njegovo zamuckivanje na talijanskom nije dovoljno razumljivo, osobito s obzirom na napetost trenutka. Odnio je Francescu na sofu, pridigao joj noge, više puta ponovio:

"Ghiaccio, ghiaccio." Leda, donesite leda. Žena se nevoljko udaljila, a zatim nestala u kuhinji.

U trenutku kad se majka vratila s mokrom krpom i plastičnom vrećicom s ledom, Francesca je počela dolaziti k svijesti.

"Onesvijestila si se", reče Marco, nadvijajući se nad nju. Ona ga ščepa za ruku i počne izbezumljeno pogledavati na sve strane.

"Chi e?" upita njezina majka sumnjičavo. Tko je to?

"Un amico." Prijatelj. On joj je brisao lice krpom, a ona se ubrzo pribrala. Na vrtoglavo brzom talijanskom kakav dotada nije čuo, majci je opisala što se dogodilo. Od tih rafala riječi osjetio je vrtoglavicu, budući da je pokušavao razabrati barem pokoju riječ. Ubrzo je jednostavno odustao. Signora Altonelli iznenada se nasmiješila te ga s odobravanjem potapšala po ramenu. Bravo. Kad se ponovno udaljila, Francesca reče:

"Skuhat će kavu." "Izvršno." On je u međuvremenu privukao stolicu do sofe i sjeo uz nju, čekajući.

"Moramo ti staviti led na gležanj", reče.

"Da, to bi bilo dobro."

Oboje su pogledali čizme.

"Hoćeš li ih skinuti?" upita ona.

"Svakako." Otkopčao je patentni zatvarač na desnoj nozi i skinuo čizmu, kao da joj je i ta noga ozlijeđena. Kod lijeve je bio još oprezniji. I najmanji pokret izazivao je bol, pa je u jednom trenutku upitao:

"Hoćeš je radije skinuti sama?"

"Ne, molim te, samo nastavi." Zapeo je gotovo točno kod gležnja. Zbog otoka je bilo teško skinuti čizmu. Nakon nekoliko beskonačnih minuta pomnog i profinjenog potezanja, dok je pacijentica patila stisnutih zuba, čizma mu se našla u rukama. Na nogama je imala crne najlonke. Marco ih je malo bolje promotrio, a zatim reče:

"I čarape moraju dolje."

"Da, to je točno." U tom trenutku vratila se njezina majka i brzo nešto rekla na talijanskom.

"Kako bi bilo da pričekáš u kuhinji?" reče Francesca, obraćajući se Marcu.

Kuhinja je bila malena, ali besprijeckorno uređena, izrazito moderno, s kromiranim i staklenim elementima i bez kvadratnog centimetra uzaludno utrošenog prostora. Na radnoj plohi živahno je grgoljio ultramoderni aparat za kavu. Zidovi iznad malene niše za doručkovanje pokrivala su apstraktne slike jarkih boja. Čekao je i osluškivao kako dvije žene u isto vrijeme izgovaraju bujice riječi. Skinule su najlonke bez većih problema i novih ozljeda. Kad se Marco vratio u dnevnu sobu, signora Altonelli ledom je oblagala lijevi gležanj.

"Kaže da nisam ništa slomila", reče mu Francesca. "Godinama je radila u bolnici."

"Živi u Bologni?"

"U Imoli. To je samo nekoliko kilometara od grada." Točno je znao gdje je Imola, barem na zemljovidu.

"Ja bih sad vjerojatno ipak trebao poći", reče on, ne želeći ići, ali se odjednom nekako osjećajući poput uljeza.

"Čini mi se da bi ti dobro došla kava", reče Francesca. Njezina majka odjuri u kuhinju.

"Imam dojam da smetam", reče on.

"Ne, molim te, nakon svega što si danas učinio, mogu ti barem ponuditi kavu."

Njezina majka vratila se s čašom vode i dvjema tabletama. Francesca je sve popila i položila glavu na jastuke. S majkom je još izmijenila nekoliko kratkih rečenica, a zatim ga pogledala i rekla:

"U hladnjaku ima torte od čokolade. Može kriška?"

"Može, hvala."

Nakon što se majka ponovno udaljila, sad već pjevušeći, zadovoljna što se može za nekog brinuti i nekog nahraniti, Marco je sjeo uz sofu.

"Boli?"

"Da, boli", reče ona i nasmiješi se. "Ne mogu lagati. Boli." Kako nije uspio smisliti nešto prikladnije, vratio se na poznatu zajedničku temu.

"Sve se dogodilo tako brzo", reče. Još nekoliko minuta obnavljali su sjećanja na pad. Zatim su ušutjeli. Ona je zatvorila oči i nakon nekoliko trenutaka njemu se učinilo da drijema. Marco je prekrižio ruke na prsima i zagledao se u divovsku, vrlo neobičnu sliku koja je pokrivala gotovo cijeli zid.

Zgrada je bila prastara, no Francesca i njezin suprug iznutra su se odupirali vremenu kao odlučni modernisti. Pokućstvo je bilo nisko, sve je bilo puno sjajne crne kože sa sjajnim čeličnim okvirima, vrlo minimalistički. Zidove su pokrivali primjerci suvremene umjetnosti koji su u najmanju ruku zbunjivali i čudili.

"Ovo ne smijemo spomenuti Luigiju", prošapće ona.

"Zašto?"

Nekoliko je trenutaka oklijevala, a zatim ipak reče:

"Plaća mi dvjesto eura za poduku, Marco, i žali se na tako visoku cijenu. Već smo se prepirali. Prijeti da će pronaći nekog drugog. Iskreno govoreći, novac mi treba.

Trenutačno imam tek po jedan do dva posla na tjedan. Još traje mrtva sezona. Situacija će se malo popraviti za mjesec dana, kad turisti krenu na jug, no trenutno se ne mogu pohvaliti zaradom."

Ona stoička maska raspršila se još davno. Nije mogao vjerovati da je samoj sebi dopustila toliku ranjivost. Prestrašena je, a on će učiniti sve što je potrebno da joj pomogne. Ona nastavi:

"Sigurna sam da će mi otkazati ako preskočim nekoliko dana."

"Ali svakako nećeš raditi nekoliko dana." Pogledao je led na njezinu gležnju.

"Možemo o tome nekako šutjeti? Ubrzo bih trebala biti na nogama, zar ne?"

"Možemo šutjeti, no Luigi uvijek nekako sve dozna. Pomno me prati. Sutra ću reći da sam bolestan, pa ćemo već nešto smisliti za prekosutra. Možda bismo mogli raditi ovdje."

"Ne. Ovdje je moj suprug."

Marco nije mogao ne osvrnuti se.

"Ovdje?"

"U spavaćoj sobi, jako je bolestan."

"Što mu..."

"Rak. Posljednja faza. Dok radim, uz njega je moja majka. Svako poslijepodne dolazi medicinska sestra koja mu daje lijekove."

"Žao mi je."

"I meni."

"Budi bez brige u vezi s Luigijem. Reći ću mu da sam oduševljen podukom i da neću raditi ni s kim drugim."

"To bi već bila laž, zar ne?"

"Manje-više."

Signora Altonelli vratila se u sobu donoseći komad torte i espresso. Pladanj je položila na jarkocrveni stolić nasred sobe i počela rezati tortu. Francesca je prihvatila kavu, ali joj nije bilo do jela. Marco je jeo koliko je mogao polaganije i poniznije, te pio iz malene šalice kao da mu je to posljednja kava u životu. Signora Altonelli zahtijevala je da uzme još krišku torte i još malo kave, a on je nevoljko pristao.

Marco se u stanu zadržao približno jedan sat. Dok se spuštao u prizemlje, uvidio je da nije čuo ni glasa od Giovannija Ferre.

Poglavlje 23

Glavna kineska obavještajna agencija, Ministarstvo državne sigurnosti, ili MDS, imalo je male, visokoučježbane jedinice koje su diljem svijeta izvodile atentate, u velikoj mjeri jednako kao Rusi, Izraelci, Britanci i Amerikanci.

Međutim, postojala je i jedna velika razlika: Kinezi su se u posljednje vrijeme počeli osobito oslanjati na jednu određenu jedinicu. Umjesto da raspodijele prljave poslove kao druge zemlje, MDS se prvo obratio mladiću kojeg su CIA i Mossad već godinama s divljenjem pratili. Bio je to Sammy Tin, dijete dvoje kineskih diplomata za koje se govorkalo da ih je MDS odabrao da se vjenčaju i imaju dijete. Ako se ikad i pojavio savršeno klonirani agent, tada je to svakako bio Sammy Tin. Rođen je u New Yorku, a odrastao u predgrađima Washingtona. Školovao se kod privatnih učitelja koji su ga još gotovo od pelena bombardirali stranim jezicima. U dobi od šesnaest godina upisao se na sveučilište Maryland, s dvadeset jednom je već u ruci imao dvije diplome, a zatim je studirao strojarstvo u Hamburgu, u Njemačkoj. Usput se iz hobija počeo baviti izradom eksplozivnih naprava. Strastveno je zavolio eksploziv, s naglaskom na kontrolirane eksplozije najneobičnijih pakiranja - omotnica, plastičnih čaša, kemijskih olovaka, kutija cigareta. Bio je izvrstan strijelac, no vatreno je oružje bilo prejednostavno, pa mu je dosadilo.

Tin je obožavao bombe. Nakon toga pod lažnim je imenom u Tokiju studirao kemiju i ondje ovladao umijećem i znanošću ubijanja otrovima. U dobi od dvadeset četiri godine već je imao desetak različitih imena, znao barem dvanaest-trinaest jezika, te je prelazio granice s nizom raznih putovnica i krinka.

Svakog policajca i carinika, bilo gdje u svijetu, mogao je bez poteškoća uvjeriti da je Japanac, Korejac ili Tajvanac.

Školovanje je zaokružio mučno napornom jednogodišnjom obukom s elitnom jedinicom kineske vojske. Naučio je sve o postavljanju logora, kuhanju na vatri, prelasku pomahnatalih bujica i rijeka, preživljavanju na otvorenome moru i višednevnom životu u divljini. Kad mu je bilo dvadeset šest godina, MDS je zaključio da je dovoljno naučio. Došlo je vrijeme da počne ubijati. Barem koliko su u Langleyju uspjeli odrediti, prve žrtve u fantastično velikom i zvučnome nizu bila su trojica kineskih znanstvenika koji su postali pretjerano bliski s Rusima. Sredio ih je za večerom u nekom moskovskom restoranu.

Dok su njihovi tjelohranitelji čekali vani, jednom je prerezao vrat u muškom nužniku, dok je dovršavao mokrenje. Istražitelji su cijeli sat tražili njegovo tijelo, nagurano u poprilično malenu kantu za smeće. Drugi je pogriješio kad se zabrinuo za prvog.

Otišao je u muški nužnik, gdje je Tin čekao, odjeven u čistača. Žrtvi je glava bila u zahodskoj školjci, začepljenoj tako da se sve iz cijevi vraćalo u školjku. Treći je umro samo nekoliko trenutaka kasnije, za stolom, gdje je sjedio sam i već se strašno brinuo za kolege koji se ne vraćaju. Muškarac u konobarskoj odori žurno je prošao kraj njega i, ni na trenutak ne usporivši, otrovnom ga strelicom pogodio u zatiljak.

Kad je riječ o samim ubojstvima, sve je izgledalo prilično nemarno. Previše krvi, previše svjedoka. Bijeg je bio riskantan, no Tinu se ukazala prilika, pa je uspio pobjeći kroz kuhinju u kojoj je vladala takva gužva da ga nitko nije primijetio. Kad su pozvani tjelohranitelji, on je već jurio kroz neku zabačenu uličicu. Uronio je u mrak grada, zaustavio taksu i već dvadeset minuta kasnije ušao u kinesko veleposlanstvo. Sutradan je bio u Pekingu, u miru slaveći prvi uspjeh.

Drskost napada šokirala je obavještajnu zajednicu. Protivničke službe nastojale su što brže doznati tko je počinitelj. Cijeli se slučaj u svemu razlikovao od načina na koji Kinezi inače eliminiraju neprijatelje. Na glasu su po strpljivosti, po discipliniranome čekanju savršenog trenutka. Jure i love sve dok plijen jednostavno ne odustane i ne preda se. Ili odbacuju jedan plan u korist drugog, pažljivo čekajući pravu priliku.

Kad se slična priča nekoliko mjeseci kasnije ponovila u Berlinu, nastala je legenda o Tinu. Neki francuski menadžer predao je lažne tajne koje su se odnosile na mobilne radarske uređaje. Neobjašnjivo je poletio s balkona hotelske sobe na trinaestom katu, a kad je sletio u blizini bazena, uznemirio je poveću skupinu kupaca. Ubojstvo je i u tom slučaju bilo odviše uočljivo.

U Londonu je Tin čovjeku raznio glavu mobilnim telefonom. Prebjeg u newyorškoj Kineskoj četvrti ostao je bez većeg dijela lica kad mu je eksplodirala cigareta. Sammyju Tinu ubrzo su počeli pripisivati većinu dramatičnih ubojstava u podzemlju sa špijunskim predznakom. Legenda se širila poput šumskog požara. Iako je u svojoj skupini imao četvoricu-petoricu ljudi od povjerenja, često je radio sam.

Jednog je suradnika izgubio u Singapuru, kad se cilj iznenada pojavio pred njima s prijateljima, odreda naoružanima. Bio je to jedan od rijetkih neuspjeha, a pouka je glasila: imati što manje prtljage, udarati brzo i plaćati što manje suradnika. Kako je dozrijevaao, ubojstva su postajala sve manje dramatična, manje nasilna i bilo ih je puno lakše prikriti.

Sad su mu bile trideset tri godine i nesumnjivo je bio agent koji je ulijevao najviše straha. CIA je pravo malo bogatstvo uložila samo da mu nekako pokuša ući u trag. Znali su da je u Peking, da je u svojem luksuznom stanu. Kad je otišao odande, nanjušili su mu trag u Hong Kongu. Interpol je obaviješten kad je ušao u zrakoplov koji

je bez presijedanja trebao doputovati u London, gdje je promijenio putovnice i u posljednji čas ušao u Alitalijin zrakoplov za Milano.

Interpol je mogao samo bespomoćno gledati.

Sammy Tin često je putovao s diplomatskim papirima. Nije bila riječ o kriminalcu, nego o agentu, diplomatu, poslovnom čovjeku, profesoru, što god mu je u određenom trenutku zatrebalo.

U zračnoj luci Malpensa čekao ga je automobil i tako je nestao negdje u gradu. Koliko je CIA uspjela odrediti, Tin je posljednji put u Italiji bio prije četiri i pol godine.

Gospodin Elya nedvojbeno je izgledao kao pravi imućni saudijski poslovni čovjek, iako mu je debelo vuneno odijelo bilo gotovo posve crno, malko pretamno za Bolognu, a ukrasne crte na materijalu predebele da bi se moglo reći da je riječ o talijanskom dizajnu. Nosio je i ružičastu košulju, s blistavim bijelim ovratnikom, što i nije tako loša kombinacija, no ipak... ružičasto je ružičasto. U ovratniku je imao zlatnu iglu, također predebelu, koja je snažno pridizala čvor kravate, koja je tako izgledala kao da ga guši, dok se na svakom završetku igle nalazio dijamant. Gospodin Elya bio je sklon dijamantima - po jedan veliki na svakoj ruci, deseci manjih načičkanih u Rolexu, još dva na zlatnim kopčama za orukavlje košulje. Stefanu se učinilo da su cipele talijanske, posve nove, smeđe, ali presvijetle uz to odijelo.

Ukupno uzevši, stvar jednostavno nije funkcionirala. Iako se silno trudio. Stefano je stigao pomno analizirati klijenta dok su se praktički u tišini vozili od zračne luke, do

koje su gospodin Elya i njegov pomoćnik stigli privatnim mlažnjakom, do središta Bologne.

Sjedili su na stražnjem sjedalu crnog Mercedesa. Bio je to jedan od mnogobrojnih uvjeta gospodina Elye, uz vozača koji je šutio na prednjem sjedalu zajedno s pomoćnikom, a koji je očito govorio samo arapski.

Gospodin Elya engleski je govorio solidno, u brzim nizovima riječi, nakon čega bi najčešće nešto kratko rekao pomoćniku, koji je pak osjećao dužnost da zapiše sve gospodareve riječi.

Nakon što je s njima u automobilu proveo deset minuta, Stefano se već počeo nadati da će sve završiti prije objeda. Prvi stan koji im je pokazao nalazio se u blizini sveučilišta, gdje će sin gospodina Elye ubrzo početi studirati medicinu. Četiri sobe na prvom katu, bez dizala, kvalitetna stara gradnja, lijepo namješten, svakako luksuzan po studentskim mjerilima - 1800 eura na mjesec, jednogodišnji najam, plus režije. Gospodin Elya samo se mrštio, kao da njegovu razmaženom sinu treba nešto puno ljepše. I pomoćnik se mrštio. Mrštili su se cijelim stubištem, sve do automobila, šuteći dok je vozač jurio do sljedeće postaje.

Stan se nalazio u Viji Remorselli, jednu ulicu zapadno od Vije Fondazza. Bio je ponešto prostraniji od prvog stana i imao kuhinju veličine spremišta za metle. Bio je loše namješten, iz njega se nije pružao apsolutno nikakav pogled, nalazio se na dvadeset minuta od sveučilišta, stajao 2600 eura mjesečno i još imao nekakav neobičan miris. Prestali su se mrštiti, stan im se svidio.

"Ovo će biti u redu", reče gospodin Elya, a Stefano odahne. Uz malo sreće, neće ih morati zabavljati uz objed. A upravo je zaradio pristojnu proviziju.

Žurno su otišli u ured Stefanove tvrtke, gdje su papiri riješeni u rekordnom roku. Gospodin Elya bio je čovjek s mnogo obaveza, a očekivao ga je hitan sastanak u Rimu. Ako najam nije moguće riješiti odmah, na licu mjesta, možete lijepo sve zaboraviti! Crnim Mercedesom odjurili su u zračnu luku, gdje je uzburani i iscrpljeni Stefano zahvalio, pozdravio i odande nestao koliko su ga noge nosile. Gospodin Elya i njegov pomoćnik pješice su došli do njegova mlađnjaka i ušli. Vrata su se zatvorila. Zrakoplov se nije ni pomaknuo. Gospodin Elya i njegov pomoćnik unutra su svukli poslovna odijela i odjenuli se ležernije. Zatim su sjeli s još trojicom članova ekipe. Nakon približno sat čekanja, napokon su izišli iz zrakoplova, odvezli pozamašnu prtljagu do terminala, te ušli u kombije koji su ih već čekali.

Luigiju je postala sumnjiva tamnoplava torba marke Silvio. Marco je nikad ne ostavlja u stanu. Uvijek mu je na oku. Nosi je svugdje, prebačenu preko ramena i pod desnom rukom, kao da u njoj nosi zlato.

Što bi sad mogao imati a da iziskuje takvu pozornost i zaštitu? Gotovo nikad ne nosi materijal za učenje. Kad je s Ermannom radio unutra, uvijek su se nalazili u Marcovu stanu. Ako su bili vani, radili su samo na konverzaciji i nisu se služili knjigama.

I Whitakera su sve više mučile sumnje, osobito otkako su Marca vidjeli u internetskom kafiću u blizini sveučilišta. Agentu po imenu Krater poslao je u Bolognu da pomogne Zellmanu i Luigiju, pa da svi zajedno lakše drže na oku Marca i njegovu problematičnu torbu. Kako se omča stezala, a ubrzo se očekivao vatromet, Whitaker je od Langleyja tražio još snaga za djelovanje na ulici. No u Langleyju je vladao kaos.

Nakon Teddyjeva odlaska, koliko god bio razmjerno očekivan, sve se okrenulo naglavce. Još se osjećalo podrhtavanje izazvano šokantnim Lucatovim otpuštanjem. Predsjednik je prijetio temeljitim promjenama, a zamjenici ravnatelja i ostali visoki dužnosnici više su se brinuli za spašavanje vlastitih fotelja nego za nadziranje operacija.

Upravo je Krateru Luigi radiovezom dojavio da Marco polagano ide prema Piazzzi Maggiore, vjerojatno u potrazi za kasnopopodnevnom kavom. Krater ga je uočio nasred trga, s tamnoplavom torbom pod rukom. Po svemu je izgledao kao Talijan. Nakon što je proučio poprilično opširan dosje o Joelu Backmanu, bilo mu je zgodno napokon ga vidjeti i uživo. Kad bi jadnik samo znao...

No Marcu se nije ništa pilo, barem zasad. Prolazio je pokraj kafića i prodavaonica, a onda je iznenada, kriomice se osvrnuvši, ušao u hotel Nettuno, ultraskupi hotel u neposrednoj blizini trga.

Krater je to dojavio Zellmanu i Luigiju, kojeg je to osobito zbunilo, jer Marco nije imao baš nikakva razloga ići u hotel. Krater je pričekao pet minuta, pa je ušao u maleno predvorje, pogledom upijajući sve što mu se ondje ukazalo. S desne strane nalazio se maleni salon s nekoliko naslonjača i nešto turističkih časopisa razbacanih po širokom stoliću. Lijevo se nalazila malena i prazna telefonska kabina otvorenih vrata, zatim jedna druga kabina, koja nije bila prazna. U njoj je sjedio Marco, sam, nadvijen nad stolić pod telefonom postavljenim na zidu, s otvorenom plavom torbom. Bio je odviše zauzet da bi uočio Kratera koji je prošao pokraj vrata.

"Mogu vam nekako pomoći, gospodine?" upita recepcionar.

"Da, hvala... zanima me soba u vašem hotelu", reče Krater na talijanskom.

"Za kada?"

"Večeras."

"Žao mi je, ali nemamo slobodnih soba."

Krater s recepcije uzme brošuru.

"Uvijek ste popunjeni", reče i nasmiješi se.

"Vrlo ste popularni."

"To je istina. Možda nekom drugom prilikom."

"Imate li kojim slučajem pristup Internetu?"

"Dakako."

"Bežični?"

"Da, prvi među hotelima u gradu."

Udaljavajući se, rekao je:

"Hvala. Pokušat ću nekom drugom prilikom."

"Svakako, bit će nam drago."

Na izlasku je prošao pokraj telefonske kabine. Marco nije podigao pogled.

Služeći se palcima, utipkavao je poruku, u nadi da ga recepcionar neće zamoliti da iziđe. Nettuno je reklamirao bežični pristup, no samo za goste hotela. Kafići, knjižnice i jedna knjižara pristup nude besplatno svima koji uđu, no s hotelima je situacija drukčija. Njegova je poruka glasila:

Grinch, nekoć sam surađivao s jednim bankarom u Zurichu. Zove se Mikel Van Thiessen, a banka se zove Rhineland, Bahnhofstrasse, to je u središtu grada. Pokušaj utvrditi radi li još u istoj banci. Ako ne, tko ga je zamijenio na dotadašnjoj funkciji... Ne ostavljaj nikakav trag! Marco

Pritisnuo je tipku za slanje, još se jednom moleći za to da sve radi kako treba. Brzo je isključio uređaj te ga spremio u torbu. Na izlasku je samo kimnuo recepcionaru koji je u tom trenutku telefonirao.

Dvije minute nakon što je Krater izišao iz hotela, Marco se pojavio na ulici. Motrili su ga s tri mjesta, a zatim pošli za njim prateći ga, iako se izvrsno uklapao u kasnoposlijepodnevne mase ljudi koji su se vraćali s posla.

Zellman se vratio, ušao u Nettuno, prišao drugoj telefonskoj kabini s lijeve strane, te sjeo na mjesto koje je Marco napustio prije manje od dvadeset minuta. Recepcionar, koji je sad već bio zbunjen, pretvarao se da nešto marljivo radi.

Sat vremena kasnije našli su se u jednom baru i pokušali rekonstruirati njegovo kretanje. Zaključak je bio očit, no i dalje ga je bilo teško prihvatiti - budući da se nije poslužio telefonom, Marco je besplatno koristio bežični pristup Internetu. Jednostavno nije bilo drugog razloga zbog kojeg bi nasumično ušao u hotelsko predvorje, manje od deset minuta zadržao se u telefonskoj kabini, a zatim neočekivano otišao. No kako je to izveo? Nema prijenosno računalo, nema mobitel, osim onog koji mu je posudio Luigi, zastarjeli uređaj koji radi jedino u gradu i koji ni slučajno nije moguće nadograditi za

pristup Internetu. Je li se domogao suvremenog uređaja? Marco nema novca. Jedna od mogućnosti bila je i krađa.

Razmatrali su razne scenarije. Zellman je otišao elektroničkom poštom prenijeti uznemirujuću novost Whitakeru. Kratera su poslali da u izlozima potraži identičnu plavu torbu Silvio.

Luigi je ostao sam, da razmišlja o večeri.

Misli mu je prekinuo Marcov poziv. U stanu je, ne osjeća se dobro, cijelo popodne muči ga želudac. Otkazao je sat s Francescom, a sad moli, da otkažu i večeru.

Poglavlje 24

Kad god bi telefon zazvonio prije šest ujutro, Dan Sandberg znao je da ga očekuju loše vijesti. Bio je noćna ptica, stvorenje prilagođeno tami, i često je spavao do vremena kad bi već bilo vrijeme i za doručak i za objed. Svi poznanici dobro su znali da nema smisla zvati ranije.

Ovaj put zvao ga je kolega iz Posta.

"Preduhitрили su te, stari moj", reče sumornim tonom.

"Molim?" upita Sandberg mrzovoljno.

"Times te prepisao."

"Tko?"

"Backman."

"Molim?"

"Pogledaj, pa ćeš se uvjeriti."

Sandberg otrči u dnevnu sobu neurednog stana i svom se žestinom baci na računalo. Brzo je pronašao članak, iz pera Heatha Fricka, omraženog konkurenta u The New York Timesu. Naslov na početnoj stranici elektroničkog izdanja glasio je:

U SKLOPU ISTRAGE O POMILOVANJU FBI U POTRAZI ZA JOELOM BACKMANOM.

Navodeći niz anonimnih izvora, Frick je čitatelje izvijestio da je FBI intenzivirao istragu plaćanja "usluge" pomilovanja, te je širi na konkretne osobe koje je pomilovao bivši predsjednik Arthur Morgan. Kao "osoba za koju se pokazuje zanimanje" naveden je Vojvoda Mongo, a taj eufemizam obično se navodi kad vlasti žele ocrniti nekoga koga formalno ne mogu optužiti. Međutim, Mongo je u bolnici i navodno je na izdisaju.

Istraga se sad koncentrirala na Joela Backmana, čije je pomilovanje, potpisano pet do dvanaest, razjarilo i šokiralo mnoge, barem prema novinarovoj ničim izazvanoj analizi. Zagonetni Backmanov nestanak samo je dodatno potaknuo nagađanja o tome da je jednostavno kupio pomilovanje i pobjegao kako bi izbjegao najočitija pitanja. I dalje su kružile nekadašnje glasine o njemu, podsjetio je Frick javnost, a razni neimenovani i navodno pouzdani izvori i dalje spominju mogućnost da je Backman nekamo sakrio veliko blago.

"Kakve gluposti!" zareži Sandberg, dovršavajući čitanje. S činjenicama je upoznat bolje nego itko. A ova se sranja ničim ne mogu potkrijepiti. Backman nije kupio pomilovanje. Nitko tko je imao i najmanje veze s bivšim predsjednikom nije bio spreman reći ni riječ.

Istraga je zasada tek neslužbena, bez službenih poziva i naloga, no na obzoru se nazire i teško savezno topništvo. Jedan ambiciozni savezni tužitelj svim silama želi početi što prije. Još nije sazvao veliku porotu, no njegov je ured spreman za pokret, samo čeka zeleno svjetlo Ministarstva pravosuđa. Frick je članak dovršio s dva odlomka o Backmanu, sažetkom onoga što je njegov list objavio još davno.

"Gluposti! Samo da nečim popuni prostor!" režao je Sandberg.

I Predsjednik je pročitao isti članak, ali je drukčije reagirao. Zapisao je nekoliko podataka, pa ih sačuvao do pola osam, kad mu je s jutarnjim izvještajem došla Susan Penn, privremena ravnateljica CIA-e.

Prema tradiciji DPI - dnevni predsjednički izvještaj - podnosi sam ravnatelj, bez iznimke u Ovalnom uredu, gdje je to obično prva točka dnevnog rasporeda. No zbog Teddyja Maynarda i njegova narušenog zdravlja, tradicija se promijenila, pa je posljednjih deset godina izvještaj podnosio netko drugi. Ovo je sada povratak tradiciji.

Sažetak o obavještajnim aktivnostima i novostima, između osam i deset stranica teksta, na predsjednikov je stol dolazio svako jutro točno u sedam. Nakon gotovo dva mjeseca mandata, on je već imao naviku pročitati ga od riječi do riječi. Izvještaji su ga iz dana u dan fascinirali. Njegov se prethodnik jednom pohvalio da ne čita gotovo ništa - ni knjige, ni novine, ni časopise, a kamoli zakone, materijale, sporazume i dnevne izvještaje. Nerijetko je imao problema i s čitanjem vlastitih govora. Sve se u međuvremenu promijenilo.

Susan Penn u neprobojnom su automobilu iz Georgetowna, gdje je živjela, dovozili u Bijelu kuću, svakoga jutra u 7:15. Usput je čitala dnevni izvještaj, koji je pripremala CIA. Na četvrtoj stranici tog je jutra naišla na informaciju o Joelu Backmanu. Privlači pozornost više vrlo opasnih pojedinaca, možda čak i Sammyja Tina. Predsjednik ju je dočekaao srdačno, pobrinuvši se i za to da je pokraj sofe već dočeka kava. Bili su sami, kao i uvijek, i odmah su se bacili na posao.

"Vidjeli ste današnji The New York Times?" upita on.

"Jesam."

"Koliko je vjerojatno da je Backman platio pomilovanje?"

"Gotovo nimalo. Kao što sam vam već objasnila, nije imao pojma da mu se sprema pomilovanje. Nije imao vremena nešto srediti. Osim toga, posve smo uvjereni da nije imao novac."

"Zašto je onda pomilovan?"

Odanost Susan Penn Tedyju Maynardu ubrzano je blijedjela. Teddyja više nema, ubrzo će i umrijeti, no pred njom je još karijera. Možda i dugotrajna. Tek su joj četrdeset četiri godine. Dobro surađuje s Predsjednikom. Činilo se da se njemu uopće ne žuri s imenovanjem stalnog ravnatelja.

"Iskreno govoreći, Teddy je htio da ga netko ubije."

"Zašto? Kako vi pamтите razloge koje je navodio?"

"Duga je to priča... "

"Ne, nije."

"Ne znamo sve."

"Znate dovoljno. Ispričajte mi što znate."

Ona svoj primjerak izvještaja odbaci na sofu i duboko udahne.

"Backman i Jacy Hubbard našli su se do grla u problemima. U rukama im se našao softver, sustav pod nazivom JAM, koji su njihovi glupi klijenti donijeli u Sjedinjene Države, u njihovo sjedište, nadajući se bogatstvu."

"To su bili oni mladi Pakistanci, zar ne?"

"Da, i odreda su već pod zemljom."

"Znate tko ih je ubio?"

"Ne."

"Znate li tko je ubio Jacyja Hubbarda?"

"Ne."

Predsjednik ustane i s kavom pride radnom stolu. Sjeo je na rub stola i pogledao je s ljutnjom u očima.

"Ne mogu vjerovati da to ne znamo."

"Iskreno govoreći, ni ja. A razlog nije to što nismo pokušali doznati. Upravo se zbog toga, između ostalog, Teddy toliko trudio da ishodi Backmanovo pomilovanje. Dakako, želio je da ga netko ubije već i iz principa - njih dvojica često su se sukobljavali, a Teddy je Backmana oduvijek smatrao izdajicom. No jednako tako, bio je čvrsto uvjeren da bismo na temelju Backmanova ubojstva mogli nešto doznati."

"Što?"

"Ovisi o tome tko bi ga ubio. Smaknu li ga Rusi, možemo zaključiti da je satelitski sustav pripadao Rusima. Isto vrijedi i za Kineze. Ubiju li ga Izraelci, to po svoj prilici znači da su Backman i Hubbard pokušali stvar prodati Saudijcima. Srede li ga Saudijci, to bi moglo značiti da ih je Backman prevario. Gotovo smo posve sigurni da su Saudijci smatrali da su postigli čvrst dogovor."

"Ali Backman ih je zeznuo?"

"Možda i nije. Smatramo da se sve promijenilo zbog Hubbardove smrti. Backman je spakirao stvari i pobjegao u zatvor. Svi dogovori pali su u vodu."

Predsjednik se vrati do stolića i ponovno napuni šalicu kavom. Sjeo joj je nasuprot, odmahujući glavom.

"Očekujete da povjerujem kako su trojica mladih Pakistanaca upala u satelitski sustav toliko napredan i profinjen da čak ni mi nismo znali da postoji?"

"Da. Bili su pravi genijalci, ali im se usto i posrećilo. I nisu samo upali u sustav, nego su napisali i fantastičan program zahvaljujući kojem su manipulirali sustavom."

"I to je taj JAM?" "Tako su ga nazvali." "Je li tko vidio program?"

"Saudijski. Tako znamo ne samo da postoji, nego i da vjerojatno funkcionira kako se priča."

"Gdje je danas taj softver?"

"To ne zna nitko, osim možda samog Backmana."

Predsjednik je u tišini polagano pio mlačnu kavu. Nakon nekoliko trenutaka, naslonio se laktovima na koljena i upitao:

"Koja nam je najbolja opcija, Susan? Što bi najviše bilo u našem interesu?" Nije oklijevala ni trenutka.

"Provesti Teddyjev plan. Backmana će netko eliminirati. Program nitko nije vidio već šest godina, pa ga vjerojatno više i nema. Satelitski sustav je na nebu, ali tko god mu je vlasnik, ne može se njime koristiti."

Još gutljaj kave, još malo tišine. Predsjednik zatim odmahne glavom i reče:

"Onda neka sve ide po planu."

Neal Backman nije čitao The New York Times, ali je svako jutro na Internetu usputno potražio očevo ime. Naišavši na Frickov članak, pridodao ga je jutarnjoj poruci koju je poslao iz Jerry's Javea. Sjedeći u uredu, ponovno je pročitao tekst i prisjetio se dugogodišnjih glasina o tome koliko je novca veliki mešetar sakrio dok je tvrtka propadala. Ocu nikad nije postavio izravno pitanje, jer je znao da ne bi dobio izravan odgovor. Međutim, s godinama je bio prisiljen prikloniti se općem stavu da Joel Backman, kao i većina osuđenika, nema ni prebijene pare.

Zašto ga onda neprekidno muči osjećaj da bi priča o kupovini pomilovanja mogla biti istinita? Jer ako netko tko je tako dugo u saveznom zatvoru uopće može izvesti takvo čudo, onda je to svakako njegov otac. Ali kako je dospio u Bolognu, u Italiju? I zašto? Tko ga progoni?

Pitanja su se samo gomilala, a odgovori bili neuhvatljiviji nego ikada.

Dok je pijuckao dvostruku mochu, zagledan u vrata ureda, ponovno je samome sebi postavio najvažnije pitanje: kako doći do točno određenog švicarskog bankara bez korištenja telefona, telefaksa, pošte i elektroničkih poruka?

Već će nešto smisliti. Treba samo vremena.

Članak u Timesu Efraim je pročitao u vlaku kojim je iz Firence putovao u Bolognu. Na članak su ga upozorili telefonskim pozivom iz Tel Aviva, a on ga je pronašao na Internetu. Amos se nalazio četiri sjedala iza njega i također čitao na prijenosnom računalu. Rafi i Shaul doputovat će sutradan rano ujutro, Ran avionom iz Milana, Shaul vlakom iz Rima. Četvorica pripadnika kidona koji govore talijanski već su u Bologni i žurno uređuju dva stana koji će im trebati za provođenje plana.

Prema preliminarnom planu, trebalo je ščepati Backmana negdje u tami lukova Vije Fondazza ili neke jednako prikladne pokrajnje ulice, po mogućnosti rano ujutro ili kad padne mrak. Tada bi ga uspavali, ubacili u kombi, odveli u stan koji je pod njihovim nadzorom te pričekali da sredstva za uspavljivanje prestanu djelovati.

Ispitivali bi ga, na kraju usmrtili otrovom, te odvezli njegovo tijelo na sjever, do jezera Garda, udaljenog dva sata vožnje, gdje bi ga bacili ribama. Još nisu bili razradili pojedinosti, a plan je i osim toga donosio mnoge opasnosti, no ipak su dobili zeleno svjetlo. Više nije bilo povratka. S obzirom na to da Backman već privlači veliku pozornost, moraju djelovati brzo.

Na žurbu ih je poticala i činjenica da je Mossad s podosta argumenata bio uvjeren da je Sammy Tin ili u Bologni ili negdje u neposrednoj blizini.

Restoran najbliži njezinu stanu bila je zgodna stara trattoria Nino. Dobro je poznavala taj lokal, te se godinama poznavala i s dvojicom sinova starog Nina. Objasnila je u kakvoj je situaciji, a kad je stigla, obojica su je već čekala i praktički je unijela u restoran. Uzeli su joj štap, torbicu, kaput, te je polagano doveli do njoj najdražeg stola, koji su u međuvremenu približili kaminu. Donijeli su joj kavu i vodu, te

upitali želi li još nešto. Poslijepodne je odmicalo. U restoranu više nije bilo ljudi na objedu. Francesca i njezin učenik imali su na raspolaganju cijeli prostor.

Kad se nekoliko minuta kasnije pojavio Marco, braća su ga dočekala kao člana obitelji.

"La professoressa la sta aspettando", rekao je jedan od njih. Učiteljica vas čeka.

Od pada na šljunak iza San Luce i iščašenog gležnja postala je druga žena. Više nije bilo ledene indiferentnosti. Više nije bilo one tuge, barem zasad. Nasmiješila se čim ga je ugledala, čak ga i uhvatila za ruke, te ga privukla tako da jedno drugome daju zračne poljupce u obraz. Bio je to običaj koji je Marco promatrao već dva mjeseca, ali u njemu još nije sudjelovao. Naposljetku, ona mu je ipak prva poznanica u Italiji. Rukom mu je pokazala mjesto na suprotnoj strani stola. Braća su se sjatila oko njih, uzela njegov kaput, upitala želi li kavu, silno se zanimajući za to kako će izgledati i zvučati poduka talijanskog.

"Kako je noga?" upita Marco. Pogriješio je posluživši se engleskim.

Ona prinese prst ustima, odmahne glavom i reče:

"Non inglese, Marco. Solamente Italiano."

On se namršti i reče: "Toga sam se i pribojavao."

Gležanj je još jako boli. Držala je led dok je čitala ili gledala televiziju, pa više nije onoliko natečen. Do restorana je hodala polagano, no važno je kretati se. Majka je ustrajno tražila da upotrijebi štap. Štap joj je koristan, ali joj je zbog njega neugodno.

Dobili su još kave i vode, a kad su se braća uvjerila da je kod njihove drage prijateljice Francesce i njezina učenika iz Kanade sve u redu, nevoljko su se povukla u prednji prostor.

"Kako ti je majka?" upita on na talijanskom.

Dobro, umorno. Sad je već mjesec dana uz Giovannija i to se jasno vidi na njoj.

Tako, znači, reče Marco, sad već možemo razgovarati i o Giovanniju. Kako mu je?

Ima tumor na mozgu koji nije moguće operirati, rekla je, a on je nekoliko puta morao pokušati prevesti riječi da bi došao do pravog značenja. Tako se muči već gotovo cijelu godinu i kraj je sad već posve blizu. Nije pri svijesti.

Strašno. Čime se bavio, što je radio?

Godinama je na sveučilištu predavao srednjovjekovnu povijest. Ondje su se i upoznali - ona je bila studentica, on profesor. U to vrijeme bio je u braku sa ženom koju više nikako nije mogao trpjeti. Imali su dva sina. Ona i profesor zaljubili su se i upustili u vezu koja je potrajala gotovo deset godina. Tek tada se on razveo od supruge i vjenčao s Francescom.

Djeca? Ne, rekla je tužno. Giovanni je imao dvoje i to mu je bilo dovoljno. Žali, žali za mnogim stvarima.

Po svemu je bilo jasno da to nije bio sretan brak. Čekaj samo da dođemo do mogeg braka, pomisli Marco.

A to nije trebalo dugo čekati.

"Pričaj mi o sebi", reče ona. "Govori polagano. Htjela bih da naglasak bude maksimalno točan."

"Ja sam ti običan poslovni čovjek iz Kanade", počne Marco na talijanskom.

"Ne, istinu... Kako se doista zoveš?"

"Ne." "Kako?"

"Zasada Marco. Moja je priča duga i komplicirana, Francesca, i o njoj ne mogu govoriti."

"U redu. Imaš djecu?"

Ah, da. Još su dugo razgovarali o njegovoj djeci, njih troje - imena, dob, zanimanje, mjesto stanovanja, brak, djeca. Dodao je nekoliko izmišljenih pojedinosti, da priča postane malo zanimljivija, te ostvario pravo čudo, jer je u njegovoj priči obitelj izgledala čak i koliko-toliko normalno.

Francesca je pomno slušala i čekala da ispravi nešto što je pogrešno izgovorio ili konjugirao. Jedan od Ninovih sinova donio je čokoladu i zadržao se tek toliko da, uz širok osmijeh, kaže:

"Parla molto bene, signore." Izvrsno govorite, gospodine.

Ona je nakon približno sata postala nekako nemirna i Marcu je postalo jasno da joj više nije ugodno sjediti. Napokon ju je uvjerio da pođe kući, te ju je s neizmjernim užitkom otpratio uz Via Minzoni. Desnom rukom čvrsto ga je držala za lakat, dok se lijevom oslanjala na štap. Hodali su najsporije što su mogli. Ona se užasavala povratka

u stan, povratka bdijenju uz smrtnu postelju. On je htio hodati još kilometrima, očajnički se hvatati za njezin dodir, osjećati ruku osobe kojoj je potreban.

Kod njezina stana razmijenili su poljupce u obraz za rastanak, te se dogovorili da će se sutradan naći kod Nina, u isto vrijeme, za istim stolom.

Jacy Hubbard u Washingtonu je proveo gotovo dvadeset pet godina. Četvrt stoljeća masovnog i javnog izazivanja problema i kaosa s nevjerojatnim nizom žena za jednokratnu uporabu. Posljednja u nizu bila je Mae Szun, ljepotica viša od metar osamdeset, savršenih crta lica, smrtonosno crnih očiju i promuklog glasa kojim nije bilo nimalo teško izvući Jacyja iz bara i dovući ga u automobil. Nakon sat vremena životinjskog seksa, prepustila ga je Sammyju Tinu, koji ga je sredio i ostavio na bratovu grobu.

Kad je za pripremu ubojstva trebao seks, Sammy je obično pozivao Mae Szun. I ona je bila izvrstan agent MDS-a, no noge i lice pridavali su joj dimenziju koja se najmanje triput pokazala smrtonosnom. Pozvao ju je u Bolognu, ne da zavodi, nego da se drži za ruke s jednim drugim agentom, da se pretvaraju da su sretno oženjeni turisti. Međutim, i zavođenje uvijek ostaje kao jedna od mogućnosti. Osobito u Backmanovu slučaju. Jadnik je šest godina bio iza rešetaka, daleko od žena.

Mae je uočila Marca u gužvi na Ulici Maggiore. Kretao se u smjeru Vije Fondazza. Nevjerojatnom brzinom i snagom, krenula je za njim, izvadila mobilni telefon, te uspijevala smanjivati razmak, a da je pritom i dalje ostavljala dojam da se dosađuje usput pregledavajući izloge.

On je tada nestao. Iznenada je skrenuo lijevo, pa se zaputio uskom uličicom, Via Begatto, te nastavio prema sjeveru, udaljavajući se od Fondazze. Kad je ona skrenula, više ga nije bilo na vidiku.

Poglavlje 25

U BOLOGNU JE NAPOKON POČELO STIZATI PROLJEĆE. IZA NJIH SU
BILI I

posljednji neočekivani zapusi snježnih pahuljica. Temperatura je dan prije dosegla i do deset stupnjeva, a kad je Marco prije svitanja izišao iz stana, pomislio je kako bi možda mogao ostaviti zimsku jaknu i odjenuti nešto laganije. Načinio je još nekoliko koraka na mračnome trijemu, privikavajući se na temperaturu, a zatim zaključio da je još dovoljno hladno za zimsku jaknu. Ionako će se vratiti za približno dva sata, pa se može preodjenuti. Uvukao je ruke u džepove i krenuo u jutarnju šetnju.

Uspijevao je razmišljati jedino o onom članku u Timesu. Vlastito ime ispisano velikim slovima na naslovnici u njemu je pobudilo bolne uspomene, pa ga je već i to uznemirilo. No optužba za podmićivanje predsjednika svakako je kažnjiva i on bi u nekom drugom životu dan bez imalo sumnje počeo tužbama protiv svih umiješanih strana. Imao bi The New York Times u šaci. No nije mogao spavati zbog nebrojenih pitanja.

Što će za njega sad značiti tolika pozornost? Hoće li ga Luigi ponovno pokupiti i s njim pobjeći?

I, što je bilo najvažnije: je li danas u većoj opasnosti nego jučer? Lijepo se snalazi i preživljava u zgodnome gradu u kojem nitko ne zna kako se zapravo zove.

Nitko ga ne prepoznaje. Svima se živo fućka. Stanovnici Bologne gledaju svoja posla, žive i ne dodijavaju nikome.

Čak ni on ne prepoznaje samog sebe. Svako jutro, nakon što se obrije i stavi naočale, te smeđu vozačku kapu od samta, stoji pred ogledalom i želi dobro jutro Marcu. Na tom licu više nema onih mesnatih podvoljaka ni podbuhlih tamnih očiju, te gušće i dulje kose. Više nema onog prijezirnog podsmijeha ni nadmenosti. Sad je tek još jedan od brojnih mirnih i tihih ljudi na ulicama. Marco živi od danas do sutra, a dani se samo gomilaju. Nitko od onih koji su pročitali članak u Timesu ne zna ni gdje je ni što Marco radi.

Čim je prošao pokraj muškarca u tamnome odijelu, znao je da mu se spremaju nevolje. Odijelo je bilo neprimjereno. Strane proizvodnje, kupljeno u jeftinom dućanu, odijelo kakvo je u prošlom životu viđao svakodnevno. Ista dosadna bijela košulja s pucetima na vrhovima ovratnika kakve je u Washingtonu gledao trideset godina. Jednom je čak razmišljao o tome da zaposlenicima svoje tvrtke pošalje dopis kojim bi zabranio plavo-bijele pamučne košulje s pucetima na ovratniku, no Carl Pratt odgovorio ga je od tog nauma. Nije uspio odrediti boju kravate.

Takvo odijelo ne viđa se prije svitanja pod arkadama Vije Fondazza, ali se ondje ne vida ni u drugo doba dana. Načinio je još nekoliko koraka, osvrnuo se i uočio da to odijelo sad hoda za njim.

Bijelac, tridesetak godina, krupan, sportske građe, nedvojbeni pobjednik svake utrke ili tučnjave. Marco se stoga odlučio za drukčiju strategiju. Iznenada je zastao, okrenuo se i upitao:

"Trebate nešto?" Na to je netko drugi rekao:

"Ovamo, Backmane." Začuvši pravo prezime, zastao je kao ukopan. U jednom trenutku učinilo mu se da koljena neće izdržati. Ramena su mu se ovjesila i samome sebi tada je rekao da ipak ne sanja. U djeliću sekunde sjetio se svih užasa koje sa sobom nosi riječ "Backman". Kako je tužno kad se čovjek tako užasne vlastitog prezimena.

Pred njim su se našla dvojica muškaraca. Onaj koji mu se obratio na mjesto događaja stigao je sa suprotne strane Vije Fondazza. Na sebi je imao u biti identično odijelo, ali i uočljivu bijelu košulju koja na rubovima ovratnika nije imala puceta. Bio je stariji, niži i znatno mršaviji. Stanlio i Olio. Debeli i mršavi.

"Što trebate?" upita Marco.

Polagano su uvukli ruke u džep.

"Radimo za FBI", reče debeli. Američki naglasak, vjerojatno Srednji zapad.

"A-ha", reče Marco.

U sklopu tradicionalnog obreda pokazali su mu iskaznice, no u tami prostora pod krovom Marco nije uspio ništa pročitati. Mutno svjetlo iznad vrata jednog stana malko je pomoglo.

"Ništa ne vidim", reče.

"Pođimo u šetnju", reče mršavi. Boston, Irac. Pojedini samoglasnici bili su jedva prepoznatljivi.

"Izgubili ste se, dečki, ha?" upita Marco i ne pomaknuvši se. Nije se htio pomaknuti. Osim toga, noge su mu bile kao od olova.

"Točno znamo gdje smo."

"Sumnjam. Imate nalog?"

"Ne trebamo ga."

Deblji je pogriješio kad je dodirnuo Marcov lijevi lakat, kao da mu želi pomoći da krene u željenom smjeru. Marco naglo ustukne.

"Ne diraj me! Nosite se, dečki. Ovdje me ne možete uhititi. Možete samo razgovarati."

"U redu, hajdemo onda razgovarati", reče mršavi.

"Ne moram razgovarati."

"Nekoliko ulica dalje znamo jedan zgodan kafić", reče debeli.

"Izvršno. Popijte kavu. I pojedite pecivo. Ali mene ostavite na miru."

Debeli i mršavi se pogledaju, zatim pogledaju oko sebe, točno ne znajući kako postupiti, ne znajući što sve sadrži plan B. Marco se nije micao. Nije da se na tom mjestu osjećao osobito sigurno, no gotovo je vidio tamni automobil koji ih čeka iza ugla. Gdje je sad, dovraga, Luigi, pitao se. Je li i to dio zavjere? Otkrili su ga, pronašli, strgnuli mu masku, u Via Fondazza nazvali ga pravim imenom. To će nedvojbeno značiti da se ponovno mora preseliti, u neki drugi stan.

Mršavi tada odluči preuzeti stvar u svoje ruke.

"OK, možemo razgovarati i ovdje. S druge strane Atlantika mnogi bi htjeli razgovarati s tobom."

"Možda sam baš zato ovdje."

"Istražujemo pomilovanje koje si kupio."

"U tom slučaju uzaludno rasipate i novac i vrijeme, što nikoga neće iznenaditi."

"Imam par pitanja o transakciji."

"Kakva glupa istraga", reče Marco, usmjerujući bijes prema mršavom agentu. Prvi put nakon više godina ponovno se osjećao kao posrednik koji kori nekakvog nadmenog birokrata ili tupog kongresnika.

"FBI troši novac poreznih obveznika i šalje dvojicu klauna u Bolognu, čak u Italiju, da me ovako presretnu na ulici i postavljaju pitanja na koja ne bi odgovorio ni zadnji idiot. Vi ste dva obična praznoglava idiota, znate? Vratite se kući i recite šefu da je i on idiot. I kad budete razgovarali s njim, recite mu da užasno rasipa i novac i vrijeme ako misli da sam platio pomilovanje."

"Znači, poričete... "

"Ne poričem ništa. Ništa ne priznajem. Ne govorim ništa, osim da je ovo najgore moguće lice FBI-a. Vas ste se dvojica našli u dubokome moru, a ne znate plivati."

U Americi bi ga malo ispljuskali, malo pogurali, ispsovali ga i izvrijeđali. No ovdje, u stranoj zemlji, nisu točno znali kako postupiti. Naloženo im je da ga pronađu, da utvrde živi li doista ondje gdje navodi CIA. U slučaju da ga pronađu, trebaju ga

malo prodrmati, prestrašiti, zateći ga pitanjima o prijenosu novca i inozemnim računima.

Sve je bilo isplanirano i već mnogo puta uvježbano. No pod lukovima Vije Fondazza gospodin Lazzeri raspršio im je sve planove.

"Iz Bologne odlazimo tek nakon razgovora", reče debeli.

"Čestitam, očekuje vas dugi odmor."

"Dobili smo naloge, gospodine Backman."

"Ja također."

"Samo nekoliko pitanja, molim vas", reče mršavi.

"Obratite se mojem odvjetniku", reče Marco i počne se udaljavati, krećući se u smjeru stana.

"Tko vam je odvjetnik?"

"Carl Pratt."

Nisu se ni pomaknuli, nisu krenuli za njim, a Marco je ubrzao korak. Prešao je ulicu, načas pogledao prema stanu, ali nije usporio. Ako su namjeravali poći za njim, predugo su čekali. Kad je skrenuo u Via del Piombo, već je znao da ga više nikako ne mogu pronaći. Sad je u svojim ulicama, u svojim prolazima, kod svojih mračnih ulaza u prodavaonice koje se neće otvoriti još tri sata. U Viji Fondazza pronašli su ga isključivo zato što su znali adresu.

Na jugozapadnom rubu Bologne, u blizini Porta San Stefano, ušao je u gradski autobus i njime se vozio pola sata, sve dok se nije zaustavio u blizini željezničke postaje na sjevernom rubu grada. Ondje je ušao u drugi autobus i njime se odvezao u centar. U autobusima je bilo sve više putnika. Ranoranioci kreću na posao. Trećim autobusom ponovno je otišao na suprotnu stranu, do Porta Saragozza, odakle je krenuo na 3,6 kilometara dugu šetnju do San Luce.

Kod četiristotog luka zaustavio se da predahne, a između stupova je pogledao prema dolje, čekajući da mu se netko približi. Kao što je i očekivao, iza njega nije bilo nikoga. Usporio je i dovršio uspon za pedeset pet minuta. Iza Santuarija di San Luca zaputio se uskom stazicom na kojoj je Francesca pala, te se napokon spustio na klupu na kojoj je čekala. Odande se pružao veličanstven rano-jutarnji pogled na Bolognu. Skinuo je jaknu da se malo rashladi. Sunce je već izašlo. U životu nije imao prilike udisati toliko čist i svjež zrak, tako da je još dugo sjedio sam samcat, zagledan u grad koji se budi.

Silno je uživao u samoći i u činjenici da je ondje u tom trenutku toliko siguran. Zašto ne bi ovamo dolazio svakog jutra, zašto ne bi sjedio visoko nad Bolognom i samo razmišljao ili možda čitao novine? Možda nazvao nekog prijatelja i razmijenio najnovije tračeve?

Prvo će morati steći prijatelje. San koji se neće ostvariti.

Služeći se Luigijevim telefonom ograničenih mogućnosti, nazvao je Ermanna i otkazao prijepodnevne satove. Zatim je nazvao Luigija i rekao da mu nije do učenja.

"Nešto nije u redu?"

"Ne, samo trebam malo predaha."

"To je u redu, Marco, ali Ermannu plaćamo da te podučava, shvaćaš? Moraš svakodnevno učiti."

"Prekini s tim, Luigi. Danas ne učim."

"Cijelartni se priča ne sviđa."

"A meni se fućka. Suspendiraj me. Izbaci me iz škole."

"Uzrujan si?"

"Nisam, Luigi, sve je OK. Dan je prelijep, u Bolognu dolazi proljeće, a ja idem u dugu šetnju."

"Kamo?"

"Ne, hvala, Luigi. Ne želim društvo."

"A objed?"

Marco u želucu osjeti bolnu glad. Objed s Luigijem uvijek je prava gozba. Osim toga, Luigi uvijek plaća.

"Nema frke, naravno."

"Dopusti da razmislim, pa ću te nazvati."

"Nema problema, Luigi." Našli su se u pola jedan, u lokalu pod nazivom Caffè Atene, prastarom restoranu u nekoj sporednoj uličici, na nekoliko stuba ispod razine ulice. Lokal je bio tijesan, a maleni kvadratni stolovi praktički su se dodirivali.

Konobari su se probijali amo-tamo držeći pladnjeve s jelima visoko iznad glave. Kuhari su neprestano dovikivali iz kuhinje. Skučeni prostor bio je zadimljen, bučan i prepun gladnih gostiju koji su uz jelo uživali u gromoglasnom razgovoru. Luigi mu je objasnio da lokal postoji već stoljećima, da je nemoguće doći do stola, dok je hrana, dakako, vrhunska. Predložio je da za početak podijele porciju liganja.

Nakon što je cijelo prijepodne proveo prepirući se sa samim sobom na San Luci, Marco je odlučio Luigiju ne spomenuti bliski susret s FBI-em. Barem ne još. Možda mu nešto kaže sutradan, ili prekosutra, no zasada mora još sam riješiti neke stvari u glavi. Glavni razlog za šutnju o tom događaju bila je činjenica da se nikako nije htio pakirati i ponovno bježati, barem ne pod Luigijevim uvjetima. Bude li bježao, ići će sam.

Ni približno nije mogao zamisliti što bi FBI radio u Bologni, očito ne znajući za Luigija i njegove nalogodavce, tko god točno bili. Pretpostavio je da Luigi nema pojma o nazočnosti FBI-a. Nedvojbeno je izgledalo da ga više zanimaju jelovnik i vinska karta. Život je lijep. Sve je normalno i u redu.

Izenada je nestalo svjetla. Caffè Atene odjednom se našao u potpunoj tami, a već trenutak kasnije konobar koji je na pladnju nosio nečiji objed stropoštao se na njihov stol, vičući i psujući, tako da su se i jelo i piće našli i na Luigiju i na Marcu. Noge prastarog stolića odmah su popustile i rub je svom silinom zahvatio Marca po krilu. Približno u istom trenutku nečije stopalo ili nešto slično snažno ga je raspalilo po lijevom ramenu. Svi su vikali. Čulo se razbijanje stakla. Svi su se nagurali i sudarali, a onda je netko iz kuhinje kriknuo:

"Požar!"

Jurnjava iz lokala na ulicu izvedena je bez ozbiljnijih ozljeda. Posljednji je izašao Marco, koji se bio šćućurio uz pod, izbjegavajući stampedo dok je tražio svoju

tamnoplavu torbu. Kao i uvijek, bio ju je objesio preko naslona stolice, tako da mu je bila gotovo uz tijelo i da ju je obično dodirivao. Nestala je u pomutnji. Talijani su stajali na ulici i u nevjerici promatrali lokal. Unutra im je ostao objed, napola pojest i sad upropašten. Na kraju se pojavio svijetli dim koji se probio kroz vrata i počeo se dizati. Vidjeli su kako konobar trči pokraj stolova u prvom nizu s aparatom za gašenje u rukama. Zatim još malo dima, ali ne osobito mnogo.

"Ostao sam bez torbe", reče Marco Luigiju dok su gledali i čekali.

"One plave?"

Koliko imam torba, Luigi? "Da, plave." Već je počeo sumnjati da mu je netko planski oduzeo torbu.

U tom trenutku pojavila su se mala vatrogasna kola sa zaglušujućom sirenom, zaustavila se. Sirena je i dalje zavijala dok su gasitelji jurili u restoran. Prolazile su minute, a Talijani su se počeli malo-pomalo razilaziti. Oni najodlučniji otišli su ručati negdje drugdje dok je još bilo vremena. Ostali su samo nijemo piljili u neizrecivu nepravdu.

Netko je napokon ugasio sirenu. Očito i požar, i to tako da nije bilo potrebe cijeli lokal zaliti vodom. Nakon cijelog sata rasprava i nadmudrivanja i vrlo malo gašenja požara, situacija je bila pod nadzorom.

"Nešto u WC-u", poviče konobar jednom od prijatelja, jednom od nekolicine preostalih, slabašnih i gladnih gostiju. Ponovno je proradila rasvjeta.

Omogućili su im da uđu po kapute. Dio onih koji su otišli nešto pojesti u druge lokale vratio se po stvari. Luigi je bio više nego spreman Marcu pomoći tražiti torbu. O

tome je razgovarao i s glavnim konobarom, pa je ubrzo cjelokupno osoblje počelo pretraživati restoran. Usred uzbuđenog blebetanja, Marco je čuo da je neki konobar u jednom trenutku spomenuo "dimnu bombu".

Marcu je odmah bilo jasno da je torba nestala.

Na terasi nekog kafića naručili supanino i pivo. Sjedili su pod suncem, odakle im se pružao pogled na zgodne šetačice. Marca je potpuno zaokupila krađa, no davao je sve od sebe da ne pokaže zabrinutost.

"Žao mi je zbog torbe", reče Luigi u jednom trenutku.

"Nije tako strašno."

"Nabavit ću ti novi mobitel."

"Hvala."

"Što si još izgubio?"

"Ništa. Nekoliko planova grada, aspirine, par eura."

U hotelskoj sobi koja se nalazila nekoliko ulica dalje, Zellman i Krater već su imali torbu na krevetu, a njezin sadržaj uredno raspoređen ispred nje. Osim višenamjenskog mobitela Ankyo, u torbi su bila dva plana grada, oba puna oznaka i očito često korištena, iako na temelju toga nisu doznali osobito mnogo, četiri novčanice od 100 dolara, mobitel koji mu je posudio Luigi, bočica s aspirinima, te knjižica s uputama za Ankyo.

Zellman, koji se od njih dvojice više razumio u računala, priključio je mobitel na utičnicu s priključkom za Internet i ubrzo se počeo poigravati izbornikom.

"Ovo je izvrsna stvar", reče, budući da ga se Marcova naprava očito dojmila.

"Apsolutno najsuvremeniji uređaj takve vrste."

Stao je naišavši na lozinku, što nije bilo nimalo neobično. Stvar će morati pomno proučiti u Langleyju. Služeći se prijenosnim računalom, poslao je poruku Juliji Javier, u njoj navodeći serijski broj i ostale podatke.

Za manje od dva sata nakon pljačke, jedan CIA-in agent već je sjedio u automobilu na parkiralištu ispred Chattera, u predgrađu Alexandrije, i čekao da se prodavaonica otvori.

Poglavlje 26

IZ DALJINE JE GLEDAO KAKO ODVAŽNO KORAČA, STOIČKI I HRABRO, SLUŽEĆI

se štapom, pločnikom u blizini Via Minzoni. Krenuo je za njom i ubrzo se našao na razmaku od petnaestak metara. Bila je u smeđim čizmama od antilopa, koje su joj po svoj prilici podupirale gležanj. Čizme su imale niske potpetice. Obuća bez potpetica svakako bi bila udobnija, ali ipak je riječ o Talijanki, pa je moda uvijek na prvome mjestu.

Svijetlosmeđa suknja spuštala se samo do koljena. Na sebi je imala uski vuneni pullover, jarkocrvene boje, i tada je shvatio da je zapravo prvi put vidi bez debele zimske odjeće. Bez kaputa koji skriva istinski lijepo tijelo.

Hodala je oprezno i jedva primjetno šepala, no toliko odlučno da ga je to razgalilo. Tek kava kod Nina, sat-dva talijanskog. I sve to samo zbog njega! I za novac.

Na trenutak je pomislio na njezinu financijsku situaciju. Kakvo god bilo stanje s jadnim suprugom, te kakvi god bili sezonski poslovi u turizmu, ipak je uspijevala elegantno se odijevati i živjeti u prelijepo uređenom stanu. Giovanni je nekoć radio kao sveučilišni profesor. Možda je godinama pomno štedio, a sada im njegova bolest opterećuje financije.

Nije ni važno. Marco ima dovoljno vlastitih problema. Upravo je ostao bez četiristo dolara gotovine i jedine veze s vanjskim svijetom. Ljudi koji ne bi trebali znati gdje je, sad znaju i točnu adresu. Prije samo devet sati netko ga je u Via Fondazza oslovio pravim imenom.

Usporio je i pustio nju da uđe u lokal, gdje su je Ninovi sinovi ponovno dočekali kao omiljenog člana obitelji. Nakon toga obišao je cijeli blok, dajući im vremena da je u miru smjeste, da bdiju nad njom, donesu joj kavu, malo porazgovaraju i razmijene susjedske novosti i ogovaranja. Deset minuta nakon nje, ušao je i našao se u srdačnom zagrljaju Ninova mlađeg sina. Francescin prijatelj doživotni je prijatelj.

Raspoloženje joj se mijenjalo toliko često da Marco nije znao što može očekivati. I dalje je bio dirnut jučerašnjom srdačnošću, no znao je da bi danas mogla biti potpuno nezainteresirana. Kad se nasmiješila i uhvatila ga za ruku, te počela s onim ritualnim poljupcima u obraz, odmah je shvatio da će poduka talijanskog biti vrhunac inače odvratnog dana.

Kad su napokon ostali sami, upitao ju je kako joj je suprug. Ništa se nije promijenilo.

"Pitanje dana", rekla je, gotovo nepomičnih usana, kao da je već prihvatila smrt, pa je spremna za tugovanje. Pitao je kako joj je majka, signora Altonelli, a o njoj je dobio cjelovit izvještaj.

Peče tortu od krušaka, jednu od Giovanniju najdražih slastica, za slučaj da nekako osjeti miris iz kuhinje.

"A kako si ti?" upita ona.

Ni da je htio izmisliti gori splot okolnosti, ne bi uspio. Od šokiranosti kad je začuo da ga netko zove po imenu, još u tami, do žrtve pomno izrežirane krađe. Jednostavno nije mogao zamisliti gori dan.

"Samo malo uzbuđenja u vrijeme objeda", reče on.

"Pričaj mi." Opisao je uspon na San Lucu, do mjesta na kojem je pala, njezinu klupu, panoramu, otkazivanje sata s Ermannom, objed s Luigijem i požar, ali nije spomenuo kako je ostao bez torbe. Ona nije primijetila da nema torbu sve dok joj nije ispričao priču.

"U Bologni praktički i nema zločina", reče ona, kao da se ispričava.

"Znam Caffè Atene. Ondje nema lopova."

Lopovi po svoj prilici nisu bili Talijani, bio bi najradije rekao, no nekako je uspio samo ozbiljno kimnuti, kao da želi reći: da, da, kamo ide današnji svijet?

Nakon što su zaključili neobavezni razgovor, ona je, poput stroge učiteljice, prebacila u drugu brzinu i rekla da je raspoložena za pobliže upoznavanje s pojedinim glagolima. On je rekao da nije raspoložen za glagole, no njegovo raspoloženje nije imalo baš nikakvu važnost. Drilala ga je futurom glagola *abitare* (živjeti) i *vedere* (vidjeti). Zatim ga je tjerala da oba glagola umeće u sva moguća glagolska vremena u vjerojatno i stotinu nasumičnih rečenica. Nije bila ni najmanje odsutna, nego ga je koncentrirano ispravljala kod svakog pogrešno izgovorenog glasa. Gramatička pogreška izazivala je trenutačan ukor, kao da je nekako uvrijedio cijelu zemlju.

Cijeli dan provela je zatočena u stanu, uz supruga na samrti i užurbanu majku. Poduka joj je služila kao jedina mogućnost da se oslobodi viška energije. S druge

strane, Marco je bio iscrpljen. Napori koje je doživio tog dana nosili su svoje, no Francescini neumorni i energični zahtjevi nisu mu dopuštali da razmišlja o premorenosti i pomutnji. Sat je prošao kao od šale.

Osvježili su se novom kavom, a ona je odmah zatim uronila u mutan i nimalo jednostavan svijet konjunktiva —u prezentu, imperfektu i pluskvam-perfektu. Tako je na koncu ipak počeo posrtati. Pokušavala ga je ohrabriti uvjeravajući ga da na konjunktivu posustaju gotovo svi koji uče jezik. No on je bio umoran i htio se samo prepustiti, potonuti do samog dna.

Predao se nakon dva sata, posve izmožden, osjećajući potrebu za poštenom šetnjom. Od Ninovih momaka opraštali su se punih petnaest minuta. On ju je više nego rado otpratio do stana. Zagrlili su se i poljubili u obraz, dogovorivši se za sutrašnji sat. Kad bi krenuo najkraćim putem, do stana bi mu trebalo dvadeset pet minuta. No već više od mjesec dana nikamo nije išao najkraćim putem. Počeo je besciljno tumarati.

U šesnaest sati u Viji Fondazza na različitim su se točkama našla osmorica pripadnika kidona - jedan je pio kavu na terasi nekog kafića, trojica su besposleno šetala na međusobnom razmaku od jedne ulice, jedan se vozio amo-tamo na vespi, dok je jedan motrio s prozora, s drugog kata.

Na manje od kilometar, izvan granica strogog središta, na prvom katu iznad cvjećarnice u vlasništvu postarijeg Židova, još četvorica pripadnika kidona nervozno su čekala uz kartanje. Jedan od njih, Ari, bio je jedan od najboljih Mossadovih ispitivača za engleski. Igrali su gotovo uopće ne razgovarajući. Noć koja je pred njima bit će naporna i neugodna.

Cijelog dana Marca je mučilo pitanje treba li se vratiti u Via Fondazza ili ne. Ondje bi još mogli biti dečki iz FBI-a, spremni za još jedan neugodan susret. Bio je uvjeren da ih ovaj put ne bi mogao samo tako odbiti. Ne bi tek tako odustali i otputovali iz grada. Njihovi nadređeni očekuju rezultate.

Iako u to nije mogao biti ni približno siguran, nekako je slutio da je Luigi organizirao krađu njegove torbe. Požar uopće nije bio požar, prije sredstvo za odvrćanje pozornosti, razlog za nestanak struje i izvrsna prilika da mu netko odnese torbu. Ne vjeruje Luigiju jer ne vjeruje nikome.

Kod njih je sad njegov zgodni mali, toliko mu dragi mobitel. U njemu su negdje i Nealove šifre. Je li ih moguće dekodirati? Može li ih trag odvesti do njegova sina? Marco nije imao pojma kako to funkcionira, što je moguće a što nije.

Želja za odlaskom iz Bologne bila je već gotovo neizdrživa. Još nije uspio smisliti kamo poći i kako doći na odredište. Trenutačno luta i osjeća se ugroženo, gotovo bespomoćno. Svatko tko ga pogleda još je netko tko zna njegov pravi identitet. Na prepunoj autobusnoj stanici u vozilo se ugurao preko reda, ne znajući kamo točno ide. Autobus je bio prepun umornih ljudi koji se vraćaju s posla. Drmusali su se sudarajući se ramenima i tijelima. Kroz prozor je promatrao pješake pod čarobnim i prenapučenim trijemovima u središtu grada.

U posljednji je trenutak brzo izišao, pa prešao tri križanja duž Via San Vitale i ugledao drugi autobus. Gotovo sat vremena vozio se u krug, a zatim napokon izišao u blizini željezničke postaje. Pustio je da ga nosi rijeka ljudi, a zatim je u jednom trenutku pojurio na suprotnu stranu Via dell' Indipendenza, na autobusnu postaju. Pronašavši red

vožnje, uvidio je da jedan autobus za deset minuta polazi prema Piacenzi. Vožnja traje sat i pol, a autobus se do odredišta zaustavlja još pet puta.

Kupio je kartu za trideset eura, te se do posljednjeg trenutka skrivao u nužniku. Autobus je bio ispunjen gotovo do posljednjeg mjesta. Sjedala su bila široka i imala visok naslon za glavu. Dok se autobus polagano probijao kroz prometnu gužvu, Marco je zamalo zadrijemao. A zatim se pribrao. Ne smije spavati.

To je to - bijeg o kojem razmišlja otkako je doputovao u Bolognu. S vremenom je postao uvjeren da će, želi li preživjeti, morati nekako nestati, za sobom ostaviti i Luigija i snalaziti se sam. Često se pitao kako će točno i kada početi taj bijeg. Što će ga potaknuti? Nečije lice? Prijetnja? Hoće li ići autobusom ili vlakom, taksijem ili zrakoplovom? Kamo će ići? Gdje će se sakriti? Hoće li se snaći s obzirom na to da vlada tek osnovama talijanskog? Koliko će u tom trenutku imati novca?

I to je sada to. Već se događa. Više nema povratka.

Autobus se prvi put zaustavio u selu Bazzano, na petnaest kilometara zapadno od Bologne. Marco je izišao i više se nije vratio u autobus. Ponovno se sakrio u nužniku na postaji, sve do odlaska autobusa, a zatim je prešao ulicu i ušao u bar u kojem je naručio pivo, te konobara upitao gdje je najbliži hotel.

Uz drugo pivo pitao je gdje je željeznička postaja, te tako doznao da je u Bazzanu nema. Samo autobusi, rekao je konobar.

Albergo Cantino nalazio se u blizini središta sela, pet-šest ulica dalje. Kad se pojavio na recepciji, već je bio pao mrak. Nije imao prtljage, što nije promaklo dežurnoj signori.

"Trebao bih sobu", reče na talijanskom.

"Koliko noćenja?"

"Samo jedno."

"To stoji pedeset pet eura."

"U redu."

"Molit ću vas putovnicu."

"Žalim, ali izgubio sam je."

Stanjene i nacrtane obrve iznenađeno su se podigle, a ona je zatim sumnjičavo počela odmahivati glavom.

"Žao mi je." Marco pred nju položi novčanicu od dvije stotine eura. Očiti pokušaj mita - samo uzmi lovu, bez papirologije, i daj mi ključ. Još malo odmahivanja, još mrštenja.

"Morate imati putovnicu", reče ona. Zatim prekriži ruke na prsima, podigne bradu i pripremi se za nastavak spora. Neće popustiti bez obzira na cijenu.

Marco se tako našao na ulicama nepoznatog gradića. Nabasavši na neki lokal, ušao je i naručio kavu. Dosta je alkohola, mora ostati priseban.

"Gdje bih mogao pronaći taxi?" upita konobara.

"Na autobusnoj postaji."

U devet navečer Luigi je nemirno šetao amo-tamo svojim stanom, čekao da se Marco vrati kući. Nazvao je Francescu, a ona ga je izvijestila da su poslije podne radili. Štoviše, održali su dva vrlo uspješna sata. Odlično, pomisli on.

Nestanak se uklapa u plan, no i Whitaker i Langley smatrali su da će za to još trebati proći nekoliko dana. Već su ga izgubili? Tako brzo? U blizini su sada petorica agenata - Luigi, Zellman, Krater i još dvojica upućena iz Milana.

Luigi je oduvijek pomalo sumnjao u plan. U gradu veličine Bologne nemoguće je fizički nadzirati osobu dvadeset četiri sata na dan. Luigi je gotovo svadljivo tvrdio da plan može upaliti jedino ako Backmana pospreme u neko zabačeno selo, u kojem će mu kretanje biti ograničeno, u kojem će imati vrlo malo mogućnosti, a svi će posjetitelji biti uočljiviji. Izvorni je plan i predviđao takav raspored, no pojedinosti je neočekivano promijenio Washington.

U 9:12 tiho se oglasio zvučni signal u kuhinji. Pojurio je do monitora. Marco se vratio. Otvarala su se ulazna vrata. Luigi se zagledao u digitalnu sliku koju je prenosila kamera skrivena u stropu dnevne sobe susjednog stana.

Dvojica neznanaca, a ne Marco. Dvojica muškaraca od trideset i koju godinu, u ležernoj, svakodnevnoj odjeći. Brzo su zatvorili vrata, tiho i profesionalno, a zatim počeli gledati oko sebe. Jedan je nosio neku crnu torbicu.

Vrlo, vrlo sposoban par. Moraju biti jako dobri ako su samo tako otvorili bravu na čuvanoj kući.

Luigi se uzbuđeno nasmiješi. Uz malo sreće, njegove će kamere snimiti napad na Marca. Možda ga ubiju i na licu mjesta, u dnevnoj sobi, pred objektivom kamere. Možda plan na koncu ipak upali. Uključio je audio-signal i pojačao ton. Jezik je u takvoj situaciji presudan. Odakle su? Kojim jezikom govore? Međutim, nije bilo zvukova, jer su se kretali nečujno. Jedanput ili dvaput nešto su šapnuli, no to je jedva registrirao.

Poglavlje 27

Taksi se naglo zaustavio u Via Gramsci, u blizini autobusne postaje i željezničkog kolodvora. Marco je sa stražnjeg sjedala pružio dovoljno novca, a zatim šmugnuo između dva parkirana automobila i ubrzo se izgubio u tami.

Iz Bologne je doista izbivao vrlo kratko, no s druge strane, bijeg još nije završio. Iz navike je krivudao i vijugao, vraćao se, okretao, gledao tko bi ga mogao pratiti.

U Via Minzoni brzo se uvukao pod lukove i zastao ispred njezine zgrade. Nije imao vremena razmišljati i oklijevati. Pozvonio je, očajnički se nadajući da će mu se javiti Francesca, a ne signom Altonelli.

"Tko je?" začuo se zvonak i divan glas.

"Francesca, ja sam, Marco. Trebam pomoć."

Tek trenutak-dva tišine, a zatim:

"Da, naravno."

Dočekala ga je na vratima na prvom katu i pozvala da uđe. Na njegovu veliku žalost, majka je i dalje bila ondje, stajala na ulazu u kuhinju s krpom u ruci, pomno motreći što se događa na ulaznim vratima.

"Sve je u redu?" upita Francesca na talijanskom.

"Engleski, molim te", reče on, te pogleda i nasmiješi se njezinoj majci.

"Da, svakako."

"Trebam mjesto na kojem bih mogao prenoćiti. Ne mogu dobiti sobu u hotelu jer nemam putovnicu. Ne uspijevam čak ni podmititi recepcionare u malim hotelima."

"Takav ti je zakon u Europi."

"Da, shvatio sam."

Rukom je pokazala prema sofi, a zatim zamolila majku da skuha kavu. Njih su dvoje sjeli. Uočio je da je bosonoga i da se kreće bez štapa iako joj još treba. Na sebi je imala pripijene traperice i širok pulover. Bila je slatka poput kakve studentice.

"Ispričaj mi što se događa", reče.

"Priča je duga i komplicirana, a veći dio uopće ti ne mogu reći. Recimo samo da mi se čini da trenutačno nisam ni najmanje siguran i da doista moram što prije napustiti Bolognu."

"Kamo ideš?"

"To još ne znam. Moram nekako izići iz Italije, iz Europe, otići nekamo gdje ću se ponovno sakriti."

"Koliko ćeš se dugo skrivati?"

"Dugo. Ne znam točno... "

Hladan pogled, bez treptaja. I on je netremice gledao nju, jer su te oči bile prelijepe i kad su bile hladne.

"Tko si zapravo?" upita ona.

"Sigurno je samo da nisam Marco Lazzeri."

"Od čega bježiš?"

"Od svoje prošlosti, koja me sve brže sustiže. Nisam kriminalac, Francesca. Nekoć sam bio odvjetnik. Uvalio sam se u nevolje. Odgulio sam kaznu. Potpuno su me pomilovali. Nisam zločinac."

"Zašto te progone?"

"Stvar je u jednom poslu otprije šest godina. Neki opasni ljudi nisu pretjerano sretni zbog načina na koji je cijela priča završila. Okrivljuju mene. Voljeli bi me pronaći."

"Da te ubiju?"

"Da. To im je cilj."

"Sve me to užasno zbunjuje. Zašto si došao ovamo? Zašto ti je Luigi pomagao? Zašto je angažirao Ermanna i mene? Ništa mi nije jasno."

"A ja ti na to ne mogu odgovoriti. Prije dva mjeseca bio sam u zatvoru i mislio sam da ću ondje ostati još četrnaest godina. Odjednom sam se našao na slobodi. Dobio sam nov identitet, doveli su me ovamo, skrivali me prvo u Trevisu, a sada u Bologni. Čini mi se da me ovdje žele ubiti."

"Ovdje?! U Bologni?!?"

Kimnuo je i pogledao u smjeru kuhinje, odakle se signom Altonelli pojavila noseći pladanj s kavom i još nerazrezanom tortom od krušaka. Kad je komad torte oprezno položila na maleni tanjur namijenjen Marcu, shvatio je da nije jeo još od objeda.

Od objeda s Luigijem. Objeda za čijeg je vremena izbio lažni požar, kad su mu ukrali mobitel. Ponovno se sjetio Neala, brinući se za njega.

"Fantastična je", reče njezinoj majci na talijanskom.

Francesca nije jela. Pratila je svaki njegov pokret, svaki zalogaj, svaki gutljaj kave.

Kad se majka vratila u kuhinju, reče:

"Za koga radi Luigi?"

"Ne znam. Vjerojatno za CIA-u. Znaš za CIA-u?"

"Da. Čitam špijunske romane. Ovamo te smjestila CIA?"

"Čini mi se da me CIA izvukla iz zatvora, iz zemlje, i dovela ovamo, u Bolognu, gdje su me smjestili u kuću pod nadzorom, dok ne smisle što će sa mnom."

"Ubit će te?"

"Moguće."

"Luigi?"

"Moguće."

Ona odloži šalicu na stol, još se neko vrijeme poigravajući kosom.

"Želiš čašu vode?" upita ona i ustane.

"Ne, hvala."

"Moram se malo pomaknuti", reče ona i oprezno se osloni na lijevu nogu.

Polagano je došla do kuhinje, gdje je prvih nekoliko trenutaka sve bilo tiho, no zatim je došlo do prepirke. Ona i majka oko nečeg se žestoko nisu slagale, no bile su prisiljene prepirati se napetim šaptom.

Svađa je potrajala nekoliko minuta, a zatim se stišala, pa se opet rasplamsala, budući da ni jedna ni druga, kako se činilo, nisu bile spremne popustiti. Napokon se Francesca vratila šepajući i noseći bočicu San Pellegrina, te je sjela na isto mjesto na sofi.

"O čemu se radilo?" upita on.

"Rekla sam joj da si zamolio da večeras prespavaš ovdje. Pogrešno je shvatila..."

"

"No, hajde... Pa spavat ću u ormaru, potpuno mi je svejedno."

"Ima vrlo zastarjele poglede."

"Ona noćas ostaje ovdje?" "Nakon ovoga - svakako."

"Samo mi daj nekakav jastuk. Spavat ću na kuhinjskom stolu."

Signora Altonelli bila je posve druga osoba kad se vratila po prazno posuđe. Bijesno je piljila u Marca kao da je već nekako oskvrnuo njezinu kći. Francescu je gledala kao da bi je najradije pljusnula. Još nekoliko minuta ljutito je štropotala u kuhinji, a zatim se povukla nekamo u stražnji dio stana.

"Spava ti se?" upita Francesca.

"Ne. A tebi?"

"Ne. Možemo razgovarati."

"U redu."

"Ispričaj mi cijelu priču."

Odspavao je nekoliko sati na sofi, a probudila ga je Francesca, tapšući ga po ramenu.

"Nešto mi je palo na pamet", reče. "Pođi za mnom."

Tako su došli do kuhinje, gdje je sat pokazivao 4:15. Poraj sudopera su se nalazili: britvica za jednokratnu uporabu, pjena za brijanje, naočale i bočica nekog sredstva za kosu - nije znao prevesti naziv.

Dodala mu je malenu crvenosmeđu kožnu knjižicu i rekla:

"Ovdje je putovnica. Giovannijeva putovnica."

Putovnica mu je zamalo ispala iz ruke.

"Ne, nikako... "

"Da, možeš. Neće je trebati. Moraš uzeti."

Marco polagano otvori putovnicu i ugleda profinjeno lice muškarca kojeg nikad nije vidio. Putovnica je vrijedila još sedam mjeseci, tako da je fotografija bila stara već gotovo pet godina. Pogledao je datum rođenja - Giovanniju je trenutačno šezdeset osam godina i od supruge je stariji dobrih dvadeset godina.

Dok se taksijem vraćao iz Bazzana, razmišljao je isključivo o putovnici. Već je pomislio i kako bi je mogao ukrasti nekom lakovjernom turistu. Razmišljao je kako bi je možda mogao kupiti negdje na crnom tržištu, ali nije imao pojma kome bi se trebao obratiti. I razmišljao je o Giovannijevoj putovnici, dokumentu koji će, na žalost, ubrzo postati beskoristan. Nevrijedeći i poništen. No tu mogućnost odbacio je jer nije htio ugroziti Francescu.

Što ako ga uhvate? Što ako bude sumnjiv policajcu u zračnoj luci, pa pozove nadređene? No najviše se bojavao mogućnosti da ga uhvate oni koji ga progone. Putovnica bi im ukazala na njezinu umiješanost, a on to ne bi učinio ni u snu.

"Sigurna si?" upita. Sad kad mu je putovnica već bila u ruci, želio ju je zadržati.

"Molim te, Marco, želim ti pomoći. Giovanni ne bi htio ni čuti za drugu mogućnost."

"Ne znam što bih rekao."

"Očekuje nas još dosta posla. Autobus za Parmu kreće za dva sata. To je dosta siguran način da napustiš grad."

"Želim doći do Milana", reče on.

"To je dobra ideja."

Uzela je putovnicu i otvorila je. Oboje su se zagledali u fotografiju njezina supruga.

"Počnimo od te bradice oko usta", reče ona.

Deset minuta kasnije više nije imao ni brkove ni bradicu, a lice mu je bilo posve izbrijano. Ona mu je pridržavala ogledalo, a on se bio nadvio nad sudoper. Giovanni je u dobi od šezdeset tri godine imao manje sijede kose nego pedesetdvogodišnji Marco, no s druge strane, Giovanni nije preživio šest godina u saveznom zatvoru.

Pretpostavio je da se ona koristi bojom za kosu, no to ju nije namjeravao pitati. Na etiketi je stajalo da se rezultati vide već za jedan sat. Sjedio je na stolici, okrenut prema stolu, s ručnikom prebačenim preko ramena, dok mu je ona oprezno i nježno nanosila otopinu na kosu. Gotovo i nisu razgovarali. Njezina je majka spavala. Suprug se nije micao, bio je posve miran i tih, zahvaljujući velikim količinama lijekova.

Još nedavno profesor Giovanni nosio je okrugle naočale s rožnatim okvirom, svijetlosmeđe, prave profesorske, a kad ih je stavio i pogledao se u ogledalo, Marco nije mogao vjerovati koliko se promijenio. Kosa mu je bila puno tamnija, oči neusporedivo drukčije. Gotovo se nije prepoznao.

"Nije loše", tako je ona ocijenila vlastitu kreaciju. "Zasad će biti dovoljno."

Donijela mu je tamnoplavi sako od samta izlizanih laktova.

"Od tebe je niži oko pet centimetara", reče ona. Na rukavima su mu nedostajala dva-tri centimetra, i sako bi mu bio uzak u području prsa, no Marco je u posljednje vrijeme bio tako mršav da mu je sve bilo preširoko.

"Kako se zapravo zoveš?" upita ona dok mu je potezala rukave i namještala ovratnik.

"Joel."

"Čini mi se da bi trebao putovati s torbom za spise. Tako ćeš izgledati normalno."

Nije se mogao protiviti. Bila je to tako nevjerojatna velikodušnost, a on je trebao svaki tračak takvog odnosa. Otišla je pa se vratila s prelijepom starom torbom za spise, od žutosmeđe kože sa srebrnom kopčom.

"Ne znam što bih rekao", promumlja Marco.

"Giovannijeva najdraža torba. Ja sam mu je darovala prije dvadeset godina. Talijanska koža."

"Dakako."

"Ako te nekako uhvate s putovnicom, što ćeš reći?" upita ona.

"Ukrao sam je. Ti si me podučavala. Došao sam k tebi kao gost. Uspio sam pronaći ladicu s dokumentima, pa sam ukrao putovnicu tvog supruga."

"Izvršno lažeš."

"Jednom davno u tome sam bio najbolji. Ako me uhvate, Francesca, zaštitit ću te. Obećavam. Lagat ću tako da će svi ostati zbunjeni."

"Neće te uhvatiti. Ipak, putovnicom se služi što rjeđe."

"Bez brige. Uništiti ću je čim mi se ukaže prilika."

"Trebaš novac?"

"Ne."

"Siguran si? Ovdje imam tisuću eura."

"Ne, Francesca, hvala."

"Bit će najbolje da požuriš."

Za njom je pošao do ulaznih vrata, gdje su zastali i pogledali se.

"Često si na Internetu?" upita on.

"Svaki dan pomalo."

"Potraži Joela Backmana. Počni od The Washington Posta. Ondje ćeš pronaći mnogo toga, samo nemoj vjerovati svemu što pročitaš. Nisam čudovište kakvim su me prikazali."

"Uopće nisi čudovište, Joel."

"Ne znam kako da ti zahvalim." Ona ga uhvati za desnu ruku i stisne je objema rukama.

"Hoćeš li ikada doći u Bolognu?" upita. Bio je to prije poziv nego pitanje.

"Ne znam. Doista ne znam što će se još događati. Ali nije isključeno. Ako se vratim, smijem ti pokucati na vrata?"

"Molim te. Čuvaj se."

Još nekoliko minuta stajao je u sjeni Vie Minzoni, ne želeći je ostaviti, nespreman za početak velikog putovanja.

A onda se s mračnih trijemova na suprotnoj strani ulice začuo kašalj i Giovanni Ferro dao se u bijeg.

Poglavlje 28

Kako su sati prolazili bolno usporeno, Luigi je osjećao kako zabrinutost u njemu zamjenjuje panika. Postojale su samo dvije mogućnosti: ili je već upao u nečiju klopku ili je Marco nešto nanjušio i pokušava pobjeći. Luigija je brinula ukradena torba. Je li to bilo prenapadno? Je li se Marco zbog toga prestrašio toliko da je nestao?

Skupi mobitel s ugrađenim računalom uzbunio je sve duhove. Njihov mali nije samo učio talijanski, šetao ulicama i iskušavao sve kafiće u gradu. Uza sve to je i planirao i komunicirao.

Uređaj se nalazio u laboratoriju u podrumu američkog veleposlanstva u Milanu, gdje njihovi stručnjaci, barem prema najnovijim Whitakerovim informacijama, s kojim se čuo svakih petnaest minuta, nisu uspjeli proniknuti u kodove. Nekoliko minuta nakon ponoći, dvojica uljeza u susjednom stanu očito su se zasitila čekanja. Dok su izlazili, razmijenili su nekoliko riječi dovoljno glasno da ih zabilježe uređaji. Engleski s tragovima stranog naglaska. Luigi je odmah nazvao Whitakera i izvijestio ga da je najvjerojatnije riječ o Izraelcima.

Nije se prevario. Efraim je dvojici agenata naložio da iziđu iz stana i zauzmu drugi položaj.

Nakon što su otišli, Luigi je odlučio uputiti Kratera na autobusni kolodvor, a Zellmana na željeznički. Marco bez putovnice ne može kupiti zrakoplovnu kartu. Luigi je tako odlučio posve zanemariti zračnu luku. Međutim, kao što je rekao Whitakeru, ako

je njihov mali nekako uspio kupiti najsuvremeniji mobitel s ugrađenim računalom koji stoji barem tisuću dolara, možda se nekako može domoći i putovnice.

Oko tri ujutro Whitaker je iz Milana već vikao kao lud, dok je Luigi, koji zbog sigurnosti nije bio u stanju vikati, samo psovao, i na engleskom i na talijanskom, hrabro se držao i odolijevao protuargumentima na oba jezika.

"Izgubili ste ga, dobijesa!" kreštao je Whitaker.

"Još nismo!"

"Već je mrtav!"

Luigi ponovno prekine vezu, već treći put te noći.

Kidon se povukao oko 3:30. Svi će se nekoliko sati odmoriti, a zatim odlučiti kako će nastaviti.

Sjedio je s nekim pijancem na klupi u malenom parku, u Via dell' Indipendenza, nedaleko od autobusnog kolodvora. Tip je veći dio noći u naručju držao bocu s nekakvom ružičastom tekućinom, a svakih pet-šest minuta nekako je uspijevaio pridići glavu i nešto reći Marcu, koji je sjedio na metar i pol od njega. Marco bi nešto promumljao umjesto odgovora, a svaki put pijanac je bio zadovoljan reakcijom. Dvojica njegovih kolega bila su duboko u komi, šćućurena u blizini poput vojnika u rovu. Marco se nije osjećao osobito sigurno, no s druge strane, imao je i ozbiljnijih problema.

Ispred autobusnog kolodvora besposleno se vrzmalo više ljudi. Oko pola šest aktivnost se pojačala kad je iz zgrade postaje izišla skupina, kako se činilo Roma. Svi su bučno govorili u isti glas, očito oduševljeni što su napokon, nakon duge vožnje, izišli iz autobusa. Dolazilo je sve više putnika

koji su se spremali za odlazak i Marco zaključio kako je vrijeme da napusti društvo pijanaca. U kolodvorsku zgradu ušao je iza jednog mladog para i njihova djeteta, te za njima pošao do blagajne, gdje je slušao kako kupuju karte za Parmu. I on je kupio kartu za isto odredište, a zatim se žurno sklonio u nužnik i sakrio u jednu od kabina.

Krater je sjedio u kolodvorskom restoranu koji radi cijelu noć. Pio je lošu kavu i skrivao se iza novina, pritom motreći putnike pri dolasku i odlasku. Gledao je kako pokraj njega prolazi Marco. Odmah je uočio visinu, građu i dob. Hod mu je bio poznat, iako je bio sporiji. Marco Lazzeri kojeg je pratio već tjednima bio je u stanju hodati brzinom kojom većina ljudi rekreativno trčkara. Ovaj je tip hodao puno sporije. Međutim, s druge strane, nije imao kamo ići. Čemu žuriti? Na ulici ih se Lazzeri neprestano pokušavao otresti, a u tome je nekoliko puta bio i uspješan.

No lice je bilo znatno drukčije. Kosa neusporedivo tamnija. Više nije bilo one smeđe kape od samta. Međutim, s druge strane, riječ je tek o dodatku kojeg se lako riješiti. Kraterovu pozornost privukle su naočale s rožnatim okvirom. Naočale su izvrsno sredstvo za maskiranje, no ljudi s njima često pretjeraju.

Marcu su elegantni Armanijevi okviri pristajali savršeno i blago su izmijenili njegov izgled a da njegovo lice pritom nije privlačilo pozornost. Okrugle naočale na tom tipu jednostavno su privlačile poglede. Više nije bilo ni bradice. Posao od pet

minuta. Na takav korak odlučio bi se svatko. Krater još nije vidio ni košulju, a bio je u Marcovu stanu, dolazio s Luigijem kad su mu pregledavali svu odjeću. Izbljedjele traperice bile su vrlo obične, a Marco je jednom kupio slične.

Međutim, Krater je ostao mirno sjediti zbog plavog sakoa s izlizanim laktovima, kao i te zgodne torbe za spise. Sako je očito nošen godinama, a Marco to nikako nije mogao postići ili se domoći takve stvari. Rukavi su bili malko prekratki, no to nije neuobičajeno. Torba je bila izrađena od fine kože. Marco je možda nekako uspio doći do gotovine i kupiti onaj telefon, no zašto bi bacao novac na tako skupu torbu? Torba koju je imao prije, tamnoplava, marke Silvio, koju je imao do prije približno šesnaest sati, kad ju je Krater ščepao usred pomutnje u Ateneu, stajala je šezdeset eura.

Krater ga je promatrao sve dok nije zamaknuo za ugao i nestao iz njegova vidokruga. Tek jedna od mogućnosti, ništa više. Polagano je pijuckao kavu i još nekoliko minuta razmišljao o gospodinu kojeg je upravo vidio.

Marco je stajao u kabini, traperica spuštenih do gležnjeva. Osjećao se glupo, no u tom trenutku najviše mu je bilo stalo do skrivanja. U jednom trenutku otvorila su se vrata. Na zidu lijevo od vrata nalazila su se četiri pisoara. Nasuprot njima nalazilo se šest umivaonika, a do njih četiri kabine s nužnicima. Preostale tri bile su prazne. Promet je trenutačno bio slab. Marco je pomno osluškivao, čekao zvukove olakšavanja - patentni zatvarač, zveckanje kopče na remenu, duboki muški uzdah, zvuk mokraće u pisoaru.

Ništa. Nije bilo zvukova ni iz umivaonika: nitko ne pere ruke. Nisu se otvorila vrata neke od kabina. Možda je to tek čistač u obilasku, i to tihome obilasku.

Stojeći ispred umivaonika, Krater se sagne i u posljednjoj kabini ugleda traperice oko gležnjeva. Do njih se nalazila elegantna torba. Gospodin obavlja posao i nimalo se ne žuri.

Sljedeći bus polazi točno u šest, za Parmu. Sljedeći kreće u 6:20, za Firencu. Krater požuri do blagajne, te kupi karte za oba autobusa. Službenik ga začuđeno pogleda, no Krateru se živo fućkalo. Vratio se u nužnik. Gospodin je i dalje bio u kabini.

Krater iziđe i nazove Luigija. Opisao je muškarca i objasnio kako se dugo zadržava u muškom nužniku.

"Najbolje utočište", reče Luigi.

"I ja sam se tako skrivao nebrojeno puta."

"Misliš da je Marco?"

"Ne znam. Ako jest, izvrsno se maskirao."

Kako su ga skupi mobitel, četiristo dolara u gotovini i nestanak silno uzbunili, Luigi više ništa nije htio prepustiti slučaju.

"Prati ga", reče.

U 5:55 Marco je navukao hlače, pustio vodu, uzeo torbu i krenuo prema autobusu. Krater ga je čekao na peronu, u jednoj ruci držeći jabuku koju je nehajno jeo, a u drugoj novine. Kad se Marco zaputio prema autobusu za Parmu, Krater je pošao za njim.

Barem trećina sjedala bila je prazna. Marco je sjeo na lijevu stranu, otprilike na sredini autobusa, do prozora. Krater je u prolasku odvratio pogled, a zatim sjeo četiri reda iza njega.

Prvi put zaustavili su se u Modeni, nakon pola sata vožnje. Dok su ulazili u grad, Marco je odlučio promotriti lica iza sebe. Ustao je i otišao u stražnji dio autobusa, do nužnika, usput nehaljno pogledavajući svakog muškarca.

Nakon što se zaključao u nužniku, zatvorio je oči i u sebi rekao:

"Da, to sam lice već vidio."

Prije manje od dvadeset četiri sata, u restoranu Atene, samo nekoliko minuta prije nego što je nestalo struje. Lice je vidio u dugačkom ogledalu na staroj vješalici za kapute, na zidu iznad stolova. Muškarac je sjedio u blizini, iza njega, s još jednim muškarcem.

Lice mu je bilo dobro poznato. Možda ga je čak vidio i negdje u Bologni.

Marco se vratio na mjesto dok je autobus polagano prilazio kolodvoru. Brzo razmišljaj, ponavljao je u sebi, ali ostani miran. Nemoj paničariti. Slijede te iz Bologne. Ne možeš im dopustiti da te slijede i iz Italije.

Kad se autobus zaustavio, vozač objavi da su stigli u Modenu. Kratko zadržavanje. Polazak za petnaest minuta. Četvero putnika provuklo se prolazom i izišlo. Ostali se nisu pomaknuli s mjesta. Većina je ionako drijemala. Marco zatvori oči i pusti da mu se glava nagne ulijevo, da se nasloni na prozor. Sad čvrsto spava.

Prošlo je nekoliko trenutaka, a zatim su u autobus ušla dvojica seljaka, uznemirenih pogleda, s teškim platnenim torbama. U trenutku kad se vozač vratio i kad je već krenuo prema svome mjestu, Marco iznenada ustane i brzo izađe, tek trenutak prije nego što su se vrata zatvorila. Žustrim korakom ušavši u kolodvorsku zgradu, naglo se okrenuo i gledao kako autobus kreće unatrag. Njegov je pratitelj i dalje sjedio na mjestu.

Krater je prvo pomislio kako mora pojuriti i izići. Pritom se možda sukobiti s vozačem, no s druge strane, nema tog vozača koji će se svim silama boriti da nekog zadrži u autobusu. Međutim, predomislio se, jer je bilo očito da Marco zna da ga netko prati. Činjenica da je u posljednji tren iskočio iz autobusa samo je potvrdila ono što je Krater ionako pretpostavljao: to je ipak Marco, bježi poput ranjene zvijeri.

Poteškoća se sastojala u tome što je sada sam u Modeni, dok je Krater u autobusu. Autobus tada skrene u neku ulicu i zaustavi se na semaforu. Krater pojuri do vozača, držeći se za trbuh, moleći da ga pusti prije nego što počne povraćati. Vrata se naglo otvore, a Krater izađe i potrči prema kolodvoru.

Marco nije gubio vrijeme. Čim je autobus zamaknuo za ugao, pojurio je do mjesta na kojem su stajali taksiji. Munjevito se smjestivši na stražnje sjedalo prvog vozila, upitao je:

"Možete me odvesti u Milano?" Sve je odlično izgovorio.

"Milano?" "Si, Milano."

"E molto caro!" To je vrlo skupo.

"Quanto?"

"Duecento euro." Dvije stotine eura.

"Andiamo."

Nakon što je puni sat pretraživao modenski autobusni kolodvor i okolne ulice, Krater je nazvao Luigija i priopćio mu novost koja nije i posve dobra, ali ni posve loša. Izgubio je malog, no izbezumljeni bijeg u slobodu potvrdio je da je doista riječ o Marcu.

Luigi je reagirao dvojako. Frustrirala ga je činjenica da je jedan amater tako nadmudrio Kratera. Silno ga se dojmilo što je Marco u stanju tako djelotvorno promijeniti izgled i pobjeći pravoj maloj vojsci atentatora. I bio je bijesan na Whitakera i idiote u Washingtonu koji neprestano mijenjaju planove, te su sada doveli do neizbježne katastrofe za koju će, u to uopće ne sumnja, krivnju pripisati njemu, Luigiju.

Nazvao je Whitakera, još malo vikao i psovao, a zatim se sa Zellmanom i još dvojicom agenata zaputio prema željezničkom kolodvoru. Ondje će se naći s Kraterom, a Whitaker im je obećao maksimalnu potporu, sa svim snagama koje uspije mobilizirati.

Dok su izravnom linijom Eurostara odlazili iz Bologne, Luigiju je na pamet pala čudesna ideja, koju neće moći spomenuti nikome. Zašto ne bi jednostavno nazvali Izraelce i Kineze i lijepo im rekli da je Backman posljednji put viđen u Modeni, da putuje na zapad, prema Parmi i, vjerojatno, Milanu? Njih to zanima puno više nego Langley. A oni bi ga svakako lakše pronašli. No nalozi su nalozi, iako se bez prestanka mijenjaju. Svi putevi vode u Milano.

Poglavlje 29

Taksi se zaustavio ulicu prije središnjeg milanskog željezničkog kolodvora. Marco je platio, još jedanput zahvalio vozaču, poželio mu sretan povratak i rad u Modeni, a zatim prošao pokraj još desetak taksija koji su čekali putnike. U divovskoj kolodvorskoj zgradi uronio je u masu, s rijekom ljudi krenuo pokretnim stubama na kat, našao se usred kontroliranog kaosa perona do kojih su vlakovi dolazili na više od deset kolosijeka. Pronašao je popis vlakova u odlasku i stao razmatrati mogućnosti. Vlak za Stuttgart ide četiri puta na dan, a sedma mu je postaja Zurich. Uzeo je raspored vlakova, kupio jeftini vodič Milana s planom grada, te pronášao stol u kafiću smještenom između niza prodavaonica. Ne smije uludo trošiti vrijeme, no mora nekako utvrditi gdje se nalazi.

Popio je dva espressa i pojeo pecivo, cijelo vrijeme motreći prolaznike. Obožavao je gužvu, mase ljudi koje dolaze i odlaze. Takva masa daje mu sigurnost. Prvo je pomislio kako bi mogao poći u šetnju, na pola sata, do središta grada. Negdje usput pronášao bi prodavaonicu jeftine odjeće i promijenio baš sve - od sakoa i košulje do hlača i cipela. Pronášli su ga u Bologni. Više se ne smije izlagati takvoj opasnosti.

U blizini centra grada, oko Piazza del Duomo, svakako postoji neki internetski kafić u kojem na petnaest minuta može unajmiti računalo. Nije odviše vjerovao u mogućnost da sjedne pred neobičnu napravu, uključi prokleti aparat i ne samo preživi u džungli koju nazivaju Internetom, nego i da još pošalje poruku Nealu. U Milanu je bilo 10:15, u Culpeperu 4:15 u noći. Neal će poštu provjeriti u 7:50.

Već će nekako natjerati program da radi. Nema druge mogućnosti. Drugi plan, koji mu se činio sve privlačniji dok je gledao kako tisuće ljudi nehajno ulaze u vlakove koji će ih za samo nekoliko sati raspršiti diljem Europe, glasio je: bježi! Kupi kartu, odmah sada, i što prije nestani i iz Milana i iz Italije. Nova boja kose, Giovannijeve naočale i stari profesorski sako nisu ih zavarali u Bologni. Ako su toliko dobri, nedvojbeno će ga pronaći svugdje.

Kompromisno rješenje bila je šetnja tom četvrti. Svježi zrak uvijek pomaže, pa je nakon četiri ulice osjetio kako mu krv ponovno normalno kola tijelom. Kao i u Bologni, ulice se u Milanu šire u svim smjerovima, poput paukove mreže. Promet je bio gust i u pojedinim trenucima vozila se gotovo uopće nisu micala. Obožavao je promet, a osobito pretrpane pločnike na kojima se mogao lijepo skrivati.

Prodavaonica se zvala Roberto. Bila je riječ o malenoj prodavaonici galanterije stisnutoj između zlatarnice i pekarnice. Dva su izloga bila prepuna odjeće koja će se održati možda tjedan dana, a to se savršeno uklapalo u Marcove planove. Prodavač s Bliskog istoka talijanski je govorio lošije nego Marco, ali je vrlo tečno pokazivao i gundao, čvrsto odlučivši posve transformirati svog kupca. Umjesto plavog sakoa tako je navukao tamnosmeđi. Umjesto košulje dobio je bijeli pulover kratkih rukava. Hlače su bile od nekvalitetne vune, vrlo, vrlo tamnoplave. Prekrajanje bi trajalo tjedan dana, pa je Marco zatražio škare. U kabini koja je mirisala na plijesan odmjerio je koliko je bolje mogao, pa zatim sam odrezao nogavice. Kad je izišao u novim hlačama, prodavač je pogledao nazubljene rubove na mjestu manšeta i zamalo zaplakao.

Cipele koje je probao pretvorile bi ga u invalida i prije nego što bi došao do kolodvora, pa je privremeno ipak zadržao svoje visoke cipele. Najbolje od svega bio je žutosmeđi slamnati šešir koji je Marco kupio jer je isti takav šešir na nekome vidio neposredno prije nego što je ušao u prodavaonicu.

U toj situaciji valjda ipak neće razmišljati o modi. Nova odjeća stajala ga je gotovo četiri stotine eura, od čega se teško odvojio. Međutim, nije imao izbora. Pokušao je zamijeniti Giovannijevu torbu, koja nedvojbeno vrijedi više od svega što ima na sebi, no prodavač je bio odviše potišten zbog upropaštenih hlača. Jedva je neuvjerljivo zahvalio i promumljao pozdrav. Marco je izišao s crvenom vrećicom u kojoj je nosio plavi sako, izbljedjele traperice i staru košulju. Ponovno ima nešto drugo u rukama. Nakon nekoliko minuta hoda ugledao je prodavaonicu obuće.

Kupio je par, kako mu se činilo, blago modificiranih tenisica za kuglanje, nesumnjivo najružnijeg proizvoda u inače lijepoj i skladnoj prodavaonici. Bile su crne s nekakvim crvenosmeđim prugama. Nadao se samo da su izrađene kako bi bile udobne, a ne privlačne. Platilo ih je sto pedeset eura, samo zato što su već bile razgažene. Tek nakon još dvije ulice smogao je snage da ih i pogleda.

Luigi je na odlasku iz Bologne dobio pratnju. Klinac na vespi vidio je kako izlazi iz stana do Backmanova ulaza, a pozornost mu je privukao način na koji je napustio stan. Polagano je trčkarao, iz koraka u korak ubrzavajući. U Viji Fondazza nitko ne trči pod lukovima. Vespa se držala podalje sve dok se Luigi nije zaustavio i brzo ušao u crveni Fiat. Odvezao se nekoliko ulica, a zatim se zaustavio tek toliko da primi putnika. Njih dvojica dalje su se vozila vratolomno brzo, no s obzirom na gužvu na gradskim prometnicama, vespa ih je pratila bez najmanjih poteškoća. Kad su došli do željezničkog kolodvora i nepropisno parkirali, mali na vespi sve je vidio i ponovno prenio informacije Efraimu. Za manje od petnaest minuta dvojica Mossadovih agenata odjevenih u prometne policajce ušla su u Luigihev stan i aktivirala alarme - dio njih nije ispustio ni najmanji zvuk, dok je dio bio jedva čujan.

Dok su trojica agenata čekala na ulici, služeći kao zaštita, trojica unutra nogom su otvorila vrata kuhinje i unutra zatekla fascinantnu zbirku opreme za elektronički nadzor. U trenutku kad su Luigi, Zellman i treći agent stupili u vlak za Milano, i onaj klinac s vespe već je imao kartu. Zvao se Paul i bio najmlađi pripadnik kidona, te je ujedno najtečnije govorio talijanski. Ispod šiška i dječjeg lica krio se dvadesetšestogodišnji veteran iza kojeg je bilo šest ubojstava. Kad je radiovezom javio da je u vlaku koji je već krenuo, još dvojica agenata ušla su u Luigijev stan da pomognu s pregledavanjem opreme. Jedan alarm, međutim, nije bilo moguće ušutkati. Ustrajna zvonjava u zidove je prodirala dovoljno da privuče pozornost dijela susjedstva. Nakon deset minuta Efraim je zapovjedio prekid djelovanja u stanu.

Agenti su se raspršili, a zatim se ponovno našli u jednom od unajmljenih stanova. Nisu uspjeli utvrditi tko je točno Luigi, niti za koga radi, no bilo je očito da je Backmana nadgledao dvadeset četiri sata na dan.

Kako su sati odmicali, a Backman se nije pojavljivao, postajali su sve uvjereniji da je pobjegao. Može li ih Luigi dovesti do njega?

U središtu Milana, na Piazza del Duomo, Marco se zapiljio u divovsku gotičku katedralu čija je gradnja trajala samo tri stotine godina. Šetao je Galerijom Vittorio Emanuele, veličanstvenom galerijom sa staklenom kupolom, po kojoj je Milano poznat diljem svijeta. Galerija s obje strane ima mnoštvo kafića i knjižara, a služi kao središte gradskog života, najpopularnije sastajalište. Kako je temperatura bila već oko petnaest stupnjeva, Marco je sendvič i kolu konzumirao vani, gdje su golubovi skakali na svaku otpalu mrvicu. Gledao je kako postariji Milanezi šeću galerijom, žene koje se drže pod ruku, muškarce koji zastaju i čavrljaju kao da vrijeme ne znači baš ništa. Da mi se barem tako posrećilo, pomisli on. Bi li trebao odmah krenuti ili se još malo, dan-dva,

pritajiti? To je sad bilo najvažnije pitanje. U prenapučenome gradu od četiri milijuna stanovnika može se skrivati koliko god želi. Nabavio bi plan grada, naučio ulice, satima se skrivao u sobi i satima hodao sporednim uličicama.

No psi tragači tako bi se stigli reorganizirati.

Ne bi li ipak trebao otići odmah? Dok oni još trče u krug i češu se po tjemenu?

Da, treba ići, zaključi sada. Platilo je račun i pogledao tenisice. Uistinu su udobne, no jedva čeka da ih spali. U gradskom autobusu ugledao je reklamu za internetski kafić u Via Verri. Deset minuta kasnije ušao je onamo. Na zidu su bile istaknute cijene - deset eura na sat, minimum pola sata.

Naručio je sok od naranče i platio pola sata. Konobar je glavom pokazao prema stolu za kojim je bilo više slobodnih računala. Na tri od osam uređaja radili su ljudi koji su očito znali što rade. Marco je već bio posve izgubljen. No dobro je glumio. Sjeo je, privukao tipkovnicu i zagledao se u monitor. Bio bi se najradije pomolio, no ipak je hrabro navalio, kao da se računalom služi već godinama. Iznenadila ga je jednostavnost pristupa. Otišao je na stranice KwyteMaila, unio korisničko ime "Grinch456", zatim i lozinku "post hoc ergo propter hoc", pričekao deset sekunda i ugledao Nealovu poruku:

Marco, Mikel Van Thiessen još radi u banci Rhineland, sad je potpredsjednik za usluge klijentima. Još nešto? Grinch.

Točno u 7:50 po istočnom američkom vremenu, Marco je napisao:

Grinch, ovdje Marco... uživo. Jesi li tu?

Otpio je gutljaj soka, zagledan u ekran. Hajde, mali, samo neka stvar proradi. Još jedan gutljaj. Neka gospođa na suprotnoj strani naglas se obraćala monitoru. Zatim je ugledao poruku:

Tu sam, veza izvrsno radi. Što se događa?

Marco napiše:

Neal:

Marco: Neal: Marco:

Neal:

Marco: Neal: Marco: Neal: Marco:

Ukrali su mi Ankyo 850. Po svoj prilici je kod tipova koji me traže i koji ga rastavljaju na komadiće. Postoji li mogućnost da te otkriju?

Jedino ako imaju korisničko ime i lozinku. Imaju ih?

Ne, to sam uništio. Nema načina da razbiju šifru?

Bez KwyteMaila ni teoretski. Stvar je potpuno sigurna i šifrirana.

Ako imaju samo PC, jednostavno nemaju što tražiti.

I sad smo posve sigurni?

Da, apsolutno. Ali na čemu sad pišeš?

Sjedim u nekom internetskom kafiću, k'o pravi haker.

Da ti pošaljem novi Ankyo?

Ne, zasada ne, možda kasnije. Evo kako ćemo... Otiđi do Carla Pratta. Znam da ti nije simpatičan, no trenutačno ga trebam. Pratt je bio vrlo blizak s bivšim senatorom iz Sjeverne Karoline Irom Clayburnom. Clayburn je godinama bio na čelu senatskog Odbora za obavještajnu djelatnost. Trebam Clayburna. Idi preko Pratta.

Gdje je sad Clayburn?

Ne znam - samo se nadam da je živ. Inače je s jednog od otočića Outer Banksa, nekog poprilično zabačenog mjesta u Sjevernoj Karolini. Povukao se u mirovinu

Neal: Marco: Neal: Marco:

Neal:

godinu dana nakon što sam ja završio u zatvoru. Pratt ga može pronaći.

OK, nema problema, idem čim se uspijem izvući. Molim te, budi oprezan. Čuvaj leđa. Kod tebe je sve u redu?

U bijegu sam. Rano jutros krenuo sam iz Bologne. Pokušat ću se javiti sutra u isto vrijeme, može?

Samo čuvaj glavu. Čekam te sutra.

Marco se zadovoljno odjavi. Zadaća obavljena. Kao od šale. Dobro došli u doba sofisticirane elektronike. Pripazio je da se posve odjavi sa stranica KwyteMaila, a

zatim je popio sok i izišao. Krenuo je u smjeru željezničkog kolodvora, prvo zastavši u prodavaonici kožnih proizvoda, gdje je profinjenu Giovannijevu torbu uspio zamijeniti za crnu torbu očito lošije kvalitete. Zatim je ušao u jeftinu zlatarnicu, gdje je za osamnaest eura kupio veliki okrugli ručni sat s jarkocrvenim plastičnim remenom, još jednu pojedinost koja će odvratiti pozornost onima koji traže Marca Lazzerija, donedavnog stanovnika Bologne.

Zatim je svratio u antikvarijat u kojem je za dva eura kupio ofucanu knjigu tvrdih korica s pjesmama Czesława Miłosza, dakako na poljskom jeziku. Sve samo da nekako zbuni progonitelje. Na koncu je ušao i u prodavonicu rabljene robe i kupio sunčane naočale i drveni štap, kojim se počeo služiti odmah na ulici.

Štap ga je podsjetio na Francescu. Usto ga je usporio, promijenio način hoda. Bez imalo žurbe došao je na Milano Centrale i kupio kartu za Stuttgart.

Whitaker je iz Langleyja dobio hitnu poruku u kojoj je stajalo da je netko provalio u Luigijevo skrovište, no u vezi s tim nije se moglo poduzeti baš ništa. Svi agenti iz Bolonge sad su u Milanu i očajnički traže Marca. Dvojica su na željezničkom kolodvoru, traže iglu u plastu sijena. Dvojica u zračnoj luci Malpensa, četrdeset tri kilometra od središta grada. Dvojica na aerodromu Linate, koji se nalazi neusporedivo bliže, a koji služi uglavnom za europske linije. Luigi se nalazio na središnjem autobusnom kolodvoru, i dalje preko mobitela naglašavajući da Marco možda uopće nije u Milanu. Sama činjenica da je autobusom iz Bologne krenuo u Modenu, da je manje-više krenuo na sjeverozapad, ne znači da mu je odredište Milano. No Luigijeva pouzdanost i vjerodostojnost u tom su trenutku bili pomalo poljuljani, barem prema Whitakerovu jasno izraženom mišljenju, pa su ga tako protjerali na autobusni kolodvor, gdje je promatrao desetke tisuća ljudi u dolasku i odlasku.

Krater se najviše približio igli.

Za šezdeset eura Marco je kupio kartu prvog razreda, nadajući se da će tako izbjeći izloženost koju donosi putovanje putničkim razredom. Vagon prvog razreda pripremljen za putovanje na sjever bio je posljednji u kompoziciji i Marco je ušao u 17:30, četrdeset pet minuta prije polaska. Smjestio se, lice koliko je više mogao sakrio sunčanim naočalama i žuto-smeđim slamnatim šeširom, otvorio knjigu poljske poezije i zagledao se na peron, gdje su putnici prolazili pokraj vlaka. Neki su od njega prošli na samo metar i pol razmaka i svi su bili u žurbi.

Osim jednog. Ponovno je ugledao onog tipa iz autobusa. Lice iz Caffea Atene. Vjerojatno onaj lopov koji mu je odnio plavu torbu Silvio. Isti pas tragač koji je približno jedanaest sati prije samo za korak zakasnio u izlasku iz autobusa u Modeni. Hodao je, ali bez cilja. Žmirkao je, dok mu je čelo bilo naborano. Preočit izgled za jednog profesionalca, pomisli Giovanni Ferro, koji je sad, na svoju veliku žalost, o skrivanju, bježanju i uklanjanju tragova znao mnogo više nego što je htio.

Krateru je rečeno da će se Marco zaputiti ili na jug, prema Rimu, gdje mu se nudi više mogućnosti, ili na sjever, prema Švicarskoj, Njemačkoj, Francuskoj - može birati praktički cijeli kontinent.

Punih pet sati Krater je šetao i obilazio dvanaest perona, gledao dolazak i odlazak vlakova, uranjao u gomilu, uopće ne gledajući tko izlazi, ali očajnički pazeći na svakog putnika koji ulazi u vlak. Pozornost mu je privukao svaki plavi sako, svaki tračak elegancije, no još nije ugledao sako sa zakrpama na laktovima. A taj se sako

nalazio u jeftinoj torbi koja je stajala Marcu među nogama, na sjedalu broj sedamdeset vagona prvog razreda na putu za Stuttgart. Marco je gledao kako Krater besposleno šeta peronom, pomno pazeći na vlak za Stuttgart. U ruci je, kako se činilo, držao kartu, a kad mu je izišao iz vidokruga, Marco je bio siguran da je ušao u vlak.

Marco se odupre želji da iziđe. U tom trenutku otvorila su se vrata njegova kupea i unutra se našla Madame.

Poglavlje 30

Nakon što je nepobitno utvrđeno da je Backman nestao i da ga ipak nije ubio netko drugi, trebalo je proći još pet mahnitih sati da Julia Javier dođe do podatka koji je cijelo vrijeme trebao biti pri ruci. Informacija je otkrivena u dosjeu zaključanom u ravnateljevu uredu, dosjeu koji je prije čuvao osobno Teddy Maynard.

Ako je Julia kada i vidjela tu informaciju, nije je se sjećala. A usred kaosa u kojem su se našli, bilo je posve sigurno da neće ništa priznati. Informaciju je još davno, u vrijeme istrage nad Backmanom, nevoljko dao FBI. Njegove financijske transakcije bile su pod povećalom jer se naveliko govorilo da je prevario nekog klijenta i zakopao pravo blago. Gdje je onda taj novac? Tražeći novac, FBI je upravo slagao mozaik podataka o njegovim putovanjima kad je on iznenada priznao krivnju i otišao u zatvor. Priznanjem krivnje njegov se dosje nije zatvorio, no pritisak se svakako smanjio. S vremenom je sastavljen prikaz putovanja i izvještaj je nakon nekog vremena došao u Langley.

Tijekom mjeseca uoči podizanja optužnice protiv Backmana, uhićenja, te oslobađanja uz vrlo restriktivne odredbe puštanja uz jamčevinu, dvaput je kratko boravio u Europi. Prvi put je poslovnom klasom Air Francea sa svojom najdražom tajnicom otišao u Pariz, gdje su se nekoliko dana zabavljali i razgledavali znamenitosti. Ona je poslije istražiteljima ispričala da je Backman tijekom jednog dana odjurio u Berlin i na brzinu obavio neki poslić, ali se vratio na vrijeme za večeru kod Alaina Ducassea. Nije išla s njim.

Nije bilo tragova o tome da je Backman u Berlin, ili u neki drugi europski grad, tijekom tog tjedna putovao komercijalnom zrakoplovnom linijom. U tom slučaju morao bi negdje pokazati putovnicu, a FBI je bio posve siguran da se nije poslužio putovnicom. Putovnicu ne bi trebao za putovanje vlakom. Ženeva, Bern, Lausanne i Zurich na manje su od četiri sata vlakom iz Pariza.

U sklopu drugog putovanja za samo sedamdeset dva sata odjurio je s Dullesa, prvom klasom, Lufthansinim zrakoplovom do Frankfurta, ponovno poslovno, iako ondje nitko nije uspio otkriti nikakve poslovne veze. Backman je platio dva noćenja u luksuznom hotelu u Frankfurtu, ali nigdje nije bilo dokaza o tome da je spavao negdje drugdje. Kao i u slučaju Pariza, i švicarska bankarska središta na samo su nekoliko sati vožnje vlakom od Frankfurta.

Kad je Julia Javier napokon pronašla dosje i pročitala izvještaj, odmah je nazvala Whitakera i rekla:

"Ide u švicarsku."

Madame je imala dovoljno prtljage i za imućnu peteročlanu obitelj. Već uzrurani nosač pomogao joj je da teške kovčege unese u vagon i kupe, koji je ispunila svojom pojavom, svojim stvarima i svojim parfemom. Kupe je imao šest sjedala, a ona je zauzela najmanje četiri. Sjela je nasuprot Marcu, stala migoljiti pozamašnom pozadinom, kao da želi proširiti sjedalo. Načas ga je pogledala, onako stisnutog uz prozor, te srdačno i gotovo erotično rekla "Bonsoir". Francuski, pomisli on, a kako mu se činilo da odgovor na talijanskom nije prikladan, oslonio se na stari dobri "zdravo" na engleskom.

"Ah, Amerikanac."

Budući da se nalazio u pravom vrtlogu jezika, identiteta, imena, kultura, podrijetla, laži, laži i samo laži, uspio je bez imalo uvjerljivosti reći:

"Ne, Kanađanin."

"Ah, da", reče ona, i dalje smještajući i sebe i stvari. Amerikanac bi, čini se, bio poželjniji od Kanađanina. Madame je bila snažna šezdesetogodišnjakinja, u pripijenoj crvenoj haljini, debelih listova i u zdepastim crnim salonkama koje su proputovale vjerojatno i milijun kilometara. Napadno našminkane oči bile su podbuhle, a uskoro se ukazao i razlog. Vlak još nije bio ni blizu polaska, a ona je izvukla veliku pljosku, skinula čep koji se pretvorio u čašicu, te u jednom gutljaju popila žestoko piće. Zatim se nasmiješila Marcu i upitala:

"Jeste li za piće?"

"Ne, hvala."

"Imam vrlo dobar konjak."

"Ne, hvala."

"U redu." Ona natoči još jednu čašicu, iskapi je, pa spremi pljosku. Dugo putovanje vlakom upravo se produljilo.

"Kamo putujete?" upita na vrlo dobrom engleskom.

"U Stuttgart. A vi?"

"U Stuttgart, pa u Strasbourg. Znate, ne mogu se predugo zadržati u Stuttgartu." Nos joj se nabrao kao da stuttgartskim ulicama ne prolazi ništa osim nepročišćenih kanalizacijskih voda.

"Ja volim Stuttgart", reče Marco, tek tako da vidi kako će se nos opet spustiti.

"No, da..." Pozornost su joj tada privukle salonke. Odbacila ih je gotovo uopće ne vodeći računa o tome kamo će pasti. Marco se već pripremi na zapuh smrada nogu, no tada uvidi da vjerojatno ne može nadjačati jeftini parfem.

U pokušaju obrane, počeo se pretvarati da drijema. Ona se još nekoliko minuta nije obazirala na njega, a zatim glasno upita:

"Govorite poljski?" Bila se zagledala u njegovu zbirku pjesama. On trgne glavu kao da ga je upravo probudila.

"Ne, zapravo ne. Ali pokušavam naučiti poljski. Podrijetlom sam Poljak." Suspregnuta daha čekao je reakciju, pribojavajući se prave bujice bespriječnih rečenica na poljskom.

"Tako..." reče ona, bez pravog odobravanja.

Točno u 18:15 prometnik kojeg nije vidio dao je znak zviždaljkom i vlak je krenuo. Nasreću, nije bilo drugih putnika. Nekolicina se pojavila na hodniku i zastala, pogledala u kupe. No svi su, vidjevši gužvu, samo nastavili potragu za kupeom u kojem će biti više mjesta.

Kad su krenuli, Marco se koncentrirano zagledao u peron. Nigdje ni traga onom muškarcu iz autobusa.

Madame je pila konjak sve dok nije počela hrkati. Probudio ju je kondukter koji im je poništio karte. U jednom trenutku pojavio se poslužitelj s kolicima prepunima pića. Marco je kupio pivo i ponudio drugu limenku suputnici iz kupea. Njegovu ponudu dočekala je silnim nabiranjem nosa, kao da bi radije pila mokraću.

Prva postaja zvala se Como/San Giovanni. Vlak je stajao dvije minute, a za to vrijeme nitko nije ušao. Pet minuta kasnije stali su u Chiassu. Sad je već bilo gotovo posve mračno i Marco je razmišljao kako bi mogao brzo i neopaženo izići. Još je jedanput pomnije proučio vozni red. Do Zuricha su preostale još četiri postaje, jedna u Italiji i tri u Švicarskoj. Gdje bi mu bilo bolje?

Sad se nije mogao izložiti opasnosti da ga netko prati. Ako su u vlaku, znači da ga prate još od Bologne, preko Modene i Milana, da znaju kako se sve prerađavao. Riječ je o profesionalcima i on se s njima ipak ne može nositi. Dok je pijuckao pivo, Marco se osjećao poput jadnog amatera.

Madame se zagledala u unakažene porube njegovih nogavica. Zatim ju je uhvatio kako pogledava prepravljene tenisice za kuglanje, a to joj nije ni najmanje zamjerio. Nakon toga pozornost joj je privukao jarkocrveni remen za sat. Na njezinu licu odražavao se očit zaključak - ne odobrava tako neupućen odnos prema modi.

Tipični Amerikanac, ili Kanađanin, ili što već jest. On je načas ugledao odsjaj svjetala na površini jezera Lugano. Vijugaju kroz kraj s mnoštvom jezera i sve se više uspinju. Švicarska je blizu.

Na zamračenom hodniku ispred njihova kupea povremeno bi se pojavio neki prolaznik. Pogledao bi kroz staklena vrata, pa nastavio prema nužniku u stražnjem dijelu vagona. Madame je u međuvremenu krupna stopala položila na sjedalo na suprotnoj strani, ne predaleko od Marca.

Nakon sat vremena putovanja, već je nekako uspjela raširiti kutije, časopise i odjeću po cijelom kupeu. Marco se bojao napustiti mjesto.

Napokon ga je nadvladao umor, pa je zaspao. Probudila ga je buka u Bellinzoni, prvoj postaji u Švicarskoj. Neki putnik ušao je u vagon prvog razreda i nikako nije uspijevaio pronaći rezervirano mjesto. Otvorio je vrata Madamina kupea, pogledao sjedala i nezadovoljan viđenim otišao vikati na konduktera. Pronašli su mu drugo mjesto. Madame praktički i nije podigla pogled s modnih časopisa.

Sljedeća dionica trajala je sat i četrdeset minuta, a kad se Madame ponovno posvetila pljoski, Marco je rekao:

"Kušao bih malo konjaka." Nasmiješila se prvi put. Iako joj nikako nije smetalo što pije sama, ta je aktivnost uvijek ugodnija u društvu. Međutim, nakon dvije čašice, Marco je ponovno spavao. Vlak je stao podrhtavati, usporavajući radi zaustavljanja u Arth-Goldauu. I Marcova se glava zatresla, pa mu je tako pao šešir. Madame ga je pomno promatrala. Kad je napokon otvorio oči, ona reče:

"Promatrao vas je neki neobičan muškarac."

"Gdje?"

"Gdje? Pa ovdje, naravno, u ovom vlaku. Prošao je najmanje tri puta. Zastane na vratima, dobro vas odmjeri, pa se udalji." Možda je stvar u tenisicama, pomisli Marco. Ili hlačama? Ili satu? Protrljao je oči i nastojao se držati kao da je to uobičajena pojava.

"Kako izgleda?"

"Plava kosa, približno trideset pet godina, zgodan, smeđi sako. Poznajete ga?"

"Ne, nemam pojma." Muškarac koji je bio s njim u autobusu u Modeni nije imao ni plavu kosu ni smeđi sako, no te su sitnice sad nevažne. Marco se prestrašio dovoljno da promijeni plan.

Do Zuga još imaju dvadeset pet minuta. Riječ je o posljednjoj postaji prije Zuricha. Ne može se izložiti opasnosti da ih odvede u Zurich.

Nakon deset minuta objavio je da treba nužnik. Između njegova sjedala i vrata nalazile su se Madamine prepreke. Kad ih je počeo zaobilaziti, na svoje je mjesto odložio torbu i štap.

Prošao je pokraj četiri kupea. U svakom od njih bilo je najmanje po troje putnika, a nitko od njih nije izgledao sumnjivo. Otišao je u nužnik, zaključao vrata i Pricekao da vlak počne usporavati. Nakon nekoliko se trenutaka zaustavio. Prema voznom redu, zaustavljanje u Zugu traje dvije minute, a vlak je dosad bio apsurdno točan. Pričekao je minutu, zatim se brzo vratio u kupe, otvorio vrata i, uopće se ne obraćajući Madame, ščepao torbu i štap, kojim će se u slučaju potrebe spremno poslužiti i kao oružjem, te odjurio prema završetku kompozicije i iskočio na peron. Postaja je bila malena i povišena, a ispod nje prolazila je ulica. Marco se stubama stušiti do pločnika, gdje je stajao jedan jedini taksi, za čijim je upravljačem sjedio vozač u nesvijesti.

"Hotel, molim vas", reče on i probudi vozača, koji instinktivno uhvati ključ i pokrene motor. Upitao je nešto na njemačkom, a Marco iskuša talijanski.

"Trebam maleni hotel. Nemam rezervaciju."

"Nema problema", reče vozač. Dok su se udaljavali, Marco podigne pogled i uvidi da vlak kreće. Osvrnuvši se, nije vidio nikoga tko je krenuo za njim.

Vožnja je trajala čak četiri ulice, a kad su se zaustavili ispred zdanja strmog krova u mirnoj pokrajnjoj ulici, vozač je na talijanskom rekao:

"Riječ je o vrlo dobrom hotelu."

"Izgleda dobro. Hvala. Koliko je do Zuricha automobilom?"

"Dva sata, otprilike. Ovisi o prometu."

"Sutra ujutro u devet trebao bih biti u središtu Zuricha. Možete me odvesti?"

Vozač je nekoliko trenutaka oklijevao, razmišljajući o hrpi novca.

"Možda", reče.

"Koliko će to stajati?"

Vozač protrlja bradu, pa slegne ramenima i reče:

"Dvije stotine eura."

"Može. Krenut ćemo odavde u šest."

"Šest, da, čekat ću vas." Marco mu još jedanput zahvali, gledajući taksi na odlasku.

Kad je otvorio hotelska vrata, oglasilo se zvonce. Na malenoj recepciji nije bilo nikoga, no negdje u blizini čuo se ton s televizora. Pojavio se tinejdžer pospana lica koji se nasmiješio.

"Guten Abend", reče.

"Pada inglese?" upita Marco. Dečko odmahne glavom.

"Italiano?"

"Nešto malo."

"I ja", reče Marco na talijanskom.

"Trebam sobu za jednu noć." Mladić mu doda obrazac, a Marco na temelju sjećanja upiše ime s putovnice i broj. Još je nažvrljao izmišljenu adresu u Bologni, kao i lažni broj telefona. Putovnica se nalazila u džepu sakoa, na srcu, i već je bio pripravan nevoljko je izvaditi.

No bilo je kasno, a klinac je već propustio dio televizijske emisije. Uobičajenom švicarskom djelotvornošću, rekao je, također na talijanskom:

"Četrdeset dva eura", uopće ne spominjući putovnicu. Giovanni položi novčanice, a mali njemu uruči ključ sobe broj 26. Na neočekivano dobrom talijanskom naručio je buđenje u pet. Gotovo kao da mu je to tek tada sinulo, još reče:

"Negdje sam izgubio četkicu za zube. Imate možda neku koju ne trebate?"

Recepcionar otvori ladicu i iz nje izvadi punu kutiju raznoraznih potrepština - četkice za zube, pasta, britvice za jednokratnu uporabu, pjena za brijanje, aspirin,

tamponi, krema za ruke, češljevi, čak i kondomi. Giovanni odabere nekoliko stvari i ostavi mu deset eura.

Ni raskošnom apartmanu u Ritzu ne bi se razveselio više nego sobi broj 26. Bila je malena, uredna i topla. Madrac na ležaju bio je čvrst, a vrata su imala čvrstu i sigurnu bravu, tako sprečavajući ulazak faca koje su ga progonile još od ranog jutra. Dugo se tuširao vrućom vodom, a zatim se obrijao i u beskraj prao zube. Na svoje veliko olakšanje, u ormariću pod televizorom naišao je na minibar. Pojeo je paketić keksa, isprao ih dvjema malenim bočicama viskija, a kad se uvukao pod pokrivač, bio je psihički ispijen i fizički iscrpljen. Štap se nalazio na krevetu, na dohvat ruke. Glupo, no nije mogao drukčije.

Poglavlje 31

U MRAČNIM DUBINAMA ZATVORA SANJARIO JE O ZURICHU, O PLAVIM RIJEKAMA I

sjenovitim ulicama, suvremenim prodavaonicama i lijepim ljudima, odreda ponosnim Švicarcima koji ozbiljno rade svoj posao i ne miješaju se u tuđe stvari.

U jednom drugom životu s njima se vozio tihim električnim tramvajima. Odredište im je bio financijski dio grada. U to vrijeme bio je odviše zauzet da putuje, odviše važan da napušta krhku strukturu washingtonskih odnosa, no Zurich je bio jedan od rijetkih gradova koje je upoznao. Grad po njegovoj mjeri. Bez pretjeranog prometa i turista, grad koji odbija piljiti u katedrale i muzeje i štovati prethodnih dvije tisuće godina. Ni slučajno.

U Zurichu je sve podređeno novcu, profinjenom upravljanju novcem, za razliku od otvorenog zgrtanja love koje je nekoć usavršio Backman.

Ponovno se našao u tramvaju, tramvaju u koji je ušao u blizini željezničkog kolodvora. Ustrajno su napredovali Bahnhofstrasseom, glavnom ulicom središta Zuricha, ako se neka od njih uopće može nazvati glavnom. Bilo je skoro devet ujutro. Našao se među posljednjim valom elegantno odjevenih mladih bankara koji su se zaputili u UBS i Credit Suisse i još tisuću manje poznatih, ali jednako bogatih ustanova. Tamna odijela, košulje raznih boja, ali ne mnogo bijelih, skupe kravate s debljim čvorovima i manje dezena, tamnosmeđe cipele s vezicama, ni slučajno s resama. Moda

se u posljednjih šest godina malko promijenila. Uvijek je konzervativna, ali sada ima i poneki smioni element.

Sve nije tako elegantno kao kod mladih stručnjaka u njegovoj Bologni, ali je svakako vrlo privlačno. Dok su se vozili, svi su nešto čitali. Tramvaji su nailazili i iz suprotnog smjera. Marco se pretvarao da se posve zadubio u primjerak Newsweeka, no zapravo je motrio sve ljude oko sebe. Nitko ga ne gleda. Čini se da nikom ne smetaju njegove tenisice za kuglanje. Štoviše, u blizini kolodvora na ležerno odjevenom mladiću vidio je isti takav par. Ni slamnati šešir ne privlači pozornost. Rubove hlača malko je popravio nakon što je na hotelskoj recepciji kupio jeftini komplet za šivanje, a zatim pola sata pokušavao prilagoditi hlače a da pritom ne bude krvi. Njegova odjeća bila je i nekoliko desetaka puta jeftinija od odjeće ljudi koji su ga okruživali, no što onda?

Uspio je doći u Zurich bez Luigija i njegove svite, a uz još malo sreće, na koncu će se i izvući iz tog grada.

Na Paradeplatz tramvaji su dolazili s istoka i sa zapada i zaustavljali se. Brzo su se praznili, jer su se mladi bankari masovno raspršivali i ulazili u zgrade. Marco je krenuo s masom, šešir ostavivši pod jednim sjedalom u tramvaju. U sedam godina nije se promijenilo baš ništa. Paradeplatz je izgledao potpuno jednako - otvoren prostor okružen malenim prodavaonicama i kavanama. Banke koje ga obrubljuju na istom su mjestu već stotinu godina. Nazivi nekih bili su ispisani neonskim slovima, dok su drugi bili skriveni toliko dobro da ih gotovo nije bilo moguće pronaći. Sa sunčanim naočalama na očima, upijao je što je više mogao, u hodu se uglavnom držeći trojice mladića koji su preko ramena imali prebačene sportske torbe. Činilo se da su krenuli u Rhineland Bank, na istočnoj strani trga. Za njima je ušao u predvorje, gdje je počela prava zabava.

Malena je recepcija i nakon sedam godina stajala na istom mjestu. Štoviše, i dotjerana gospođa koja je sjedila za tim stolom izgledala mu je nekako poznato.

"Trebao bih gospodina Mikela Van Thiessena", reče koliko je uspio tiše.

"A vi ste?"

"Marco Lazzeri." Ime "Joel Backman" upotrijebit će kasnije, gore. Ovdje ga, međutim, nikako nije želio izgovoriti. Nadao se da je Neal e-mailom upozorio Van Thiessena na lažno ime. Neal je zamolio bankara da, ako ikako može, sljedećih pet-šest dana bude u gradu.

Žena je telefonirala i istodobno unosila nešto u računalo.

"Samo trenutak, gospodine Lazzeri", reče.

"Možete pričekati?"

"Nema problema", reče on.

Pričekati? Pa o tome sanja već godinama. Sjeo je, prekrižio noge, ugledao one tenisice, pa brzo sklonio stopala pod stolicu. Bio je uvjeren da ga trenutačno motri najmanje deset kamera i to mu nije smetalo. Možda prepoznaju Backmana koji sjedi u predvorju, a možda i ne. Gotovo ih je vidio gore, visoko na nekom katu, kako pilje u monitore, češkaju se po glavi i govore:

"Ne znam, puno je mršaviji, čak nekako ispijen."

"A kosa... Očito je da ju je netko nestručno obojio."

Ne bi li im olakšao posao, Joel skine Giovannijeve naočale s rožnatim okvirom.

Pet minuta kasnije, pred njim se kao iz vedra neba stvorio zaštitar stroga izraza lica u znatno jeftinijem odijelu, koji je rekao:

"Gospodine Lazzeri, pođite, molim vas, za mnom." Privatnim dizalom došli su na drugi kat, gdje se Marco našao u malenoj sobi debelih zidova. Činilo se da su u Rhinelandu svi zidovi debeli. Ondje su već čekala još dvojica zaštitara. Jedan se čak i nasmiješio. Drugi nije. Zamolili su ga da oba dlana položi na biometrijski čitač otisaka prstiju. Uređaj će otiske usporediti s otiscima koje je ostavio prije gotovo sedam godina, na istom mjestu, a kad se pokaže da se besprijeckorno podudaraju, bit će još osmijeha, odvest će ga u ugodniju prostoriju, lijepo predvorje, ponuditi kavu ili sok.

Što god poželite, gospodine Backman. Zatražio je sok od naranče jer još nije doručkovao. Zaštitari su se vratili u svoju špilju. Gospodina Backmana sad je posluživala Elke, jedna od skladno građenih pomoćnica gospodina Van Thiessena.

"Doći će za nekoliko trenutaka", objasnila je.

"Nije vas očekivao." Malko je teško dogovoriti termin kad se skrivaš u zahodskim kabinama. Joel joj se nasmiješi. Dobri stari Marco sad je već prošlost. Napokon počiva u miru nakon poštenog dvomjesečnog trošenja. Marco mu je dobro poslužio, održao ga među živima, podučio ga osnovama talijanskog jezika, pokazao mu Treviso i Bolognu, te ga upoznao s Francescom, ženom koju neće tako lako zaboraviti.

No Marco će ga i ubiti, pa ga je tako lijepo ostavio na drugom katu banke Rhineland, zagledan u Elkeine crne ultratanke potpetice, u očekivanju njezina šefa. Marca više nema i neće se vratiti. Ured Mikela Van Thiessena bio je namješten tako da posjetitelje odmah odalami snažnim desnim krošeom. Moć je ležala u tom debelom

perzijskom sagu. Moć se vidjela u kožnoj sofi i naslonjačima. Moć u antiknom pisaćem stolu od mahagonija koji ne bi stao u ćeliju u Rudleyju. Moć u nizu raznih elektroničkih uređaja koji su mu bili na raspolaganju.

S Joelom se sastao kod moćnih hrastovih vrata i njih su se dvojica rukovala uljudno, ali ne kao dugogodišnji prijatelji. Dotada su se vidjeli točno jedanput. Ako je Joel od posljednjeg susreta skinuo tridesetak kilograma, Van Thiessen je dobio gotovo isto toliko. Imao je puno više sijede kose, nije bio ni približno elegantan i dotjeran kao mlađi bankari koje je Joel vidio u tramvaju. Van Thiessen usmjeri klijenta prema kožnim naslonjačima, dok su se Elke i druga pomoćnica rastrčale da donesu kavu i peciva.

Kad su se našli nasamo, iza zatvorenih vrata, Van Thiessen reče:

"Čitao sam o vama."

"Oh, doista? I što ste pročitali?"

"No, hajde, gospodine Backman, podmititi predsjednika radi pomilovanja... Zar to kod vas doista ide tako lako?" Joel nije znao odrediti šali li se njegov sugovornik ili ne. Joel je bio pun energije i dobro raspoložen, ali mu baš nije bilo do šale.

"Nisam nikoga podmitio, ako to mislite... "

"Da, no da... ne može se poreći da su mediji prepuni nagađanja." U njegovu tonu bilo je više optužbe nego srdačnosti, pa Joel odluči više ne tratiti vrijeme.

"Vjerujete svemu što pročitate u novinama?"

"Dakako da ne vjerujem, gospodine Backman."

"Ovamo sam došao zbog tri razloga. Želim da mi omogućite pristup mojem sefu. Želim vidjeti izvještaj o svojem računu. Želim podići deset tisuća dolara u gotovom. Nakon toga, možda mi još zatreba usluga-dvije."

Van Thiessen u usta ubaci maleni keks i počne ubrzano gristi.

"Da, svakako. Čini mi se da ništa ne bi trebalo biti sporno."

"A zašto bi nešto trebalo biti sporno?"

"Nema problema, gospodine. Samo trebamo nekoliko minuta."

"Za što?"

"Morat ću se posavjetovati s kolegom."

"Možete to obaviti brzo?"

Van Thiessen je praktički istrčao iz sobe i za sobom zalupio vratima. Bol koju je Joel osjećao u trbuhu nije bila posljedica gladi. Ako se sad sve raspadne, više nema plan B. Iz banke će otići praznih ruku i nadati se da će nekako doći na suprotnu stranu Paradeplatza i uhvatiti tramvaj. Kad uđe u tramvaj, više neće imati kamo. Bijeg bi tako završio.

Marco bi se vratio i Marco bi ga na koncu usmrtio. Kako je vrijeme odjednom prestalo teći, neprestano je razmišljao o pomilovanju. Zahvaljujući pomilovanju, ponovno je potpuno čist. Američka vlada od Švicaraca nema na temelju čega tražiti da mu zamrznu račun. Švicarci ne zamrzavaju račune! Švicarci su imuni na pritisak! Upravo su zato njihove banke prepune plijena sa svih strana svijeta. To su Švicarci!

Elke ga je trgnula iz misli i zamolila da s njom pođe dolje. U neko davno vrijeme, za njom bi išao bilo kamo, no sad će se samo spustiti.

I prošli put bio je u trezoru. Nalazio se u podrumu, nekoliko razina ispod zemlje, iako klijenti nikad ne bi znali koliko se duboko spuštaju u švicarsko tlo. Sva vrata bila su debela najmanje trideset centimetara, svi zidovi kao da su bili od olova, na svim stropovima nalazile su se kamere. Elke ga je ponovno izručila Van Thiessenu. Oba palca snimljena su radi uspoređivanja otisaka. Optički čitač snimio mu je lice.

"Broj sedam", reče Van Thiessen, pokazujući rukom.

"Vidimo se ondje", reče i iziđe kroz neka vrata. Joel krene kratkim hodnikom, prolazeći pokraj šest čeličnih vrata bez prozora, i tako dođe do sedmih. Ondje je pritisnuo tipku, unutra se čuo niz škljocaja i muklih udaraca i vrata su se napokon otvorila. On uđe. Van Thiessen ga je već čekao unutra. Prostorija je imala dimenzije četiri puta četiri metra. Tri zida pokrivali su pojedinačni sefovi, a većina je bila veličine oveće kutije za cipele.

"Broj vašeg sefa?" upita Van Thiessen.

"L2270."

"Točno."

Van Thiessen stane njemu zdesna i blago se sagne do sefa L2270. Na malenom brojčaniku utipkao je nekoliko brojki, a zatim se uspravio i rekao:

"Izvolite, molim."

Pod budnim Van Thiessenovim pogledom Joel je prišao svom sefu i unio šifru. Pritom je tiho šaptao brojke, zauvijek utisnute u pamćenje:

"Osamdeset jedan, pedeset pet, devedeset četiri, devedeset tri, dvadeset tri." Maleno zeleno svjetlo na brojčaniku počelo je treperiti. Van Thiessen se nasmiješi i reče:

"Čekat ću kod ulaza. Kad završite, jednostavno pozvonite." Ostavši sam, Joel iz sefa izvadi čeličnu kutiju i povuče poklopac. Zatim uzme podstavljenу omotnicu i otvori je. Unutra su se nalazile četiri Jaz diska od po dva GB koji su nekoć vrijedili milijardu dolara.

Samome sebi dopustio je da se na trenutak vrati u prošlost, no tek na trenutak. Naposljetku, sad je na vrlo sigurnome mjestu, pa ako želi razmišljati, što mu se može dogoditi?

Sjetio se Safija Mirze, Fazala Sharifa i Faruka Khana, onih genijalnih mladića koji su otkrili Neptun, a zatim napisali hrpe i hrpe programa za manipuliranje sustavom. Danas su svi mrtvi, postali žrtvama naivne pohlepe i odluke o odabiru odvjetnika. Sjetio se Jacyja Hubbarda, tog drskog, druželjubivog, beskonačno karizmatičnog prevaranta koji je cijelu karijeru mazao oči glasačima i na koncu postao prepohlepan. Sjetio se Carla Pratta i Kima Bollinga, kao i još desetaka partnera koje je doveo u njihovu uspješnu tvrtku, te života koje je uništilo to što trenutačno drži u ruci. Sjetio se Neala i kako ga je ponizio kad je skandal obuzeo cijeli Washington i kad mu je zatvor postao ne samo neizbježnim odredištem, nego i utočištem. I sjetio se sebe, ne u sebičnim okvirima, ne iz samosažaljenja, ne uz prebacivanje krivnje na sve ostale sudionike. Kako je samo živio jedno i kaotično, barem dosad. Koliko god bi se volio vratiti i biti drukčiji, postupati drukčije, nije imao vremena za takva razmišljanja. Preostalo ti je još samo nekoliko godina, Joel, ili Marco, ili Giovanni, ili kako se god

dobijesa zoveš. Kako bi bilo da prvi put u tom trulom životu postupiš ispravno, a ne samo onako kako je najunosnije?

Spremio je diskove u omotnicu, omotnicu u torbu, a čeličnu kutiju vratio je u sef. Zatim je zvoncem pozvao Van Thiessena.

Kad su se ponovno našli u onom njegovu uredu, Van Thiessen mu je predao fascikl u kojem se nalazio samo jedan papir.

"To je izvod stanja na vašem računu", reče. "Stvar je vrlo jednostavna. Kao što znate, nije bilo aktivnosti."

"Plaćate jedan posto kamata", reče Joel.

"Znali ste za naše stope kad ste otvarali račun, gospodine Backman."

"Da, znao sam."

"Vaš novac štitimo na drugi način."

"Svakako." Joel zatvori fascikl i vrati ga.

"Ovo neću zadržati. Imate gotovinu?"

"Upravo dolazi."

"Izvršno. Trebam par stvari."

Van Thiessen izvadi notes i spremno čeka s nalivperom.

"Da... " reče.

"Stotinu tisuća želim prebaciti u banku u Washingtonu. Možete mi neku preporučiti?"

"Svakako. Blisko surađujemo s Maryland Trustom."

"Odlično, novac prebacite onamo i usput otvorite običan štedni račun. Neću pisati čekove, samo ću podizati novac."

"Na ime?"

"Joel Backman i Neal Backman." Počeo se ponovno navikavati na vlastito ime, ne osvrtni se dok ga izgovara. Ne čekati u strahu, ne očekivati paljbu. To mu se svidjelo.

"U redu", reče Van Thiessen. Sve je izvedivo.

"Trebam malu pomoć pri povratku u SAD. Može li mi vaša tajnica potražiti Lufthansine letove za Philadelphiju i New York?"

"Apsolutno. Kada i odakle?"

"Danas, što prije. Volio bih izbjeći ovdašnji aerodrom. Koliko ima autom odavde do Munchena?"

"Tri-četiri sata."

"Možete mi pribaviti auto?"

"Uvjeren sam da to možemo organizirati."

"Volio bih otići iz vašeg podruma, u automobilu koji vozi netko tko nije odjeven kao službeni vozač. Ne u crnom autu, nego u nečem što neće privući pozornost."

Van Thiessen prestane pisati i iznenađeno ga pogleda.

"U opasnosti ste, gospodine Backman?"

"Moguće. Ne znam točno, ali se ne želim izlagati nepotrebnim rizicima."

Van Thiessen je još nekoliko trenutaka razmišljao o tim riječima, a zatim upita:

"Da vam rezerviramo zrakoplovnu kartu?"

"Da."

"U tom slučaju, morat ćete mi dati putovnicu." Joel izvadi posuđenu Giovannijevu putovnicu. Van Thiessen ju je još dugo proučavao, a stojičko bankarsko lice pritom je ipak odavalo prave emocije. Zbunjen je i zabrinut. Napokon je uspio reći:

"Gospodine Backman, putovat ćete s tuđom putovnicom."

"Tako je."

"I putovnica je valjana?"

"Jest."

"Pretpostavljam da nemate svoju... "

"Oduzeli su mi je još davno."

"Naša banka nikako ne može sudjelovati u kažnjivom djelu. Ako je putovnica ukradena... "

"Uvjeravam vas da nije ukradena."

"Kako onda... "

"Recimo samo da sam je posudio, u redu?"

"Ali služenje tuđom putovnicom također je kršenje zakona."

"Nemojmo sad o američkim useljeničkim zakonima, gospodine Van Thiessen. Samo mi pribavite raspored. Ja ću odabrati let. Vaša tajnica radi rezervacije s računa banke. Iznos jednostavno skinite s mog računa. Pribavite mi vozilo i vozača. Ako želite, i to mi skinite s računa. Stvar ne može biti jednostavnija."

Stvar je bila samo u putovnici. Dovraga, pa neki klijenti imaju i tri-četiri putovnice. Van Thiessen je vrati Joelu i upita:

"U redu. Još nešto?"

"Da, trebao bih Internet. Uvjeren sam da su vaša računala zaštićena."

"Apsolutno."

Poruka koju je napisao Nealu glasila je:

Grinch, uz malo sreće, večeras bih trebao doputovati u SAD. Danas nabavi novi mobitel. Ne ispuštaj ga iz vida. Sutra ujutro nazovi Hilton, Marriott i Sheraton u centru Washingtona. Traži Giovannija Ferra. To sam ja. Danas odmah ujutro nazovi Carla Pratta, s novog telefona. Učini sve da senator Clayburn bude u Washingtonu. Nadoknadićemo mu sve troškove. Reci mu da je stvar hitna. Usluga dugogodišnjem prijatelju.

Ne pristaj na izgovore i izvlačenja. Više neće biti poruka, dok se ne vratim kući.

Marco.

Nakon što je u Van Thiessenovu uredu na brzinu pojeo sendvič i popio kolu, Joel Backman izašao je iz zgrade banke na suvozačkom sjedalu blistavozelene BMW-ove limuzine. Za svaki slučaj, lice je skrivao švicarskim novinama, sve dok se nisu našli na autocesti. Vozač se zvao Franz. Franz je vjerojatno zamišljao da bi ustrajnim treniranjem jednog dana mogao doći i do Formule 1, a kad mu je Joel diskretno prenio da se poprilično žuri, Franz je prešao u lijevi trak i više se nije spuštao ispod 150 kilometara na sat.

Poglavlje 32

U 13:55 Joel Backman sjedio je u raskošnome naslonjaču u odjeljku prve klase Lufthansina Boeinga 747 koji je krenuo prema pisti zrakoplovne luke u Munchenu.

Tek kad se zrakoplov počeo udaljavati od terminala, usudio se u ruku uzeti čašu pjenušca u koju je gledao već deset minuta. Kad se zrakoplov zaustavio na početku piste, čaša je već bila prazna, a kad se letjelica odvojila od zemlje, Joel je sklopio oči i samome sebi priuštio luksuz od nekoliko sati opuštanja. S druge strane, njegov je sin točno u to vrijeme, u 7:55 po istočnom vremenu, bio pod tolikim pritiskom da je već gotovo počeo razbacivati stvari. Kako bi, dovraga, trebao odmah poći po novi telefon, pa ponovno nazvati Carla Pratta i pozivati se na nekadašnje zasluge kojih zapravo nije bilo, te još nekako uvjeriti umirovljenog i svadljivog senatora iz Ocracokea, u Sjevernoj Karolini, da pusti sve i hitno se vrati u grad koji očito mrzi iz dna duše? A da se i ne spominje ono najočitije: on, Neal Backman, ima ispunjen radni dan u uredu.

Ništa nije toliko hitno kao spašavanje zastranjelog oca, ali ipak nema ni trenutka praznog hoda, već podosta clijenata i važnih pitanja.

Napustivši prostor lokala Jerry's Java, umjesto u ured, otputio se kući. Lisa je kupala njihovu kćer i iznenadila se njegovu dolasku.

"Što se dogodilo?" upita.

"Moramo razgovarati. Odmah."

Počeo je od zagonetnog pisma poslanog iz Yorka u Pennsylvaniji, prepričao priču o kreditu od četiri tisuće dolara, koliko god bila bolna, zatim o ultramodernom mobitelu, šifriranim elektroničkim porukama, uglavnom cijelu priču. Na njegovo veliko olakšanje, sve je prihvatila smireno.

"Trebao si mi reći", ponovila je više puta.

"Jesam i sad mi je žao." Nije bilo prepirke, nije bilo sukoba. Među njezinim najizraženijim odlikama bila je odanost, a kad je rekla

"Moramo mu pomoći", Neal ju je zagrlio.

"Vratit će nam novac", uvjeravao ju je.

"O novcu ćemo razmišljati kasnije. U opasnosti je?"

"Čini mi se da jest."

"U redu, koji je prvi korak?"

"Nazovi ured i reci im da imam gripu i da sam u krevetu." Cijeli njihov razgovor savršeno je uhvatio minijturni mikrofon koji je Mossad postavio u rasvjetno tijelo iznad mjesta na kojem su sjedili. Signal je prenio do odašiljača skrivenog u potkrovlju, a odande je došao do visokofrekvencijskog prijemnika udaljenog četiristotinjak metara, koji se nalazio u rijetko korištenom prodajnom prostoru, lokalu koji je nedavno na šest mjeseci unajmio gospodin iz Washingtona.

Ondje je tehničar dvaput odslušao razgovor pa e-mailom brzo obavijestio nadređenog agenta u izraelskom veleposlanstvu u Washingtonu. Otkako je Backman

prije više od dvadeset četiri sata nestao u Bologni, još su pomnije pratili prislušne uređaje postavljene u blizini njegova sina.

Završna rečenica u poruci upućenoj u Washington glasila je:

"JB se vraća kući."

Nasreću, Neal u razgovoru s Lisom nije spomenuo ime "Giovanni Ferro". Na žalost, spomenuo je dva od tri hotela - Marriott i Sheraton.

Backmanov povratak tako je postao glavnim prioritetom.

Jedanaestero Mossadovih agenata djelovalo je na području Istočne obale. Svima je naloženo da odmah dođu u Washington. Lisa je njihovu kćer ostavila kod svoje majke, a zatim su ona i Neal odjurili na jug, u Charlottesville, udaljen pola sata vožnje. U jednom trgovačkom centru sjeverno od grada pronašli su prodavaonicu U. S. Cellular. Otvorivši korisnički račun, kupili su telefon i već za manje od pola sata bili na putu. Lisa je vozila, dok je Neal pokušavao locirati Carla Pratta.

Zahvaljujući obilnim količinama pjenušca i vina, Joel je uspio prespavati nekoliko sati nad Atlantikom. Kad se zrakoplov u 16:30 spustio na JFK, umjesto opuštenosti, osjećao je samo neizvjesnost i silnu potrebu da se osvrće.

Na carini je prvo stao u red s Amerikancima koji se vraćaju u domovinu. Bio je to neusporedivo kraći red. Gužva u redu za neameričke građane bila je užasna. Ubrzo se sjetio tko je i što je, pogledao oko sebe te, psujući sebi u bradu, prešao među strance. Kako čovjek samo može biti glup.

Klinac iz Bronxa bikovska vrata i u službenoj uniformi vikao je na ljude, govorio da idu u ovaj, a ne onaj red i da pritom protegnu korak. Dobro došli u Ameriku. Neke mu stvari doista nisu nedostajale.

Granični policajac se namrštio ugledavši Giovannijevu putovnicu, no tako se mrštio i na sve ostale putovnice. Joel ga je pomno motrio zaklonjen jeftinim sunčanim naočalama.

"Možete li, molim vas, skinuti naočale?" reče policajac.

"Certamente", reče Joel glasno, želeći što bolje dokazati da je pravi Talijan. Skinuo je naočale, počeo žmirkati kao da je iznenada oslijepio, a zatim je protrljao oči dok mu je službenik nastojao promotriti lice. Preko volje udario mu je žig i predao mu putovnicu bez riječi.

Kako nije imao što prijaviti, carinici ga praktički i nisu pogledali. Joel je žurno prošao kroz terminal i našao se kod taksija, gdje je također vladala gužva.

"Kolodvor Penn", reče. Vozač je sličio Faruku Khanu, najmlađem od trojice, pravom klincu. Dok ga je promatrao sa stražnjeg sjedala, Joel je privukao torbu.

Budući da su se kretali u smjeru suprotnom od najveće gužve, na Pennu se našao za četrdeset pet minuta. Kupio je željezničku kartu za Washington i točno u 19 sati iz New Yorka krenuo prema prijestolnici.

Taksi se zaustavio u Ulici Brandywine, u sjeverozapadnom dijelu Washingtona. Bilo je već gotovo jedanaest navečer i većinom pristojnih kuća vladao je mrak.

Backman se obratio vozaču, koji se već bio naslonio i spremao se odrijemati.

Gospođa Pratt već je bila u postelji i mučila se s nesanicom kad je začula zvonice na ulaznim vratima. Navukavši kućnu haljinu, pojurila je stubama u prizemlje. Njezin suprug najčešće je spavao u podrumu, uglavnom zbog hrkanja, ali i zbog toga što je previše pio i patio od nesanice. Pretpostavljala je da je i sad dolje.

"Tko je", upita preko interfona.

"Joel Backman", glasio je odgovor, a ona pomisli da je netko zeza.

"Tko?"

"Donna, ja sam, Joel. Kunem se. Otvori vrata."

Pogledala je kroz špijunku i nije prepoznala neznanca pred vratima.

"Samo trenutak", reče, pa otrči u podrum, gdje je Carl gledao vijesti.

Već trenutak kasnije on je bio kod vrata, u trenirci sa znakom sveučilišta Duke i s pištoljem u ruci.

"Tko je?" upita preko interfona.

"Carl, ja sam, Joel. Odloži pištolj i otvori vrata."

Glas nije ostavljao mjesta sumnji. Otvorio je vrata i Joel Backman ušetao je u njegov život. Davnašnja se noćna mora vratila. Nisu se zagrlili, nisu se rukovali, jedva su se nasmiješili. Supružnici Pratt bez riječi su ga mjerkali jer je izgledao potpuno drukčije - neusporedivo vitkije, tamnije i kraće kose, u neobičnoj odjeći.

Donna je uspjela izustiti:

"Što radiš ovdje?"

"Dobro pitanje", reče on smireno. Bio je u prednosti jer je stigao planirati. Njih su dvoje bili potpuno zatečeni.

"Možeš nekako maknuti taj pištolj?"

Pratt ga odloži na stolicu.

"Razgovarao si s Nealom?" upita Backman.

"Cijeli dan."

"Što se događa, Carl?" upita Donna.

"Zapravo ne znam."

"Možemo li razgovarati? Zato sam došao. Više nemam povjerenja u telefone."

"O čemu?" upita ona odlučno.

"Možeš li nam skuhati kavu, Donna?" upita Joel ljubazno.

"Dovraga... ni slučajno." "Zaboravi kavu."

Carl je trljao bradu, razmatrajući situaciju.

"Donna, moramo nasamo razgovarati. Poslovni repovi iz prošlosti. Kasnije ću ti sve prepričati."

Obojicu je prostrijelila pogledom, kao da želi reći "Idite kvragu", a zatim se bijesnim korakom vratila na kat. Njih dvojica ušla su u dnevnu sobu. Carl upita:

"Hoćeš li nešto popiti?"

"Može, nešto žestoko."

Carl je uzeo bocu iz malenog bifea u kutu i u dvije čaše natočio viski od nemiješanog slada - dvostruku dozu. Dodao je Joelu čašu i, uopće se i ne pokušavši nasmiješiti, rekao:

"U zdravlje."

"U zdravlje. Drago mi je što te vidim, Carl."

"U to ne sumnjam. Još četrnaest godina nisi se trebao ni s kim vidjeti."

"Brojiš dane, ha?"

"Još nismo počistili sve iza tebe, Joel. Stradala je hrpa dobrih ljudi."

Žao mi je što Donna i ja nismo oduševljeni što te vidimo. Baš se i ne mogu sjetiti ljudi u ovom gradu koji bi te rado zagrlili."

"Većina bi me radije ustrijelila." Carl oprezno pogleda pištolj.

"Ali o tome ne mogu razmišljati", nastavi Backman.

"Naravno, volio bih se vratiti u prošlost i neke stvari promijeniti, ali ta mi se mogućnost ne pruža. Borim se za goli život, Carl, i trebam malo pomoći."

"Možda se ne želim petljati."

"To ti ne mogu zamjeriti. Ali trebam uslugu. Veliku. Pomozi mi i obećavam da ti se više nikad neću pojaviti pred vratima."

"Sljedeći put ću pucati."

"Gdje je senator Clayburn? Samo mi reci da je još živ."

"Da, i to kako živ... Osim toga, imaš sreće."

"Kako?"

"Ovdje je, u Washingtonu."

"Kako to?"

"Hollis Maples odlazi u mirovinu, nakon valjda stotinu godina provedenih u Senatu. Večeras su slavili njegov odlazak. U grad su se vratili svi nekadašnji pajdaši."

"Maples? Još prije deset godina slinio je u juhu."

"No da, sad više ne vidi juhu. On i Clayburn bili su kao prst i nokat."

"Razgovarao si s Clayburnom?"

"Jesam."

"I?"

"Neće biti lako, Joel. Nije se oduševio kad je čuo tvoje ime. Spominjao je strijeljanje zbog veleizdaje."

"Nema veze. Reci mu da može dogovoriti nagodbu zahvaljujući kojoj će se osjećati kao pravi domoljub."

"Kakvu nagodbu?"

"Imam onaj softver, Carl. Kompletan. Jutros sam ga uzeo iz sefa u banci u Zurichu, gdje leži već više od šest godina. Ti i Clayburn ujutro me posjetite u hotelu, pa ću vam ga pokazati."

"Doista me ne zanima."

"Zanima te."

Pratt ispije dupli viski. Otišavši do bifea, ponovno je napunio čašu, ispio još jednu toksičnu dozu, a zatim upitao:

"Kada i gdje?"

"Marriott u Dvadeset drugoj ulici. Soba broj 520. Devet ujutro."

"Zašto, Joel? Zašto bih se trebao petljati?"

"Da učiniš uslugu starom prijatelju."

"Ne dugujem ti uslugu. A onaj stari prijatelj otišao je još davno, davno."

"Molim te, Carl. Dovedi Clayburna, pa ćeš već sutra u podne biti slobodan k'o ptičica. Obećavam ti da me više nećeš vidjeti."

"Vrlo privlačna mogućnost."

Zamolio je vozača da se ne žuri. Polagano su prolazili Georgetownom, Ulicom K, prepunom restorana koji rade dugo u noć, barova i studentskih lokala prepunih ljudi koji dobro žive. Bio je 22. ožujka i osjećao se skori dolazak proljeća. Temperatura je bila oko 17-18 stupnjeva, a studenti su željeli što više biti vani, čak i u ponoć.

Taksi je usporio na raskrižju Ulice I i Četrnaeste, a Joel je s tog mjesta u daljini, u Aveniji New York. ugledao zgradu u kojoj je nekoć imao ured. Negdje unutra, na najvišem katu, vladao je svojim malim kraljevstvom, dok su podanici trčali za njim, skakali na svaku zapovijed. Tih se vremena nije sjećao s nostalgijom.

Umjesto toga ispunila ga je tuga zbog ispraznog života protraćenog na jurnjavu za novcem, kupovinu prijatelja i žena, te svih igračaka koje treba svaka ozbiljna velika zvjerka.

Taksi je krenuo dalje, prolazeći pokraj nebrojenih poslovnih zgrada. Vladini uredi sjedne strane, lobisti s druge. Zamolio je vozača da skrene u neku drugu ulicu, u ugodnije okruženje. Skrenuli su u Constitution i uz Mali prošli pokraj Washingtonova spomenika. Najmlađa kći, Anna Lee, godinama ga je molila da je odvede u proljetnu šetnju Mallom, u šetnju u kakvu su išla sva djeca iz njezina razreda. Htjela je vidjeti gospodina Lincolna i cijeli dan istraživati Smithsonian. Obećavao je i obećavao sve dok nije nestala. Anna Lee danas je u Denveru, pomisli on, i ima dijete koje nije ni vidio.

Kad su se približili kupoli Kongresa, Joel je iznenada zaključio da mu je dosta. Taj mali obilazak nekadašnjih važnih mjesta samo ga je deprimirao. Uspomene su bile odviše neugodne.

"Vozite me u hotel", reče.

Poglavlje 33

Neal je skuhao prvu rundu kave, pa izišao na svježe opeke na terasi i s divljenjem se zagledao u ljepotu ranojutarnjeg svitanja. Ako se doista vratio u Washington, njegov otac u pola sedam zasigurno ne spava. Večer prije u novije telefon unio brojeve washingtonskih hotela, a kad je izišlo sunce, počeo je od Sheratona. Nema Giovannija Ferra. Zatim je nazvao Marriott.

"Samo trenutak, molim", reče službenica na centrali, nakon čega je počeo zvoniti telefon u sobi.

"Molim?" začuo se dobro poznati glas.

"Trebam Marca", reče Neal.

"Ja sam. Grinch?"

"Da."

"Gdje si?"

"Stojim kod kuće na terasi i čekam sunce."

"Na kakvom si telefonu?"

"Na potpuno novoj Motoroli koja mi je u džepu otkako sam je jučer kupio."

"Siguran si da je sigurna?"

"Jesam."

Kratka stanka. Joel duboko udahne.

"Drago mi je čuti tvoj glas, sine."

"I meni tvoj. Kako si putovao?"

"Više nego zanimljivo. Možeš li doći u Washington?"

"Kada?"

"Danas, uskoro."

"Naravno. Svi misle da imam gripu. Što se tiče posla, nema frke. Kada i kamo?"

"Dođi u Marriott u Dvadeset drugoj ulici. U osam četrdeset pet uđi u predvorje, dizalom dođi na šesti kat, pa se stubama spusti na peti. Soba 520."

"Je li sve to nužno?"

"Vjeruj mi. Možeš li doći nekim drugim autom?"

"Ne znam. Ne znam točno tko... "

"Lisina majka. Posudi njezin auto i dobro pazi da te nitko ne prati. Kad dođeš u grad, parkiraj na podzemnom parkiralištu u Šesnaestoj pa pješice dođi do Marriotta. U

svakom trenutku dobro pazi na leđa. Uočiš li nešto sumnjivo, nazovi me, pa ćemo sve otkazati."

Neal pogleda uokolo, već gotovo očekujući agente u crnim odijelima koji se šuljaju njegovim vrtom i žele ga uhvatiti. Odakle njegovu ocu te špijunske fore? Možda od šest godina u samici?

Tisuću špijunskih romana?

"Sve si shvatio?" upita Joel, već ljutito.

"Da, svakako. Već krećem."

Ira Clayburn izgledao je kao čovjek koji je cijeli život proveo na ribarici, a ne trideset četiri godine u američkom Senatu. Njegovi su preci stotinu godina ribarili na području Outer Banksa u Sjevernoj Karolini, u blizini obiteljskog doma u Ocracokeu. I Ira bi krenuo njihovim stopama da nije bilo učiteljice matematike koja je u šestom razredu otkrila da ima izniman kvocijent inteligencije. Stipendija za Chapel Hill odvušla ga je daleko od doma. Zahvaljujući stipendiji za Yale, došao je i do magisterija. S još jednom stipendijom, na Stanfordu, ispred imena je dobio i ono "dr". I tako je veselo predavao ekonomiju na Davidsonu kad je zahvaljujući kompromisnom imenovanju dospio u Senat, da popuni prerano ispražnjeno mjesto. Preko volje se kandidirao za novi mandat i sljedeća tri desetljeća davao sve od sebe samo da nekako napusti Washington.

U dobi od sedamdeset jedne godine napokon je otišao. Odlazeći iz Senata, poznavao je američki obavještajni sustav kao nijedan političar.

Na dolazak u Marriott s Carlom Prattom, dugogodišnjim prijateljem iz teniskog kluba, pristao je isključivo iz znatiželje. Koliko je znao, nitko nikada nije razriješio zagonetku zvanu Neptun. S druge strane, već pet godina nije imao pristup povjerljivim informacijama. Za to vrijeme gotovo je svakodnevno ribario, veselo isplovljavao svojom brodicom i lovio u vodama od Hatterasa do Cape Lookouta.

Tijekom posljednje faze senatske karijere, pratio je kako Backman postaje posljednji u velikome nizu velikih lobističkih zvjerki koje su usavršile umijeće prisiljavanja za astronomske honorare.

Upravo se selio iz Washingtona kad su pronašli tijelo Jacyja Hubbarda, još jedne kobre koju je snašla zaslužena sudbina. Nema što raditi s takvima.

Kad su se otvorila vrata sobe broj 520, ušao je iza Carla Pratta i našao se oči u oči sa samim vragom.

No taj je vrag bio vrlo ljubazan, neočekivano srdačan i popustljiv, posve drugi čovjek. Zatvor.

Joel je sebe i sina predstavio senatoru Clayburnu. Svi su se propisno rukovali, svi primjereno zahvalili. Stol u malenom apartmanu prekrivala su raznorazna peciva, kava i sokovi. Oko njega su se u nepravilnome krugu nalazile četiri stolice i njih su četvorica zauzeli mjesta.

"Ne bi trebalo predugo trajati", reče Joel.

"Senatore, trebam vašu pomoć. Ne znam koliko znate o cijeloj priči zbog koje sam odležao koju godinu... "

"Znam osnovne crte, no svi smo imali pitanja koja su ostala bez odgovora."

"Poprilično sam siguran da na njih znam odgovoriti... "

"Čiji je satelitski sustav?"

Joel više nije mogao sjediti. Prišao je prozoru, zagledao se u prazno i duboko udahnuo.

"Konstruirala ga je komunistička Kina, po astronomskoj cijeni. Kao što znate, Kinezi za nama daleko zaostaju na području konvencionalnog naoružanja, pa troše pravo bogatstvo na visoku tehnologiju. Ukrali su dio naše tehnologije i uspješno lansirali sustav - pod imenom Neptun - bez CIA-ina znanja."

"Kako im je to pošlo za rukom?"

"Zahvaljujući nečem primitivnom poput šumskog požara. Jedne su noći u jednoj od sjevernih pokrajina zapalili dvadeset tisuća jutara zemlje. Požar je stvorio divovski oblak, a oni su kroz oblak lansirali tri rakete, od kojih je svaka nosila po tri satelita."

"To su jednom učinili i Rusi", reče Clayburn.

"I Rusi su pali na vlastitu smicalicu. I njima je Neptun promaknuo -i njima i svima. Nitko na svijetu nije znao za njegovo postojanje sve dok na njega nisu nabasali moji klijenti."

"Ona trojica studenata iz Pakistana."

"Tako je. Nitko od trojice više nije među živima."

"Tko ih je ubio?"

"Pretpostavljam da su ih ubili kineski agenti."

"Tko je ubio Jacyja Hubbarda?"

"Ista stvar."

"I koliko su ti ljudi blizu vama?"

"Bliže nego što bih htio."

Clayburn uzme krafnu, a Pratt iskapi čašu soka od naranče. Joel nastavi.

"Imam njihov softver - program su nazvali JAM. Postojao je samo jedan primjerak."

"Onaj koji ste pokušali prodati?" upita Clayburn.

"Tako je. I doista bih ga se htio riješiti. Pokazalo se da je vrlo smrtonosan, a ja ga želim što prije nekome predati. Samo ne znam tko bi ga trebao dobiti."

"Što kažeš na CIA-u?" reče Pratt, jer još nije izustio ni riječi. Clayburn je već odmahivao glavom.

"Njima ne mogu vjerovati", reče Joel.

"Teddy Maynard ishodio je moje pomilovanje samo da može čekati i gledati kako će me netko ubiti. Sada imaju privremenog ravnatelja."

"I imamo novog predsjednika", reče Clayburn.

"U CIA-i trenutačno vlada potpuni kaos. Ja se ne bih petljao s njima." I tim riječima senator Clayburn prešao je granicu. Od znatiželjnog promatrača postao je savjetnik.

"Kome da se obratim?" upita Joel. "Kome mogu vjerovati?"

"DIA-i, Obrambenoj obavještajnoj službi", reče Clayburn bez imalo oklijevanja. "Na njezinu je čelu bojnici Wes Roland, moj stari prijatelj."

"Koliko je dugo na tom mjestu?"

Clayburn se na trenutak zamisli, pa reče:

"Deset-dvanaest godina. Ima silno iskustvo i izuzetno je pametan. Usto je i častan čovjek."

"I s njim možete razgovarati?"

"Da. Ostali smo u vezi."

"On nije podređen ravnatelju CIA-e?" upita Pratt.

"Svi su mu podređeni. Danas imamo najmanje petnaest različitih obavještajnih službi - protiv toga borio sam se punih dvadeset godina - a po zakonu sve odgovaraju CIA-i."

"Znači, Wes Roland uzet će sve što mu dam i reći CIA-i?" upita Joel.

"Nema druge mogućnosti. Ali tome se može pristupiti na mnogo različitih načina. Roland je razuman čovjek i razumije se u politiku.

Upravo se zato i održao tako dugo."

"Možete li dogovoriti sastanak?"

"Da, ali što će se dogoditi na tom sastanku?"

"Ja ću mu ostaviti JAM i pobjeći iz zgrade."

"A zauzvrat... "

"Nema tu velike mudrosti, senatore. Ne tražim novac. Samo malu pomoć."

"Što?"

"O tome bih više volio razgovarati s njim. U vašoj nazočnosti, dakako."

Razgovor se nakratko prekinuo, a Clayburn se zagledao u pod i odvagivao pitanja. Neal priđe stolu i uzme croissant. Joel natoči još kave. Pratt, koji je očito bio mamuran, ispio je još jednu veliku čašu soka.

Clayburn se nasloni i reče:

"Pretpostavljam da je stvar hitna."

"I više nego hitna. Ako je bojniku Rolandu to izvedivo, s njim bih se našao odmah sada. Bilo gdje."

"Uvjeren sam da će prekinuti sve čime se trenutačno bavi."

"Telefon je ondje."

Clayburn ustane i priđe radnom stolu. Pratt se nakašlje i reče:

"Čujte, dečki, ja bih se u ovoj fazi igre htio povući. Ne želim više ništa čuti. Ne želim biti svjedok, niti optuženik, niti neka druga žrtva. Stoga se ispričavam i vraćam se u ured." Nije čekao reakciju. Nestao je u hipu i odlučno zatvorio vrata. Ostali su još nekoliko trenutaka bili zagledani u ta vrata, pomalo zatečeni neočekivanim odlaskom.

"Jadni Carl", reče Clayburn. "Uvijek se boji vlastite sjene". Podignuvši slušalicu, bacio se na posao. Otprilike usred četvrtog poziva, drugog izravno u Pentagon, Clayburn dlanom pokrije mikrofon i obrati se Joelu:

"Žele sastanak u Pentagonu."

Joel je već odmahivao glavom.

"Ne. Ne idem onamo s programom dok se ne dogovorimo. Ostavit ću ga negdje i dati im ga poslije, ali onamo ne idem s programom."

Nakon što je prenio njegov stav, Clayburn je još dugo slušao sugovornika. Kad je ponovno pokrio mikrofon, upitao je:

"Na čemu je taj program?"

"Na četiri diska", odgovori Joel.

"Jasno vam je da to moraju potvrditi?"

"U redu, u Pentagon ću ponijeti dva diska. To je približno pola programa. Mogu na brzinu pogledati."

Clayburn se nadvije nad slušalicu i ponovi Joelove uvjete. Ponovno je još dugo nešto slušao, a zatim upita Joela:

"Možete li mi pokazati diskove?"

"Mogu."

Stavio je poziv na čekanje, a Joel je uzeo torbu. Izvadio je omotnicu, zatim četiri diska i položio ih na krevet, a Neal i Clayburn samo su se zapiljili u njih. Clayburn se vratio na telefon i rekao:

"Gledam četiri diska. Gospodin Backman uvjerava me da je to to." Još je nekoliko minuta slušao, a zatim je ponovno prebacio poziv na čekanje.

"Traže da smjesta dođemo u Pentagon", reče.

"Idemo."

Clayburn prekine vezu i reče:

"Stvari se tamo sve više ubrzavaju.

Dečki su vidno uzbuđeni. Krećemo?"

"Vidimo se u predvorju za pet minuta", reče Joel.

Nakon što je Clayburn izišao, Joel brzo pospremi diskove, a dva spremi u džep kaputa. Preostala dva - broj tri i četiri - vratio je u torbu, koju je predao Nealu, govoreći:

"Nakon što krenemo, spusti se do recepcije i uzmi drugu sobu. Zahtijevaj da ti je odmah stave na raspolaganje. Nazovi ovu sobu i ostavi mi poruku, tako da znam u kojoj si sobi. Ne miči se odande dok ti se ne javim."

"Nema frke, tata. Nadam se da znaš što radiš."

"Samo sklapam posao, sine. Kao u stara dobra vremena."

Taksi ih je ostavio na južnom parkiralištu Pentagona, u blizini postaje podzemne željeznice. Dvojica uniformiranih pripadnika kabineta bojnika Rolanda čekali su ih s propusnicama i uputama.

Proveli su ih kroz sigurnosne provjere i s njima pričekali izradu fotografija za privremene iskaznice. Cijelo to vrijeme Clayburn je gundao kako je sve to išlo lakše u stara dobra vremena.

Bez obzira na stara dobra vremena, vrlo se brzo od sumnjičavog kritičara prometnuo u glavnog protagonista, svim snagama sudjelujući u Backmanovu planu. Dok su hodali širokim hodnicima na prvom katu, prisjećao se kako je život bio jednostavan u vrijeme kad su postojale dvije supersile. Uz njih su uvijek bili jedino Sovjeti. Nije bilo teško otkriti počinitelje.

Stubama su došli na drugi kat, u krilu C, a pratitelji su ih ondje proveli kroz niz vrata i uveli u mali kompleks uredskih prostora u kojem su ih očito očekivali. I sam je bojnič Roland stajao i čekao. Bilo mu je oko šezdeset godina, i dalje je bio vitak i u formi, a nosio je sivosmeđu uniformu. Nakon što se upoznao s Backmanom, pozvao ih je u svoju sobu za sastanke. Na jednom kraju dugačkog i širokog stola, trojica tehničara iskušavala su veliko računalo koje su očito tek instalirali na tom mjestu.

Bojnič Roland zatraži Joelovo dopuštenje za nazočnost dvojice tehničara. Svakako. Joel nema ništa protiv.

"Bi li vam smetalo da videom snimamo sastanak?" upita Roland.

"U koju svrhu?" upita Joel.

"Da imamo snimku u slučaju da je netko iznad nas želi pogledati."

"Na primjer?"

"Na primjer Predsjednik."

Joel pogleda Clayburna, jedinog prijatelja u toj sobi, i to u najboljem slučaju tek usputnog i privremenog prijatelja.

"A CIA?" upita Joel.

"I to je moguće."

"Nećemo ništa snimati, barem za početak. Možda se možemo dogovoriti u nekoj drugoj fazi sastanka."

"U redu. Kava ili sokovi?"

Nitko nije bio žedan. Bojnik Roland upita tehničare jesu li pripremili računalo. Budući da su dovršili posao, zamolio ih je da iziđu.

Joel i Clayburn sjeli su s jedne strane stola. Bojnik Roland sjedio je između dvojice pomoćnika na suprotnoj strani. Sva trojica već su imala olovke i notese. Joel i Clayburn nisu imali ništa.

"Počnimo i završimo razgovor o CIA-i", počne Backman, čvrsto naumivši voditi glavnu riječ.

"Koliko poznajem zakon, ili barem prema onome kako su nekoć funkcionirale stvari, ravnatelj CIA-e zadužen je za sve obavještajne aktivnosti."

"Tako je", reče Roland.

"Što ćete učiniti s podacima koje vam se spremam uručiti?" Bojnik pogleda udesno, a u pogledu koji je razmijenio s pomoćnikom bilo je mnogo neizvjesnosti.

"Kao što ste rekli, gospodine, ravnatelj ima pravo znati i imati sve."

Backman se nasmiješi i nakašlje se.

"Bojniče, CIA me pokušala neizravno ubiti, kužite? I koliko znam, još me traže. Dečki u Langlevju baš mi i neće biti od velike koristi."

"Gospodine Backman, ondje više nema gospodina Maynarda." "A netko je došao na njegovo mjesto."

Ne tražim novac, bojniče. Tražim zaštitu. Prije svega, želim s grbače skinuti američku vladu."

"To je moguće dogovoriti", reče Roland uvjerljivo.

"I trebat ću pomoć u vezi s nekim drugim vladama."

"Kako bi bilo da nam sve ispričate, gospodine Backman? Što više budemo znali, više ćemo vam moći pomoći." Osim Neala, Joel Backman nije vjerovao nikom živom na cijelom svijetu. No došlo je vrijeme da na stol stavi sve karte i nada se najboljem ishodu. Potjera je završila, više nema kamo bježati.

Počeo je od samog Neptuna, opisujući kako je stvoren u Kini, kako je tehnologija ukradena od dviju različitih američkih tvrtki koje rade za Pentagon, kako je sustav lansiran uz varku koja je zavarala ne samo Amerikance nego i Ruse, Britance i Izraelce. Prepričao je i dugu priču o trojici Pakistanaca - o njihovu zlosretnom otkriću, strahu koji su osjetili, znatiželji zbog mogućnosti da komuniciraju s Neptunom, te genijalno napisanom programu kojim je moguće manipulirati i neutralizirati cijeli sustav. Vrlo teškim riječima kritički se osvrnuo na vlastitu vrtoglavu pohlepu u nuđenju JAM-a raznoraznim vladama diljem svijeta, u nadi da će zaraditi novac o kakvom nitko ne može ni sanjati. Bespoštedno se prisjećao nepromišljenosti Jacyja Hubbarda i njihovih glupih i lakomislenih planova za prodaju proizvoda. Bez imalo oklijevanja priznao je vlastite pogreške i preuzeo punu odgovornost za katastrofu koju je izazvao. Zatim je odlučno nastavio priču.

Ne, Ruse nije zanimalo njegov proizvod. Imali su vlastite satelite i nisu si mogli priuštiti pregovore o novim sustavima.

Ne, s Izraelcima se nikad nije uspio dogovoriti. Oni su bili tek na rubu priče, dovoljno blizu da znaju da je na pomolu dogovor sa Saudijcima. Saudijci su se željeli pod svaku cijenu domoći JAM-a.

Imali su nekoliko svojih satelita, ali ništa ni približno korisno kao Neptun.

Ništa nije ni blizu Neptunu, čak ni najnovija generacija američkih satelita.

Saudijci su čak vidjeli četiri diska. U sklopu pomno nadziranog pokusa, trojica Pakistanac demonstrirala su rad softvera dvojici agenata njihove tajne policije. Sve se odigralo u kompjutorskom laboratoriju Sveučilišta Maryland. Bio je to blistav, krajnje uvjerljiv pokus. Nazočili su mu i Backman i Hubbard.

Saudijci su za JAM ponudili stotinu milijuna dolara. Hubbard, koji je sebe smatrao bliskim prijateljem Saudijaca, vodio je pregovore. Uplaćena je "naknada za transakciju" u visini od milijun dolara, na račun u Zurichu. Hubbard i Backman zatražili su milijardu. I tek tada izbio je pravi kaos. Savezni agenti navalili su s naložima, optužnicama, istragama, a Saudijci su se prestrašili. Hubbard je završio pod zemljom. Joel je pobjegao u sigurnost zatvora, za sobom ostavljajući širok trag razaranja i bijesne ljude koji mu neće samo tako oprostiti.

Govorio je četrdeset pet minuta a da ga pritom nitko nijedanput nije prekinuo. Kad je dovršio priču, nitko od one trojice nije pisao bilješke. Bili su odviše zaokupljeni slušanjem.

"Uvjeren sam da možemo razgovarati s Izraelcima", reče bojnič Roland. "Ako mogu biti sigurni da se Saudijci nikad neće dokopati JAM-a, bit će mnogo mirniji. S njima već godinama razgovaramo i raspravljamo. JAM je omiljena tema. Posve sam siguran da ih je moguće umiriti."

"A Saudijci?"

"I oni su se raspitivali, na najvišim razinama. U posljednje vrijeme imamo mnogo zajedničkih interesa. Uvjeran sam da će se opustiti budu li znali da je program kod nas i da nitko drugi neće doći do njega. Dobro poznajem Saudijce i smatram da će preko svega prijeći kao preko neuspjelog posla. Ostaje još samo ta sitnica... naknada za transakciju."

"Milijun dolara njima je sitnica. O tome nećemo pregovarati."

"U redu. U tom slučaju, čini mi se, preostaju nam Kinezi."

"Imate kakav prijedlog?"

Clayburn se još nije oglasio. Sad se nagne, osloni na dlanove, pa reče:

"Oni stvar, po mojem mišljenju, neće zaboraviti. Vaši klijenti u biti su oteli astronomski skup sustav i onesposobili ga vlastitim softverom. Kinezi imaju devet najboljih ikad konstruiranih satelita, a njima se uopće ne mogu služiti. Neće tek tako prijeći preko toga, a to im ne možete zamjeriti. Na žalost, na Peking baš i ne možemo utjecati kad je riječ o osjetljivim obavještajnim pitanjima." Bojnik Roland već je kimao.

"Na žalost, moram se složiti sa senatorom. Možemo im dati do znanja da je program kod nas, no priču jednostavno neće zaboraviti."

"Ne zamjeram im. Samo želim ostati živ, ništa više."

"U vezi s Kinezima učinit ćemo sve što je u našoj moći, no to vjerojatno neće biti osobito mnogo."

"Evo kako ćemo, gospodo. Obećajte mi da ćete mi zauvijek skinuti CIA-u s grbače i da ćete hitno primiriti Izraelce i Saudijske. Učinite sve što je moguće u vezi s Kinezima, iako mi je jasno da će to možda biti vrlo malo. I dajte mi dvije putovnice - australsku i kanadsku. Čim budu spremne, a bilo bi zgodno da to bude već danas poslije podne, donesite mi ih, a ja ću vama uručiti preostala dva diska."

"Dogovoreno", reče Roland.

"Dakako, moramo pogledati softver." Joel uvuče ruku u džep i izvadi prvi i drugi disk. Roland ponovno pozove tehničare. Tako su se svi okupili oko velikog monitora.

Mossadovu agentu kodnog imena Albert učinilo se da je vidio kako Neal Backman ulazi u predvorje hotela Marriott u 22. ulici. Nazvao je šefa i već pola sata kasnije u hotelu su se našla još dvojica agenata. Albert je Neala Backmana ponovno vidio sat kasnije, kad je iz dizala izišao s torbom koju nije unio u hotel, prišao recepciji i, kako se činilo, ispunio prijavu. Zatim je izvadio novčanik i recepcionaru dao kreditnu karticu.

Vratio se u dizalo, gdje je Albertu promaknuo za samo nekoliko trenutaka.

Činjenica da je Joel Backman vjerojatno odsjeo u Marriottu u 22. ulici bila je iznimno važna, ali je ujedno donosila i silne probleme. Prvo, ubojstvo Amerikanca na američkom tlu toliko je osjetljiva operacija da zahtijeva savjetovanje s premijerom. Drugo, sami je atentat prava logistička noćna mora. Hotel ima šest stotina soba, stotine gostiju, stotine zaposlenika, stotine posjetitelja, a u tijeku je čak pet konferencija. Riječ je o tisućama potencijalnih svjedoka. Međutim, plan je sastavljen vrlo brzo.

Poglavlje 34

Objedovali su u senatorovu društvu, u stražnjem dijelu nekog vijetnamskog restorana u blizini Dupont Circlea. Činilo im se da ondje neće biti lobista i nekadašnjih kolega koji bi ih mogli vidjeti zajedno i pokrenuti jednu od vrućih glasina koje grad održavaju na životu i u stanju potpune blokade.

Cijeli sat, dok su se mučili s pikantnim rezancima gotovo preljutima za jelo, Joel i Neal slušali su ribara iz Ocracokea koji ih je uveseljavao beskrajnim pričama o danima najveće slave u Washingtonu. Više puta ponovio je da mu politika ne nedostaje, no sjećanja na te dane ipak su bila prepuna intrigantnih priča, humora i prijateljstava.

Clayburn je rano ujutro mislio kako bi i metak u glavi bio predobro rješenje za Joela Backmana, no kad su se oprostili na pločniku ispred restorana, već ga je počeo preklinjati da dođe pogledati njegovu brodicu, te da svakako dovede i Neala. Joel nije pecao još od djetinjstva i znao je da ni slučajno ne bi uspio doći sve do otočića Outer Banksa, ali je iz zahvalnosti ipak obećao da će pokušati.

Joel nije imao pojma koliko je zapravo bio blizu metku u glavi. Dok su nakon objeda šetali Avenijom Connecticut, Joela i Neala budno je motrio Mossad. Snajperist je spremno sjedio u tovarnom dijelu unajmljenog kombija. Međutim, iz Tel Aviva još nije stiglo završno odobrenje. Osim toga, na pločniku je vladala velika gužva.

Služeći se telefonskim imenikom u svojoj sobi, Neal je pronašao prodavaonicu muške odjeće koja je jamčila uslugu prekrajanja do sljedećeg dana. Silno je želio

pomoći - njegovu je ocu prijeko potrebna nova garderoba. Joel je kupio tamnoplavo trodijelno odijelo, bijelu košulju, dvije kravate, nekoliko hlača od kepera i nešto ležernije odjeće, te, na čemu je bio najzahvalniji, dva para svečanih crnih cipela. Ukupan je račun iznosio 3.100 dolara, a podmirio ga je gotovinom.

Tenisice za kuglanje ostavio je u smeću, iako ih je prodavač čak i pokušao pohvaliti. Točno u 16 sati, dok su sjedili u Starbucksu u Aveniji Massachusetts, Neal je izvadio mobitel i nazvao broj koji im je dao boжник Roland. Zatim je uređaj predao ocu. Javio se osobno Roland.

"Krenuli smo", reče.

"Soba broj dvadeset pet", reče Joel, ne prestajući pogledavati ostale goste.

"Koliko vas dolazi?"

"Zgodna grupica", odgovori Roland.

"Ne zanima me koliko ih dovodite, samo neka svi ostanu u predvorju."

"To je izvedivo."

Odmah su zaboravili kavu i pješice prešli deset ulica do Marriotta. Svaki korak budno su pratili naoružani agenti Mossada. U Tel Avivu još nema promjena.

Otac i sin Backman tek su nekoliko minuta proveli u sobi kad su začuli kucanje na vratima.

Joel nervozno pogleda sina, koji zastane kao ukopan i zabrinuto pogleda oca. To bi moglo biti to, pomisli Joel. Epsko putovanje započeto na bolonjskim ulicama, prvo pješice, pa taksijem, pa autobusom do Modene, taksijem sve do Milana, uz još malo šetnje, nove taksije, pa vlak za Stuttgart, uz neplaniran izlazak u Zugu, gdje je još jedan vozač prihvatio gotov novac i odvezao ga u Zurich, dva tramvaja, zatim Franz i njegov zeleni BMW brzinom od 150 kilometara sve do Munchena, odakle ga je Lufthansa ljubazno dovela kući. To bi mogao biti završetak putovanja.

"Tko je?" upita Joel i pride vratima.

"Wes Roland." Joel pogleda kroz špijunku i ne ugleda nikoga. Duboko udahnuvši, otvorio je vrata. Bojnik je sad na sebi imao sako i kravatu, a bio je sam i došao je praznih ruku. Barem se činilo da je sam. Joel pogleda niz hodnik i uoči ljude koji su se pokušavali sakriti. Brzo je zatvorio vrata te upoznao Rolanda i Neala.

"Izvolite dvije putovnice", reče Roland, pa iz džepa sakoa izvadi dvije putovnice koje su izgledale kao da su već korištene. Prva je imala vrlo tamne plave korice, na kojima je zlatnim slovima pisalo AUSTRALIA. Joel je otvori i prvo pogleda fotografiju. Tehničari su uzeli snimku načinjenu pri ulasku u Pentagon, znatno posvijetlili kosu, uklonili naočale i pokoju boru, te stvorili poprilično dobru sliku.

Zvao se Simon Wilson McAvov.

"Nije loše", reče Joel. Druga je imala tamnoplave korice i zlatni natpis CANADA. Ista fotografija i ime za kanadsko državljanstvo: Ian Rex Hatteboro. Joel s odobravanjem kimne, pa obje putovnice preda na uvid Nealu.

"Još je malko problematična istraga pred velikom porotom u vezi sa skandalom povezanim s pomilovanjem", reče Roland.

"O tome još nismo razgovarali."

"Bojniče, i vi i ja dobro znamo da s tom aferom nemam veze. Očekujem da će CIA dečke iz FBI-a uvjeriti da sam čist. Nisam imao pojma da me namjeravaju pomilovati. Nemam veze sa skandalom."

"Možda vas pozovu da svjedočite pred velikom porotom."

"U redu."

Doći ću drage volje. Iskaz neće potrajati ni minutu."

Činilo se da je Roland zadovoljan odgovorima. On je ionako tek glasnik. Stoga je prešao na ono što ga najviše zanima.

"U vezi s tim softverom..." reče.

"Nije ovdje", reče Joel, nepotrebno dramatičnim tonom. Kimnuo je Nealu, koji je izišao iz sobe.

"Samo trenutak", reče obraćajući se Rolandu, čije su se obrve uzdignule, a kapci se stisnuli.

"Pojavili su se problemi?" upita.

"Ne, ni slučajno. Pošiljka je u drugoj sobi. Žalim, ali predugo sam bio prisiljen igrati se špijuna."

"Nije loša navika s obzirom na situaciju u kojoj se nalazite."

"To mi je sada valjda način života."

"Naši se tehničari i dalje poigravaju materijalom s prvih dviju diskova. Zaista više nego dojmljivo... "

"Moji su klijenti bili pametni dečki. I dobri. Samo ih je, valjda, obuzela pohlepa. Kao i još neke."

Na vratima se začulo kucanje i Neal se vratio. Predao je omotnicu Joelu, a on je izvadio dva diska pa ih predao Rolandu.

"Hvala", reče.

"Za to je trebalo hrabrosti."

"Čini se da neki ljudi imaju više hrabrosti nego pameti." Razgovor je time završio. Više nisu imali što reći. Roland je prišao vratima. Već je položio ruku na kvaku kad se još nečeg sjetio.

"Samo da znate... " reče ozbiljnim tonom.

"CIA je poprilično sigurna da je Sammy Tin danas poslije podne doputovao u New York. Zrakoplovom iz Milana."

"Hvala... Valjda..." reče Joel.

Nakon što je Roland izišao iz hotela s omotnicom, Joel se ispruži na krevetu i sklopi oči. Neal je u minibaru pronašao dva piva, pa se spustio u obližnji naslonjač. Pričekao je nekoliko minuta, pijuckajući pivo, pa na koncu upitao:

"Tata, tko je Sammy Tin?" "Bolje da ne znaš."

"O, da... Želim doznati baš sve. I ti ćeš mi sve lijepo ispričati."

U šest poslije podne automobil Lisine majke zaustavio se pred frizerskim salonom u Aveniji Wisconsin u Georgetownu. Joel iziđe i pozdravi sina te mu zahvali. Neal pojuri dalje, želeći što prije stići kući.

Neal je nekoliko sati ranije telefonom dogovorio termin, nagovorivši recepcionarku uz obećanje petsto dolara gotovine.

Krupnija dama po imenu Maureen već je čekala. Nije bila presretna što mora raditi tako kasno, ali ju je ipak živo zanimalo tko je spreman ispljunuti toliko love za obično bojenje kose. Joel je prvo platio, zahvalio i recepcionarki i Maureen na razumijevanju, te sjeo pred ogledalo.

"Želite i pranje?" upita Maureen.

"Ne. Samo brzo, molim vas."

Ona uvuče prste u njegovu kosu i upita:

"Tko vam je ovo radio?"

"Jedna dama u Italiji."

"Koju boju želite?"

"Sijedu, posve sijedu."

"Prirodno?"

"Ne, više od prirodno sijede. Neka bude gotovo bijela."

Ona pogleda recepcionarku i zakoluta očima. Ima nas svakakvih. Maureen se baci na posao. Recepcionarka je otišla kući, za sobom zaključavši vrata. Nakon nekoliko minuta rada, Joel upita:

"Sutra radite?"

"Ne, imam slobodan dan. Zašto pitate?"

"Jer bih oko podneva trebao doći na još jednu ovakvu seansu. Sutra ću već biti raspoložen za nešto tamnije, nešto što će prikriti ove sjedine." Ona zastane kao paralizirana.

"Što je vama?"

"Vidimo se ovdje, sutra u podne, a platit ću vam tisuću u gotovini."

"Nema frke. A prekosutra?"

"Neće biti potrebe, čim se malo riješim tih sjedina."

Kad je zazvonio telefon, Dan Sandberg već je neko vrijeme besposličario za svojim stolom u Postu. Gospodin koji je nazvao predstavio se kao Joel Backman. Želi

razgovarati. Na malome ekranu Sandbergova telefona stajao je nepoznat broj.

"Pravi Joel Backman?" upita Sandberg i munjevito privuče prijenosno računalo.

"Jedini kojeg znam."

"Neobično mi je drago. Kad sam vas posljednji put vidio, bili ste na sudu i priznavali krivnju za svu silu gadnih stvari."

"Sve to izbrisalo je predsjedničko pomilovanje."

"Mislio sam da se skrivate negdje na suprotnoj strani svijeta."

"Da, Europa mi je dodijala. Nekako su mi počela nedostajati stara mjesta. Opet sam tu i spreman za posao."

"Kakav posao?"

"Za svoju specijalnost, naravno. O tome i želim razgovarati."

"Bit će mi više nego drago. No morat ću vam postaviti nekoliko pitanja o pomilovanju. Glasinama nema kraja... "

"To ćemo prvo riješiti, gospodine Sandberg. Može sutra ujutro u devet?"

"To ne bih propustio ni za što. Gdje ćemo se naći?"

"Bit ću u predsjedničkom apartmanu u Hay-Adamsu. Ako želite, dovedite i fotografa. Posrednik je ponovno u gradu." Sandberg prekine vezu, pa nazove Rustyja Lowella, svoj najpouzdaniji izvor u vezi s CIA-om. Lowella nije bilo, a kao i obično

nitko nije ni približno znao gdje je. Pokušao je s još jednim izvorom u Langleyju, no nije doznao baš ništa.

Whitaker je sjedio u odjeljku prve klase Alitalijina leta iz Milana za Washington. U tom je dijelu zrakoplova piće besplatno i ima ga u obilju, a Whitaker je davao sve od sebe da se obeznani. Šokirao ga je poziv Julie Javier. Počela je naoko ljubaznim tonom.

"Whitakeru, je li tko tamo kod vas vidio Marca?"

"Nije, ali i dalje ga tražimo."

"Mislite da ćete ga pronaći?"

"Da, posve sam siguran da će se pojaviti."

"Ravnateljica je sad već jako zabrinuta, Whitakeru. Zanima je hoćete li pronaći Marca."

"Reci joj da hoćemo, da ćemo ga pronaći!"

"A gdje tražite, Whitakeru?"

"Ovdje, od Milana do Zuricha."

"E, pa, lijepo gubite vrijeme, Whitakeru, jer se dobri stari Marco ukazao ovdje, u Washingtonu. Danas popodne bio je na sastanku u Pentagonu. Lijepo vam je izmakao, Whitakeru i sve nas fino namagarčio."

"Molim?!?"

"Vrati se kući, Whitakeru, i to brzo."

Dvadeset pet redova iza njega Luigi se bio zgurio u putničkoj klasi, gdje se naguravao s nekom dvanaestogodišnjakinjom koja je slušala najvulgarniji rap koji je ikada čuo. I on je već bio na četvrtom piću.

Nije bilo besplatno, no živo mu se fućkalo za cijenu.

Znao je da Whitaker već smišlja kako točno svu krivnju prebaciti na njega. I on bi trebao kovati sličan plan, no trenutačno mu se samo pilo. Sljedeći tjedan u Washingtonu bit će vrlo neugodan.

Točno u 18:02 po istočnom vremenu iz Tel Aviva je došao nalog da se obustavi atentat na Backmana. Prekid. Povlačenje. Pokupi stvari i vrati se, ovaj put neće biti trupla.

Agenti su novost dočekali s olakšanjem. Bili su obučeni da se kreću u potpunoj tajnosti, obave posao, nestanu bez tragova, bez dokaza. U Bologni je to bilo puno jednostavnije nego na prenapučenim washingtonskim ulicama.

Sat vremena kasnije Joel je platio račun u Marriottu, izišao i uživao u šetnji svježim zrakom. Međutim, držao se ulica u kojima je vladala gužva i nije gubio vrijeme. Ipak nije u Bologni. U ovom se gradu nakon spuštanja mraka živi drukčije. Čim nestane pješaka i promet se prorijedi, ulice postaju opasne.

Recepcionar u Hey-Adamsu priželjkivao je kreditnu karticu, bilo kakvu plastiku, nešto što ne bi poremetilo knjige. Rijetko se događalo da klijent inzistira na plaćanju gotovinom, no ovaj gost jednostavno nije posustajao. Rezervacija je potvrđena, a recepcionar je uz primjeren osmijeh uručio ključ gostu i poželio dobrodošlicu gospodinu Ferru.

"Imate li prtljage, gospodine?"

"Ništa."

Bio je to završetak njihova razgovorčića.

Gospodin Ferro zaputio se prema dizalima samo s jeftinom torbom od crne kože.

Poglavlje 35

Predsjednički apartman u Hay-Adamsu nalazio se na sedmom katu, a tri velika prozora gledala su na Ulicu H, park Lafayette i Bijelu kuću. Imao je veliku spavaću sobu, kupaoionicu prepunu mjedi i mramora te dnevnu sobu s antiknim namještajem, blago zastarjeli televizor i telefone, kao i rijetko korišteni telefaks.

Noćenje je stajalo tri tisuće dolara, no to su stvari koje ne zanimaju pravog posrednika.

Kad je u devet pokucao na vrata, Sandberga je već trenutak kasnije na širom rastvorenim vratima dočekalo srdačno

"Dobro jutro, Dan!"

Backman navali na njegovu desnicu i počne je stiskati i tresti, istodobno uvodeći Sandberga u svoje carstvo.

"Drago mi je da ste uspjeli doći", reče.

"Može kava?"

"Da, naravno, crna."

Sandberg odloži torbu na stolicu, promatrajući kako Backman ulijeva kavu iz srebrne posude. Puno vitkiji, kose kraće i gotovo bijele, mršava lica. Tek mala sličnost s optuženikom Backmanom.

"Osjećajte se kao kod kuće", reče Backman.

"Naručio sam doručak. Trebao bi stići svakog trena."

Pomno je položio dvije šalice s tanjurićima na stolić ispred sofe i rekao:

"Možemo raditi ovdje. Namjeravate snimati razgovor?"

"Ako nemate ništa protiv."

"Volim snimanje. Na taj način izbjegavaju se nesporazumi." Smjestili su se oko stolića. Sandberg je izvadio maleni uređaj za snimanje, a zatim pripremio olovku i notes. Backman se samo smiješio, duboko zavaljen u naslonjač, prekriženih nogu, držeći se samopouzdanu poput čovjeka koji se ne boji nikakvih pitanja.

Sandbergu nije promaknuo izgled cipela, tvrdi gumeni potplati koji su dosada prešli tek nekoliko metara. Na crnoj koži nije bilo ni ogrebotine ni prašine. Posve uobičajeno, odvjetnik je bio u elementu - tamnoplavo odijelo, blistava bijela košulja s manšetama, zlatne kopče, igla, crveno-zlatna kravata koja privlači pozornost.

"Pa, prvo bi pitanje glasilo: gdje ste bili?"

"U Europi, malo putovao, amo-tamo, razgledavao."

"Dva mjeseca?"

"Da, to je dovoljno."

"Neko konkretnije mjesto?"

"Zapravo ne. Ovdje sam često bio u vlaku: fenomenalan način za putovanje. Čovjek toliko toga vidi."

"Zašto ste se vratili?" "Ovdje mi je dom. Kamo bih inače otišao? Što bih inače radio?"

Povlačenje Europom zvuči zabavno, i bilo je zabavno i zgodno, ali čovjek od toga ipak ne može živjeti. Očekuje me dosta posla."

"Kakvog posla?"

"Uobičajene stvari. Odnosi s vladom, konzalting."

"To znači lobiranje, zar ne?"

"Moja će tvrtka imati i odjel za lobiranje, da. Bit će to vrlo važan dio naših poslovnih aktivnosti, no nikako i glavni."

"A koja bi to bila tvrtka?"

"Nova."

"Pomozite mi malo, gospodine Backman."

"Otvaram novu tvrtku, Backman Group, sjedište će biti ovdje, a podružnice u New Yorku i San Franciscu. U početku ćemo imati šest partnera, za godinu-dvije do

dvadeset."

"Tko su ti ljudi?"

"Oh, zasad ih ne mogu imenovati. Još radimo na pojedinostima, pregovaramo o određenim sitnicama, poprilično osjetljivim stvarima. Otvaranje je predviđeno za prvi svibnja, trebalo bi biti prilično zvučno."

"Uopće ne sumnjam... To neće biti odvjetnička tvrtka?"

"Neće, no poslije namjeravamo pridodati i pravni odjel."

"Mislio sam da ste ostali bez dozvole kad... "

"I jesam, točno je. No s obzirom na pomilovanje, sad sam opet u mogućnosti položiti pravosudni ispit. Osjetim li žudnju za tuženjem, malo ću zaviriti u knjige i doći do dozvole. Ali ne u bliskijoj budućnosti, jer me jednostavno očekuje previše drugih obaveza."

"Kakvih obaveza?"

"Prvo treba pokrenuti stvar, prikupiti kapital i, što je najvažnije, nalaziti se s potencijalnim klijentima."

"Možete mi odati imena nekih klijenata?"

"Naravno da ne mogu, no strpite se koji tjedan, pa će vam i ti podaci biti dostupni."

U tom trenutku oglasio se telefon na radnom stolu i Backman se namršti.

"Samo trenutak. Očekivao sam taj poziv." Prišao je stolicu i podigao slušalicu. Sandberg je čuo samo:

"Backman, da, bok, Bob. Da, sutra sam u New Yorku. Čuj, nazvat ću te za sat vremena, može? Trenutačno sam u gužvi." Spustivši slušalicu, reče:

"Ispričavam se."

Zvao ga je Neal, točno po planu, u 9:15. Sljedećih sat vremena tako će ga zvati svakih deset minuta.

"Nema problema", reče Sandberg.

"Možemo sad malo o pomilovanju? Vidjeli ste članke o navodnoj kupnji predsjedničkih pomilovanja?"

"Jesam li ih vidio? Formirao sam ekipu branitelja, Dan. Moji dečki glede toga već rade punom parom. Ako i kad savezni agenti uspiju okupiti veliku porotu, ako uopće dođu tako daleko, već sam ih obavijestio da želim biti prvi svjedok. Apsolutno nemam što skrivati, a insinuacije da sam platio pomilovanje svakako su utužive."

"Namjeravate podići tužbu?"

"Apsolutno! Moji odvjetnici pripremaju veliku tužbu za klevetu protiv The New York Timesa i onog krvnika Heatha Fricka. Bit će gadno. Bit će to vrlo neugodno suđenje, a na koncu će mi isplatiti veliku odštetu."

"Sigurno želite da to objavim?"

"Dovraga, da! I kad smo već kod toga, moram pohvaliti vas i vaš list na iskazanoj suzdržanosti. Priznajem da je prilično neuobičajena, no svakako vas moram pohvaliti." Sandbergova priča o dolasku u predsjednički apartman već je i sama po sebi dovoljno senzacionalna. Sad je, međutim, upravo prebačena na naslovnicu, već sutra ujutro.

"Samo da službeno zabilježimo... poričete plaćanje pomilovanja?"

"Kategorički i najodlučnije poričem. I tužit ću svakog tko je ustvrdio da sam platio."

"Zašto su vas onda pomilovali?"

Backman premjesti težište i već se spremao na pravu tiradu, kad se oglasilo zvonce na vratima.

"Ah, doručak", reče i poskoči na noge. Otvorio je vrata, a poslužitelj u bijelom sakou ušao je s kolicima na kojima je bilo kavijara i raznoraznih drugih jela. Bio je tu i omlet s tartufima, kao i boca pjenušca. Krug u posudi s ledom. Dok je Backman potpisivao ček, konobar je otvorio bocu.

"Jedna čaša ili dvije?" upita.

"Može čaša pjenušca, Dan?" Sandberg nije mogao ne pogledati na ručni sat. Činilo mu se da je još prerano za piće, no s druge strane, zašto ne? Kad će idući put sjediti u predsjedničkom apartmanu s pogledom na Bijelu kuću i pijuckati mjehuriće koji stoje tristo dolara po boci?

"Može, ali samo malo."

Konobar napuni dvije čaše, vrati bocu na led i iziđe iz sobe u trenutku kad je ponovno zazvonio telefon. Ovaj put zvao je Randall iz Bostona. I on će morati pričekati barem još sat, dok Backman ne dovrši poslove.

Zalupivši slušalicom, Backman reče:

"Stavite nešto u usta, Dan, naručio sam dovoljno za obojicu."

"Ne, hvala, već sam pojeo pecivo." Uzeo je čašu i otpio gutljaj. Backman uroni prepečenac u hrpicu kavijara koju je platio petsto dolara, pa ga stavi u usta poput tinejdžera koji jede čips od kukuruza i salsu. Žvakao je u hodu, držeći čašu.

"Pomilovanje?" reče. "Zamolio sam predsjednika Morgana da razmotri moj slučaj. Iskreno govoreći, nisam očekivao da će pokazati zanimanje, no riječ je o vrlo pronicavu čovjeku."

"Govorimo o Arthuru Morganu?"

"Da. Izrazito podcijenjen predsjednik, Dan. Nije zaslužio onakav masakr u medijima. Nedostajat će nam. Bilo kako bilo, što je Morgan više proučavao slučaj, to je postajao zabrinutiji. Prepoznao je Vladine smicalice. Shvatio sve laži. A kako je i sam nekoć godinama bio branitelj, uvidio je kakvu moć FBI ima kad želi nagaziti nedužnog čovjeka."

"Želite reći da niste krivi?" "Aposlutno. Nisam učinio ništa protuzakonito."

"Ali priznali ste krivnju."

"Nisam imao izbora. Najprije, i mene i Jacyja Hubbarda optužili su prema lažnim navodima. Nismo ni trepnuli. 'Izvedite nas pred sud', govorili smo. 'Izvedite nas pred

porotu.' Toliko smo prestrašili FBI da su pribjegli uobičajenom postupku. Navalili su na naše prijatelje i članove obitelji. Ti su gestapovski idioti optužili i mog sina, Dan, klinca koji je tek bio diplomirao pravo i nije imao pojma o mojim poslovima i spisima. Zašto niste pisali o tome?"

"Ja jesam."

"U svakom slučaju, nisam imao izbora. Morao sam preuzeti krivnju i posljedice. Za mene je to postalo pitanje časti. Priznao sam krivnju kako bi povukli optužbe protiv mog sina i mojih partnera. Predsjednik Morgan to je shvatio. I zato me pomilovao. Jer sam zaslužio."

Još jedan prepečenac, još jedan zalogaj zlata, pa gutljaj Kruga. Hodao je amo-tamo, već bez sakoa. Čovjek kojeg muči mnogo toga. A onda je iznenada zastao i rekao:

"Ali, dosta smo razgovarali o prošlosti, Dan. Razgovarajmo o budućnosti. Pogledajte Bijelu kuću. Jeste li kad bio ondje na svečanoj večeri, u svečanoj odjeći, s počasnom stražom, vitkim ženama u prelijepim haljinama?"

"Nisam."

Backman je stao kod prozora, zagledan u Bijelu kuću.

"Ja sam bio dvaput", reče uz tračak tuge u glasu. "I ići ću ponovno. Za dvije-tri godine osobno će mi uručiti raskošnu pozivnicu, na debelom papiru, sa zlatnim slovima:

Predsjedniku i Prvoj dami bila bi čast da... "

Okrenuo se i samozadovoljno pogledao Sandberga.

"To je moć, Dan. Za to živim."

Izvrstan tekst, ali ne točno ono što Sandberg traži. U stvarnost ga je vratio nesmiljenim pitanjem.

"Tko je ubio Jacyja Hubbarda?" Backmanova se ramena spuste i on pride posudi s ledom, po još jednu rundu.

"Bilo je to samoubojstvo, Dan, kratko i jasno. Jacy se osjećao neizrecivo poniženo. FBI ga je uništio. Jednostavno se više nije mogao nositi s pritiskom."

"To znači da ste vi jedina osoba u gradu koja vjeruje u priču o samoubojstvu."

"I jedina osoba koja zna istinu. To napišite, molim vas."

"I hoću."

"Promijenimo temu."

"Iskreno govoreći, gospodine Backman, vaša je prošlost neusporedivo zanimljivija od budućnosti. Jedan vrlo pouzdan izvor kaže mi da su vas pomilovali jer je CIA tražila da vas oslobode, da je Morgan popustio pod pritiskom Teddyja Maynarda, te da su vas nekamo smjestili kako bi utvrdili tko će vas prvi ucmekati."

"Morate pronaći bolje izvore."

"Znači, poričete... "

"Ovdje sam, živ i zdrav!" Backman raširi ruke, kako bi ga Sandberg bolje vidio.

"Živ sam! Da me CIA željela pod zemljom, već bih bio mrtav." Otpio je nekoliko gutljaja i rekao:

"Pronađite bolji izvor. Jeste li raspoloženi za jaja? Hlade se."

"Ne, hvala."

Backman na maleni tanjur stavi obilnu porciju jaja i počne jesti i dalje hodajući amo-tamo, od prozora do prozora, ni u jednom se trenutku previše ne udaljavajući od pogleda na Bijelu kuću.

"Poprilično su dobri... ti tartufi."

"Ne, hvala. Koliko često jedete takav doručak?"

"Prerijetko."

"Poznavali ste Boba Critza?"

"Naravno, svi su poznavali Critza. U igri je bio koliko i ja."

"Gdje ste bili kad je poginuo?"

"U San Franciscu, kod prijatelja. Doznao sam na vijestima. Uistinu tužno. Kakve veze Critz ima sa mnom?"

"Samo sam znatiželjan."

"To znači da vam ponestaje pitanja?"

Sandberg je upravo listao bilješke kad ih je ponovno prekinuo telefon. Ollie. Backman će nazvati i njega.

"Dolje me čeka fotograf", reče Sandberg. "Urednik je tražio i pokoju snimku."

"Nema problema."

Dok su čekali da fotograf dođe i pripremi opremu, Joel je navukao sako, popravio kravatu, u ogledalu pogledao kosu i zube, a potom uzeo još zalogaj kavijara. Fotograf je nešto petljao s rasvjetom, dok je Sandberg i dalje snimao i povremeno dobacivao pokoje pitanje. Najbolja snimka, i prema fotografov suđu, ali i prema Sandbergovu mišljenju, bila je fotografija simljena širokokutnim objektivom na kojoj Joel sjedi na kožnoj crvenosmeđoj sofi, dok se u pozadini na zidu vidi neki portret. Za nekoliko snimki pozirao je pred prozorom, ne bi li nekako uhvatili i Bijelu kuću u daljini. Telefon je i dalje zvonio i Joel se napokon prestao obazirati na zvonjavu. U slučaju da se nitko ne javi, Neal je trebao nastaviti zvati svakih pet minuta, a svakih deset nakon Joelova javljanja. Nakon dvadeset minuta snimanja, telefon ih je već izluđivao. Posrednik je čovjek s mnogo obaveza.

Fotograf je dovršio posao, pokupio opremu i otišao. Sandberg se zadržao još nekoliko minuta, a zatim se napokon zaputio prema izlazu. Na odlasku još reče:

"Čujte, gospodine Backman, ovo će sutra biti senzacionalna vijest, u to uopće ne sumnjam. Samo da znate, nisam nasjeo na pola sranja koja ste mi danas ponudili."

"Na koju polovicu mislite?"

"Krivi ste k'o sam vrug. Isto je bilo i s Hubbardom. Nije se ubio, a vi ste pobjegli u zatvor, da spasite dupe. Maynard je ishodio pomilovanje. Arthur Morgan nije imao

pojma."

"Izvršno. Ta polovica uopće nije važna."

"A što je važno?"

"Da se mešetar vraća na velika vrata. Dobro pazite da članak izađe na naslovnici."

Maureen je bila neusporedivo raspoloženija. Slobodan dan još joj nikad nije vrijedio tisuću dolara. Odvela je gospodina Backmana u privatni prostor u stražnjem dijelu salona, daleko od kokodakanja dama koje su došle na frizuru. Zajedno su proučavali boje i nijanse i napokon odabrali kombinaciju koju će biti lako održavati. Njoj je "održavanje" značilo da se nada da će po tisuću dolara dobiti svakih pet tjedana.

Joelu se zapravo fućkalo. Nju više neće vidjeti. Bijelo je pretvorila u sijedo i dodala dovoljno smeđe, da mu lice izgleda pet godina mlađe. Pritom se nije radilo o taštini. Godine nisu važne. Samo se želi sakriti.

Poglavlje 36

Posljednji gosti u apartmanu izmamili su mu suze. Neal, sin kojeg jedva poznaje, i Lisa, snaha koju prvi put vidi, u naručje su mu dali Carrie, dvogodišnju unuku o kojoj je samo sanjario. I ona je u prvi mah plakala, no smirila se kad je djed s njom počeo šetati i kad joj je pokazao Bijelu kuću. S njom je išao od prozora do prozora, od sobe do sobe, poskakujući i blebećući kao da ima iskustva s najmanje desetero unučadi.

Neal je snimio još nekoliko fotografija, no na njima je sad bio drugi čovjek. Više nije bilo onog skupog odijela. Na sebi je imao hlače od kepera i kariranu košulju. Više nije bilo ni one arogancije i samouvjerenosti. Bio je to običan djed koji u naručju drži prelijepu djevojčicu.

Konobar im je donio kasni objed koji se sastojao od juha i salata. Uživali su u mirnom obiteljskom objedu. Joel takvo što nije doživio već godinama. Jeo je samo jednom rukom, jer je drugom držao Carrie u krilu, uopće je ne prestajući ljuljati i zabavljati.

Upozorio ih je na članak u sutrašnjem Postu i objasnio što ga je navelo na taj korak. Važno je da ga vidi cijeli Washington i to na najuočljiviji mogući način. Tako će malo dobiti na vremenu, zbuniti sve koji ga još eventualno traže. Bit će to prava senzacija, o tome će se govoriti još daniima, dugo nakon njegova odlaska.

Lisu je zanimalo u kolikoj je još opasnosti, a Joel je priznao da točno ne zna. Na neko će vrijeme nestati, mijenjati prebivališta, biti na oprezu. U posljednja dva

mjeseca mnogo je naučio.

"Vratit ću se za koji tjedan", reče. "I svratiti s vremena na vrijeme.

Nadam se da za koju godinu više neće biti opasnosti."

"Kamo ideš sada?" upita Neal.

"Idem vlakom u Philadelphiju, pa avionom u Oakland. Volio bih posjetiti majku. Bilo bi zgodno da joj pošaljete nekakvu čestitku. Neću se žuriti, a na kraju ću završiti negdje u Europi."

"Kojim ćeš se putovnicama služiti?" "Onima koje sam dobio jučer neću."

"Molim?"

"Ne namjeravam dopustiti CIA-i da prati moje kretanje. Osim možda u neakvim nepredviđenim okolnostima, njima se uopće neću koristiti."

"Kako ćeš onda putovati?"

"Imam drugu putovnicu. Prijateljska posudba."

Neal ga sumnjičavo pogleda, kao da točno zna što znači pridjev "prijateljska". Lisi je to promaknulo, dok je malena Carrie iskoristila trenutak da se olakša. Joel ju je brzo predao majci. Dok je Lisa u kupaonici mijenjala pelenu, Joel prigušenim glasom reče:

"Tri stvari... Prvo angažiraj neku zaštitarsku tvrtku da ti pročešlja kuću, ured, aute. Vjerojatno ćeš se iznenaditi... Doći će te oko deset somova, ali to je jednostavno

nužno. Drugo, pronađi mi dom za zbrinjavanje starijih osoba, negdje u ovom području. Moja majka, tvoja baka, zaglavila je u tom Oaklandu i nitko je ne može ni obići. Poštenu dom stoji tri do četiri tisuće na mjesec."

"Pretpostavljam da imaš novac."

"Treće, da, imam novac. Na računu je ovdje u Maryland Trustu. Naveden si kao jedan od vlasnika računa. Podigni dvadeset pet tisuća za troškove koje si imao do sada, a ostalo nek ti bude pri ruci."

"Ne trebam toliko."

"Onda nešto potroši, može? Malo se opusti. Odvedi malenu u Disney World."

"Kako ćemo komunicirati?"

"Zasada e-mailom, Grinch. Znaš da sam postao pravi haker."

"Koliko je situacija opasna, tata?"

"Najgore je iza nas."

Lisa se vratila noseći Carrie, a Carrie se svakako htjela vratiti na koljeno koje neprestano poskakuje. Joel ju je držao dok god je mogao.

Otac i sin ušli su u zgradu postaje Union zajedno, dok su Lisa i Carrie ostale u automobilu. Od gužve i užurbanosti Joel je ponovno osjetio nervozu. Bit će teško

riješiti se starih navika. Vukao je malenu torbu u kojoj se nalazila sva njegova imovina. Kupio je kartu za Philadelphiju, a kad su polagano krenuli prema peronu, Neal reče:

"Doista me zanima kamo ideš." Joel zastane i pogleda ga.

"Vraćam se u Bolognu."

"Ondje je onaj prijatelj, zar ne?"

"Da."

"Prijateljica, a ne prijatelj?"

"Oh, da."

"Zašto me to nije iznenadilo?"

"Ne mogu si pomoći, sine. To mi je oduvijek bila slabost."

"Talijanka?"

"Itekako. Nešto posebno."

"Sve su posebne."

"Ova mi je spasila život."

"Zna da se vraćaš?"

"Mislim da zna."

"Molim te, čuvaj se, tata."

"Vidimo se za mjesec-dva."

Nakon toga zagrlili su se i oprostili.

Autorova bilješka

Specijalnost mi je pravo, a ne sateliti i špijunaža. Danas me sofisticirani elektronički uređaji i igračke užasavaju više nego prije samo godinu dana. (Ove knjige i dandanas pišem na trinaest godina starom računalu. Kad počne kašljucati, a to mu se događa sve češće, doslovce sjedim i čekam suspregnuta daha. Kad napokon izdahne, bit će to po svoj prilici već i moj kraj.) Sve je ovo, ljudi moji, izmišljeno. O špijunima, elektroničkom nadzoru i izviđanju, satelitskim telefonima, mobitelima s ugrađenim računalom, prislušnim uređajima, žicama, mikrofona i ljudima koji se tim stvarima služe znam vrlo malo. Ako je nešto u ovom romanu i blisko stvarnosti i istini, vjerojatno je riječ o pogrešci.

Bologna je, međutim, stvarna. Pružila mi se velika mogućnost da bacim pikado na zemljovid svijeta i tako pronađem mjesto na koje ću sakriti gospodina Backmana. Stvar bi funkcionirala gotovo bilo gdje na svijetu. Ali upravo obožavam Italiju i sve što je talijansko, pa moram priznati da prilikom bacanja nisam žmirio. Istraživanje i pripreme za ovu knjigu (zvuči preozbiljno i preteško u odnosu na stvarnost) odveli su me u Bolognu, predivan stari grad koji sam istog trena zavolio. Moj prijatelj Luča Patuelli pokazao mi je sve što vrijedi. Poznaje sve bolonjske kuhare, što nije nevažan uspjeh, a tijekom tog našeg napornog rada nabacio sam barem pet kilograma.

Hvala Luci, njegovim prijateljima i njihovu srdačnom i magičnom gradu. Hvala Geneu McDadeu, Mikeu Moodyju i Bertu Colleyju.

KRAJ

ŽELEZNI